

THE GIỚI MỖI

408

TẠP CHÍ CỦA
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Thành Long

ngôi sao kung fu



với Đại học Quốc gia Singapore NUS

- **NUS** - viện đại học trình độ quốc tế được xếp hạng trong Top Ten các đại học ở châu Á-Thái Bình Dương.
 - Nội dung và phương tiện giảng dạy hiện đại, liên thông với nhiều đại học Âu Mỹ.
 - Chính phủ Singapore tài trợ 70% học phí cho sinh viên nước ngoài.
 - Nhiều loại học bổng, tín dụng học tập, trợ giúp đời sống cho sinh viên khá giỏi.
 - Đã và đang thu hút nhiều sinh viên Việt Nam.
- Đào tạo các ngành Tin học, Y, Nha, Kỹ thuật, Kinh doanh, Luật, Khoa học tự nhiên, Khoa học xã hội và nhân văn, Kiến trúc và kinh doanh địa ốc.

Muốn biết thêm chi tiết xin mời quý vị phụ huynh và các bạn sinh viên học sinh tham dự buổi nói chuyện chuyên đề "CƠ HỘI DU HỌC TẠI NUS" do tạp chí THẾ GIỚI MỚI tổ chức:

Khách sạn Saigon Prince TP. Hồ Chí Minh:

Sáng 21-10-2000 (dành cho phụ huynh, thầy cô và con em), chiều 21-10-2000 (dành riêng cho SVHS).

Khách sạn Daewoo Hà Nội:

Sáng 26-10-2000 (dành cho phụ huynh, thầy cô và con em), chiều 26-10-2000 (dành cho SVHS).

Liên hệ nhận thư mời và biết thêm thông tin tại

TẠP CHÍ THẾ GIỚI MỚI:

TP. Hồ Chí Minh, ĐT: 8397608 - Fax: 8399053 • Hà Nội, ĐT - Fax: 8234489



THẾ GIỚI MỚI

SỐ 408
Thứ hai 16.10.2000

TẠP CHÍ TRI THỨC TỔNG HỢP RA HÀNG TUẦN

● Tổng Biên tập:
ĐỖ QUỐC ANH

● Phó Tổng Biên tập:
PHÚC TIẾN

● Hội đồng Biên tập:
GS.TS. hóa học
CHÂU DIỆU ÁI
GS.TS. toán học
NGUYỄN CANG
Nhà thơ

HUY CẬN
GS. Viện sĩ sinh học
VŨ TUYÊN HOÀNG
GS.TS. triết học
NGUYỄN DUY QUÝ
Nhà báo

TRẦN ĐỨC TAM
Nhà báo

HỮU THỌ
GS.TS. văn học
LÊ NGỌC TRÀ
GS.TS. vật lý
NGUYỄN CHUNG TÚ

**XUỐNG CỨU HỌC ĐÃ ĐẾN
VỚI TRƯỜNG VÙNG LŨ** *Trần Quốc Toàn* 3

**DANH SÁCH CÁC ĐƠN VỊ, CÁ NHÂN
HƯỞNG ỨNG CHƯƠNG TRÌNH
ĐÓNG XUỐNG CỨU HỌC** 8
**SỨC KHỎE HỌC SINH VÀ Y TẾ HỌC ĐƯỜNG:
S.O.S.!** *Đào Quốc Toàn - Hương Giang* 9

**HẬU TRƯỜNG BIẾN ĐỘNG CHÍNH TRỊ
Ở NAM TƯ** *Trung Nguyên* 15

**TÀU VŨ TRỤ X-33: GIẤC MỘNG
KHÔNG THÀNH CỦA NƯỚC MỸ** *Lê Tây Sơn* 19
MABRIS - BỘ TỘI SẮP TUYỆT CHỦNG
Phương Chi 22

NHỮNG DẤU CHÂN BÍ ẨN CỦA QUÁ KHỨ
Ngân Anh 27

**TỔNG ĐỐC HOÀNG DIỆU VÀ CUỘC CHIẾN ĐẤU
BẢO VỆ THÀNH HÀ NỘI** *Đinh Xuân Lâm* 33

Bitas

BINH TAN PTE., LTD

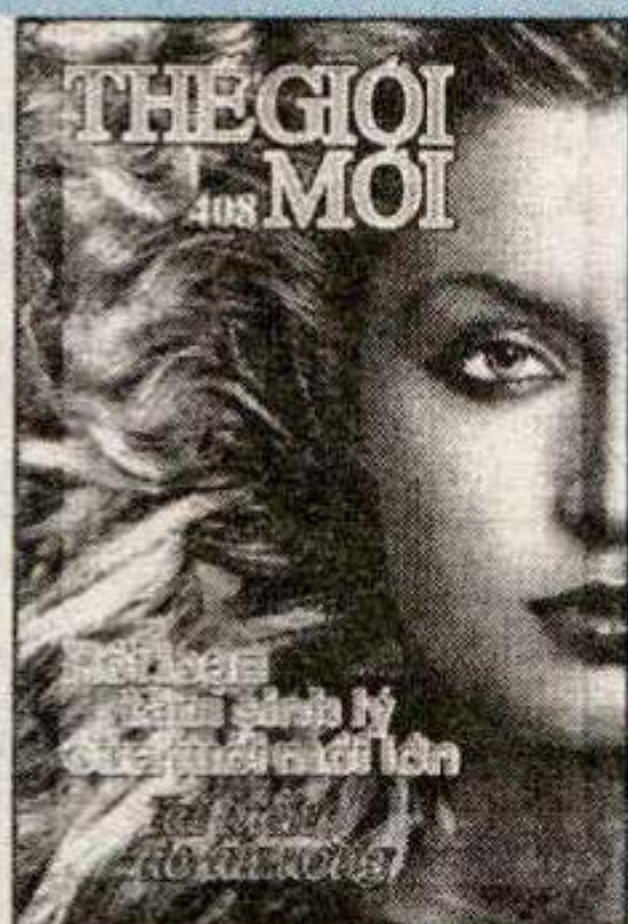
22 Âu Cơ, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM
ĐT: 8444173. Fax: 8496005

ACB

ASIA COMMERCIAL BANK

**TRUNG TÂM THẺ
NGÂN HÀNG
THƯƠNG MẠI Á CHÂU**
Tầng 2, nhà số
29 Ter Nguyễn Đình
Chiểu, Q.1, TP.HCM.
ĐT: 8222022.
Fax: 8220392

- Thư ký tòa soạn:
VŨ TRỌNG THANH
- Trình bày: **KIM LAN**
- Bìa: **MAI VĂN THI**
- Trụ sở: 322 Điện Biên Phủ, Q.10, TP. Hồ Chí Minh. ĐT: (848)8399050-8399055. Fax: 8399053. Email: thegioimoi@hcm.vnn.vn
- Phòng liên lạc phía Bắc: 3B Ông Ích Khiêm, Q. Ba Đình, Hà Nội. ĐT: (844)8234489



- Giấy phép xuất bản số 809-GPXB của Bộ VHTT cấp ngày 30-6-1994. ISSN 0868-3433.
- Thiết kế, dàn trang tại Phòng Kỹ thuật vi tính tạp chí Thế Giới Mới.
- Chế bản tại ITAXA và nhà in Trần Phú.
- In tại nhà in ITAXA và nhà in báo Nhân Dân TP. Hồ Chí Minh.

CẢNH SÁT TRÊN MẠNG INTERNET Ở TRUNG QUỐC	<i>Đạt Thanh</i>	39
TÊN CƯỚP KHÉT TIẾNG TRUNG QUỐC ĐÃ SA LƯỚI	<i>Phác Bình</i>	42
HẬU TRƯỜNG THẾ GIỚI TÌNH BẢO	<i>Hoàng Duy</i>	46
GIÁ DẦU HỎA TĂNG, NGUỒN NĂNG LƯỢNG NÀO THAY THẾ?	<i>Trần Hoàng</i>	51
KỸ THUẬT CHO MỌI NGƯỜI	<i>Đức Khanh</i>	56
TAI BIẾN DO ĂN UỐNG	<i>Nguyễn Đăng Sang</i>	58
MÔI TRƯỜNG KHÔNG KHÍ	<i>Vũ Tuyên Hoàng</i>	64
RỐI LOẠN TÂM SINH LÝ CỦA TUỔI MỚI LỚN	<i>Lê Nguyễn</i>	67
CHÂU PHI: THIẾU GIÁO VIÊN VÌ AIDS!	<i>Song Ân</i>	71
TUYÊN CHIẾN VỚI TỘI ÁC TÌNH DỤC	<i>Nguyễn Lan Hương</i>	74
1.001 CHUYỆN TỪ INTERNET	<i>Hoài Vọng</i>	77
ĐẠI LỄ HỘI RỒNG BAY	<i>Phanxiăng</i>	79
NHẠC TRẺ TRƯỚC DƯ LUẬN XÃ HỘI	<i>Diệu Hiền</i>	85
NHỮNG CÁNH RỪNG DÔNG BÃO	<i>Bá Phụng</i>	89
THÀNH LONG - NGÔI SAO KUNG-FU	<i>Minh Thu</i>	94
NHỮNG CUỘC ĐẤU TRÍ CỦA CẢNH SÁT THẾ GIỚI	<i>Côn Bằng</i>	97
THÀNH PHỐ 80.000 DÂN DI ĐỘNG TRÊN BIỂN	<i>Thiên Thu</i>	101
SIÊU THỊ BÁCH HỖ		107

- Bìa 1: Thành Long - ngôi sao kung-fu (tr. 94)

Vietcombank
 NGÂN HÀNG NGOẠI THƯƠNG VIỆT NAM CHI NHÁNH TẠI TP. HCM
 29 Bến Chương Dương, Q.1, TP.HCM - ĐT: 8297245
 Fax: (848) 8297228

NHẬT TÂN
 “THẾ GIỚI THỜI TRANG ĐẸP NHẤT CHO TRẺ EM”
 28 Gio An, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM
 ĐT: 8496029. Fax: 8428506



Tạp chí Thế Giới Mới trao tặng xuống cứu học tại trường cấp II - III Thạnh Hóa (Long An) đang ngập trong nước lũ. Ảnh: Phương Vĩnh

HƯỞNG ỨNG CHƯƠNG TRÌNH ĐÓNG XUỐNG CỨU HỌC:

Xuống cứu học ĐÃ ĐẾN VỚI TRƯỜNG VÙNG LŨ

Như đã có thư gửi bạn đọc ở Thế Giới Mới số 407, tập thể cán bộ, phóng viên, nhân viên tạp chí Thế Giới Mới đã quyết định dành toàn bộ số tiền 20 triệu đồng dự định dùng để tổ chức lễ mừng sinh nhật TGM 10 tuổi vào việc đóng xuống gửi tới những trường học vùng lũ đồng bằng sông Cửu Long. Đó cũng là món tiền đầu tiên góp vào chương trình Đóng xuống cứu học mà TGM phát động trong cả nước. Những xuống cứu học đợt I đã đến với thầy trò vùng lũ tỉnh Long An. Nhìn cảnh thầy cô giáo ngồi xuống cứu học bơi qua một sân trường trung học ngập nước, từ khu lớp học sang khu văn phòng, từ văn phòng vào khu tập thể, rồi lại trở lên văn phòng... để tiếp học sinh xin giấy tờ nhập học bậc đại học, bổ trí lớp tập huấn võ thuật, tiếp nhà thầu xây cất khu ký túc xá, nhận công văn của huyện ủy, ủy ban nhân dân..., nhìn con xuống xinh xinh chờ nặng những công việc của một năm học mới, bỗng nhớ câu thơ của cụ Đồ Chiểu:

TRẦN QUỐC TOÀN

Chở bao nhiêu đạo thuyền không khẳm

Một chương trình (CT) đóng xuống chỗ "đạo học" đưa ra giữa những ngày lũ lớn này tuy không khẩn thiết, khẩn trương như những CT cứu sinh, cứu đói nhưng những ai đã nghe nói về CT này liền nghĩ ngay tới những ngày sau lũ, nghĩ về một trận dịch suy tinh thần, suy tri thức có thể xảy ra nếu như không nhanh tay cứu học. Vì thế, CT ngay từ những ngày vận động đầu tiên đã được nhiều cơ quan, trường học, các nhà hảo tâm, bạn đọc cùng gia đình hưởng ứng. Cùng với số tiền ngàn, tiền triệu góp để đóng "xuống cứu học" là những câu chuyện xúc động...

Gia đình chị Hiếu Thịnh ở số 32A đường Ngô Quyền, Q.5, TP. Hồ Chí Minh tiền bạc không khá gì, lúc đầu cả nhà gồm cha mẹ, con cháu, dâu rể cùng góp được 1.500.000đ để mua 3 chiếc xuống nhỏ, nhưng khi nghe lại rằng nên mua xuống lớn chở được hơn 10 học sinh và còn có thể dùng được cho cả các mùa tới thì số tiền kia chưa đủ! Lúc này cháu Út cũng xin góp phần 3.000đ tiền quà sáng, số tiền nhỏ lại có sức động viên lớn, thế là gia đình tính toán lẫn nữa để có thêm 397.000đ còn thiếu. Được biết số tiền mà gia đình đóng góp là số tiền nằm trong kế hoạch hàng tháng cả nhà nhín chút chi tiêu để cúng chùa, nay tiền ấy dùng vào việc đóng xuống cứu học. Cái cách cứu học của gia đình Phật tử này cũng chí tình như cứu khổ, cứu nạn. Có những gia đình như thế, cái biển lũ mênh mông kia rồi cũng có cách vượt qua.

Cô giáo Kim Liên ở số 73A Trần Bình Trọng, Q.5, TP. Hồ Chí Minh và chị Mỹ Thu ở số 150/11bis Trần Tuấn Khải, Q.5, TP. Hồ Chí Minh nghe cứu học là đóng

ngay, lúc đầu cô Kim Liên lấy trong tiền tiết kiệm ra được 500.000đ, cộng với chị Mỹ Thu 1.000.000đ là có 1.500.000đ, nhưng khi nghe báo là xuống lớn có thể đưa các em tới trường và di dân ra khỏi vùng lũ, giá 1.900.000đ, thì chị Kim Liên góp thêm 400.000đ nữa. Chị Mỹ Thu nói với phóng viên TGM: "Ba lá xuống đã có hai, khác gì có hai vạt áo mà không có tấm lưng, thôi thì ráng chút nữa". Nghe bạn nói tới các vạt áo, vậy là chị Kim Liên mở tủ lấy thêm 11 cái áo dài mình vẫn mặc lên lớp, gửi theo xuống cứu học, để mấy cô giáo miền Tây sẵn áo sau lũ mặc lên lớp.

Khi lá thư vận động của tòa soạn ra tới Hà Nội, từ cơ quan thường trú ngoài ấy, điện báo con số quyền góp được cứ sau mỗi buổi lại lớn hơn. Cho tới khi số báo này lên khuôn, chỉ riêng khu vực Hà Nội số đóng góp đã là 44 triệu đồng. Cán bộ, công nhân viên Công ty Thiết bị giáo dục Thắng Lợi - những người bạn gần gũi của các trường học trong nhiều năm qua - gửi vào 20 triệu đồng cùng với lá thư bày tỏ sự đồng tình với CT cứu học này. Thư viết: "Cảm thông trước cảnh đồng bào và thầy trò vùng lũ, thông qua tạp chí TGM, chúng tôi xin ủng hộ 20 triệu đồng cùng lời cảm thông sâu sắc nhất". Cán bộ Viện Nghiên cứu thiết kế trường học và Công ty Xây dựng trường học (đơn vị trực thuộc viện) của Bộ Giáo dục và Đào tạo không chỉ bằng lòng với các mẫu thiết kế trường học vùng lũ đơn vị đang triển khai mà còn góp phần thiết thực bằng cách chuyển ngay 20 triệu đồng cho CT *Đóng xuống cứu học*.

Xa hơn nữa, từ Nhật Bản, giáo sư viện sĩ Vũ Tuyên Hoàng, người "thường trực" mục *Sổ tay nhà khoa học* trên mỗi số TGM



Xuống cứu học của TGM giúp các thầy cô giáo đi lại thuận tiện hơn

đã không quên vai trò thường trực của mình, điện thoại về đăng ký phần đóng góp cá nhân. Ông lại nhận thêm việc "cộng tác viên lạc quyền" trong giới các nhà khoa học.

Trong giới bạn viết của TGM, danh sách những người trích nhuận bút đóng tiền vào quỹ ngày một dài hơn. Đọc danh sách ấy thấy có tên TS. Bùi Mạnh Nhị - hiệu trưởng trường ĐH Sư phạm TP. Hồ Chí Minh, ông Nguyễn Văn Thọ, ông Tô Kiên - Việt kiều ở CHLB Đức, ông Ngô Việt Hương - Việt kiều Cộng hòa Séc...

Từ Đại học Queensland bên Úc, phóng viên TGM Nguyễn Đức An đang làm luận án cao học báo chí liên tục gửi email về báo với tòa soạn kết quả cuộc vận động cứu học mình tiến hành bên ấy. Trong thư đề ngày 7-10-2000, An viết: "Xin gửi ngay bản in bài tường thuật cuộc trao tặng xuống đợt I để bên này có thực tế mắt thấy tai nghe, để những người đóng góp biết được xuống cứu học cần thiết như thế nào cho một năm học vùng lũ". Ở bên ấy, Thế vận hội vừa kết thúc, nhưng riêng môn chày tiếp sức cứu học lại mới

bắt đầu!

Những đồng nghiệp truyền hình xem CT *Đóng xuống cứu học* của TGM như CT của chính mình và hết lòng hỗ trợ. Liên tục trong nhiều CT thời sự vào ngày chủ nhật 8-10-2000 của Đài truyền hình Việt Nam, có hình ảnh xuống cứu học TGM rẽ nước đến với các trường học vùng lũ. Từ màn ảnh nhỏ, xuống ấy đã đến với hàng triệu gia đình người xem, gõ cửa động viên đóng góp.

Theo xuống cứu học về với Long An

Đóng xuống cứu học là một CT ra đời không chỉ nhằm khắc phục hậu quả của mấy tuần, mấy tháng lũ đang diễn ra mà nhằm duy trì sự liên tục của cả năm học này và những năm học tới. Là CT chủ động tìm cách để những ngôi trường vùng sâu có thể sống chung với lũ, những người thực hiện CT đã thu thập ý kiến của những người giàu kinh nghiệm nhất, để có được cách thức tiến hành hợp lý.

Ông Huỳnh Văn Xê, phó giám đốc Sở GD-ĐT Long An, trưởng ban phòng chống bão lụt của Sở góp ý:

- Sau lũ, năm học lại tiếp tục. Những

Tổng số tiền các đơn vị, cá nhân ủng hộ chương trình Đón xuống cứu học của tạp chí Thế Giới Mới tính đến ngày 9-10-2000: 85.642.500đ.

ngày nghỉ vì lũ sẽ được bù đắp bằng quỹ thời gian dự trữ đã có trong biên chế năm học. Nếu cần sẽ học thêm vào các ngày nghỉ thứ bảy và chủ nhật. Cái khó nhất là sau lũ dân nghèo sẽ nghèo hơn, sẽ không muốn cho con đến trường vì nhà chỉ có cái xuống kiếm sống, lấy đưa rước con đi học thì xuống đâu giăng câu kiếm miếng ăn. Hiện tượng bỏ học sau lũ ở các trường vùng sâu sẽ rất phổ biến. Muốn giữ học sinh (HS), tốt nhất là có xuống đưa rước. Sẽ không đủ sức để cấp xuống nhỏ cho mỗi gia đình HS vùng sâu, nhưng nếu hơn 10 em trên cùng một tuyến kênh đến trường có được một xuống đi chung thì rất tốt. Một xuống ấy nếu khéo sắp xếp có thể đưa rước HS trên 2 - 3 tuyến kênh cho một ca học. Có thể nói sau lũ, trường vùng sâu cần xuống đưa rước HS như cần nước sạch cho HS uống. CT *Đón xuống cứu học* của tạp chí TGM đưa ra lúc này là đáp ứng đúng yêu cầu của thầy trò các trường vùng sâu.

Ông Khổng Thanh Tòng, giám đốc Sở tiếp lời:

- Giáo dục muốn sống chung với lũ phải tiến hành nhiều biện pháp mà việc lập các tuyến đưa rước HS là một cách làm tích cực. Long An đã thí điểm đưa rước HS bằng tàu lớn nhiều sức ngựa, giá hàng chục triệu đồng. Nhưng tàu lớn xoay trở chậm, lại không vào được sâu trong ngọn, nơi có những HS cần tới sự đưa rước hơn ai hết. CT thí điểm đã không thành. Nay TGM có CT *Đón xuống cứu học*, Long An ủng hộ hết mình, coi như

việc tốt mình làm chưa xong, báo ngành tiếp tay làm cho xong. Theo ý tôi, xuống ấy nên là loại be 14 gỗ tốt, giá trên dưới 2 triệu đồng, tùy theo từng nơi. Xuống ấy không quá lớn để vẫn có thể chèo tay, lại cũng không quá nhỏ nếu muốn lắp máy biến thành ghe tải, chở bàn ghế, sách giáo khoa từ phòng GD-ĐT về trường. Vào lúc toàn tỉnh có 154 điểm trường ngoi ngóp trong nước như lúc này, được nhận số xuống cứu học đợt I của TGM, chúng tôi điều xuống các trường ở Thanh Hóa, Mộc Hóa, Tân Thạnh. Các đồng chí cứ xuống các trường ấy mà xem, xuống cứu học được trông đợi như thế nào.

Chúng tôi tự chọn một điểm thăm viếng và từ ngã ba Tuyên Nhơn trên lộ 62, bước xuống vỏ lãi gắn máy, chạy vào trường cấp II-III Thanh Hóa. Chạy thuyền ngay trên đường đá vì con đường đã ngập hàng mét nước. Ghé vào thăm Phòng GD-ĐT Thanh Hóa, khách vào theo lối cửa sổ rồi bước trên một cái sạp kê cao gần sát mái nhà. Ông trưởng phòng Cao Văn Ngôi cung cấp nhanh thông tin lũ lụt: huyện có 15 trường (gồm 56 điểm trường), cả 56 điểm đã bị ngập, 2 điểm trường bị sập vách tường. Không có thiệt hại nhân mạng. Không thất lạc hồ sơ. Chỉ mất 4 bộ bàn ghế đang cho tìm lại.

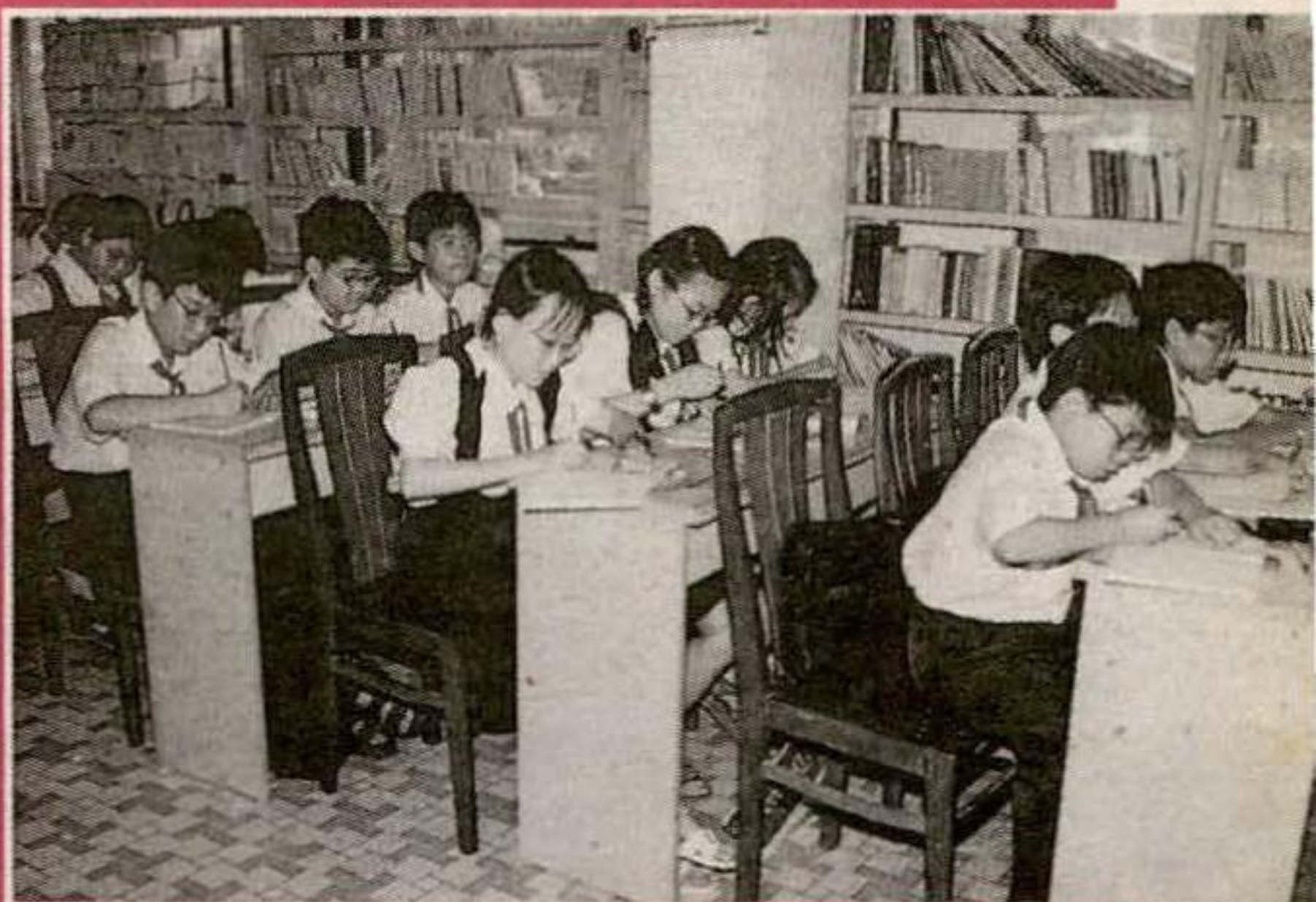
Đang nói chuyện, xuống giao liên chèo tay của Ủy ban nhân dân huyện ghé vào, cô nhân viên văn phòng xinh đẹp đặt phong thư vào mái dầm rồi đưa qua đường cửa sổ tới tay ông trưởng phòng. Đó là thư mời số 365 UBGM ngày 5-10-2000. Nội dung thư mời có đoạn: "Triển khai kế hoạch khắc phục hậu quả lũ lụt 2000 và rút kinh nghiệm đại hội Đảng ở các đơn vị điểm".

Chiếc vỏ lãi chở đoàn nhà báo TGM

**DANH SÁCH CÁC ĐƠN VỊ, CÁ NHÂN ỦNG HỘ
CHƯƠNG TRÌNH ĐÓNG XƯƠNG CỨU HỌC
CỦA TẬP CHÍ THẾ GIỚI MỚI (TÍNH ĐẾN NGÀY 9-10-2000):**

Công ty Thiết bị giáo dục Thăng Lợi, Hà Nội: 20.000.000đ. Viện Nghiên cứu thiết kế trường học và Công ty Xây dựng trường học - Bộ GD-ĐT: 20.000.000đ. Chi nhánh Nhà xuất bản Giáo dục tại TP. Hồ Chí Minh: 10.000.000đ. Tập thể cán bộ, giáo viên trường Tiểu học Đinh Tiên Hoàng, Q.1, TP. HCM: 1.632.500đ và tập thể học sinh của trường: 1.000.000đ. Cán bộ, phóng viên tạp chí Thế Giới Mới: 20.000.000đ. Công ty Thiết bị giáo dục I - Bộ GD-ĐT: 4.000.000đ. Nhà báo (NB) Bích Phượng, TP. HCM: 100.000đ. NB Nguyễn Ngọc Thạo, TP. HCM: 100.000đ. NB Lê Nguyễn, TP. HCM: 100.000đ. NB Minh Thu, TP. HCM: 100.000đ. NB Tường Quyên, TP. HCM: 50.000đ. NB Lê Tây Sơn, TP. HCM: 100.000đ. NB Văn Hòa, TP. HCM: 100.000đ. NB Lê Lộc, TP. HCM: 50.000đ. Nhà văn Trần Quốc Toàn, TP. HCM: 530.000đ. Ông Trương Quốc Dũng, Công ty An Phú: 500.000đ. TS. Bùi Mạnh Nhị, TP. HCM: 100.000đ. Hội Liên hiệp phụ nữ Phường Trúc Bạch, Q. Ba Đình, Hà Nội: 200.000đ. Chị Đỗ Thị Nghiêu, giám đốc Công ty quảng cáo Hải Nam, TP. HCM: 500.000đ. Ông Ngô Huy Quang, Văn phòng Cargo team, 47 Hậu Giang, Q. Tân Bình, TP. HCM: 300.000đ. Ông Trần Bình, Công ty Artex Thăng Long, Hà Nội: 100.000đ. Ông Trần Tiến Cao Đăng, TP. HCM: 50.000đ. Ông Lâm, TP. HCM: 100.000đ. Chị Nguyễn Thị Minh Tự, 40/10 ấp Hậu Lân, xã Bà Điểm, Hóc Môn, TP. HCM: 100.000đ. Em Phạm Thảo Uyên, lớp 6/2 Trường THCS Lê Quý Đôn, Q.3, TP. HCM: 50.000đ. Em Phạm Thảo Vy, lớp 4E trường Tiểu học Trần Quốc Toàn, Q.3, TP. HCM: 50.000đ. Em Phạm Bá Duy Anh, lớp 2E, trường Tiểu học Trần Quốc Toàn, Q.3, TP. HCM: 50.000đ. Ông Quang, TP. HCM: 100.000đ. Gia đình chị Hiếu Thịnh, 32A Ngô Quyền, Q.5, TP. HCM: 1.900.000đ + quần áo. Gia đình chị Mỹ Thu, 150/11bis Trần Tuấn Khải, Q.5, TP. HCM: 1.000.000đ. Gia đình chị Kim Liên (giáo viên trường Ba Đình, Q.5), 73A Trần Bình Trọng, Q.5, TP. HCM: 900.000đ + 11 áo dài + quần áo. Ông Huỳnh Thành Tự, 16 Nhiêu Tâm, Q.5, TP. HCM: 200.000đ. Em Đỗ Thùy Lam, lớp 5D trường Tiểu học Nguyễn Thái Sơn, Q.3, TP. HCM: 50.000đ. Bé Vũ Nguyễn Phương Anh, trường Mẫu giáo Hòa Mi, 10 Lê Ngô Cát, Q.3, TP. HCM: 50.000đ. Ông Nguyễn Quốc Nam (thương binh 1/4), Khu tập thể Nhà Dấu, Khâm Thiên, Hà Nội: 100.000đ. Bà Vũ Thị Phương, 50B Châu Long, Hà Nội: 50.000đ. Bé Hồng Anh, 6 tuổi, P. 301, C17, Khu tập thể Thanh Xuân Bắc, Hà Nội: 30.000đ. Ông Lương Bình Trọng, TP. HCM: 1.000.000đ. Bé Minh Đức, Trường Mầm non, TP. HCM: 50.000đ. Em Minh Hoàng, học sinh lớp 6³ trường THCS Nguyễn Du, Q.1, TP. HCM: 50.000đ. Chị Nguyễn Thị Hiền, 44 Đồng Khởi, Q.1, TP. HCM: 100.000đ. Anh Lưu Văn Trúc, trường THCS Lam Sơn, Bình Thạnh, TP. HCM: 100.000đ (Tổng số tiền: 85.642.500đ). (Còn tiếp)

Sức khỏe học sinh



VÀ Y TẾ HỌC ĐƯỜNG:

S.O.S.!

ĐÀO QUỐC TOÀN - HƯƠNG GIANG

● Có 24,7% học sinh (HS) tại TP. Hồ Chí Minh và 22,1% HS tại Hà Nội bị cận thị ● Trên 80% phòng học không đủ ánh sáng ● Trên 95% trường học ở TP. Hồ Chí Minh không đảm bảo 1,1m²/HS. 90% bàn ghế ở trường tiểu học không đúng quy cách ● Gần 80% bệnh tật ở HS là do thiếu nước sạch và môi trường học đường không đảm bảo ● Trẻ em sốt cao, đái dầm, biếng ăn, mất ngủ, tính tình lảm lì, lo âu, hoảng loạn... do học tập quá căng thẳng!

Học sinh bị cận thị gia tăng, vì sao?

Theo số liệu điều tra của Viện Mắt trung ương và một số trung tâm mắt, tỉ lệ mắt có tật khúc xạ dẫn đến giảm thị lực ở HS khá cao, đặc biệt là HS bậc trung học phổ thông (THPT). Tại TP. Hồ Chí Minh

có tới 18,2% HS THPT và 10% HS trung học cơ sở (THCS) bị cận thị. Ở Hà Nội, 16,7% HS bị tật khúc xạ, trong đó 22,1% bị cận thị. Ở Ninh Bình có 15,8% HS bị cận thị... Nếu như năm 1994 Hà Nội mới có 10,3% HS THPT bị cận thị thì năm 1998

đã tăng lên 20,2%. Theo kết quả nghiên cứu của các nhà chuyên môn, tỉ lệ cận thị nói riêng và tật khúc xạ nói chung ở thành phố cao hơn nông thôn, ở nội thành cao hơn ngoại thành trên 3 lần. Tỉ lệ cận thị luôn chiếm trên 90% trong số bị tật khúc xạ, số HS nữ bị cận thị nhiều hơn nam.

Đặc biệt, các nhà chuyên môn cảnh báo rằng, hiện nay tỉ lệ cận thị đang tăng nhanh theo cấp học, tăng cả về số lượng bị cận và cả số kính (cận nặng hơn). Số HS cấp THPT cận thị cao gấp 2-3 lần cấp tiểu học. Theo thống kê mới nhất của phòng khám Viện Mắt trung ương, trong năm 1999 có 34.340 lượt bệnh nhân tới khám khúc xạ, trung bình mỗi ngày có trên 1.000 lượt người, trong đó chiếm khoảng 70% là trẻ em. Tình trạng này cũng diễn ra tương tự tại các thành phố lớn khác. Theo BS. Hà Huy Tài (khoa Nhi - Viện Mắt trung ương), có thể khẳng định tỉ lệ người bị cận thị ở nước ta ngày càng tăng, hiện ở mức cao trong khu vực châu Á, với khoảng 10-20%, chưa kể một số lượng lớn người sống ở nông thôn chưa có điều kiện khám và đeo kính.

Điều kiện khám bệnh dễ dàng hơn, các gia đình càng ít con, càng quan tâm hơn đến việc đưa con đi khám nên tất nhiên tỉ lệ phát hiện bệnh cao hơn. Thêm nữa, ngày nay, người ta không ngại đeo kính như trước đây nên tỉ lệ trẻ em chấp nhận đeo kính cũng nhiều hơn. Tuy nhiên, có những nguyên nhân quan trọng mà các bậc phụ huynh cần lưu ý: chương trình học của trẻ em ngày càng nặng nề, thời gian đọc, học hàng ngày tăng lên rất nhiều so với trước kia. Trong khi đó, độ chiếu sáng tại hầu hết các lớp học, nhất là những lớp học thêm, luyện thi còn cách xa so với tiêu chuẩn quy định. Một số lớp học ở

thành phố, thị xã có ánh sáng tương đối cũng mới chỉ đạt 1/3 tiêu chuẩn. Bàn ghế chưa bảo đảm kích thước do còn dùng chung cho nhiều cấp học, phù hợp với độ tuổi này thì lại không phù hợp với độ tuổi kia. Sách giáo khoa, sách truyện... tuy in ấn đã khá hơn trước kia nhưng vẫn chưa rõ ràng, chữ chưa đúng chuẩn (nhỏ hơn)... đang là một yếu tố ảnh hưởng đến thị lực của trẻ. Trẻ em ngày càng tiếp xúc nhiều với máy vi tính, trò chơi điện tử, truyện tranh có chú thích chữ nhỏ..., những trò chơi này và cách học hiện nay của HS là một trong những nguyên nhân trực tiếp làm HS giảm thị lực, cận thị.

BS. Nguyễn Năng Cường - phụ trách y tế học đường (Bộ Y tế) cũng cho rằng, dù kích thước bàn ghế HS các cấp đã được hai bộ Y tế và Giáo dục và Đào tạo (GD-ĐT) đề ra từ năm 1962, nhưng đến nay vẫn có tới 90% bàn ghế HS ở các trường tiểu học chỉ nên dùng cho HS THCS hoặc THPT. Mặt bàn cao tới cổ, buộc trẻ nhìn quá gần, dẫn tới cận thị. Tỉ lệ cận thị chung ở cả 3 cấp học ở TP. Hồ Chí Minh là 25%, có trường tiểu học lên đến 40%.

Vệ sinh học đường- vẫn đáng lo!

Kết quả kiểm tra vệ sinh môi trường và vệ sinh nước uống ở 169 trường học tại TP. Hồ Chí Minh từ tháng 3 đến tháng 5-2000 cho thấy hầu hết các trường đều có đun nước sôi hoặc nước máy qua lọc cho HS uống, nhưng xét nghiệm 140 mẫu nước uống này thì có đến 54 mẫu (38,6%) không đạt, chủ yếu là bị nhiễm các loại vi khuẩn. Về nhà vệ sinh, ở hầu hết các trường đều xuống cấp, hoặc không đủ để HS sử dụng, có trường chỉ có 2 bệ cầu cho gần 500 HS. Thực trạng ô uế tại nhà vệ sinh nhiều trường tiểu học, THCS,

THPT và cả đại học đều ở mức không thể tưởng tượng được. Do vậy, HS bán trú ở nhiều trường vì quá sợ hãi mà phải nín tiểu đến lúc về nhà.

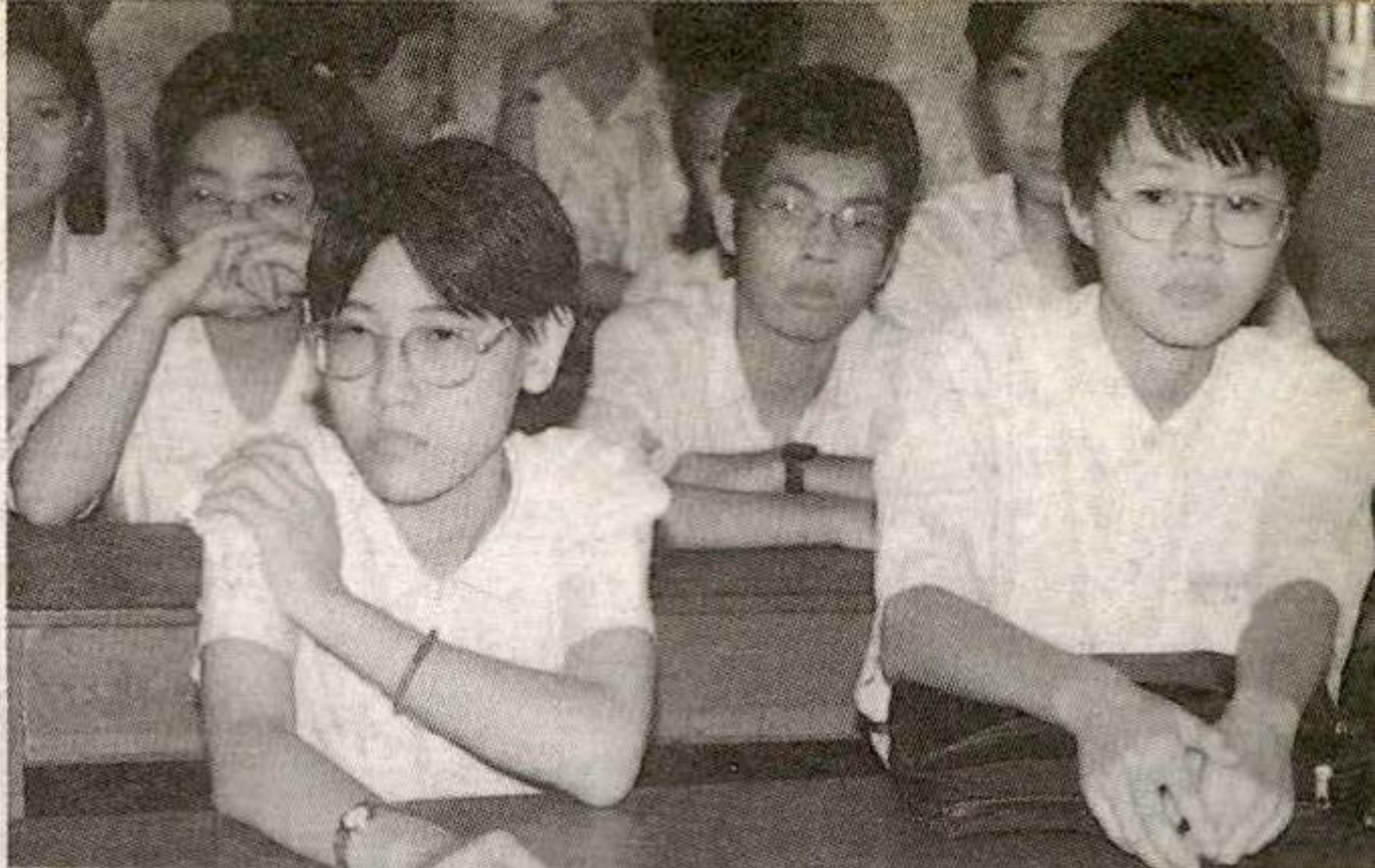
Theo BS. Nguyễn Năng Cường, có thể nói 80% bệnh tật HS

mắc phải là do thiếu nước sạch và môi trường bẩn. Vậy mà có tới 80% HS hiện nay thiếu nước uống sạch. Theo tiêu chuẩn liên bộ Y tế và GD-ĐT - quy định: 0,3 lít nước sạch/HS ngoại trú và 0,5 lít/HS bán trú; 5 lít nước sinh hoạt/ngày/HS, 10 lít/ngày/HS bán trú, nhưng không có trường học nào đạt tiêu chuẩn này.

Nhiều trường học ở các thành phố lớn hiện nay có một dùng phòng học gắn máy lạnh (để lười cuốn HS trong thời buổi cạnh tranh). Thế nhưng, phòng lạnh chỉ có tác dụng làm lạnh, còn phản tác dụng ở chỗ không thông thoáng, không trao đổi được không khí, HS ở lâu trong phòng lạnh sẽ bị đau đầu do quá nhiều CO_2 , đó là chưa kể có thể bị nhiễm một số bệnh về đường hô hấp. Do vậy, theo các nhà chuyên môn, các phòng học không nên dùng máy lạnh, nếu dùng máy lạnh, phải đảm bảo thông khí ở gần trần nhà.

Sức khỏe tâm thần học sinh - không thể thờ ơ!

Bệnh tâm thần là do những căng thẳng tâm lý gây ra. Trên thế giới có 300 loại rối loạn tâm thần, nhưng ở nước ta mới chỉ nghiên cứu 13 rối loạn: tâm thần phân liệt, nhức đầu, tăng huyết áp, sợ, ám ảnh, trầm cảm, rối loạn cảm xúc, các bệnh tâm căn ở trẻ em (đái dầm, nói lắp...). Theo GS. Nguyễn Việt, Chủ tịch Hội Tâm thần



học Việt Nam, HS phải học nhiều có thể mắc những bệnh này. Khi HS mắc bệnh, gia đình chỉ biết cho uống thuốc, các cháu khỏi; nhưng nếu không điều chỉnh chế độ học tập thì bệnh đã mắc, sau này sẽ nặng thêm, tức là lúc đầu chỉ là *rối loạn chức năng*, sau thành ra *thực tổn*. Chẳng hạn, lúc đầu chỉ là tăng huyết áp, nhưng sau ảnh hưởng đến tim mạch, lúc đầu chỉ là khó thở, sau thành hen, suyễn mãn tính. Một hiện tượng rất phổ biến là các cháu không ăn được nhiều, gầy gò, có cháu lúc nào cũng buồn rầu, không thích chơi với bạn bè, không giải trí, nhiều cháu đau lưng, ra mồ hôi tay liên tục, khó thở, rối loạn tiểu tiện...

TS. Hoàng Cẩm Tú, chủ nhiệm khoa Tâm thần - Viện Nhi, cho biết: theo Tổ chức Sức khỏe thế giới (WHO), sức khỏe là một trạng thái hoàn toàn thoải mái về thể chất, tâm thần và xã hội. Sức khỏe tâm thần ở trẻ em là đảm bảo sự phát triển trí tuệ, cảm xúc và có hành vi ứng xử lành mạnh, phù hợp yêu cầu của xã hội. Cơ thể bị bệnh sẽ gây ra biến loạn tâm lý người bệnh (tức là sức khỏe tâm thần bị tổn hại) như cảm xúc lo âu, sợ hãi, bi quan, giảm sức làm việc, học tập... và có thể thay đổi cả tính cách. Các tổn hại sức khỏe tâm thần cấp tính hoặc mạn tính dẫn đến một số bệnh như viêm loét dạ dày, hen,

rối loạn thần kinh thực vật (đánh trống ngực, ngất xỉu, vã mồ hôi, táo bón, co thắt dạ dày, giảm sức đề kháng của cơ thể)...

Theo BS. Phạm Thịnh - Trung tâm Nghiên cứu tâm lý trẻ em - có đến 30-40% trẻ em mắc bệnh đến phòng khám có nguyên nhân từ việc học tập căng thẳng. Chỉ có 30% phụ huynh hiểu điều này và chuyển hướng học tập cho con. Có những phụ huynh là trí thức, hiểu nhưng lại không thể thay đổi vì vẫn thấy con cần phải học nhiều thì mới tồn tại được trong cuộc sống hiện đại. Có 3 loại HS học thêm: loại thích nghi với học thêm (số này rất ít), có kết quả học tập tốt, vui vẻ, khỏe mạnh. Đó là những HS có chỉ số thông minh tương đối cao, hoàn cảnh gia đình tương đối thuận lợi. Loại không thích nghi, không tự giác học, đi học cho bố mẹ vui lòng, ham chơi. Loại không thích nghi, hoàn toàn bị căng thẳng, dẫn tới những bệnh viêm loét dạ dày, hen, chán ăn (hiện tượng này phổ biến nhất), thiếu tự tin, mặc cảm, đi lang thang, sợ đi học, đến lớp toát mồ hôi, hồi hộp, ngồi im lặng không suy nghĩ, khi bị cho điểm kém bị ức chế và đái dầm (HS tiểu học). Đó là sự phản đối không có ngôn ngữ. Theo TS. Hoàng Cẩm Tú, bệnh nhân đến khám ở khoa Tâm thần- Viện Nhi có tỉ lệ lớn các cháu bị đau đầu, đau bụng, mệt mỏi (1/5 số bệnh nhi), không có nguyên nhân thực tổn, có yếu tố tâm lý bị bố mẹ ép học quá nhiều. Hiện nay, trầm cảm cũng là một vấn đề nghiêm trọng, vì nó gây ra hoặc tự tử, hoặc quấy rối, nổi loạn (nghiện hút cũng là một hiện tượng nổi loạn).

Một khuynh hướng dễ nhận thấy ở các đô thị là các bậc cha mẹ thường cô lập con mình với cuộc sống xung quanh và môi trường thiên nhiên, chỉ tập trung cho

con ăn, học. Nhiều trẻ em đang dần trở thành "gà công nghiệp", bơ vơ và mệt mỏi. GS. Nguyễn Việt cho rằng, HS bây giờ còn bận hơn cả người lớn, học cả ngày thứ bảy và chủ nhật. Như vậy, cùng một lúc HS phải chịu một sức ép ghê gớm từ cả gia đình, nhà trường và xã hội.

Lời khuyên của bác sĩ

Cả gia đình và nhà trường đều phải có trách nhiệm đối với sức khỏe tâm thần HS vì HS phải học nhiều không chỉ do nhà trường mà còn do khát vọng và sự ganh đua của các bậc cha mẹ. Theo GS. Nguyễn Việt, trẻ em học 8 tiếng/ngày đã là nhiều rồi và phải được nghỉ ngơi hoàn toàn vào ngày chủ nhật. Bộ GD-ĐT phải cải tiến mạnh mẽ phương pháp dạy và học, hướng cho HS phát triển trí thông minh chứ không phải học vẹt, HS phải tư duy chứ không phải học thuộc. Theo BS. Cẩm Tú, các bậc phụ huynh cần quan tâm đến tình cảm của trẻ nhiều hơn, xem trẻ nghĩ và muốn gì, khuyến khích trẻ phát huy tiềm năng phù hợp với sức của mình. Hiện nay, Vụ Giáo dục thể chất, Bộ GD-ĐT có nhiệm vụ chỉ đạo công tác chăm sóc, bảo vệ, tăng cường sức khỏe bằng hoạt động y tế trường học và thể dục thể thao, đồng thời tổ chức các hoạt động để triển khai những nội dung công tác đó. Thế nhưng, có lẽ do vấn đề sức khỏe tâm thần HS còn mới, nên Vụ chưa có các số liệu tổng kết về hiện tượng này. Hy vọng Bộ GD-ĐT sẽ quan tâm để có những cách thức kiểm tra hiện tượng này qua hoạt động y tế trường học, triển khai việc phòng chống và chữa trị kịp thời cho những HS có dấu hiệu rối loạn tâm thần.

Theo các nhà chuyên môn, các trường học không hẳn chỉ nghèo cơ sở vật chất, mà còn nghèo kiến thức y tế học đường,

nghèo trách nhiệm và luật pháp không nghiêm. Nhiều trường mới xây dựng rất khang trang nhưng lại sai quy cách, bàn ghế HS không đúng chuẩn độ tuổi, ánh sáng không đủ, vệ sinh môi trường kém... chính là thủ phạm gây ra các bệnh học đường. Ở các nước, giáo viên đều phải học một số tiết về vệ sinh và sơ cứu học đường, riêng Việt Nam thì không. Cũng cần phải hiểu rằng, y tế học đường là công tác chăm sóc sức khỏe ban đầu cho HS chứ không phải chăm sóc sức khỏe HS. Do vậy, việc phòng chống các bệnh thường gặp trong HS như: cận thị, cong vẹo cột sống, giảm trí nhớ do học quá nhiều, bệnh răng miệng, mắt, tai, mũi, họng, nhiễm ký sinh trùng đường ruột, các bệnh ngoài da và một số bệnh mới xuất

● Nhà vệ sinh vừa thiếu vừa quá mất vệ sinh khiến HS phải "nhịn", lâu ngày bị táo bón, đau đầu, nổi mụn nhọt, không tập trung được vào việc học tập. Nhịn tiểu làm bàng quang luôn kích thích, bởi nước tiểu gây chóng mặt, nhức đầu... ● Trầm cảm ở HS liên quan đến học tập thể hiện ở sự mặc cảm, buồn rầu vì thấy mình không học được như mong muốn của gia đình và rất dễ dẫn đến tự tử.

hiện ở các đô thị: quan hệ tình dục trước tuổi thành niên, nghiện chích ma túy, nhiễm HIV/AIDS, suy dinh dưỡng và béo phì... Vệ sinh học đường cần phải được coi trọng hàng đầu vì đây là căn nguyên của rất nhiều bệnh, ảnh hưởng rất lớn đến sức khỏe 12 năm đầu đời của trẻ. ■

Tia Sáng
Số 10.2000
(bộ mới)

PHÁT HÀNH NGÀY
9.10.2000
TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

Tia Sáng

tạp chí của trí thức
giàu thông tin
và trí thức

Các tác giả góp mặt: Hoàng Tụy, Chu Hào, Nguyễn Huệ Chi, Hàm Châu, Hoàng Ngọc Hiến, Nguyễn Trung, Phạm Duy Hiền, Vương Trí Nhàn, KTS Nguyễn Văn Tấn, Dương Trung Quốc, KTS Hoàng Phúc Thắng,...

THÁNG 10
10
TỪ 5.10 ĐẾN 3.11.2000

Tia Sáng

DIỄN ĐÀN
Dùng người
tài, bản lĩnh
của người
lãnh đạo

VĂN HÓA
Hà Nội,
"có lọ lem"
thế kỷ XX



TOÁN HỌC
7 bí ẩn
toán học và
1 triệu đôla

HỘI TRƯỞNG
Môi trường
đô thị,
chuyên xa
hóa gần!

Gia 7.000 đồng



Con số nhắc nhở

Đến ngày 15-10-2000, tất cả 61 tỉnh, thành phố trên cả nước; 597/609 (98%) quận, huyện; 10.339/10.554 (98%) xã, phường đạt chuẩn quốc gia về xóa mù chữ, phổ cập giáo dục tiểu học. Tỷ lệ người biết chữ đạt 94%.

Cùng lắng nghe

“Với lợi thế của người đi sau, ta cố xây dựng trường đại học của xã hội thông tin, trong đó nhờ tin học và viễn thông mà giảm được nhu cầu giáp mặt giữa thầy và trò”. (GS. TS. Nguyễn Cảnh Toàn)

Tin tức

♦ Theo Bộ GD-ĐT, tính đến đầu tháng 10-2000, thanh tra giáo dục và các địa phương, các trường ĐH, CĐ, THCN trên cả nước đã phát hiện 3.099 trường hợp sử dụng văn bằng, chứng chỉ (VBCC) bất hợp pháp. Đã có 1.247 người bị xử lý kỷ luật gồm 289 công chức và 958 sinh viên. VBCC giả được phát hiện nhiều nhất tại các trường ĐH dân lập, THCN và các ngành luật, kinh tế, báo chí... Bộ GD-ĐT và các bộ, ngành liên quan đang tiếp tục phối hợp mở rộng đối tượng phạm vi thanh tra VBCC theo ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, sẽ xử lý nghiêm minh các trường hợp vi phạm, trong đó có áp dụng biện pháp công khai danh tính tất cả các cán bộ, đảng viên sử dụng VBCC giả vào cuối năm 2000.

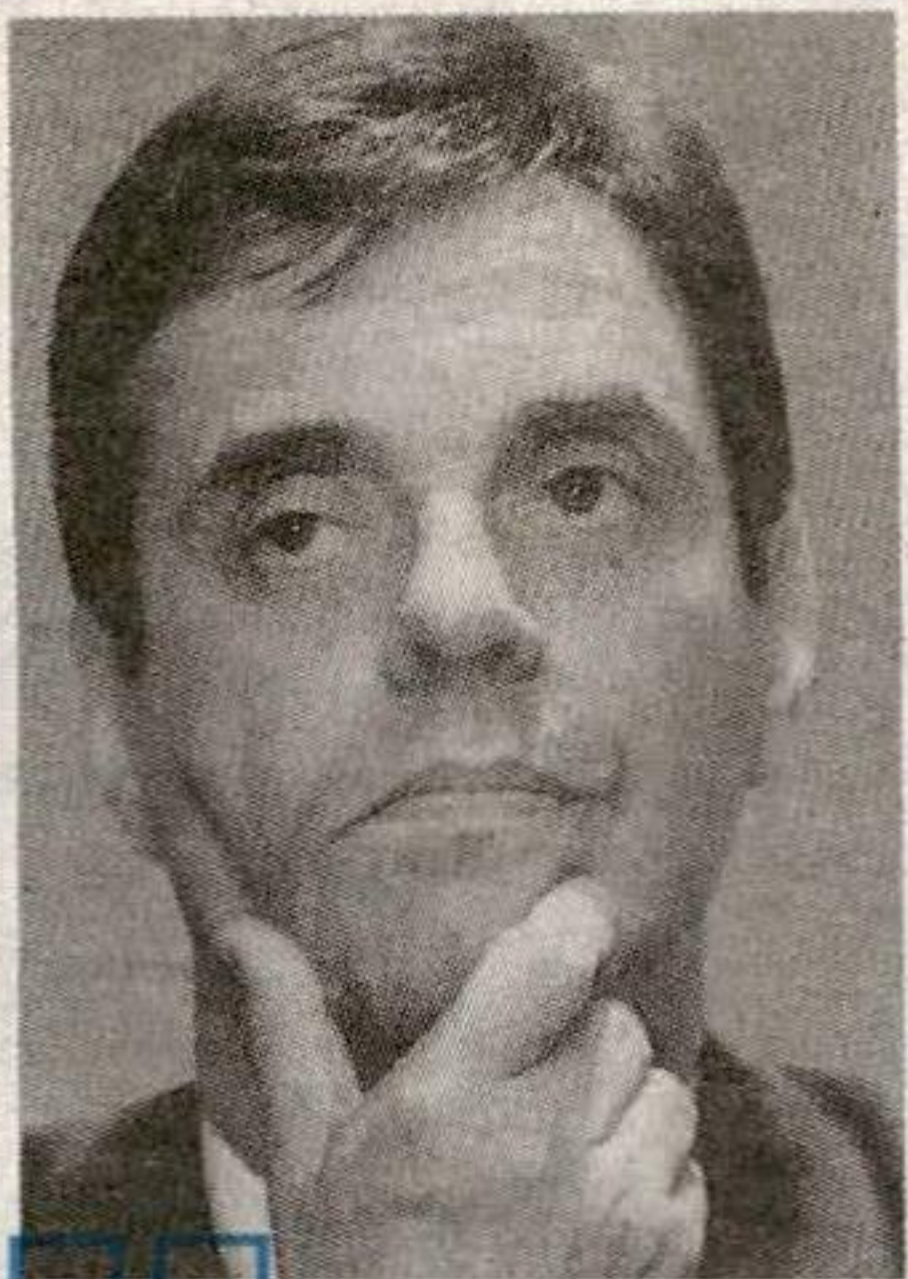
♦ Bộ GD-ĐT đã có thông báo kết quả kỳ thi tuyển đào tạo sau ĐH ở nước ngoài bằng ngân sách nhà nước. Có 421 thí sinh (TS) tham gia thi tuyển. Kết quả được tuyển chọn 177

TS, trong đó 27 TS đào tạo tiến sĩ, 94 TS đào tạo thạc sĩ, 56 thực tập sinh. Trong 177 TS trúng tuyển chỉ có 49 TS có đủ trình độ ngoại ngữ để được gửi đi học trong năm 2000. Số còn lại sẽ phải bổ túc ngoại ngữ để gửi đi học vào năm 2001. Có 13 TS có kết quả học tập ở nước ngoài tốt cũng được Bộ GD-ĐT cấp học bổng để tiếp tục học cao hơn.

♦ “Những hạt mưa xanh” là tên cuộc vận động bảo vệ môi trường do Chương trình phát triển Liên hiệp quốc (UNDP) phát động. Cuộc vận động này nằm trong khuôn khổ dự án của UNDP về giáo dục môi trường trong các nhà trường phổ thông ở Việt Nam, do Cơ quan Phát triển quốc tế Đan Mạch (DANIDA) hỗ trợ. Học sinh các trường phổ thông trên toàn quốc sẽ được phát nhận vở mang nội dung giáo dục về môi trường.

♦ Theo số liệu thống kê, năm 1996, cả nước phát hiện có 2.800 học sinh - sinh viên (HS-SV) nghiện ma túy, thì năm 1997 còn 2.600, năm 1998 là 2.468, năm 1999 là 2.221 (giảm 10% so với 1998), đến tháng 9-2000 còn 1.609 (giảm 27% so với 1999). Tuy tệ nạn ma túy trong HS-SV có giảm nhưng vẫn còn nhiều nguy cơ xâm nhập trở lại nếu không thực hiện các biện pháp phòng chống hữu hiệu.

♦ Theo tin từ Sở GD-ĐT An Giang, ca phẫu thuật chuyển đổi giới tính cho VĐV Nguyễn Thị Phượng Kiều (vô địch môn ném tạ nữ Hội khỏe Phù Đổng toàn quốc 2000) đã được các bác sĩ Bệnh viện Bình Dân (TP. Hồ Chí Minh) thực hiện thành công: Phượng Kiều đã được chuyển đổi giới tính thành nam và sẽ làm thủ tục chuyển đổi về hộ tịch.



Hậu trường

TRUNG NGUYÊN

BIẾN ĐỘNG CHÍNH TRỊ Ở NAM TƯ

Tình hình chính trị ở Nam Tư đã đi dần vào ổn định sau khi Tổng thống Milosevic chấp nhận thất bại và chúc mừng ứng cử viên đối lập Kostunica trong cương vị tổng thống mới. Các nhà lãnh đạo các nước trên thế giới kể cả Mỹ, khối NATO và Nga cũng chúc mừng thắng lợi của Kostunica. Nhưng có người lại cho rằng, Kostunica chỉ là một Milosevic mang bộ mặt khác.

Ngày thứ năm sóng gió

Ngày thứ năm (5-10), những người biểu tình đã tràn vào tòa nhà Quốc hội liên bang Nam Tư và trụ sở của đảng Xã hội Serbia cầm quyền với sự hỗ trợ của một số cảnh sát chống bạo động và đập phá đồ đạc trong hai tòa nhà này; trong khi quân đội được lệnh ở yên trong doanh trại. Đài truyền hình Nam Tư cũng bị chiếm. Hành động này xảy ra sau khi Tổng thống Slobodan Milosevic tuyên bố trên đài truyền hình là ông sẽ không bao giờ chịu lùi bước và phe đối lập ra tối hậu thư buộc Milosevic phải công nhận thất bại của ông tại vòng 1 cuộc bầu cử tổng thống Nam Tư. Tiếp sức cho phe đối lập là phán quyết của Tòa án Hiến pháp hủy

bỏ một phần kết quả kiểm phiếu ở vòng 1 mà người dẫn đầu - Vojislav Kostunica - chỉ thiếu gần 2% phiếu là đắc cử. Trước khí thế của những người chống đối và phản ứng chùng mịch của Nga (đồng minh thân cận nhất của Milosevic trước đây), Milosevic hiểu rằng đã đến lúc ông phải ra đi. Vì vậy, cuộc bạo động ngày thứ năm dù dữ dội nhưng không dẫn đến đổ máu. Tuy nhiên, vẫn có tin đồn là ông Milosevic

đang ẩn náu ở đâu đó với sự trợ giúp của quân đội và toan tính lật lại thế cờ. Sự im lặng của quân đội càng làm cho các tin đồn về một cuộc tắm máu và đảo chính lan rộng nhanh hơn. Tình báo Mỹ theo dõi rất



Ông Milosevic

sát tình hình Nam Tư, các chuyến bay đặc biệt đến và đi khỏi nước này với mục đích là phát hiện Milosevic đang ở đâu hay đào thoát đi đâu. Trong khi đó, nước Nga cố gắng làm cho tình hình Nam Tư không xấu hơn bằng cách cử Bộ trưởng Ngoại giao Ivanov sang Nam Tư để tiếp xúc bí mật với cả Milosevic lẫn Kostunica.

Phương Tây đưa ra con số 500.000 người dân Nam Tư chiếm lĩnh đường phố thủ đô Belgrade vào ngày thứ 6 (6-10) để gây áp lực công nhận kết quả bầu cử vòng 1. Đài truyền hình bắt đầu phát hành những thước phim nói về biến cố ngày thứ năm. Phe đối lập thú nhận là họ đã không lường trước được quy mô của cuộc chống đối và phản ứng hầu như không thấy của các lực lượng an ninh. Họ muốn có một tuyên bố chính thức của quân đội và một sự thừa nhận thất bại của ông Milosevic. Các lãnh tụ phương Tây cũng tiếp sức cho phe đối lập bằng các tuyên bố hứa sẽ bỏ cấm vận ngay sau khi có một ban lãnh đạo mới ở Nam Tư. Tổng thống Nga Vladimir Putin thì có các gợi ý dọn đường cho sự chuyển

giao quyền lực êm thấm.

Đến cuối ngày thứ 6, lò lửa ở Belgrade hạ nhiệt khi qua một cuốn băng video, Tổng thống Milosevic thừa nhận thất bại, chúc mừng Kostunica và chúc nhân dân Nam

Tư thành công hơn trong nhiệm kỳ tổng thống mới. Tuyên bố của Milosevic tạo điều kiện cho Quốc hội mới thông qua kết quả bầu cử bằng cách tổ chức lễ tuyên thệ nhậm chức tổng thống cho Kostunica với sự tham dự của cả các nghị sĩ thuộc hai đảng Xã hội Serbia và đảng Xã hội Montenegro cầm quyền. Trước đó, Tòa án Hiến pháp cũng đã công nhận Kostunica là người chiến thắng ở cuộc bầu cử vòng 1 và quân đội Serbia tỏ dấu hiệu cho thấy sẽ tuân lệnh chế độ mới. Tổng thống Nga Putin là một trong những người đầu tiên chúc mừng Kostunica. Trong cuốn băng video thu sẵn được phát trên Đài truyền hình Serbia và đài CNN, ông Milosevic nói: "Tôi cảm ơn cả những người không bỏ phiếu cho tôi vì họ đã trút cho tôi một gánh nặng. Tôi muốn nghỉ ngơi chốc lát và dành nhiều thời gian hơn cho đứa cháu Marko". Tuy nhiên, Milosevic xác định là ông sẽ không rời bộ chính trị và xem thất bại lần này là cơ hội để đảng Xã hội của ông chấn chỉnh lại để chiến thắng trong kỳ bầu cử tới.

Trong một cuộc phỏng vấn dành

cho truyền hình Serbia, Kostunica cho biết ông đã nói chuyện với người cầm đầu quân đội và được hứa là quân đội sẽ tuân thủ sự chọn lựa dân chủ. Kostunica cũng có cuộc gặp riêng với Milosevic vào ngày thứ sáu nhưng chi tiết cuộc gặp không được công bố. Bộ trưởng Ngoại giao Nga Ivanov cũng gặp Milosevic sau khi cuốn băng được phát và nói với Milosevic là cuộc chuyển giao quyền lực nên diễn ra trong hòa bình.

Kostunica, ông là ai?

Có nhiều câu hỏi như vậy được đặt ra, nhất là khi ông Kostunica nhận được quá nhiều sự ủng hộ của phương Tây. Vậy, Kostunica, tổng thống mới của Nam Tư có phải là người thân phương Tây? Câu trả lời có lẽ là không, vì theo các nhà phân tích chính trị, Kostunica là người theo chủ nghĩa dân tộc chống lại sự tách rời Kosovo khỏi Serbia và chống lại cuộc không kích 78 ngày đêm của NATO. Ngay khi chuẩn bị nhậm chức tổng thống, Kostunica tuyên bố: "Nam Tư không quên sự xâm lược của NATO nhưng chúng ta không thể sống mà không có cái ăn". Ông cũng hy vọng lập lại các quan hệ bình thường với thế giới và hy vọng cuộc cấm vận do Mỹ và châu Âu áp đặt từ năm 1998 sẽ được bãi bỏ sớm. Kostunica không

đồng ý trao Milosevic cho Tòa án quốc tế vì theo ông, tòa án này bị Mỹ chi phối.

Không tham gia chính quyền hoặc đảng cầm quyền lúc Nam Tư chưa tan rã, Kostunica là người có lập trường kiên định nhất trong những người Serbia theo chủ nghĩa dân tộc. Sinh ở Belgrade năm 1944, Kostunica có cha là sĩ quan quân đội Nam Tư trước Chiến tranh thế giới lần thứ hai. Ông học luật tại ĐH Belgrade từ cuối những năm 1960 đến đầu những năm 1970. Năm 1974, lúc còn là giảng viên đại học, ông chỉ trích thống chế Tito về việc sửa đổi hiến pháp và những nới lỏng về luật liên bang gây khó khăn cho người Serb sống ở các tỉnh tự trị như Kosovo và Vojvodina bên ngoài Serbia. Vì lời chỉ trích này, Kostunica bị đuổi khỏi khoa luật ĐH Belgrade. Vào giữa những năm 1980, Kostunica trở thành nhân vật được chú ý trong giới trí thức Serbia vì sự tận tâm của ông với chủ nghĩa dân tộc Serb. Để tranh



Người dân Nam Tư từ các nơi đổ về Belgrade

thủ dân chúng, Milosevic rút lại sự tự trị của Kosovo, khuyến khích người Serb ở Croatia và Bosnia-Herzegovia đứng lên đòi quyền bình đẳng (cuối thập niên 1980, đầu thập niên 1990). Vào thời điểm đó, chế độ đa đảng đã tái lập ở Nam Tư và Kostunica nằm trong ban sáng lập đảng Dân chủ. Năm 1992, ông rời đảng này vì "tinh thần dân tộc Serb của nó quá yếu". Đảng Dân chủ Serbia (DPS) mà Kostunica mới thành lập lại liên minh với phong trào phục hưng Serbia bảo thủ của Vuk Draskovic (SPO) nhưng chỉ một năm sau đó đã tan rã vì sự bất đồng giữa hai người cầm đầu. DPS có tiếng nói rất yếu vì vậy Kostunica phải tự tuyên truyền cho mình bằng những cuộc tấn công nhắm vào các thỏa hiệp hòa bình, kể cả thỏa hiệp Dayton về Bosnia. Những người ủng hộ Milosevic xem Kostunica là kẻ chuyên môn gây chiến cùng với nhà chính trị cực hữu Soleij.

Năm 1996, khi các đảng đối lập ở Serbia (một trong hai nước tạo thành Liên bang Nam Tư, nước kia là Montenegro) thành lập liên minh Zajedno, Kostunica là "thành viên không tích cực". Ông đứng ngoài các cuộc biểu tình vào cuối năm 1996 đầu năm 1997 của phe đối lập đòi Milosevic phải công nhận chiến thắng của họ tại một số thành phố lớn Serbia. Lúc đó uy tín chính trị của Kostunica xuống rất thấp, nhưng chính sự phục sinh của chủ nghĩa quốc gia Serbia khi cuộc tranh chấp Kosovo diễn ra đã

cho Kostunica một cơ hội mới, nhất là vào thời điểm các lãnh tụ đối lập đang mất dần sự hậu thuẫn của dân chúng.

Kostunica được tôn trọng một phần vì ông không có ý định làm giàu cho bản thân. Lấy vợ, chưa có con, ông vẫn đi chiếc xe hơi hiệu Yugo nội địa và thích nghỉ ngơi tại một ngôi làng yên tĩnh ở miền núi. Ông có một căn hộ khiêm tốn ở thủ đô Belgrade, trong đó chứa đầy các sách luật và những con mèo. Trong cuộc vận động tranh cử đại diện cho các đảng phái đối lập (trừ đảng SPO của Draskovic), Kostunica không cần cần vệ. Tháng 9-2000, khi ông vận động tranh cử ở Kosovo, những người ủng hộ Milosevic đã đón chào ông bằng đá, chai lọ và hoa quả thối làm ông rách một bên mắt. Nhưng Kostunica vẫn tiếp tục diễn thuyết và từ chối sự bảo vệ của những người lính NATO đứng gần đó. Hiếm khi ra ngoài đất nước, Kostunica chỉ đồng ý tranh cử tổng thống khi một cuộc thăm dò cho thấy các lãnh tụ đối lập Draskovic và Zoran Djindjic không có cơ may thắng Milosevic. Sau đó, ông mở cuộc vận động tại 5 thành phố lớn với phương thức đi đến tận nhà cử tri. Theo chủ nghĩa dân tộc nhưng Kostunica là người ủng hộ nền dân chủ và kinh tế tự do. Ông không dính vào tham nhũng và không liên quan đến cuộc chiến tranh nào do người Serb khởi xướng.

(Theo Time, CNN, Euro Daily và World News, 10.2000)

Ventura Star do Lockheed Martin thiết kế, dài 45m, ngang 48m, vận tốc tối đa Mach 25

TÀU VŨ TRỤ X-33:

Tàu vũ trụ X-33 nằm trong kế hoạch bá chủ không gian của nước Mỹ và từng được Phó tổng thống Mỹ Al Gore gọi là "con tàu mang giấc mơ của nước Mỹ", nay X-33 có nguy cơ sẽ vẫn mãi là... dự án.

Con đẻ của thói ngạo mạn

NASA (Cơ quan Quản trị hàng không và không gian Mỹ) đã bỏ ra 4 năm và 1 tỉ đôla để phát triển một loại tàu vũ trụ thay thế tàu con thoi. Cho đến nay, con tàu này vẫn chưa được hoàn tất trừ bản mẫu lắp ráp nửa vôi đặt tại nhà kho ở Palmdale, California. Theo kế hoạch, tàu vũ trụ X-33 sẽ bay thử nghiệm chuyến đầu tiên từ căn cứ không quân

giấc mộng không thành của nước Mỹ

LÊ TÂY SƠN

Edwards ở California đến bãi đáp Utah nhưng các vấn đề kỹ thuật đã phát sinh ngay từ lúc khởi đầu dự án, nên nhiều chuyên gia cho rằng con tàu này không thể bay được.

Vấn đề nghiêm trọng nhất phát sinh từ tháng 11-1999 khi một trong các thùng nhiên liệu hydro của con tàu bị nứt trong khi thử nghiệm. Hiện NASA không đủ tiền để chỉnh đổi dự án khi nhà thầu quốc phòng Lockheed Martin đã chi hơn 220

triệu đôla vào việc phát triển X-33. NASA rất cần sự thành công của X-33 để vực dậy uy tín đang bị mất do các thất bại của hai phi vụ đến sao Hỏa và các trì hoãn trong việc xây dựng Trạm Không gian quốc tế. Thế mà suốt một năm qua, NASA vẫn không có một thông tin phấn khởi nào về X-33. Tuy nhiên, các quan chức NASA vẫn tin rằng các trở ngại đang gặp chỉ mang tính tạm thời dù dự án có nguy cơ phải chậm mất... hai năm. Một số người lại không tin như thế. Tim Kyger, cựu nhân viên Quốc hội hiện làm việc cho Công ty Universal Space Net Work chuyên cung cấp các dịch vụ giám sát vệ tinh nói: "Tôi và nhiều người khác có cùng quan điểm là X-33 sẽ không bao giờ... cất cánh".

Theo tính toán, X-33 là loại tàu vũ trụ có thể sử dụng lại, đáng tin cậy và giảm được chi phí vận tải lên quỹ đạo từ 10.000 đôla một cân Anh (454g) xuống chỉ còn 1.000 đôla hoặc ít hơn. Chi phí rẻ cho phép con tàu thực hiện những công việc mà hiện nay không thể thực hiện được như du lịch không gian và chế tạo chất bán dẫn trên không gian.

Lúc bắt tay vào việc, X-33 là dự án được đánh giá cao. Phó tổng thống Mỹ Al Gore công bố kế hoạch chế tạo X-33 vào năm 1996 trong một buổi lễ long trọng tại Pasadena, California. Ông vừa nói: "Đây là con tàu có thể mang giấc mơ Mỹ lên vũ trụ và đưa nước Mỹ vào thế kỷ mới một cách tự tin", vừa cùng giám đốc NASA Dan Goldin nâng cái nắp đậy mô hình con tàu vũ trụ X-33.

Các nhà chỉ trích dự án đổ lỗi cho NASA quá tham vọng khi ứng

dụng các công nghệ tương lai chưa được thử thách mà bỏ qua các công nghệ đã qua thử thách. Khi NASA kêu gọi đấu thầu xây dựng X-33, ba công ty đã gửi hồ sơ dự thầu nhưng chỉ có dự án của Lockheed Martin được chấp nhận, dù vào thời điểm đó bản thiết kế Buck Rogers có một số rào cản công nghệ rất khó vượt qua. Bản thiết kế đòi hỏi phải phát triển loại động cơ tên lửa đặc biệt gọi là *linear aerospike rocket* chưa bao giờ được sử dụng để phóng. Nó cũng đòi hỏi phát triển một hình dáng con tàu không có cánh với khả năng cất cánh nhẹ nhàng và trở về Trái đất cũng nhẹ nhàng. Nhưng thách thức nhất vẫn là những thùng nhiên liệu làm bằng composite chứa đầy hydro lỏng đã nén lại phải chịu đựng được áp lực khi phóng con tàu.

Giải quyết hậu quả

"NASA không chọn lộ trình đơn giản, rủi ro thấp mà chọn lộ trình khó khăn, rủi ro cao" - Dave Urie, kỹ sư thiết kế X-33 nói. Phụ trách thiết kế con tàu là xưởng Skunk Works của Hãng Lockheed Martin ở Palmdale, California. Trong 50 năm qua, các kỹ sư của xưởng đã tạo ra một số kỳ công như máy bay thám thính U2 và máy bay tàng hình F-117A. Nhưng X-33 không hề là con thú dễ khuất phục.

Trì hoãn và tăng chi là chuyện thường ngày của kỹ nghệ hàng không vũ trụ nhưng dự án X-33 là một trường hợp khác hẳn. Thỏa hiệp NASA ký với Lockheed Martin quy định nếu vì các trở ngại kỹ thuật chính đáng mà thời biểu chế tạo X-33 phải kéo dài thêm thì nhà thầu sẽ được cấp thêm tiền để khắc phục

các trở ngại. Chế tạo thùng nhiên liệu hydro là việc không dễ như mong đợi. Động cơ do Boeing cung cấp cũng phải trì hoãn và phải bổ sung chi phí chế tạo 36 triệu đôla.

Vào cuối năm 1998, các nhà kỹ thuật phát hiện ra có các bong bóng và vết nứt trong lớp da của một trong hai thùng nhiên liệu hydro lỏng giống như nó vừa được “ướp” trong một cái lò khổng lồ. Thay chiếc thùng khác sẽ tốn thêm 5 triệu đôla và cần thêm thời gian. Có ý kiến cho rằng nên dùng thùng nhiên liệu bằng nhôm thì hay hơn.

Trước những bất cập của dự án X-33, NASA đã đề nghị Quốc hội cho thêm 4,5 tỉ đôla nữa để phát triển chương trình “Sáng kiến phóng tàu vũ trụ” (SLI) kéo dài trong 5 năm với những dự án song song với X-33 nhưng cùng mục đích. Một số công ty tư nhân muốn NASA giao hẳn công việc này cho họ thay vì dùng chương trình SLI để kiểm soát hoàn toàn việc phát triển các công nghệ mới khả thi. Nhà tư vấn Charles Lurio tin rằng kỹ nghệ tư có thể làm những con tàu tái sử dụng nhanh hơn, tốt hơn và rẻ hơn là NASA. Các loại tàu vũ trụ sử dụng lại được (RLV) như Ventura Star và X-33 sẽ cho phép Mỹ chiếm lĩnh nhiều hơn thị trường phóng vệ tinh. Dùng RLV để đặt các vệ tinh vào quỹ đạo thấp của Trái đất rồi quay về với độ tin cậy cao và chi phí vận tải ít sẽ tạo ra nhiều cơ hội kinh doanh cho nước Mỹ. Khi hoàn tất, X-33 sẽ là con tàu không người lái cất cánh dọc đến cao độ gần 100km với vận tốc nhanh hơn Mach 13 (tức nhanh hơn vận tốc âm thanh 13 lần)



**Mô hình X-33
(bên trái) so với
Ventura Star**

và khi về Trái đất sẽ đáp xuống như máy bay thường. Ventura Star cũng do Lockheed phụ trách chế tạo có chiều dài 45m, ngang 48m so với X-33 (dài 21m, ngang 23m). Vận tốc tối đa của Ventura Star là Mach 25 so với Mach 13 của X-33. Khối lượng cất cánh của X-33 là 140.000kg so với 1.300.000kg của Ventura Star. Ventura Star có thể mang tải trọng 28.000kg lên quỹ đạo thấp.

Theo kế hoạch của NASA thì sắp tới một cuộc thử nghiệm cùng lúc hai động cơ X-33 sẽ được làm thay vì thử từng động cơ riêng như trước đây. Nếu thử nghiệm thành công tại Trung tâm không gian Stennis Space ở Mississippi, động cơ sẽ được đưa đến xưởng Skunk Works của Lockheed Martin ở Palmdale, California để ráp vào con tàu. Ngày 10-8-2000, NASA đã công bố nguyên nhân bị nứt thùng nhiên liệu lúc thử nghiệm. Những ý kiến thay thùng composite bằng loại thùng khác đang được NASA, Lockheed Martin và 4 đối tác khác của X-33 xem xét. Vì các lý do này, cuộc bay thử đầu tiên chiếc X-33 hoàn chỉnh sẽ chỉ có thể tiến hành vào quý bốn năm 2002 hoặc sau đó nữa.

(Theo CNN Space, X-33 và Space Transportation, 1.10.2000)

Họ chỉ gồm hai đại gia đình, một ở Lào và một ở Thái Lan. Họ là bộ tộc ít người nhất của hành tinh, có cuộc sống thẳm lẫm và buồn tẻ nhất. Các nhà khoa học chỉ mới biết đến họ trong vài chục năm nay và cũng chưa thể khám phá gì thêm về họ...

Mabris

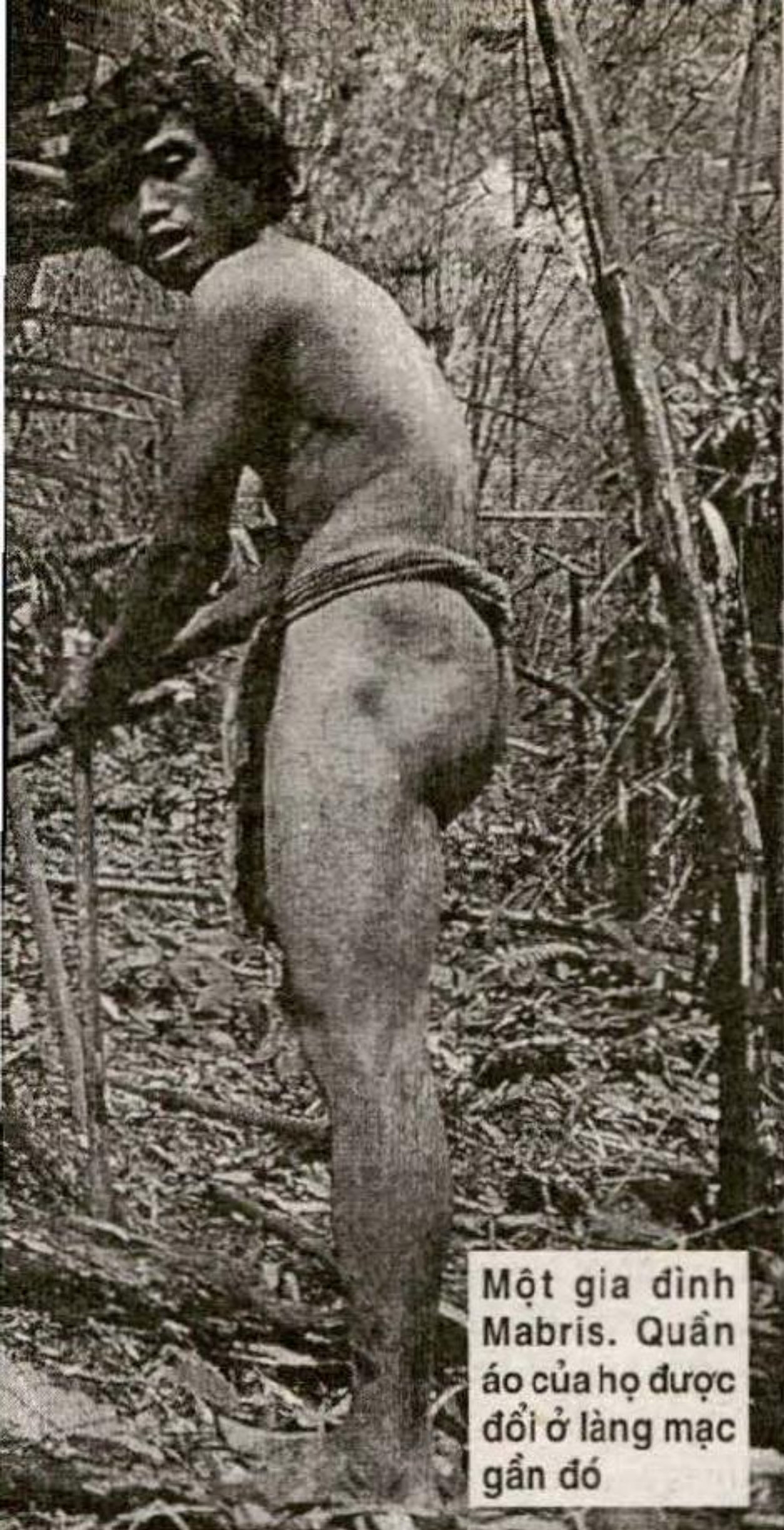
BỘ TỘC SẮP TUYỆT CHỦNG

PHƯƠNG CHI

Nỗi buồn của cô gái Ipet

Ngồi thu mình trong túp lều lá cây, Ipet lặng lẽ nhìn mưa rơi. Cô bé còn nhỏ lắm, chẳng biết làm gì nữa. Cô yêu trời mưa vì khi đó, người ta có thể tìm được đủ thứ, chẳng hạn những đợt măng tươi rói và nhất là ếch nhái. Cô bé lặng lẽ rút trong một túi nhỏ một ít thuốc lá rừng, quấn vào vỏ cây, dí nó vào than hồng và phả khói khoan khoái. Gần cô là một cái chiếu bằng sậy, do chính tay cô bện. Ipet sẽ đem nó vào làng gần đây để đổi lấy

lúa gạo. Ipet hồn nhiên kể về cuộc sống của bộ tộc và của gia đình mình. Mẹ cô đã bao lần sẩy thai vì dùng được thảo khi sinh nở. Gia đình có 4 anh em. Nhưng người anh Bakli đã bị hổ vồ, một người chị cũng chết vì ăn phải thóc nhiễm độc. Ipet chỉ còn cô em Meuang. Meuang đẹp hơn chị và đã thu hút được một bác sĩ người Lào. Meuang ra điều kiện sẽ lấy anh ta nếu anh ta chịu vào rừng ở với cô. Anh ta đã đồng ý. Cuộc sống ở rừng chỉ kéo dài được 1 năm và anh ta quay



Một gia đình Mabrís. Quần áo của họ được đổi ở làng mạc gần đó

về với cuộc sống đô thị. Rồi một buổi chiều, Meuang cũng biến mất. Giữa rừng già, việc đi lại là hoàn toàn tự do. Người ta có quyền đi lung tung cả ngày hoặc cả tuần. Sau 15 ngày, người ta mới bắt đầu lo ngại. Ipet cuống cuống đi tìm em nhưng vô ích. Có lẽ một con hổ đã vồ Meuang mất rồi. Ipet rất sợ hổ, cứ nghe tiếng gầm là cô bỏ chạy. Thấy dấu chân hổ, cô lại rắc than hồng lên để xua đuổi nó. Ipet sống chung với người chồng tên là Wat. Nhưng cô cũng không muốn anh ta nữa, vì anh ta chê vợ hơi hám

(Ipet chẳng bao giờ tắm gội). Ipet không muốn có con. Đứa thứ nhất chết ngay lúc mới chào đời. Đứa thứ hai chết do Ipet dùng dây leo nịt bụng quá chặt và thế là nó chết ngạt. Câu chuyện về cô gái Ipet là thế... Ipet là một thành viên của bộ tộc Mabrís. Suốt nhiều thế kỷ, chẳng ai biết gì về họ. Về sau, nhiều dân làng vào sâu trong rừng, thấy nhiều lều chõng dựng bằng tre và lá tre vàng úa. Nhưng đó luôn là những túp lều trống, vì người Mabrís đã bỏ trốn. Do đó, người ta cứ nghĩ rằng những túp lều tre là nơi cư ngụ của những linh hồn bơ vơ và người ta gọi đó là “linh hồn lá vàng”.

Cuộc sống khắc nghiệt giữa rừng già

Người Mabrís là một sắc dân biệt lập. Những sự miêu tả đầu tiên về họ ở Thái Lan ra đời vào năm 1919. Đầu thế kỷ 20, người Mabrís còn khoảng 40 gia đình ở Lào. Ngày nay, họ chỉ còn 22 người, lang thang trong rừng để hái lượm. Họ sống trong rừng Lam Poui, che phủ 2.000km² ở tỉnh Sapaburi (Lào). Ở Thái Lan, họ còn dưới 200 người. UNESCO đã xếp người Mabrís vào đầu danh sách những bộ tộc sắp bị tuyệt diệt. Chính người Mabrís cũng biết rằng họ chẳng còn sống được bao lâu nữa.

Ngày xưa, người Mabrís luôn chạy trốn khi thấy có người lạ vào rừng. Bây giờ, họ đã có gan chờ đợi các phóng viên phương Tây, các nhà khoa học. Nhiều bi kịch gia đình đã xảy ra, vì phụ nữ Mabrís



Bắt chước tiếng chim để săn

ngày càng hiếm. Đàn ông Mabrís giành giật phụ nữ như một báu vật, xô xát và cấu xé lẫn nhau. Những người đàn ông ngoài cuộc - có vẻ hiền lành - thì thú thật rằng cuộc sống không có đàn bà là rất buồn tẻ. Cuộc chiến giữa hai người đàn ông thường diễn ra ở triền sông, theo đúng truyền thống. Họ lội xuống chỗ ngập ngang thắt lưng và quất nhau bằng dây leo bện chắc thành roi. Cuộc đọ sức kết thúc khi một người bỏ cuộc vì quá mệt hoặc đau đớn. Đôi khi, cuộc chiến giành vợ chỉ diễn ra trong vài phút, vì một bên là trai tráng, còn bên kia là một người đã gần 60!

Phụ nữ Mabrís quả là của hiếm. Đôi khi, trong một cộng đồng, chỉ có 9 phụ nữ, mà hai thì đã thuộc hàng lão bà, còn ba người kia nữa là bé gái. Chỉ có 4 người có thể sinh nở, mà cũng chỉ có 2 người chịu sinh nở. Cũng vì thế mà đàn ông Mabrís có vẻ mạo hiểm hơn, trong cả việc đánh nhau và đi tìm lương thực. Họ đi xa hơn, đi mãi vào rừng sâu

và thường bị hổ vồ. Khi gặp hổ (thường là đã quá muộn), chỉ có 2 cách để bảo toàn mạng sống. Cách thứ nhất là leo ngay lên một cây tre hoặc một khúc dây leo cao và ngồi đợi con vật bỏ đi. Cách thứ hai là dùng cây tre vót nhọn (dùng cụ đi săn) để chiến đấu. Cuộc chiến tay đôi giữa đàn ông Mabrís - những người chán đời vì thiếu vợ - và hổ thường kết thúc rất nhanh do quá chênh lệch về sức vóc. Nhưng cũng có những con hổ mới đi săn tỏ vẻ "chọn" cây gậy nhọn và bỏ đi. Con hổ và người Mabrís không chỉ đối đầu với nhau như vậy mà còn qua nhiều khía cạnh khác. Với người Mabrís, hổ là con vật ngự trị rừng già. Nó có quyền sinh sát ở mọi lúc, mọi nơi. Do vậy, khi dựng lều, người Mabrís rất chú trọng độ dốc của mái, để có thể dễ dàng trèo lên và nháy phất lên những cành cây gần đó. Khi có một người Mabrís chết, người ta cũng treo xác anh ta thật cao, để hổ không ăn được.

Người Mabrís không hề ngu độn như nhiều người lầm tưởng. Trước khi làm việc gì, họ cũng tính toán thật kỹ. Chẳng hạn, dựng "nhà" gần sông suối để có cá và nước uống, hoặc tránh ở gần các gốc cây to, để dông bão đừng ụp cây lên đầu mình. Người Mabrís cũng chọn nơi thoáng đãng để dễ nhìn thấy mọi bất trắc.

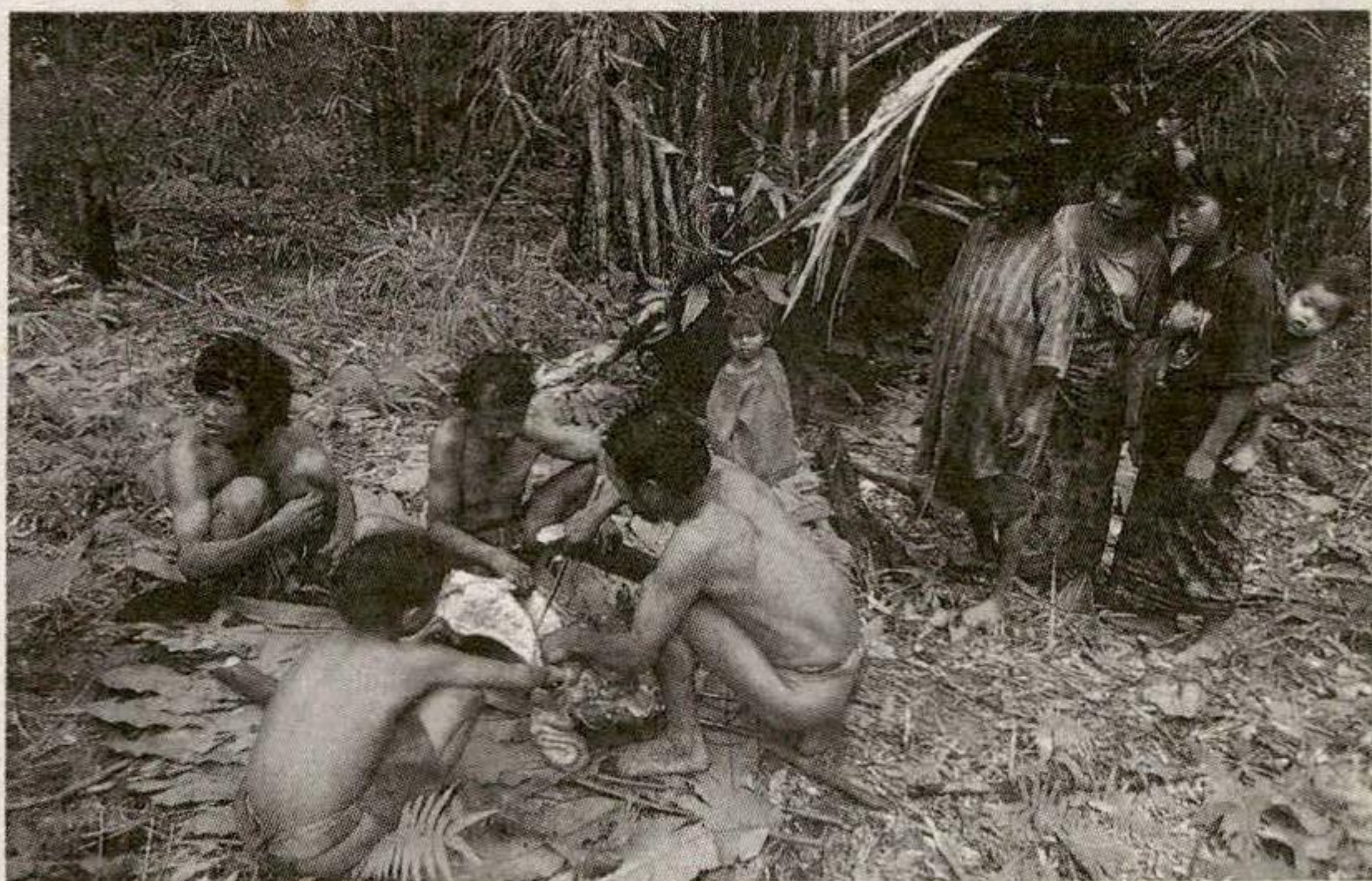
Wat đã một lần "lơ đễnh" và phải trả giá. Một hôm, anh bắt gặp một con gấu con lang thang trong rừng. Ngỡ đó là một con gấu mồ

côi, anh bế nó lên. Gấu mẹ chợt xuất hiện và lao thẳng vào Wat. Cái tát trời giáng của nó làm Wat toạc cả một mảng da đầu và nát cả một bên má. Thế mà anh vẫn chạy trốn được và vẫn sống. Điều lo ngại nữa của họ là lũ côn trùng. Muỗi, ong, bọ hung rừng lúc nào cũng bay ì ầm như trực thăng và lặn xả vào người Mabris. Cách tốt nhất là tắm khói. Họ ngồi lẩn trong khói để phòng thân. Dưới những rặng tre khổng lồ cao 30m này là cả một thế giới khắc nghiệt. Người Mabris phải thích ứng với cuộc sống ấy. Họ leo thoăn thoắt lên ngọn tre và phục kích ở đấy, dùng cung nỏ để bắn chim và sóc. Thức ăn chủ yếu của họ là xoài rừng, loại xoài nhỏ xiu, chỉ to hơn hạt dẻ một chút, có vị chua.

Một bộ tộc không có ngày mai?

Thế giới tâm hồn của họ là một điều khó khám phá. Mỗi người lặn

lẽ trong túp lều của mình, vui hay buồn chẳng biết. Họ sống rất ích kỷ, chẳng buồn quan tâm đến đồng loại, dù khi có người bị thương hay sắp chết đói. Có lẽ đây là một trong những lý do làm họ dễ dàng đứng bên bờ tuyệt chủng. Kẻ bị thương hoặc già yếu cứ bị bỏ rơi trong xó lều. Chẳng ai nghĩ đến chuyện cho họ ăn hay chăm sóc vết thương. Quan niệm về thời gian là hết sức lơ mơ. Ngày hôm qua đã là “ngàn xưa”, còn ngày mai là một điều huyền bí, không ai biết được. Chẳng có chuyện kể của già làng, không có nghi lễ truyền thống, vui buồn là chuyện không tồn tại. Người Mabris lặn lẽ sống trong hiện tại, không quan tâm gì, họa may là một số thảo dược, thứ kiến thức “cha truyền con nối” duy nhất của cộng đồng. Người Mabris chỉ biết 2 loại cây độc, biết nhúng đầu mũi tên vào nhựa cây để đi săn.



Xả thịt con mồi sau một buổi đi săn

Họ cũng biết một loại dây leo có khả năng hút hết không khí hòa tan trong nước, làm cá chết ngạt và nổi lên. Một cuộc sống đơn giản và nhàm chán hơn cả những bộ lạc châu Phi. Nhiều nhà nhân chủng học cho rằng đây là một cuộc tự sát thầm lặng của bộ tộc Mabris. Những người khác muốn phản đối lập luận này cũng không thể tìm đâu ra chứng cứ và lý lẽ. Người Mabris là một dấu hỏi lớn. Họ cứ lăm lũi đi trong rừng, mặc cho lũ vắt rơi như mưa từ lá tre, mặc cho rấn rết rình mò từng bước chân. Họ chỉ có hai thứ đến từ thế giới văn minh: lúa gạo và bột lửa ga. Cách đây độ một thập niên, họ còn dùng đá lửa và vẫn trần truồng, không biết đến bất cứ loại y phục nào. Bây giờ, dù đã có bột lửa ga, họ vẫn nhét đá lửa trong người, phòng khi hết ga. Thế giới của rừng già là thế giới của tiếng động. Là tiếng hổ gầm, tiếng hươu tác, tiếng chim hót, tiếng côn trùng vo ve bất

tận. Ban đêm, thỉnh thoảng lại có tiếng nổ như pháo. Đó là một cây tre khổng lồ nào đó, quá già và quá nặng, tự toác ra hay gãy gục. Đó cũng là thế giới của đủ bệnh tật và hiểm nguy. Các nhà nhân chủng học tự hỏi: làm sao có những người Mabris sống đến 75 tuổi? Giữa rừng già, sống được 20 năm là một kỳ tích, giữa voi, gấu, hổ, ong, rắn, nhện, bọ cạp, kiến. Đó là chưa kể đến chết đuối (người Mabris không biết bơi), ngã lộn cổ từ ngọn tre, bị cây đè, bị thú ăn thịt, hoặc vật lộn với những con kỳ đà khổng lồ. Chẳng người đàn ông Mabris nào lại không mang vài vết sẹo trên ngực - kỷ niệm của những cuộc vật lộn sinh tử với lũ kỳ đà dũng mãnh. Nhưng với người Mabris, vết sẹo trong lòng họ mới là đáng kể. Rất có thể một ngày nào đó, họ sẽ không tồn tại nếu không có biện pháp kịp thời giúp đỡ cuộc sinh tồn của họ...

(Theo Paris Match và Terre Sauvage
9, 10.2000)

BẠN CÓ BIẾT?

- ♦ 80% là tỉ lệ thanh niên Singapore tuổi 18 khổ tâm vì chứng cận thị, theo ước tính của Viện Mắt quốc gia Singapore.
- ♦ 500.000 đôla là món tiền phạt do chính quyền Peru phạt chủ mỏ vàng Yanacocha vì đã đổ thủy ngân ra ngoài vào tháng 6-2000, gây nhiễm độc cho 70 ngôi làng.
- ♦ 114 triệu đôla là số tiền các quý ông người Anh chi tiêu hàng ngày vào báo chí và... ăn quà vặt. Trong khi đó phụ nữ Anh chi tiêu có 84 triệu đôla.
- ♦ 1.500 đôla là số tiền trung bình mà các bậc phụ huynh người Anh chi tiêu vào những món cần thiết cho đứa con đầu lòng.
- ♦ 48 giờ là thời gian một ký sinh trùng sốt rét xâm nhập vào tế bào hồng cầu của con người để phát triển và sản sinh ra 20 đến 30 ký sinh trùng mới.

Q.V (Theo International Herald Tribune, New Scientist, Daily Telegraph, Nature)

Những dấu chân bí ẩn CỦA QUÁ KHỨ

NGÂN ANH



Phác họa dấu chân tìm thấy trong đá vôi ở St. Louis

Năm 1852, người ta đã phát hiện ra một DC hóa thạch, được cho là của một thiếu niên, trong đá đất sét ở bờ sông Connecticut, phía nam Hadley, bang Massachusetts (Mỹ). Ngoài DC này, các DC chim, thú bốn chân và dấu trườn của ốc sên cũng được lưu giữ trong tầng đá đất sét này. Thậm chí dấu in của các giọt nước mưa cũng được bảo tồn, nhưng đã bị DC của đứa bé phá hủy một phần. Tất cả đường vân trên lòng bàn chân xuất hiện một cách rõ ràng. Dọc theo DC đứa bé là DC của một con quạ và kiểu dáng vẩy chân của con quạ có thể nhìn thấy rõ ràng. Tầng đá đất sét mang những DC này nằm khoảng 6m

Quá khứ bao giờ cũng luôn bí ẩn và chính điều này làm cho con người chúng ta, đặc biệt là các nhà nghiên cứu cảm thấy thích thú. Những dấu chân (DC) được trình bày dưới đây, của người và thú vật, hầu hết được phát hiện một cách ngẫu nhiên và người ta không thể đưa ra lời giải thích chính xác về sự hiện diện của chúng. Ở Antelope Spring, bang Utah (Mỹ) là DC mang giày giẫm lên một con bọ ba thùy. Cách đó không xa, ở Glen Rose (Texas - Mỹ), con người và khủng long cùng để lại DC - một điều rất khó giải thích bởi vì khủng long biến mất khoảng 60 triệu năm trước khi con người xuất hiện trên Trái đất!

dưới lớp phù sa cho đến khi nó bị "bóc trần" bởi các dòng nước.

♦ Trên đỉnh núi Big Hill trong dãy Cumberland ở hạt Jackson, Kentucky (Mỹ) là một lớp sa thạch có chứa than. Trong thập niên 1880, một đường ray chở than chạy

ngang qua làm vỡ bề mặt của lớp sa thạch. Khi các mảnh vụn được dọn dẹp đi, người ta phát hiện một loạt các dấu vết trong lớp than khoảng 300 triệu tuổi này. Đó là những DC gấu, DC giống như của một con ngựa to lớn và hai DC người, “có kích thước lớn, hai ngón chân cái chia ra và để lại dấu rất rõ ràng”. Những DC này được GS. T.F. Brown xem xét. Tuy nhiên, không nghe ông kết luận gì.

- Năm 1938, TS. Wilbur Burroughs, trưởng khoa địa chất học của trường ĐH Berea, Kentucky (Mỹ), tuyên bố rằng ông đã khám phá ra 10 DC sinh vật humanoid (sinh vật giống con người, có thể là tổ tiên con người) trong sa thạch chứa than ở một nông trại của ông O. Finnell, phía bắc hạt Rockcastles. Các DC dài khoảng 24cm và chiều ngang ngay đầu bàn chân là 15cm, chiều dài của sải chân là 46cm. Người ta không tìm thấy dấu vết gì về đuôi hay chân trước. Các vi ảnh và ảnh chụp hồng ngoại không thấy có sự chạm khắc nhân tạo bên trong hay xung quanh các DC và việc xem xét các vân cát bằng kính hiển vi điện tử đã chỉ ra rằng chất liệu bên dưới DC (tức bề mặt sa thạch) đã chịu một sự “va chạm”. Đây là kết quả tự nhiên của quá trình hình thành DC được tạo nên bởi sức ép của một chân người, mà không thể nào tạo ra được bằng cách chạm khắc. Tầng đá có DC được ước đoán là khoảng 250 triệu tuổi. Các DC này đã bị người ta phá hủy trong những năm

gần đây.

- Một nhóm ngựa, gấu, gà tây và người có 6 ngón chân đã để lại DC trong một khối đá rắn chắc gần đầu nguồn sông Tennessee, phía nam Braystown, North Carolina (Mỹ). Theo Josiah Priest, một nhà văn thế kỷ 19 viết về các vật cổ, trong các DC lạ trên có cả DC của một người khổng lồ - dài khoảng 41cm, ngang 33cm tại đầu bàn chân và gót chân rộng 13cm.

- Có hai DC người in trên một miếng đá vôi trên bờ tây sông Mississippi tại St. Louis. Năm 1816, miếng đá vôi bị khai thác khỏi vị trí của nó và được một người tên là George Rappe mang đến làng Harmony (bây giờ là New Harmony), bang Indiana (Mỹ). DC này dài khoảng 27cm, đầu bàn chân rộng 10cm, hai gót chân cách nhau 16cm và hai ngón chân cái cách nhau 34cm. Theo môi trường địa lý, tầng đá vôi này trở nên cứng lại cách đây khoảng 270 triệu năm. Cả khối đá và các DC trong đó cũng cho thấy những chứng cứ tương tự về độ tuổi và sự bào mòn với thời gian.

- Trên sườn bắc của một ngọn đồi đầy đá cuội gần cửa sông Little Cheyenne, South Dakota (Mỹ) có một tầng đá vôi magiê đẹp màu trắng mà các nhà địa chất học cho biết nó đã hóa đá cách đây khoảng 100 triệu năm, trên đó có 3 DC mang giày moccasin (giày đế bệt làm bằng da mềm, như giày xưa kia người da đỏ vẫn đi). Theo kích thước, chúng dường như là dấu giày của một phụ nữ hay một người



1



2

1. Những dấu chân khổng lồ ở Great White Sands trông như những hòn đá mang hình bước chân khắp sa mạc. Đất đã xói mòn chỉ để lại dấu chân
2. Dấu chân ở con sông Paluxy, đang được nhà địa chất học Jack Walper đo

đã trưởng thành và đánh giá theo độ dài sải chân (137cm - 146cm), người tạo ra DC này đang ở tư thế chạy. Ngoài ra, trong một DC, phần gót chân sâu hơn phần trước của bàn chân một lần nữa khẳng định rằng cho dù đó là ai đi nữa thì người đó cũng đang ở tư thế chạy. Độ sâu của dấu giày dao động từ 1,2cm - 2,5cm. Tất cả đều cho thấy cùng một mức độ phơi nắng gió như là bề mặt của tảng đá. Theo một cuộc phỏng vấn năm 1882 với một ông tên là Le Beau, đã sống trong vùng này 26 năm, các cư dân da đỏ không biết gì về nguồn gốc của các dấu giày, nhưng họ tin tảng đá này có



3

3. Các dấu chân khủng long 3 ngón và dấu chân người này được chụp năm 1971 ở sông Paluxy. Một trận lụt năm 1979 đã xóa đi dấu chân người, chỉ còn lại dấu chân khủng long

tác dụng chữa bệnh.

♦ Dưới lòng sông Paluxy (gần Glen Rose, bang Texas), người ta đã tìm thấy những DC khủng long và DC người. Nhưng ngay khi đó, người ta nghi ngờ có sự chơi khăm nơi đây. Trong hơn 50 năm qua, phần lớn các nhà nghiên cứu vẫn thừa nhận tính xác thực của các DC khủng long tại một vài điểm dọc theo sông Paluxy. Tuy nhiên, sự khám phá các DC giống DC



Phác họa dấu
chân ở thành
phố Carson

người trong
cùng địa
tầng này -
trong trường
hợp một DC

người thật sự giảm

lên DC của một con khủng long có
3 ngón chân - là không thể chấp
nhận được đối với môn cổ sinh vật
học chính thống.

Riêng giả thuyết về chuyện chơi
khăm, lừa đảo thì dựa trên ý kiến
cho rằng một số cư dân địa phương
kiếm tiền bằng cách khắc các DC
người (giả) và bán chúng với các
DC khủng long thật. Tới đây, mọi
chuyện có lẽ kết thúc nếu như
không có chuyện cư dân Jim Ryals
cho biết rằng ông và vợ ông đã bán
những DC người (thật) này cho các
du khách. Ông nói rõ thêm rằng
đã lấy đi vài DC người từ đáy sông
Paluxy bằng cách sử dụng một cái
cuốc chim, một cái búa tạ và sau
đó dùng ngựa kéo các khối đá đi.

Đặc biệt, một số DC đã được tìm
thấy trong các khu vực thường bị
ngập nước. Năm 1976, Jack
Walper, một giáo sư địa chất học
tại ĐH Công giáo Texas và nhà
nghiên cứu John Green nghiên cứu
một số khu vực đáy sông bằng cách
đào các mương thoát nước và sử
dụng máy bơm để rút hết nước ra.
Kết quả là họ tìm thấy một số DC

khủng long và DC người dưới lòng
sông. Đáng chú ý là tất cả các DC
đều có đường gờ bao quanh, do áp

lực của bước chân
buộc lớp bùn phải
trồi lên (bất cứ ai
muốn bắt chước
theo tiến trình tự
nhiên này sẽ phải khắc

chạm một vùng đá lớn
quanh DC để tạo nên cái gờ và
vì thế họ phải làm việc dưới nước,
một công việc khó thực hiện). Trung
bình, các DC chìm ngập dài 46cm
và rộng từ 12 - 18cm.

• Các DC khổng lồ, dường như
là của con người, được ông Ellis
Wright phát hiện ở vùng Alkali
Flats thuộc khu Great White
Sands, bang New Mexico (Mỹ) vào
năm 1931. Một năm sau, một nhóm
4 người lên đường điều tra các DC,
với Ellis Wright làm hướng dẫn
viên. Họ tìm thấy 13 DC bằng
ngang một chỗ trũng sa mạc ở các
ngọn đồi phía đông dưới chân của
dãy núi San Andres. Mặc dù các
DC có kích thước to lớn, các nhà
điều tra vẫn bị thuyết phục rằng
chúng là do con người để lại, bởi vì
"DC người là hoàn hảo". Có hình
bầu dục, các DC dài từ 41-56cm và
rộng từ 20-30cm, với khoảng cách
giữa chúng là 1,5m và cách nhau
khoảng 61cm.

Người ta đến viếng thăm địa
điểm này vào các năm 1972, 1974,
1983 và đã tìm thấy thêm nhiều
DC nữa. Khi người ta xem xét
chúng lần đầu tiên (1931), các DC
có độ sâu là 6,35cm. Nhưng vào

năm 1974, chúng lại cao hơn mặt đất từ 1 - 3,8cm. Giải thích cho điều này, người ta cho rằng sức nặng của một sinh vật to lớn lên đất mềm đã giữ DC lại trong khi đất xung quanh đã bị xói mòn bởi mưa gió. Cho đến năm 1981, các DC này đứng trơ trọi như những cái bệ, cao chỉ vài centimet phía trên mặt sa mạc.

Mọi người đều tin rằng DC này là DC của sinh vật sống. Một ý kiến cho rằng nó ra đời trong thập niên 1850 bởi lạc đà của quân đội Mỹ. Một giả thuyết khác đáng chú ý hơn là chúng có ít nhất 10.000 năm tuổi và thuộc một loại lạc đà hay là loại voi ma mút giờ đã tuyệt chủng. Nhưng khoảng cách giữa các DC dường như chỉ ra đó là một con thú hai chân. Các DC bí ẩn này được các nhà khảo cổ học bảo vệ để nghiên cứu thêm.

- Có lẽ DC hóa thạch cổ nhất được tìm thấy vào tháng 6-1968 bởi William J. Meister, một nhà sưu tập hóa thạch nghiệp dư. Nếu như đúng đó là DC người - dấu in của một đôi giày giẫm nát một con bọ ba thùy, nó phải được tạo ra cách đây 300 - 600 triệu năm, đánh đổ tất cả những ý tưởng về sự tiến hóa của con người và địa lý, hoặc chứng minh rằng một sinh vật hai chân mang giày từ thế giới khác đã viếng thăm hành tinh chúng ta. Meister khám phá ra DC khó giải thích này trong một cuộc săn tìm hóa thạch ở vùng Antelope Spring, bang Utah (Mỹ). Được biết, bọ ba thùy tuyệt chủng cách đây khoảng 280 triệu

năm và con người xuất hiện cách đây khoảng 1 - 2 triệu năm.

Tháng 8-1968, Dean Bitter, giáo viên thành phố Salk Lake, đã phát hiện thêm hai DC người mang giày ở khu vực Antelope Spring. Trong cùng tầng đá, người ta cũng tìm thấy một con bọ ba thùy (hẳn nhiên đã hóa thạch). Theo chứng cứ này, người ta tự hỏi có phải con người đã để lại DC và sinh vật biển này sống cùng thời với nhau?

- Năm 1882, các DC to lớn, rất giống DC người có mang giày, được tìm thấy trong một tầng sa thạch trong sân của một nhà tù bang gần thành phố Carson, bang Nevada (Mỹ) trong một cuộc khai thác đá. DC dài từ 46 - 51cm và rộng khoảng 20cm, sải chân từ 76 - 91cm và khoảng cách giữa DC phải và trái là 46 - 48cm. Vô số DC khác của thú, như ngựa, hươu, voi, chó sói được tìm thấy trong cùng lớp sa thạch ấy.

Bởi vì kích thước của DC và tuổi của tầng đá (2 - 3 triệu tuổi) mâu thuẫn với nguồn gốc con người, cho nên các DC được quy cho là thuộc một nguồn gốc đáng chấp nhận hơn - một con cu li khổng lồ. Người ta cho rằng những con thú này có thể đứng thẳng chỉ khi sử dụng đuôi của nó như là một vật hỗ trợ. Tuy nhiên, người ta không tìm thấy dấu vết gì về cái đuôi. Cũng có ý kiến cho rằng con thú có lẽ đi trên 4 chân nhưng hai chân sau của nó rơi gần như chính xác vào các DC trước, do đó tạo nên DC giống như là sinh vật hai chân. Nhưng điều

này không giải thích được một sự kiện hiển nhiên là các DC không cho thấy chứng cứ nào về các ngón chân.

♦ Năm 1927, ông Alfred Knapp đã phát hiện dấu một chiếc giày da trong một tảng đá vôi kỷ Trias ở hẻm núi Fisher thuộc hạt Pershy, bang Nevada. Theo vi ảnh DC, chiếc giày này được may bằng tay bằng loại chỉ tốt hơn loại chỉ các thợ may giày sử dụng năm 1927. Cũng cần biết thêm rằng kỷ Trias được xác

♦ *Sự hùng biện giúp ta làm chủ trái tim người khác.*

Ngạn ngữ Phần Lan

♦ *Lương tri là nữ hoàng chân chính của tâm hồn.*

Panfret

định là có tuổi từ 180 - 225 triệu năm.

♦ Trong một công trình xây dựng đập thủy điện gần Demirkopru, Thổ Nhĩ Kỳ vào năm 1979, người ta đã phát hiện ra một DC người, có lẽ đang chạy về hướng sông Gediz để tránh một vụ phun núi lửa, trong một lớp tro núi lửa. Tuổi của tro núi lửa được Viện nghiên cứu khoáng chất Thổ Nhĩ Kỳ ở Ankara xác định là khoảng 250.000 năm và DC người được một phòng thí nghiệm khoa học ở Thụy Điển tuyên bố là của con người. Nếu như thế, người để lại DC này chính là tổ tiên của người Neanderthal (một giống người sống ở châu Âu vào thời đại đồ đá nay đã tuyệt chủng).

(Theo Mysteries Of the Unexplained)

THẨM MỸ HỒNG KÔNG

Chuyên nghiệp chăm sóc sắc đẹp (không cần giải phẫu)

CƠ SỞ I: 54 CỬA BẮC, HÀ NỘI - ĐT: 7160837

CƠ SỞ II: 20 ĐƯỜNG THÀNH, HÀ NỘI - ĐT: 8246852 - 091204599

Bằng kinh nghiệm đã học tại Thái Lan-Hồng Kông, thẩm mỹ Hồng Kông chuyên:

Tắm trắng toàn thân cao cấp kết quả tức thì, trắng mịn da ngay sau lần đầu tiên.

Tắm ố (gầy) giảm cân và giảm vòng bụng, eo, lưng, vai, mông, đùi... hiệu quả cao. Sau 15 ngày giảm từ 6-14cm (có máy đo chính xác lượng mỡ cần giảm).

Xăm thẩm mỹ - chuyên thiết kế lông mày phù hợp với từng khuôn mặt. Xăm mắt, môi, lông mày màu như ý, không bị xanh, bị xấu, đảm bảo đẹp. Tẩy xóa, chữa vết xăm môi, mắt, lông mày xấu, xanh bảo đảm đẹp 100%.

Chuyên thay da, làm trắng mịn da, tẩy thâm, chữa khỏi nám, tàn nhang và trứng

cá. Siêu âm tan nhân xóa tan các vết nhăn trên da.

Nâng nở ngực và săn chắc ngực không cần giải phẫu. Uốn lông mi cong tự nhiên. Tẩy lông mặt, lông tay, lông chân không đau như ý, chữa khỏi hôi nách.

ĐỐI VỚI NAM:

Làm mịn da và chữa khỏi trứng cá. Giảm béo nhanh. Tẩy xóa các vết xăm trên da, đẹp và không để lại sẹo.

Thẩm mỹ Hồng Kông sẽ chinh phục các thượng đế bằng giá cả và chất lượng.

Tuyển 10 nhân viên giỏi nghề thẩm mỹ (lương cao).

Nhận dạy nghề, học xong được xếp việc làm ngay, lương cao, có chỗ ở.

PHƯƠNG HỒNG KÔNG

Bạc môn vẫn còn
dấu vết tích dài bạc
giác Pháp tàn
công thành Hà Nội

GS. NGND. DINH XUÂN LAM

thành Hà Nội

BẢO VỆ
CHIẾN DẤU
VÀ QUỐC
Hàng Diện
TỔNG ĐỌC

NHIN LẠI LỊCH SỬ



Văn võ toàn tài

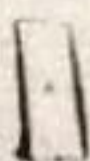
Hoàng Diệu tự là Quang Viễn, hiệu Tĩnh Trai, sinh năm 1829 tại xã Xuân Đài, huyện Điện Bàn, tỉnh Quảng Nam. Ông xuất thân trong một gia đình nho học và nổi tiếng thông minh từ nhỏ. Năm 19 tuổi (1848), Hoàng Diệu thi đỗ cử nhân, 24 tuổi đỗ phó bảng (1853), được bổ nhiệm làm tri phủ Tuy Phước, rồi tri phủ Tuy Viễn (Bình Định). Do việc làm lấn án tù, ông bị giáng chức đổi về huyện Hương Trà (Thừa Thiên). Năm 1868, được phục chức tri phủ Đa Phúc (Phúc Yên), Lạng Giang (Bắc Giang), rồi thăng chức án sát Nam Định, bổ chánh Bắc Ninh. Trong thời gian này ông đã lập nhiều công: dẹp trộm cướp, góp phần tích cực vào việc ổn định đời sống nhân dân, qua đó khẳng định tài năng và đạo đức của mình. Năm 1873, Hoàng Diệu được điều về Huế giữ chức tham tri Bộ Hình, rồi tham tri Bộ Lại kiêm đô sát sung cơ mật đại thần. Năm 1878, sau khi hoàn thành xuất sắc việc chấn tế nạn nhân bị bão lụt ở Quảng Nam, ông được thăng chức tổng đốc An Tĩnh (Nghệ An - Hà Tĩnh). Chưa đầy một tháng sau, ông được triệu về kinh lĩnh chức phó toàn quyền đại diện cho triều đình đứng ra giao thiệp với sứ bộ Tây Ban Nha về việc thông thương. Ít lâu sau được thăng Binh Bộ thượng thư. Năm 1880 được bổ nhiệm làm tổng đốc Hà Ninh (Hà Nội - Ninh Bình).

Việc triều đình Huế - cụ thể là vua Tự Đức - quyết định chọn

Hoàng Diệu ra phụ trách tỉnh thành Hà Nội có nhiều lý do. Trước tiên là vì âm mưu mở rộng đánh chiếm ra miền Bắc của thực dân Pháp đã quá rõ, khiến vua Tự Đức từ sau hiệp ước Giáp Tuất (1874) dù muốn đi sâu vào con đường thương lượng cầu hòa với Pháp cũng đã thất vọng trước áp lực ngày càng lớn của bè lũ thực dân Pháp ở Sài Gòn. Để chuẩn bị hành động, chúng đã lấy cớ triều đình Huế vi phạm các điều khoản của hiệp ước năm 1874 (như cho quân Cờ Đen đóng ở Lào Cai ngăn trở việc tàu thuyền đi lại trên sông Hồng; tiếp tục chính sách tàn sát đạo; đàn áp những người cộng tác với Pháp; giao thiệp với nhà Thanh...). Đồng thời, chúng gửi thêm quân tăng viện cho đội quân đồn trú ở Bắc kỳ. Tình hình đó buộc Tự Đức phải có chính sách cứng rắn hơn, thể hiện rõ trong việc thay thế Trần Đình Túc lâu nay được bố trí giữ chức tổng đốc Hà Ninh để giao thiệp, thương lượng với Pháp bằng Hoàng Diệu nổi tiếng cương trực, thanh liêm, quyết đoán (việc chọn người giữ chức tổng đốc Thanh Hóa, Hà Ninh, An Tĩnh, Quảng Nam rất khó vì Thanh Hóa là "đất thang mộc" - quê vua, các địa phương còn lại là đất học!). Chọn Hoàng Diệu giữ chức tổng đốc Hà Ninh là một sự lựa chọn đúng đắn của triều đình Huế và vua Tự Đức lúc đó. Bởi lẽ, đây là một việc hợp với lòng dân, đặc biệt là đối với sĩ phu Bắc Hà đã nhìn thấy ở Hoàng Diệu hội đủ các tiêu chuẩn cần có

 **GIMI KO**

34 VÕ VĂN TẤN, Q.3, TP HCM
ĐT : 8223522 - 8221998 FAX : 8221836

5 NĂM TOPTEN**MÁY NHẬT BẢO HÀNH 3 NĂM**

Quảng cáo trên Đồng hồ GIMI KO
Hiệu quả với thời gian

của một ông quan chân chính, về học lực đã đỗ phó bảng, về quan trường đã kinh qua nhiều chức vụ quan trọng trong kinh ngoài nội, được từ vua đến quan đánh giá cao, nhân dân kính trọng.

Trách nhiệm lớn lao

Lịch sử đã chứng minh Hoàng Diệu thật xứng đáng với trọng trách mới được giao phó. Ngay từ đầu mới ra nhận chức tổng đốc Hà Ninh, Hoàng Diệu đã nhận thức rõ Hà Nội là “yết hầu của Bắc Hà, là đất trọng yếu của nước nhà, nếu Hà thành một khi sụp đổ thì các tỉnh cũng tan rã theo”. Rút kinh nghiệm thất bại hồi năm 1873 khi Pháp nổ súng đánh chiếm thành, tuy ông vẫn để một số lớn quan quân đóng giữ trong thành, nhưng cũng bố trí một số quân đóng ở ngoài thành để hỗ trợ tác chiến khi thành bị tấn công. Mặt khác, thành Hà Nội cũng đã được tu bổ lại, tường thành được đắp dày và cao thêm, cửa thành được làm lại bằng gỗ lim dày chắc, sau mỗi cửa lại xếp nhiều bao đất và cây gỗ lớn để bảo vệ, còn đắp thêm hai dãy tường

chéo thước thợ để che chở các kho tàng và dinh thự nhà cửa bên trong. Số đại bác được bổ sung thêm, số quân đóng trong thành cũng đông hơn số quân Pháp tại Hà Nội rất nhiều. Một kế hoạch phòng thủ chung dựa vào thế mạnh của vùng thượng du rừng núi phía sau lưng để bảo vệ miền trung châu và Hà Nội cũng được vạch ra, kế hoạch này được quan lại các địa phương ngoài Bắc hoan nghênh và có ý thức phối hợp thực hiện khi cần thiết. Các quan tỉnh Hà Nội và Sơn Tây lúc bấy giờ là Hoàng Diệu, Nguyễn Đình Nhuận, Hoàng Hữu Xứng mật tấu phương sách dự phòng cụ thể như sau: “Hình thế đất Bắc kỳ bên tả, bên hữu đều có núi non hiểm yếu có thể nương tựa được, nếu ta mạnh, vững ở thượng du để giữ gìn trung châu, quân Pháp vẫn giỏi về thủy chiến, không tiện đánh ở núi non, có lẽ thấy khó mà thôi chảng”. Hoàng Diệu cũng đã nhiều lần dâng biểu về triều xin mệnh lệnh và xin viện binh nhưng cách xử lý của triều đình thật sự kỳ lạ, mất đất đã không muốn mà đánh

cũng không đánh, không cấp viện binh lại còn xuống chiếu quở trách bắt tội Hoàng Diệu, rằng “chế ngự không đúng cách”. Thậm chí, khi Thống đốc quân vụ Hoàng Kế Viêm xin đem quân thứ Sơn Tây về Hà Nội để đối phó với tình thế, vua Tự Đức cũng không cho! Để cuối cùng chính vua Tự Đức đã phải than thở: “Tiến thoái đều khó, không dự phòng thì trúng kế họ, dự phòng mà không đúng thì cũng không ích gì, chỉ có kẻ hào kiệt biết dự bị mà không để có hình tích, khi động có thể ứng được mới là thượng sách”. Kết quả là các liêu thuộc và thứ dân đều thất vọng. Trong khi đó thì trong số liêu thuộc không phải không có người chủ trương cứ mở cửa thành cho quân Pháp tự do ra vào, lại có người nói cần triệt binh mở cửa cho chúng khỏi hiểm nghi, nhưng Hoàng Diệu trước sau xác định thái độ dứt khoát: “Làm như thế, thần tuy thịt nát xương tan cũng không nhấn tâm mà làm được”.

Tám gương tuần tiết lâm liệt!

Mở sáng ngày 25-4-1882, chỉ huy quân Pháp là đại tá hải quân Henri Rivière đã gửi tối hậu thư cho Tổng đốc Hoàng Diệu buộc trong 3 tiếng đồng hồ phải hạ khí giới, nộp thành Hà Nội, còn Hoàng Diệu và các quan văn võ trong thành phải đến nộp mình cho Pháp tại Đồn Thủy. Nhưng hạn trả lời chưa hết, mà phái viên của giặc cũng bỏ về ngay sau khi đưa thư, quân Pháp đã lật lọng bắt đầu nổ súng. Từ 8 giờ đến 10 giờ sáng, tàu

chiến Pháp đậu ở dưới sông Hồng thi nhau nhả đạn vào thành, mở đường cho bộ binh của chúng xông lên đánh thành. Ngay từ đầu, chúng đã vấp phải tinh thần quyết chiến của nhân dân Hà Nội: tự nguyện đốt cháy các dãy nhà chạy dài theo bờ sông tạo thành một bức tường lửa ngăn chặn và làm chậm bước tiến của giặc. Phải đợi cho lửa tàn chúng mới băng qua được tường lửa để tiếp cận và vượt qua chiến hào đầy nước để trực tiếp vào tấn công thành, lúc đó đã vào khoảng 10 giờ 30 phút. Ngay từ khi tiếng súng giặc vang nổ, Hoàng Diệu đã lên voi chiến dẫn đầu các tướng sĩ lên mặt thành phía cửa Bắc chỉ huy cuộc chiến đấu. Trận đánh đang diễn ra ác liệt thì đột nhiên kho thuốc súng trong thành bốc cháy, làm cho tinh thần quân sĩ có phần nao núng. Chớp thời cơ, quân Pháp dốc lực lượng phá vỡ cửa Bắc và cửa Tây, rồi ồ ạt tràn vào thành. Trước chuyển biến bất lợi của cuộc chiến đấu, các quan lớn trong thành như Bố chánh Phan Văn Tuyển, Đề đốc Lê Văn Trinh, Lãnh binh Lê Trực, Phó lãnh binh Hồ Văn Khương, Nguyễn Đình Đường... đều rút khỏi thành; Tuần phủ Hoàng Hữu Xứng thì rời bỏ vị trí, rồi trốn vào Hành cung. Còn Hoàng Diệu, nhận thấy không thể duy trì cuộc chiến đấu được nữa, ông lại lên voi đi vào Hành cung bái vọng, thảo một bài biểu để lại cho vua Tự Đức, nội dung bài tuy nhận mình không đủ tài năng để giữ thành, nhưng vẫn

khẳng định mình đã phấn đấu làm hết nghĩa vụ, “luôn luôn tự cáo giới mình phải sợ không làm hết nghĩa vụ”... Sau đó, vào vườn Võ Miếu lấy khăn nhiều điều hàng ngày thường dùng để vắn đầu treo mình lên cây lớn mà chết. Trong tình thế cấp bách lúc đó, những người theo hầu đã chôn ông qua loa, nhưng sau đó các sĩ phu, văn thân và nhân dân Hà Nội đã đưa thi hài ông về chôn cất ở Học chính đường (nay ở phố Trần Quý Cáp, phía sau nhà ga Hà Nội). Ba năm sau, gia đình ông từ Quảng Nam ra đưa hài cốt ông về quê nhà.

Hoàng Diệu tuân tiết với thành Hà Nội vào lúc ông mới 53 tuổi, hiên ngang trên trường chiến đấu. Ông đã đến với cái chết trong tư thế “thung dung tự nghĩa” của người xưa, không tự nhận mình là “trung nghĩa” mà chỉ vì “nghĩa vụ” buộc phải làm, đến khi nghĩa vụ không thành, một khi “đất nước nhà mà chuyển thành đất giặc”, lại “hổ thẹn nhiều đối với nhân sĩ Bắc kỳ” thì không thể kéo dài cuộc sống. Tấm

“cô trung thể với Long thành” của Hoàng Diệu sở dĩ không có điều kiện thực hiện, nguyên nhân chính là do sự hèn nhát, bất lực của triều đình Huế và vua Tự Đức, không những đã không có biện pháp đối phó thích hợp và kịp thời, lại còn ngăn cản, kìm chế người khác hành động. Kết quả là làm cho thành Hà Nội, lẽ ra phải là một căn cứ để kháng mạnh của Bắc kỳ và cả nước, thế mà đã bị lâm vào tình thế một “cô thành”, để rồi nhanh chóng rơi vào tay giặc. Cái chết lâm liệt của Hoàng Diệu đã gây xúc động lớn trong sĩ phu, văn thân và nhân dân, văn thơ ca ngợi ông đã phản ánh sự đánh giá cao của những người đương thời. Ngay đối thủ Rivière cũng phải tỏ lòng ngưỡng mộ: “Quan tổng đốc là người quân tử. Việc ông tự tử đã chứng minh điều đó”. Chính cái chết oanh liệt của Hoàng Diệu đã có tác dụng thúc đẩy tức thời phong trào kháng chiến lên một bước, dẫn tới chiến thắng Cầu Giấy lần thứ 2 sau đó (19-5-1883), chỉ huy giặc Rivière đã phải đến tị.

GIÀ GÂN!

Tại làng Kupang (Baling, Malaysia), ông Said Ismail, 60 tuổi - một công nhân cạo mủ cao su - đã bị một con trăn khổng lồ dài hơn 6m quấn chặt đến gần chết. Sau một lúc kinh hoàng, ông chụp được một cây gỗ và quất liên tiếp vào con trăn. Nhờ có con rể trợ giúp, ông đã may mắn thoát chết. Được biết con trăn vừa xơi tái xong một con bê!

HỒNG LOAN

(Theo The Straits Times, 28.9.2000)



TUẦN NÀY NĂM ẤY

TUẦN LỄ TỪ 16 ĐẾN 22-10-2000

★ 17-10-1808 là ngày sinh của Cao Bá Quát, một danh sĩ thời nhà Nguyễn. Ông sinh tại làng Phú Thị, huyện Gia Lâm, trấn Kinh Bắc (sau đổi là Bắc Ninh), là người thông minh, học giỏi, đỗ giải nguyên kỳ thi Hương nhưng nhiều lần thi Hội đều bị đánh hỏng. Có lần, ông được cử làm quan phúc khảo trong một kỳ thi Hương, đọc thấy một quyển văn hay của thí sinh nhưng trong đó lại có câu phạm trường quy (vi phạm quy định của trường thi). Tiếc cho văn tài của người học trò, ông đưa thỏi son hơ lên đèn rồi lấy muội khói đen làm mực chữa văn bài cho hợp luật, việc bị phát giác nhưng ông chỉ bị cách chức. Về sau Cao Bá Quát được cử làm giáo thụ phủ Quốc Oai, tỉnh Sơn Tây. Bình sinh Quát là người văn hay chữ tốt,

nhưng cũng vì thế mà sinh lòng ngạo mạn, thường nói rằng: "Thiên hạ duy chỉ mỡ đây là một mắt, còn ngoài ra thì mù cả". Có lần ông cùng bạn văn là Nguyễn Văn Siêu (1799-1872) ngồi làm thơ với hai ông hoàng Tùng Thiện công và Tuy Lý công (về sau đều được phong tước vương), chỉ 3 đêm đã làm được 30 bài thơ. Người đương thời truyền tụng hai câu thơ sau để ca ngợi văn tài của bốn vị này: *Văn như Siêu, Quát vô tiền Hán / Thi đáo Tùng, Tuy thất thịnh Đường* (Văn như Nguyễn Văn Siêu, Cao Bá Quát thời tiền Hán cũng kém / Thơ như Tùng Thiện công, Tuy Lý công thời thịnh Đường còn thua). Năm 1854, Cao Bá Quát tham gia phong trào nổi dậy chống triều đình, bị bắt và bị hành quyết vào đầu năm 1855. ★



♦ *Sĩ Nhiếp là một quan lại người Tàu nhưng được dân ta lập đền thờ, vậy ông ta có công lao gì?* (V.Nam - Đồng Nai)

- Sĩ Nhiếp sinh trưởng ở đất Quảng Tín, quận Thương Ngô (nay là Quảng Đông), thi đỗ hiếu liêm, làm quan với chức thượng thư lang. Năm 187, ông được cử sang Giao Chỉ (nước Việt xưa, sau đổi là Giao Châu) làm thái thú. Đến thập niên 210, Giao Châu thuộc nhà Đông Ngô, Sĩ Nhiếp được Ngô Tôn Quyền tin dùng, thăng làm Tả tướng quân, cho tiếp tục trấn nhậm Giao Châu. Suốt 40 năm cai trị tại đây, Sĩ Nhiếp luôn tỏ ra là một người trung hậu, khiêm nhường, biết trân trọng kẻ sĩ, được người đương thời gọi tôn là Sĩ Vương, còn gọi là "Nam giao học tổ" (ông tổ của học phái phương Nam). Sách sử Trung Hoa còn kể rằng vào thời kỳ này, Phật giáo ở phương Bắc (Trung Hoa) chưa thịnh, thế mà các nhà sư Ấn Độ đã đến Luy Lâu (nơi đặt bản doanh của Sĩ Nhiếp, nay thuộc tỉnh Bắc Ninh) truyền giáo, xây tháp, mở trường, dịch kinh. Các sử thần Đại Việt về sau đều dành cho Sĩ Nhiếp những nhận định đầy trân trọng. Ngô Sĩ Liên (thế kỷ 15) đã viết trong *Đại Việt sử ký toàn thư*: "Nước ta thông thi thư, quen lễ nhạc, là một nước văn hiến, bắt đầu từ Sĩ Vương. Công đức ấy chẳng những thấy ở đương thời mà còn truyền mãi đến đời sau". Ông mất năm 226, thọ 90 tuổi, mộ táng tại Thuận Thành - Bắc Ninh.

LÊ CẦN

Trung Quốc và cuộc chiến chống lại sự lạm dụng Internet

Chính phủ Trung Quốc không hề chậm chân trong công tác tuần tra trên mạng máy tính. Các đơn vị cảnh sát chuyên trách mới được thành lập sẽ nhắm vào bất cứ ai có mưu toan kiểm soát cuộc sống và tư tưởng của người dân thông qua Internet. Bọn khiêu dâm, hacker (tội phạm tin học), gây rối chính trị, gian lận tài chính đều là đối tượng bị theo dõi và truy bắt. Chính phủ Trung Quốc đã đóng cửa nhiều website nội địa và ngăn chặn không cho các website nước ngoài hoạt động với ý đồ xấu. Dĩ nhiên, công việc tuần tra, kiểm soát này chỉ có thể đạt hiệu quả tốt nhất nếu mạng Internet bị xóa sổ hoàn toàn, còn nếu không, những người sử dụng có kinh nghiệm vẫn có cách đi vòng, vượt qua các rào cản chính phủ dựng lên. Ví dụ, nếu chính phủ can thiệp vào các email (thư điện tử) gửi đến hay từ các nhà cung cấp dịch vụ Internet (ISP), họ sẽ mở trương mục (account) email miễn phí nằm ngoài tầm kiểm soát của chính phủ trên các trang chủ (dùng để tìm kiếm) như Yahoo hoặc Hotmail. Cảnh sát tuần tra trên mạng cũng khó lòng cản trở việc xem lên các website tin tức nước ngoài bị cấm vì bất kỳ "chuyên gia" truy cập Internet nào

INTERNET NHƯ MỘT CỔ MÁY KHÔNG LỖ CHUYỂN TÀI KHỐI LƯỢNG THÔNG TIN ĐỒ SỘ. NÓ CÓ ĐẶC TRƯNG GIAO TIẾP RIÊNG MANG NẶNG CHỦ NGHĨA CÁ NHÂN VÀ SỰ THOẢI MÁI. CHÍNH VÌ VẬY MÀ INTERNET ĐÃ BỊ LỢI DỤNG. MỘT LỰC LƯỢNG CẢNH SÁT TUẦN TRA TRÊN MẠNG LÀ HẾT SỨC CẦN THIẾT.

CẢNH SÁT trên mạng Internet ở Trung Quốc

ĐẠT THANH



cũng biết cách vượt qua các chướng ngại trên đường "lang thang" của họ.

Chính phủ Trung Quốc không hề muốn làm chậm bước phát triển của Internet mà ngược lại họ hiểu rằng tương lai của Trung Quốc tùy thuộc phần lớn vào Internet. Tại một hội nghị máy tính quốc tế tổ chức ở Bắc Kinh vừa qua, Chủ tịch Giang Trạch Dân nói: "Chúng tôi nhận biết sâu sắc về sức mạnh của công nghệ thông tin và sẽ tập trung kích thích sự phát triển của nó. Tốc độ và quy mô của việc truyền tải thông tin qua mạng đã tạo ra một không gian thông tin không biên giới". Con trai của ông Giang Trạch Dân hiện là một trong những "trùm" công nghệ thông tin ở Thượng Hải. Sự thay đổi sẽ còn nhanh hơn nữa khi Trung Quốc gia nhập Tổ chức Thương mại thế giới (WTO). Những lực lượng thị trường khi được thả lỏng ở Trung Quốc sẽ làm cho công nghệ thông tin "rẻ hơn, tốt hơn, có sẵn hơn". Phát biểu tại trường Đối ngoại ĐH Johns Hopkins, Tổng thống Mỹ Bill Clinton nói: "Chúng ta hiểu rõ mức độ Internet đã thay đổi nước Mỹ và chúng ta cũng có thể mừng tượng được cách nó sẽ thay đổi xã hội Trung Quốc".

Có khoảng 85% người vào mạng Internet ở Trung Quốc thuộc độ tuổi 18 - 35. Đến cuối năm nay, tổng số người vào mạng sẽ đạt 20,8 triệu. Theo cơ quan tư vấn Internet BDA China (có trụ sở ở Bắc Kinh), cứ 6 tháng, con số này lại tăng gấp đôi và đến năm 2004 sẽ là 120 triệu người, biến Trung Quốc thành nước có số người sử dụng Internet đứng hàng thứ 3 trên thế giới, chỉ sau Nhật Bản và Mỹ. Tuy nhiên, do đặc tính tự do và bình đẳng của Internet, sẽ có những kẻ lợi dụng vũ khí này để gây bất ổn xã hội và phổ biến văn hóa bạo

lực, đồi trụy.

Cuộc chiến giữa các hacker

Giống như một chiến trường, Internet có cả ta lẫn địch và hai bên tấn công lẫn nhau bằng "vũ khí trí tuệ" của mình. Mỗi nhóm tuổi tham gia Internet với mục đích khác nhau. Nếu những người lớn tuổi chỉ vào đó để lấy thông tin phục vụ cho công tác nghiên cứu hoặc nâng cao kiến thức thì đa số giới trẻ vào đó để tán gẫu, nghe nhạc, chơi game, hẹn hò và gửi email cho nhau. Tình dục và những thứ nguy hiểm khác luôn có sẵn ở đó. Còn giới hacker thì giống như các cao bồi Viễn Tây Mỹ, chỉ tuân theo một thứ luật lệ duy nhất là... luật trong đấu họ! Đây là loại chủ nghĩa cá nhân mà Internet giữ độc quyền.

Những hacker có lúc trở thành anh hùng quốc gia như sau vụ khối NATO bỏ bom nhắm vào sứ quán Trung Quốc ở Belgrade, Nam Tư, một hacker có tên "Cyberkiller" và các đồng nghiệp đã tiến hành cuộc chiến chống Mỹ trên mạng. Họ đột nhập vào cả website của sứ quán Mỹ ở Bắc Kinh và đưa (trong chốc lát) hàng loạt những thông tin phản đối nước Mỹ. Hiện nay, Cyberkiller và đồng đội đang tiến hành trận chiến với các hacker Đài Loan trên Internet. Tuy nhiên, các hacker là con dao hai lưỡi vì họ chỉ trung thành với các ý tưởng phóng khoáng của họ. Vì vậy, có thể một ngày nào đó, họ sẽ phản chủ, những người đã thuê họ bảo vệ website cho mình.

Chính phủ Trung Quốc hiện kêu gọi báo chí địa phương tăng cường sự hiện diện trên Internet trong cuộc chiến tranh chống lại các kẻ thù chính trị. *Tờ Nhân dân nhật báo* trong một bài xã luận cũng kêu gọi người dân Trung Quốc phải nỗ lực hơn nữa để chiếm thế thượng phong

Quảng cáo Internet ở Trung Quốc

trong môi trường Internet. Dĩ nhiên, các website báo chí chính thức không thể độc quyền trên mạng mà đua tranh với chúng là các website không chính thức. Chính phủ Trung Quốc hy vọng lực lượng cảnh sát

tuần tra trên mạng mới thành lập sẽ xóa sổ được các địa chỉ khiêu dâm và phản động. Lực lượng cảnh sát này đặt trụ sở ở tỉnh An Huy và sẽ có mặt tại 20 tỉnh khác sau đó.

Tại thành phố Thượng Hải, chính quyền đã đóng cửa hơn một nửa trong tổng số 1.000 tiệm cà phê Internet vì sợ chúng sẽ bị khách hàng sử dụng vào việc phi pháp hoặc không có lợi cho xã hội. Thay vì sử dụng Internet để lấy thông tin phục vụ cho học tập và nghiên cứu, có không ít giới trẻ vào Internet để chơi các trò chơi bạo lực và xem ảnh khiêu dâm.

Tình dục trên mạng: chuyện không đơn giản

Tại Trung Quốc cũng như tại các nơi khác trên thế giới, tình dục là một đề tài ăn khách và luôn thu hút sự tò mò trên mạng Internet. Mới đây, chính phủ Trung Quốc đã cấm hai phụ nữ có tên là Mian Mian, 29 tuổi và Wei Hui, 27 tuổi, đưa hai cuốn tự truyện sặc mùi tình dục của mình lên mạng. Hành động này chỉ diễn ra sau khi có hàng triệu bản sao đã bán hết. Hàng trăm ngàn người đã ghé thăm website giới thiệu hai cuốn sách trước khi chính phủ ra lệnh cho website này phải loại bỏ hai món rác rưởi trên ra khỏi thực đơn. Cuốn sách của Mian Mian có tên *Candy* kể về nạn nghiện ma túy và sinh hoạt tình dục với



người nước ngoài ở đặc khu Thâm Quyến. Còn cuốn sách của Wei Hui có tên *Shanghai Baby* (Em bé Thượng Hải) nói về sự lạm dụng ma túy và sinh hoạt tình dục với người nước ngoài ở thành phố Thượng Hải. Mian Mian tố cáo Wei Hui ăn cắp ý tưởng của mình còn Wei Hui tố cáo Mian Mian "mồm loa mép giải" như vậy là để tự đánh bóng. Cả hai người chửi nhau là "đồ điểm" trên mạng. Hàng ngàn website và chatroom cũng tham gia vào cuộc đấu khẩu này. Mian Mian thể là sẽ sửa đổi nội dung cuốn sách để nó có thể được xuất bản chính thức ở Trung Quốc (!).

Dĩ nhiên, nếu muốn chống triệt để nạn khiêu dâm và lạm dụng tình dục trẻ em trên mạng, chính phủ Trung Quốc cần chú trọng đến các chatroom, nơi bọn xấu thường sử dụng để dụ dỗ các trẻ em nhẹ dạ. Muốn vậy, cảnh sát phải đóng vai một cô gái tìm kiếm bạn tâm sự trên Internet, chủ động hẹn hò và tra còng vào tay tên cuồng dâm. Do giá máy tính ngày càng giảm, cước truy cập hạ, bọn săn mỗi trẻ em quay sang sử dụng phương tiện này thay cho việc lảng vảng tại các phòng chơi game, tại các công viên, trường học. Trên Internet, chúng cảm thấy an toàn hơn, trừ trường hợp bị bắt.

(Theo Newsweek 2.10, BBC News 9.2000 và CNN, 9.2000)



Trương Quân bị bắt

TÊN CƯỚP KHÉT TIẾNG TRUNG QUỐC

Lệnh truy nã tên giết người hàng loạt số một của Trung Quốc được ban hành không bao lâu, kẻ cầm đầu vụ án cướp xe chuyển tiền ở Thường Đức cuối cùng đã sa lưới pháp luật. Đây là "con quỷ tám máu" - nói theo ngôn ngữ báo chí Bắc Kinh - rất đa tình.

Sau mỗi vụ án, y lần trốn ở một địa phương khác và có thêm một tình nhân mới. Rồi lại gây án, đào thoát và dụ dỗ phụ nữ. Vì thế, hắn có vô số tình nhân ở các lứa tuổi từ 25 đến... 48.

Lai lịch tên giết người hàng loạt

Trương Quân sa lưới pháp luật. Tin tức đó nhanh chóng lan truyền trên toàn đất nước Trung Quốc chỉ trong vòng một đêm và lập tức trở thành niềm vui lớn đối với nhiều người. Bởi vì trong 7 năm qua, cái

ĐÀ SA LƯỚI

PHÁC BÌNH

tên Trương Quân là nỗi ám ảnh kinh khiếp đối với dân chúng Trung Quốc. Tính đến nay, tên giết người hàng loạt này đã giết chết 34 người, làm bị thương hơn 100 người khác và cướp được trên 36 triệu nhân dân tệ (NDT). Hành vi hấn cực kỳ tàn bạo và táo tợn, được tổ chức rất chặt chẽ, kế hoạch gây án rất tinh vi nên dù gây án trong một thời gian dài, hắn vẫn thoát khỏi mọi sự truy nã. Bộ Công an Trung Quốc xếp hắn vào danh sách hung thủ số một của các vụ án hình sự từ thời kỳ kiến quốc (1949) đến nay. Tính nghiêm trọng trong các vụ án của Trương Quân còn vượt xa Diệp Kế Hoan và Trương Tử

Cường - hai sát thủ chuyên phạm tội ở nước ngoài rồi đào thoát về nội địa Trung Quốc để ẩn náu.

Năm nay 34 tuổi, Trương Quân ra đời trong một gia đình nông dân nghèo gồm 6 anh chị em ở huyện An Hương, thành phố Thường Đức, tỉnh Hồ Nam. Ngay từ nhỏ, do hành vi đã thương người khác, Trương Quân phải vào Sở quản chế thiếu niên. 19 tuổi, hắn nhập ngũ và trở thành lính trinh sát đặc biệt của lực lượng Giải phóng quân Trung Quốc. Nhờ thế, hắn luyện kỹ thuật bắn súng đến độ xuất quỷ nhập thần và cũng làm quen khá nhiều với giới này. Sau khi giải ngũ và hồi hương, Trương Quân cưới người vợ đầu tiên là Tiêu Nguyệt Nga.

Sau khi kết hôn, hắn bắt đầu kết bè, gây án khắp vùng Chu Châu, Tương Trạch. Vợ ngăn cản và dùng lời lẽ phải quấy khuyên răn, hắn chẳng những không nghe

mà nhục mạ và đánh đập người phụ nữ này một cách tàn tệ. Năm 1994, hắn bỏ vợ, tụ tập đồng đảng rồi lìa xa làng quê với ý đồ "sáng lập một thế giới" riêng. Từ đó, Trương Quân trở thành một thành viên trọng yếu của *Hồ Nam bang* nổi tiếng ở Trung Quốc.

Những vụ cướp táo bạo

Ngày 26-11-1994 là thời điểm đầu tiên trong quá trình "lập nghiệp" đầy tội ác của Trương Quân. Tại thị trường nông sản ở miền Bắc Trùng Khánh, hắn bám sát một thương nhân. Lợi dụng lúc nạn nhân bước vào nhà vệ sinh công cộng, hắn giết người một cách êm thấm và cướp đi 6.000 NDT để làm vốn vì lúc đó hắn không có một xu dính túi. Với số tiền này, hắn làm quen với nhiều phụ nữ trên đường lưu lạc giang hồ. Người tình đầu tiên của hắn là Nghiêm Mẫn - gái nhà hàng kiêm nghề làm tiền ở



Loại xe chuyển tiền bị Trương Quân đánh cướp

các khách sạn. Chính cô gái này đã mua cho hắn một khẩu súng lục K.54 đồng thời trở thành trợ thủ đắc lực cho hắn trong những vụ gây án sau đó. Nhờ sự chỉ điểm và giúp đỡ của Nghiêm Mẫn, Trương Quân giết chết một thủ quỹ và cướp đi 50.000 NDT.

Người tình thứ hai của Trương Quân là Tần Trục Bích, 48 tuổi. Đầu tiên, Trương Quân "lui tới" với con gái của Tần Trục Bích. Nhưng thấy cô gái trẻ kia còn non nớt, Trương Quân lại thích người mẹ và cả hai trở thành đôi tình nhân rất "tâm đầu ý hợp". Về sau, khi bị bắt, hắn đã lý giải hiện tượng này với nhân viên điều tra: "Đối với tôi, không cần già hay trẻ. Ai tôi cũng đều coi là vợ. Tôi chuyên săn tìm những phụ nữ đã ly dị để dễ khống chế họ. Điều quan trọng là cho "dính máu" để họ phải luôn luôn bảo vệ tôi". Theo dự định, Trương Quân sẽ thiết lập những sào huyệt cố định khắp nơi trên toàn Trung Quốc. Ở mỗi nơi, hắn đều có tình nhân để có thể lẫn trốn dễ dàng theo kế hoạch gây án ở tỉnh này rồi đào thoát sang tỉnh khác với sự hóa trang hoàn toàn khác biệt. Vì thế, dưới cái tên Long Hải Lực, hắn đã cưới Dương Minh Diễm, 28 tuổi, nhân viên nhà hàng ca vũ ở Bồi Lăng (Trùng Khánh) và đã có con với người vợ này. Trong vụ án buôn lậu vũ khí do Hồ Nam bang thực hiện, người đàn bà này giữ một vai trò rất tích cực. Trong chuyên án "14.1" ở Vũ Quảng và vụ cướp nổi tiếng ở Thường Đức - bí số "1.9",

Nghiêm Mẫn cũng được Trương Quân giao một trọng trách.

Tháng 11-1997, kết hợp với nhóm Lưu Trạch Quân, Trương Quân giết chết 4 nhà doanh nghiệp ở Trường Sa, bắt trọng thương 4 người khác để cướp sạch số vàng trị giá 1.600.000 NDT. Sau đó, làm quen với một người đồng hương tên là Trần Thế Thanh tại một nhà hàng sang trọng, Trương Quân đến nhà giết người này để cướp hơn 1 triệu NDT. Năm 1998, tìm cách thâm nhập "Vũ Hán hoàng kim quỹ" ở Hồ Bắc, Trương Quân giết chết một người trong tổ chức này để cướp đồ trang sức trị giá 3.500.000 NDT. Sau khi gây án, tên cướp khét tiếng này lui về sào huyệt ở Trùng Khánh một cách an toàn.

Cuộc điện thoại bí mật và cá mập sa lưới

Sau khi làm quen với Toàn Hồng Yên, 33 tuổi, dưới cái tên Trần Cường và cải trang bằng râu, tóc giả, Trương Quân thuê xe taxi cùng Toàn Hồng Yên đến Trường Sa (Hồ Nam). Tại ngoại ô Hồ Nam, Trương Quân ra lệnh cho Toàn Hồng Yên nổ súng hạ sát tài xế. Do quá run sợ, Toàn Hồng Yên bắn hai phát nhưng người tài xế không chết. Chính Trương Quân kê súng vào thái dương nạn nhân và bóp cò một cách thần nhiên để cướp xe. Ngày 19-6, Trương Quân đưa Toàn Hồng Yên đến Ngân hàng Thương nghiệp Trùng Khánh để thực hiện một vụ cướp khác. Bắn chết hai khách hàng ở đây, Trương Quân

cướp 110.000 NDT và chạy về ẩn náu ở Hồ Nam.

Ngày 15-8 vừa qua, Trương Quân xin tình nguyện giúp vợ chồng Hồ Mộng Khiêm, trưởng chi nhánh Ngân hàng Nông nghiệp Thường Đức để chuyển tiền. Bị từ chối, Trương Quân hạ sát cả hai vợ chồng và vùi thây họ trên một cánh đồng hoang. Ngày 1-9-2000, Trương Quân lại thực hiện một vụ cướp xe chuyển tiền của Ngân hàng Nông nghiệp Thường Đức, bắn chết 7 người và làm bị thương 3 người khác. Vụ án làm chấn động dư luận và đặt Bộ Công an Trung Quốc, tỉnh ủy Hồ Nam vào thế phải hành động. Lệnh truy nã được ban hành với chỉ thị sát đá: "Phải bắt hung thủ bằng bất cứ giá nào!". Không đầy một tuần lễ sau, cảnh sát Ích Dương, Thường Đức, Hồ Nam đã bắt được 4 nghi phạm. Qua cung khai của 4 đồng bọn này, cảnh sát xác định nơi ẩn náu của Trương Quân: nhà Dương Minh Diễm.

Biết tin đồng bọn bị bắt, Trương Quân nhanh chóng rời khỏi địa chỉ

trên. Công an chuyển mục tiêu về Trùng Khánh, nơi nhà một tình nhân khác của Trương Quân - nhà của Toàn Hồng Yên. 8 giờ tối ngày 18-9, qua điện thoại, một giọng đàn ông Hồ Nam ra mật hiệu: "Mang cái bao đồ ấy đưa tới nơi có mưa đầu tiên". Tiếng cô gái đáp lại: "Được rồi!". Công an đã bí mật "giám định" cuộc điện thoại đó. Đúng 9 giờ 50 phút, lực lượng công an bao vây khu vực Quan Âm (Trùng Khánh). "Con cá mập" kia dù cố vẫy vùng cũng không thể nào thoát được tấm lưới thép.

Tính đến nay, tập đoàn phạm tội Trương Quân đã có 13 tên bị bắt. Công an tịch thu của bọn cướp nguy hiểm này 13 súng lục, 16 tiểu liên, 2 súng xung phong có gắn lưới lê, 2.000 viên đạn, 200 quả lựu đạn, 200 ngòi thuốc nổ. Một trợ thủ của Trương Quân - Trần Thế Thanh - vẫn còn tại đào. Lệnh truy nã đã được ban bố trên toàn Trung Quốc và cái đầu của tên tội phạm này được treo với giá 50.000 NDT.

(Theo Asiaweek, 10.2000)

BẠN CÓ BIẾT?

- 50.000 người chết hàng năm trên khắp thế giới do rắn cắn, trong đó có hơn 30.000 người chết tại Ấn Độ.
- 1,89 triệu người bị tù trong năm 1999 tại Mỹ, tăng 74.000 người so với năm trước.
- 10 hành tinh chưa được biết đến trước đây mới được khám phá, trong đó có một hành tinh láng giềng của Trái đất, cách Trái đất 10,5 năm ánh sáng, thuộc chòm sao Eridani.
- 100.000 người đã chết bởi các biến động thời tiết nghiêm trọng như lụt lội, bão tố, hỏa hoạn... trong hơn 3 năm qua.

Q.V (Theo Reuters, Daily Telegraph, CNN, Times và New Scientist)

Tháng 7-1995, Cục An ninh quốc gia Mỹ (NSA) bắt đầu công bố tài liệu mật liên quan đến chương trình Venona của Mỹ. Nhờ đó, các nhà sử học hiểu thêm hơn nữa cơ cấu tổ chức mạng lưới tình báo (TB) Liên Xô trong các điệp vụ thu thập tin tức TB hạt nhân của Mỹ trong Chiến tranh thế giới lần thứ hai. Mạng lưới ấy được tổ chức như thế nào?

HẬU TRƯỞNG

HOÀNG DUY

Kỳ 2: NHÓM ĐIỆP VIÊN TRONG NHÀ MÁY CHẾ TẠO BOM NGUYÊN TỬ



Ông Brown: nhân vật bí ẩn

Brown nói tiếng Anh cũng giỏi như tiếng Đức và tiếng Pháp, đã tốt nghiệp Viện Bách khoa Jena (Đức), dáng dấp đạo mạo như nhà khoa học chỉ biết đến nghiên cứu. Ít ai biết ông là nhân vật số hai trong lãnh sự quán Liên Xô ở San Francisco (Mỹ), mang tên thật là Grigori Heifetz, nguyên giữ chức thư ký cho hiền nội của nhà cách mạng Lênine và đang phụ trách mạng lưới TB Liên Xô ở vùng duyên hải phía tây nước Mỹ. Một ngày tháng 12-1941, Robert Oppenheimer (một nhà vật lý nổi tiếng làm việc tại ĐH California) ngồi cùng bàn ăn trưa và trò chuyện cởi mở với ông Brown. Tối hôm ấy, Grigori Heifetz làm báo cáo, mã hóa rồi gửi tin về Cục Dân ủy An ninh Liên Xô (NKVD) loan báo có thể nhà khoa học Albert Einstein đã viết thư cho Tổng

THẾ
GIỚI
TÌNH
BÃO

thống Mỹ Roosevelt đề nghị Mỹ nghiên cứu càng nhanh càng tốt khả năng chế tạo bom nguyên tử (BNT). Trước đó, Liên Xô cũng đã nhận được nhiều thông tin có nội dung tương tự. Đầu tháng 10-1941, một nguồn tin TB ở Anh đã cung cấp cho sĩ quan TB Anatoli Gorski (bí danh *Vadim*) toàn văn biên bản một cuộc họp của Ủy ban nghiên cứu uranium của Anh, theo đó Anh nhận định có thể chế tạo bom uranium trong vòng 2 năm, còn chế tạo ngòi nổ chỉ trong vòng vài tháng. Hiện nay, các nhà sử học về công tác TB suy đoán nguồn tin TB nói trên được cung cấp bởi Donald Mac Lean và John Cairncross - hai người trong nhóm TB ở Anh mang tên *5 nhân vật vĩ đại*. Thông tin Mỹ và Anh chuẩn bị chế tạo BNT càng đáng tin hơn qua nguồn tin của nhà vật lý Klaus Fuchs người Đức mang quốc

tịch Anh cung cấp cho Cục TB trung ương Liên Xô (GRU - cơ quan TB của quân đội). Klaus Fuchs xin tị nạn chính trị ở Anh từ tháng 9-1933, không che giấu với ai nguồn gốc đảng viên Đảng Cộng sản Đức, chỉ trừ với cảnh sát. Tháng 6-1941, Klaus Fuchs được tuyển dụng tham gia ê kíp nhà khoa học phụ trách tính toán khối lượng tới hạn của uranium 235, chất đồng vị phóng xạ trong thành phần BNT. Phối hợp nhiều nguồn tin, các cơ quan TB Liên Xô tin chắc Mỹ và Anh đã tiến rất nhanh về mặt khoa học, công nghệ và có thể vượt trội hơn Liên Xô về tiềm lực quân sự. Lập tức, NKVD giao nhiệm vụ xác minh nguồn tin cho sĩ quan TB Semion Semionov đang khoác vỏ bọc nhà ngoại giao làm việc tại lãnh sự quán Liên Xô ở New York. Semion Semionov xác định nguồn tin rất chính xác. Tháng 3-1942, NKVD gửi cho Bộ Chính trị báo cáo tuyệt mật đề nghị thành lập một nhóm chuyên viên khoa học hợp tác với Ủy ban Quốc phòng Nhà nước xử lý thông tin TB của NKVD. Sau đó, để lập giải pháp đối phó tương xứng, Pavel Fitine (trưởng ban ngoại vụ của NKVD) được chỉ định xác minh lại các nguồn thông tin đồng thời các nhà khoa học đầu ngành ở Liên Xô cũng được triệu tập. Kể từ giờ phút này, các mạng lưới gián điệp bắt đầu làm việc hết công suất, cơ chế phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan TB, các nhà lãnh đạo cao cấp và các nhà khoa học cũng đã được thiết lập.

Triển khai mạng lưới

Phụ trách chỉ đạo toàn bộ điệp viên

Nhà máy chế tạo bom nguyên tử ở Los Alamos do tướng Leslie Richard Groves (bên trái, ảnh nhỏ) chỉ huy

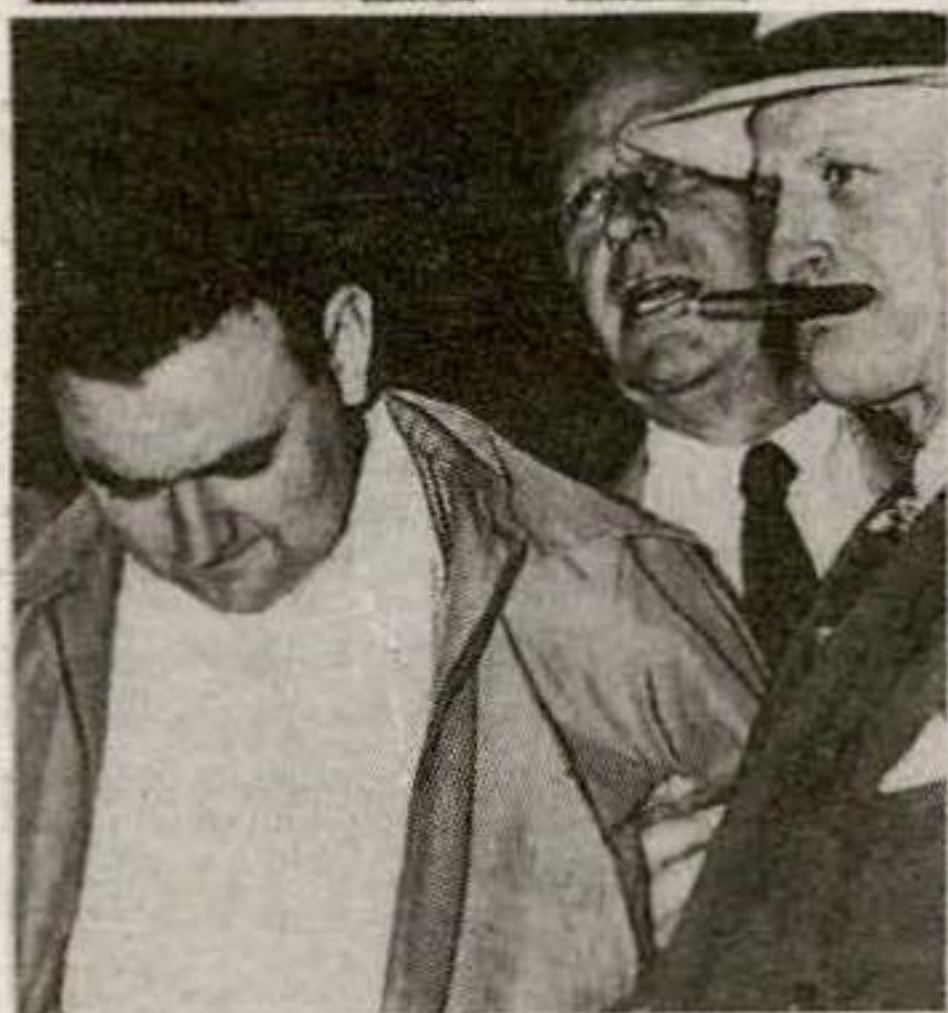


NKVD trên đất Mỹ là Vassili Zaroubine - hoạt động tại Mỹ từ tháng 1-1942 với tên giả Vassili Zoubiline dưới vỏ bọc thư ký thứ ba đại sứ quán Liên Xô ở Washington - cùng với vợ là đại úy TB Elisabeth Zaroubina. Song song theo đó, một chuyên gia khoa học Liên Xô mang tên Léonid Kvasnikov được cài cắm sang Mỹ sẽ chỉ huy các điệp vụ thu thập tin tức TB hạt nhân gửi về Matxcova. Toàn bộ tin tức được Liên Xô xếp vào bộ hồ sơ tuyệt mật *Enormoz*. Từ thông tin TB, Liên Xô đã biết Mỹ và Anh sẽ phối hợp chế tạo BNT và nơi sản xuất BNT là một nhà máy được bí mật xây dựng ở Los Alamos (bang New Mexico) theo dự án mang cái tên chung chung là *Dự án quận Manhattan* (còn gọi tắt là *Dự án Manhattan*). Cuối năm 1943, Liên Xô nhận được tin tốt lành: nhà vật lý Klaus Fuchs được điều động đến Los Alamos trong nhóm 15 nhà khoa học Anh tham gia nghiên cứu chế tạo BNT. Trong thời gian này, Klaus Fuchs mang bí danh *Charles* không làm việc trực tiếp với GRU mà chuyển sang mạng lưới của NKVD do sĩ quan TB Anatoli Yatskov chỉ huy. Anatoli Yatskov tiếp xúc gián tiếp với Klaus Fuchs từ tháng 1-1944 qua trung gian của điệp viên người Mỹ Harry Gold (bí danh *Con ngỗng, Arnold*, làm việc cho NKVD từ 9 năm nay). Tại nhà máy Los Alamos còn có một nguồn cung cấp tin TB giá trị nữa là nhà vật lý trẻ tuổi Theodore H. (bí danh *Chàng trai*) 19 tuổi, tốt nghiệp ĐH Harvard, là đoàn viên Đoàn Thanh niên Cộng sản Mỹ. Người móc nối Theodore H. làm việc cho Liên Xô là nhân viên TB Serguei Kournakov hành nghề nhà báo, đảng viên Đảng Cộng sản Mỹ. Ngay lần đầu tiên gặp gỡ với Serguei Kournakov hồi

tháng 10-1944 ở New York, Theodore H. đã trao một tài liệu chi tiết mật. Tài liệu này được chuyển ngay cho Anatoli Yatskov qua trung gian của Saville S. (bí danh *Ngôi sao*), bạn của Theodore H., đoàn viên Đoàn Thanh niên Cộng sản Mỹ, giao liên tuyến New Mexico và New York. Một thời gian sau, chuyên gia khoa học Léonid Kvasnikov nhận định rằng quá nguy hiểm khi liên lạc với Theodore H. bằng một giao liên quen biết như Saville S. nên dự định sử dụng một người không quen biết với Theodore H. tên là Morris Cohen (bí danh *Người tình nguyện*) làm nhiệm vụ liên lạc. Morris Cohen thuộc mạng lưới TB của NKVD, từng tham gia trong tiểu đoàn lính Mỹ thuộc lực lượng quân tình nguyện quốc tế, được sĩ quan TB Alexandre Orlov (về nhân vật này, xin xem TGM số 407) móc nối từ năm 1938 ở Tây Ban Nha. Sau khi tính toán hết mọi phương án an toàn, Léonid Kvasnikov không sử dụng Morris Cohen mà giao nhiệm vụ cho vợ Morris Cohen là Lona Cohen (bí danh *Leslie*) làm công nhân nhà máy. Léonid Kvasnikov chờ sẵn ở cổng nhà máy truyền đạt mệnh lệnh cho Lona tức tốc lên đường đi Albuquerque qua một hành trình vòng vèo đánh lạc hướng. Trong suốt một tuần, vào giờ cố định, Lona lại đi từ thành phố nhỏ Sandia đến Albuquerque, nơi quy định sẽ gặp *Chàng trai*. Đến ngày cuối cùng, Theodore H. mới giao "hàng". Lona giấu tài liệu mật dưới hộp giấy Kleenex vì nhân viên an ninh ở Los Alamos thường xuyên lục soát hành lý hành khách đi trên các chuyến tàu hỏa trong vùng.

Mạng lưới thu thập tin tức TB hạt nhân của Liên Xô ở Mỹ càng phát triển

mạnh hơn vào năm 1943-1944 khi hai nhà khoa học mang bí danh *Lượng tử* và *Người Nga* xuất hiện (cho đến nay chưa ai biết tên thật hai nhà khoa học này) và hoạt động hiệu quả hơn từ tháng 9-1944 với sự tham gia của David Greenglass (bí danh *Ông gấu*, *Nòng súng*). Người kỹ sư cơ khí trẻ này là em vợ của Julius Rosenberg mới vào làm việc tại nhà máy Los Alamos với nhiệm vụ thiết kế hệ thống nổ bên trong BNT. Như vậy cho đến khi Chiến tranh thế giới lần thứ hai kết thúc, có 6 nguồn tin TB Liên Xô bám lấy bí mật BNT ở Los Alamos: Klaus Fuchs, Theodore H., Greenglass, nhà vật lý Bruno Pontecorvo người Ý (đảng viên cộng sản, có em trai làm giao liên cho cơ quan Đảng Cộng sản Ý hoạt động bí mật ở Pháp) và hai nhân vật cho đến nay chưa được xác định danh tính mang bí danh *Phương pháp* và *Tư tưởng*. 3 người đảm nhận liên lạc giữa các nhân mối là Harry Gold, Lona Cohen và Saville S.. Trong chiến tranh, bộ máy bí mật của Đảng Cộng sản Mỹ quan hệ rất tốt với NKVD, giữ vai trò "dây truyền động" và tuyển dụng người hỗ trợ cho Liên Xô. Ngoài mạng lưới của NKVD, GRU cũng đưa người khai thác bí mật



Từ trên xuống: Klaus Fuchs, Harry Gold và David Greenglass

nguyên tử của Mỹ. Một nhân viên TB hoạt động bí mật của GRU tên Arthur Adams đã thâm nhập rất sâu vào Dự án Manhattan. Một sĩ quan TB khác của GRU tên Pavel Mikhailov đóng vai trò liên lạc với Đảng Cộng sản Mỹ. Nhờ công lao của Đảng Cộng sản Mỹ, GRU khai thác được 6 nguồn tin TB từ phòng thí nghiệm bức xạ hạt nhân của ĐH Berkeley. Trong số này có

hai nhà vật lý đảng viên Đảng Cộng sản Giovanni S. và Joseph W., sau này được chuyển từ mạng lưới của GRU sang mạng lưới của ông Brown - Grigori Heifetz thuộc NKVD theo chỉ thị của Matxcova.

Số phận các

điệp viên tình báo Mỹ

Ngày 29-8-1949, Mỹ hoảng hốt nhận ra Mỹ không phải là cường quốc hạt nhân duy nhất trên thế giới sau khi Thông tấn xã Tass của Liên Xô thông báo Liên Xô đã chế tạo thành công BNT. Ngay từ năm trước, Cục Điều tra liên bang (FBI) và Cục TB quân đội (SIS) đã

thu thập bằng chứng tình nghi nhiều cơ quan chính phủ Mỹ đã bị nhân viên TB mang quốc tịch Mỹ làm việc cho Liên Xô xâm nhập, trong số này có các cơ quan nghiên cứu có quan hệ với Dự án Manhattan. Bằng chứng được củng cố hơn qua lời khai của Igor Gouzenko (chuyên viên mật mã của đại sứ quán Liên Xô ở Ottawa - Canada - bỏ chạy sang phương Tây ngày 6-9-1945) hoặc của Elisabeth Bentley, người chủ chốt trong đường dây liên lạc giữa Đảng Cộng sản Mỹ và NKVD. Mỗi nghi ngờ của Mỹ càng được khẳng định qua kết quả thu được từ chương trình *Venona* do SIS tổ chức. *Venona* là mật danh một trong những chiến dịch tuyệt mật nhất trong lịch sử TB Mỹ. Chương trình *Venona* đã nghe lén và giải mã hơn 3.000 tin điện trao đổi giữa mạng lưới TB NKVD ở Mỹ và bộ chỉ huy tại Matxcova trong Chiến tranh thế giới lần thứ hai. Cũng vì vậy mà Julius Rosenberg bị lộ và bị bắt năm 1950. Trước đó 8 năm, kỹ sư Julius Rosenberg, một trong những người lãnh đạo Đoàn Thanh niên Cộng sản Mỹ, được tuyển dụng làm nhân viên TB cho NKVD. Julius Rosenberg (bí danh *Angten*, *Người tự do*) đã lập tổ TB gồm 6 người: Joel Barr,

Alfred Sarant, William Perl, Morton Sobell, David Greenglass và một người mang bí danh *Nil* chưa rõ tên. Tổ TB hoạt động nhờ 2 giao liên thường trực Ann và Michael Sidorovitch và 3 giao liên không thường xuyên: Ethel Rosenberg (vợ của Julius Rosenberg, bí danh *Ong vò vế*), Ruth Greenglass (vợ của David Greenglass) và Vivian G. (bạn gái của Ruth Greenglass). Sau khi bị bắt, vợ chồng Rosenberg không nhận tội làm gián điệp cho Liên Xô. Để giữ bí mật cho chương trình *Venona* - vũ khí phản gián độc chiêu của Mỹ, FBI áp dụng thủ tục tố tụng "nhân chứng nặc danh" trong phiên tòa xét xử vợ chồng Rosenberg. Tòa án Mỹ định tuyên án tử hình cả hai vợ chồng để hù dọa họ khai cung nhưng họ sẵn sàng chết chứ không khai báo gì hết. Cả hai lên ghế điện ngày 19-6-1963. Cay đắng nhất là số phận của nhà vật lý Robert Oppenheimer. Ông cùng với em trai (đảng viên Đảng Cộng sản Mỹ) bị buộc tội làm gián điệp cho Liên Xô. Hiện nay, theo các nhà sử học, có thể Robert Oppenheimer bị kết án nhầm vì ông chỉ vô tình ăn nói không cẩn trọng với ông Brown - Grigori Heifetz chứ không cố ý tiết lộ bí mật BNT. Riêng nhà vật lý Klaus Fuchs bị lộ sau khi về Anh năm 1950 và bị bắt. Ông khai ra điệp viên người Mỹ Harry Gold. Harry Gold khai ra David Greenglass. Klaus Fuchs nhận bản án 18 năm tù, được thả tự do năm 1969 và qua đời ở Leipzig (Đông Đức) năm 1988 còn Harry Gold nhận bản án 30 năm tù giam.

(Còn tiếp)

(Theo *Historia*, 8.2000)

Kỳ sau: MẠNG LƯỚI TÌNH BÁO LIÊN XÔ Ở ANH

Vui cười

♦ Cô giáo dạy nhạc tư hỏi bài Tí:

- Thế nào là giọng nam cao, giọng nam trầm?

- Dạ thưa cô, lúc anh em nói với em là giọng nam cao, lúc nói với cô là giọng nam trầm ạ.

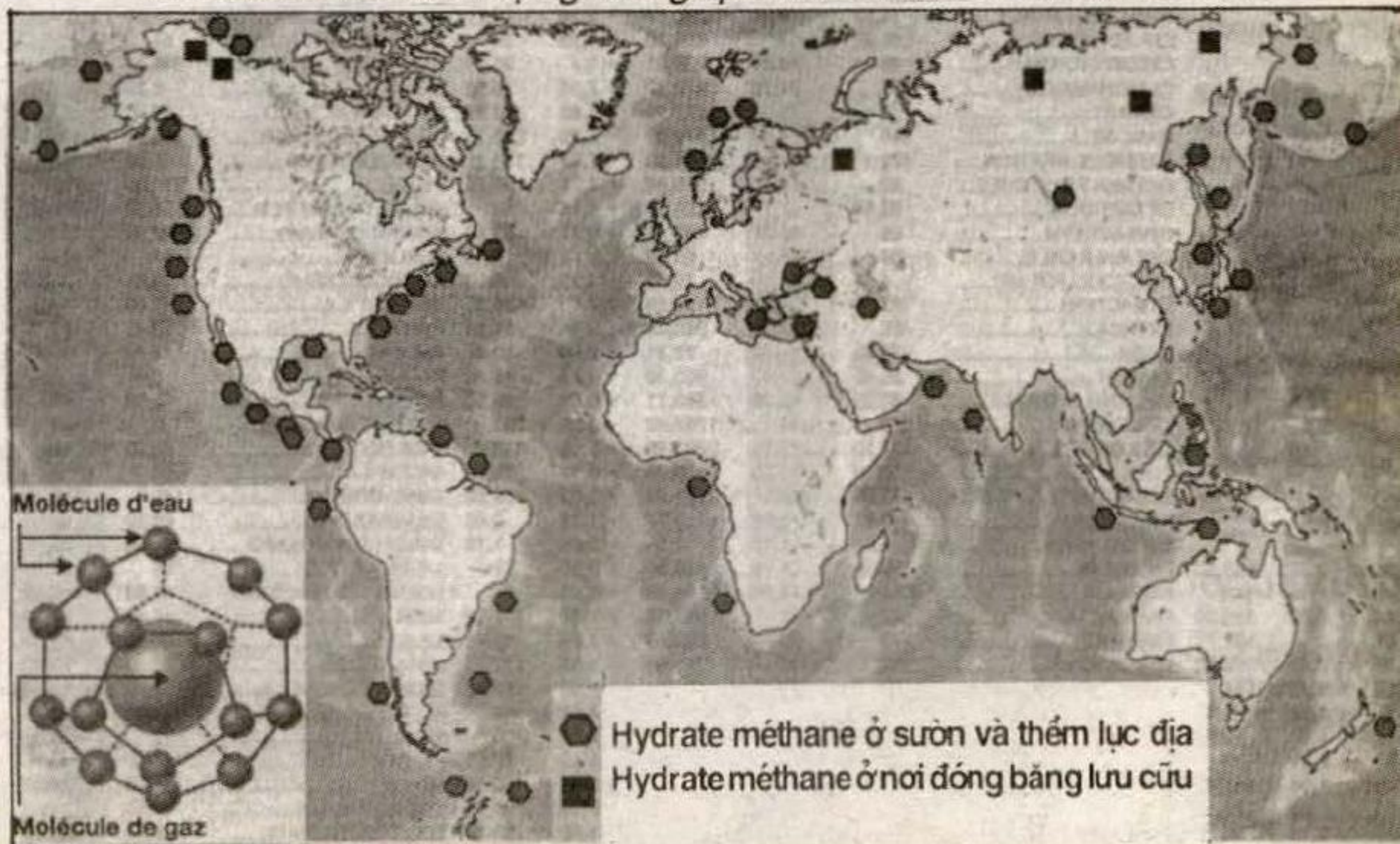
L.V (st)

Giá dầu hỏa tăng, nguồn năng lượng nào thay thế?

Theo ước tính, tài nguyên nhiên liệu trên thế giới hiện còn 1.050 tỉ thùng dầu mỏ và 146.000 tỉ m³ khí đốt. Với

TRẦN HOÀNG

công suất khai thác hiện nay là 73 triệu thùng mỗi ngày, nguồn dự trữ dầu mỏ sẽ cạn kiệt trong 41 năm nữa. Khí đốt cũng sẽ cạn kiệt trong 64 năm nữa với công suất khai thác hàng năm là 2.270 tỉ m³ như hiện nay. Trong cơn sốt xăng dầu hiện nay trên thế giới (giá dầu thô tăng lên mức cao nhất so với 10 năm nay), để đối phó với nạn thiếu thốn dầu hỏa trong tương lai, ngoài cách khai thác các nguồn năng lượng tái tạo, tương lai năng lượng còn phụ thuộc một phần vào đại dương. Dưới đáy biển đang tích tụ mỏ vàng đen - khí méthane với trữ lượng lớn gấp nhiều lần so với dầu hỏa.



Vị trí các mỏ hydrate méthane trên thế giới

Các nguồn năng lượng sẵn có

Thủy điện là nguồn năng lượng tái tạo được khai thác phổ biến nhất trên thế giới. Thủy điện có thể được khai thác bằng nhà máy thủy điện lớn và khổng lồ như đập Tam Hợp ở Trung Quốc hoặc nhà máy thủy điện nhỏ trên sông. Năng lượng thủy triều ít được chú trọng hơn vì xây dựng nhà máy dùng sức thủy triều rất tốn kém.

Mặt trời có thể cung cấp năng lượng dưới dạng nhiệt (sức nóng) hoặc quang điện. Việc khai thác quang điện hiện đang phát triển rộng, trình độ kỹ thuật tiến nhanh, chi phí ngày càng giảm và đây là nguồn cung cấp điện quý giá cho những nơi xa xôi hẻo lánh.

Địa nhiệt được khai thác từ các nguồn nước nóng ngầm dưới đất. Tùy độ sâu của mạch nước ngầm, nhiệt độ dao động từ 30°C đến vài trăm độ. Tùy theo cường độ sức nóng, có thể sử dụng địa nhiệt sưởi ấm, trồng trọt trong nhà kính, nuôi cá hoặc sử dụng trong công nghiệp.

Gió là nguồn cung cấp năng lượng không bao giờ cạn. Hiện nay động cơ gió đã đạt đến công suất lớn (hơn 2 megawatt) nên đã có nhiều bãi động cơ gió được xây dựng ngoài biển ở độ sâu gần bờ và chi phí khai thác ngày càng giảm. Đây là nguồn năng lượng tái tạo phát triển nhanh nhất thế giới.

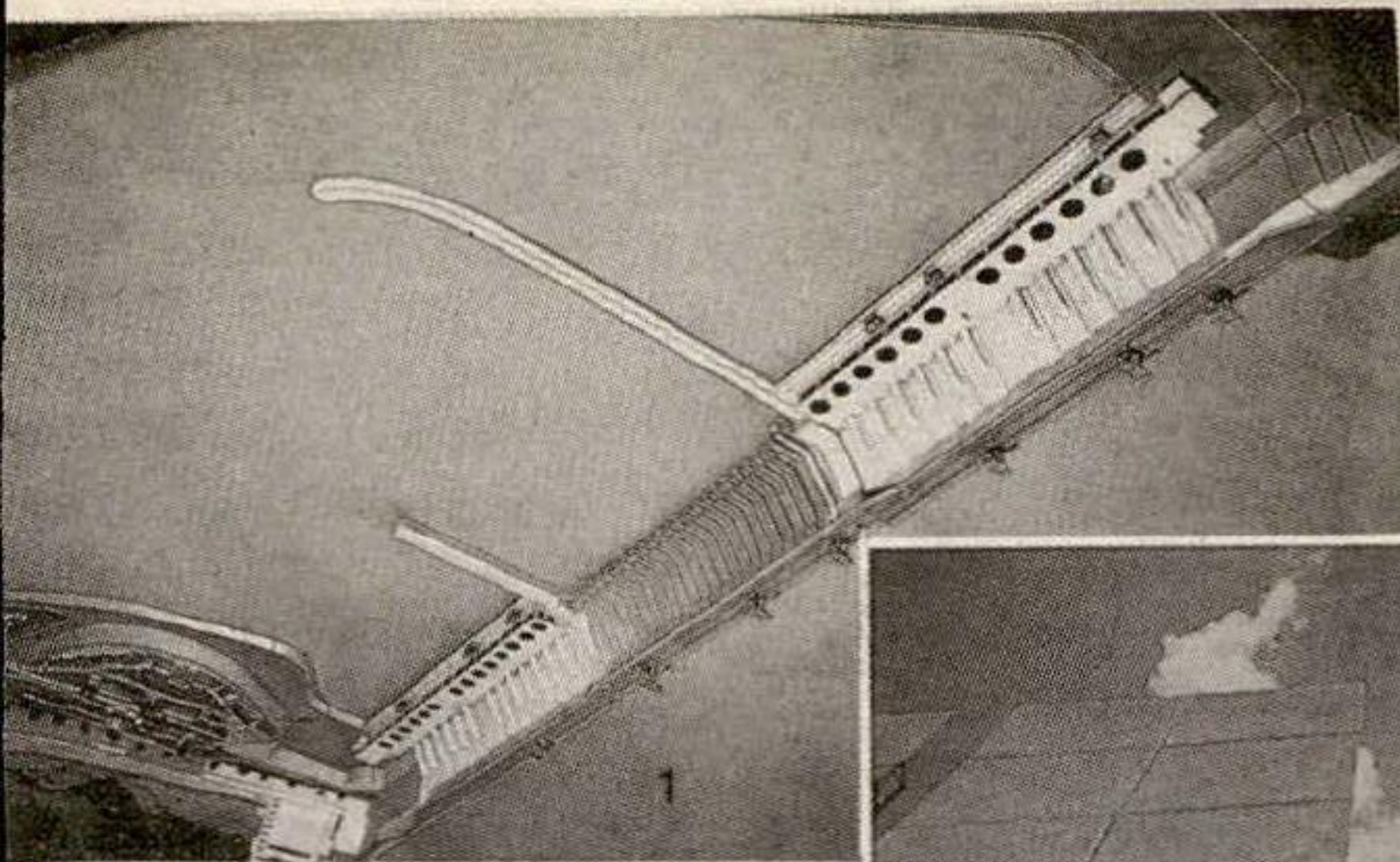
Ở châu Âu, *dầu hỏa* vẫn là nguồn năng lượng chính, chiếm 40% nhu cầu tiêu dùng. Tỷ lệ nhập khẩu dầu hỏa từ các nước có tình hình địa - chính trị bất ổn như các nước vùng Vịnh, Iran, Venezuela ngày càng gia tăng. Để đối phó với nạn thiếu thốn xăng dầu, từ lâu Liên minh châu Âu (EU) đã ưu tiên nghiên

cứu khai thác các nguồn năng lượng tái tạo như gió, Mặt trời, nước, chất đốt có nguồn gốc thiên nhiên vốn chưa được chú trọng. Mới đây, Ủy ban châu Âu đã thông qua quyết định gia tăng tỷ lệ các nguồn năng lượng tái tạo trong nhu cầu năng lượng chung của EU từ 6% lên 12% vào năm 2010. EU đã tháo khoán hàng tỉ euro trợ cấp cho các chương trình nghiên cứu và vận động sử dụng các nguồn năng lượng tái tạo. Công việc này sẽ rất khó khăn vì nhiều lý do: giá thành sản xuất các nguồn năng lượng tái tạo đắt hơn xăng dầu nên khó kêu gọi vốn đầu tư tư nhân, khó khai thác thêm nguồn thủy điện mới vì sẽ đụng chạm đến môi trường và dân sinh, năng lượng hạt nhân ít gây ô nhiễm và rẻ tiền nhưng dân chúng ít chấp nhận và vấn đề xử lý chất thải phóng xạ chưa được giải quyết rõ ràng, than lại gây ô nhiễm nhiều quá...

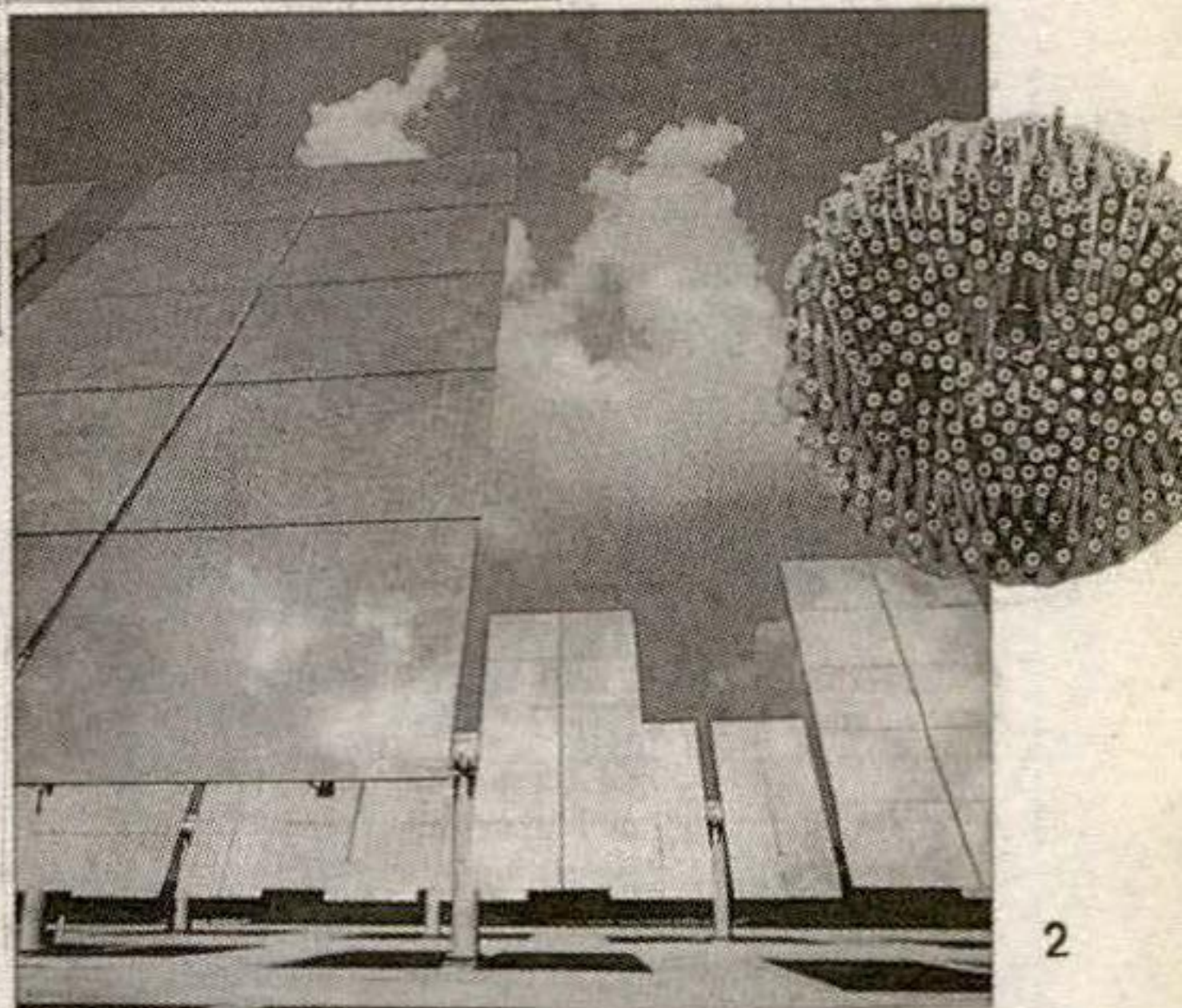
Than dưới lòng đất là một loại nhiên liệu hóa thạch giống như dầu hỏa và khí thiên nhiên và là nguồn nhiên liệu truyền thống cho các ngành công nghiệp và giao thông vận tải.

Hạt nhân sản xuất ra điện trong quá trình phân rã các nguyên tử nặng. Ngành hạt nhân dân dụng đã phát triển từ thập niên 1970, tuy nhiên có hai bất lợi lớn: nguy cơ gây ô nhiễm phóng xạ và tồn trữ chất thải hạt nhân. Dù vậy, điện nguyên tử lại không thải các chất khí gây hiệu ứng nhà kính như than.

Sinh khối là thuật ngữ dùng để chỉ mọi vật chất hữu cơ có thể chuyển hóa thành năng lượng trong quá trình đốt cháy hoặc phân hủy. Sinh khối bao gồm gỗ, chất thải nông nghiệp (thực vật và động vật), nước thải từ cống rãnh, rác gia đình dễ phân hủy. Sinh khối là nguồn



1. Mô hình đập Tam Hợp (Trung Quốc);
2. Nhà máy điện Mặt trời Rehovot (Israel) với các bộ cảm biến lông nhím



cung cấp năng lượng rẻ tiền và hạn chế việc thải ra không khí các chất khí độc hại.

Trong các nguồn năng lượng kể trên, thủy điện, Mặt trời, địa nhiệt, gió, sinh khối là các nguồn năng lượng tái tạo đáng chú ý.

Vàng đen của thế kỷ 21

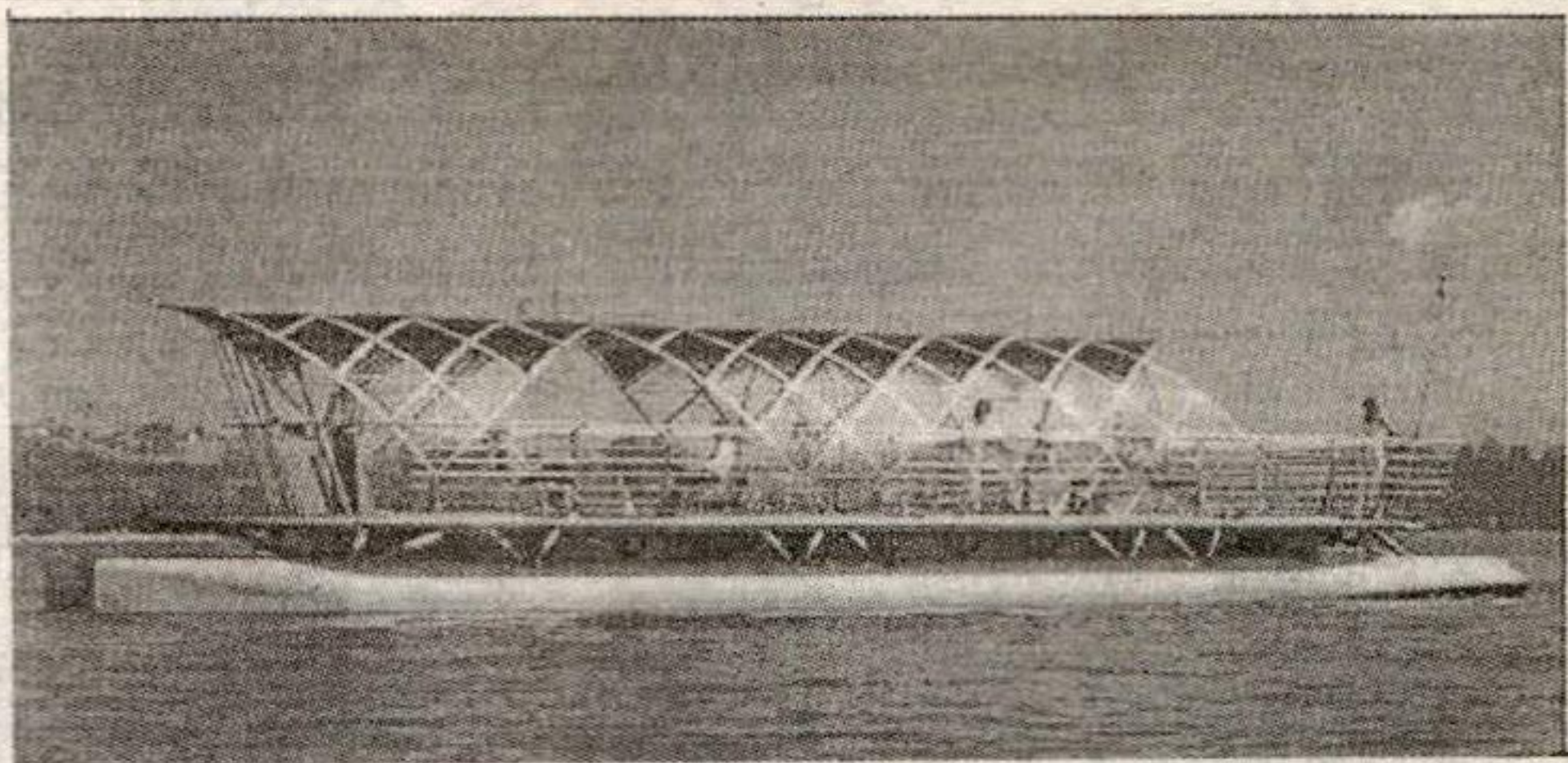
Gọi *hydrate méthane* là vàng đen của thế kỷ 21 cũng không ngoa bởi lẽ chúng có sẵn trong các mỏ méthane với trữ lượng gấp đôi trữ lượng dầu hỏa, than và khí thiên nhiên gộp lại. Hydrate méthane là hỗn hợp nhiều chất khí trong đó phần lớn là khí méthane - nằm bên trong lớp quặng băng hà màu trắng hoặc thỉnh thoảng có điểm vết màu cam, màu đỏ, màu xanh dương, màu xám. Các chất khí được hình thành do vi khuẩn kỵ khí của vật chất hữu cơ phân hủy trong trầm tích biển hoặc do hydrocarbure phân rã nhiệt dưới độ sâu lớn trong đại dương. Trong điều kiện nhiệt độ và áp suất thích hợp, nước len lỏi qua các vết nứt trầm tích sẽ đóng băng lại và bao bọc lấy khí méthane tạo thành khối cứng. Méthane kết hợp với nước tạo thành hợp chất có độ nén khí rất cao: từ 1m^3 hydrate méthane trong $0,84\text{m}^3$ nước có thể khai thác được 164m^3 khí

méthane. Năm 1811, nhà vật lý - hóa học Humphry Davy (Anh) là người đầu tiên diễn tả hợp chất hydrate gồm các phân tử nước bao bọc các phân tử khí. Sau đó, hợp chất này bị quên lãng cho đến lúc các ống dẫn khí thiên nhiên đầu tiên được lắp đặt trên vùng Bắc cực. Các kỹ sư nhận thấy trong đường ống thỉnh thoảng lại xuất hiện thứ băng rất đặc biệt gây nghẽn đường ống. Năm 1970, hai nhà địa - vật lý người Mỹ đưa ra giả thuyết có thể có mỏ hydrate méthane dưới đáy biển. Khi quan sát sóng địa chấn phản hồi không bình thường dưới nền đại dương sâu 600m, họ phán đoán có một lớp băng trên lớp túi khí tự do. Sau đó, các nhà hải dương học trên khắp thế giới khẳng định đã tìm thấy khí méthane tích tụ dưới lớp trầm tích do hydrate tạo thành. Điều kiện thích hợp để hình thành hy-

- Những người khai thác cát dọc sông Krông Ana (Đắk Lắk) vừa tìm thấy nhiều hiện vật thời tiền sử gồm 3 rìu đá, 1 rìu đồng và khoảng 40 đồ gốm còn khá nguyên vẹn.
- Viện Hóa học (Trung tâm Khoa học tự nhiên và công nghệ quốc gia) đã chế tạo thành công loại thùng lọc nước lũ, nước phèn, cung cấp kịp thời cho đồng bào vùng đồng bằng sông Cửu Long đang bị lũ lụt.
- UBND tỉnh Quảng Ngãi vừa có quyết định phê duyệt dự án khôi phục cửa biển Sa Huỳnh (huyện Đức Phổ) với tổng vốn đầu tư 44,5 tỉ đồng, gồm 3 hạng mục: bờ kè chắn cát, nạo vét 1,7km luồng lạch, cảng cá và cơ sở hậu cần nghề cá.
- Rừng ở Thanh Hóa đang bị sâu bệnh tấn công trên diện rộng: sâu róm hại thông ở Hà Trung, Tĩnh Gia; sâu róm hại quế ở Quan Sơn; sâu xanh hại cây giẻ ở Thạch Thành; châu chấu hại luồng ở Ngọc Lặc...
- Khoảng 30 bệnh nhân ở quận 9 (TP. Hồ Chí Minh) phải nhập viện do ngộ độc thức ăn sau khi ăn bánh mì ở một lò bánh mì tại địa phương. Trong khi đó, tại điểm kinh tế mới ở huyện Công Bông (Đắk Lắk) có 20 người bị ngộ độc sau khi dùng cơm trưa tập thể.
- Các nhà khoa học ở Đại học Padua (Ý) đã chế tạo thành công vắc xin chống vi khuẩn *Helicobacter Pylori* - loại vi khuẩn gây viêm loét dạ dày - tá tràng.

hydrate méthane là nhiệt độ phải từ 1 - 3°C và độ sâu từ 200 - 2.000m dưới biển. Kết quả khoan thăm dò cho thấy hydrate méthane hiện diện trong phần lớn các sườn lục địa, thậm chí có ở một số vùng biển rất sâu, nơi trầm tích dồi dào vật chất hữu cơ.

Cách đây hơn 10 năm, các mỏ hydrate méthane đã bắt đầu được phát hiện. Cơ quan địa chất ở Mỹ ước tính các mỏ hydrate khí thuộc vùng duyên hải Đông và Tây nước Mỹ đạt trữ lượng 200.000 tỉ m³. Tuy nhiên, do nguồn tài nguyên này chỉ có ở những nơi có khí hậu rất lạnh gần địa cực hoặc đại dương có độ sâu rất lớn như ở Nhật, Ấn Độ, Trung Mỹ nên rất khó khai thác. Muốn khai thác hiệu quả cần phải khắc phục nhiều khó khăn kỹ thuật, trong đó có đặc điểm không ổn định của cấu trúc các phân tử nước và khí. Chúng chỉ tạo thành cấu trúc một khi nhiệt độ thấp hơn ngưỡng đóng băng nước dưới áp suất nhiều chục bar phù hợp với độ sâu vài trăm mét nước. Nếu các yếu tố này thay đổi, các phân tử nước bung ra và khí sẽ tan biến. Hiện nay, nhiều nước đã tiến hành nhiều chương trình nghiên cứu để xác định vị trí mỏ và thăm định xem có thể khai thác với chi phí hợp lý được hay không. Ở Mỹ, cuối năm 1999, Quốc hội đã thông qua khoản chi ngân sách 48 triệu đôla trong vòng 5 năm đầu tư nghiên cứu. Canada và Nga rất quan tâm đến hydrate méthane trong lớp băng lưu cữu vùng địa cực và đánh giá tiềm năng nguồn tài nguyên này rất lớn qua kết quả khoan thăm dò ở châu thổ Mackenzie và biển Beaufort (Canada) cũng với kiến thức thu thập được trong quá trình khai thác mỏ hydrate méthane ở Messoyakh



TÀU THỦY CHẠY BẰNG NĂNG LƯỢNG MẶT TRỜI

Vừa qua, tại cảng Hamburg, Đức, người ta đã hạ thủy chiếc tàu lớn nhất thế giới chạy bằng năng lượng Mặt trời: tàu *Alster Sonne* dài 26,5m, rộng 5,3m, có thể chở được 100 hành khách. Những bộ pin Mặt trời được phủ trên nóc của tàu và có khả năng cung cấp năng lượng cho 2 động cơ cùng hoạt động, cho phép tàu di chuyển với vận tốc tối đa là 15km/giờ. Các nhà chế tạo đã tính đến đặc điểm thời tiết ở Hamburg thường ít nắng. Thậm chí, ngay cả khi không có ánh nắng Mặt trời trong thời gian dài thì con tàu vẫn có thể hoạt động được bằng nguồn năng lượng dự trữ từ các pin được nạp điện tại cảng. Còn nếu các pin Mặt trời thừa năng lượng thì có thể nạp trở lại cho các bộ trữ điện tại cảng để sau đó cung cấp trở lại cho con tàu.

PHAN TUẤN ANH (Theo Dialog)

(Sibérie - Nga). Tháng 1-2000, Tập đoàn Elf của Pháp đã lập dự án nghiên cứu mang tên *Các nguồn tài nguyên hydrate* nhằm thăm định trữ lượng hydrate trên thế giới. Cách đây 2 năm, Ủy ban châu Âu đã đưa ra chương trình HYACE với kinh phí 3 triệu euro nhằm mục đích chế tạo một hệ thống khoan tinh xảo có thể giữ mẫu trầm tích chứa hydrate methane mà không làm thay đổi đặc tính. Mẫu hệ thống này sẽ được thử nghiệm trong năm 2000. Tháng 11-1999, Công ty Dầu hỏa Nhật đã bắt tay vào việc khoan giếng

hydrate methane đầu tiên ở mũi Omae cách Tokyo khoảng 60km. Giếng khoan có thể sâu đến 2.850m, trong đó có 950m nước biển. Na Uy, Đức, Anh, Ấn Độ cũng đang lập nhiều giải pháp nghiên cứu sâu khả năng khai thác hydrate methane. Điều dễ nhận thấy là các nước chú ý đến nguồn tài nguyên hydrate methane đều là nước có nền kinh tế lệ thuộc vào mức dao động bất ổn của giá dầu hỏa thế giới.

(Theo le Monde, Libération, Courrier International)



Âm thanh
sursormd đối với công
ty chuyên sản xuất
loa Clark Audio mang
một ý nghĩa hoàn toàn
mới: người nghe nhạc
vừa ngả lưng trên ghế,
vừa "tắm mình" trong
âm nhạc. Ở hai tay
vịn và ở hai bên thành
ghế, 4 chiếc loa phối
hợp nhau tạo ra thứ
âm thanh sống động.

**Máy nhạc CD
nhỏ nhất thế giới**
(ảnh 4)

Máy đĩa CD xách
tay nhỏ nhất thế giới
AZ7583 của Hãng
Philips có kích thước
5,1 x 1,1 x 5,5 inch,
cân nặng chỉ 400g.
Máy có một vùng đệm
45 giây giữ cho nhạc
vẫn chơi đều dù máy
có gặp chấn động. Vì

**Máy tính treo
tường (ảnh 1)**

Với màn hình
phẳng và mỏng (bề dày
chỉ có 2 inch), máy vi
tính *Darwin* rất thích
hợp để treo tường. Để
đạt được khả năng
này, máy tính sử dụng
chuột và bàn phím
không dây, cùng một
camera nhỏ dùng cho
hội nghị qua màn
hình.

**Máy nhạc nhỏ
gọn (ảnh 2)**

Magic Clip là máy
chơi nhạc nén ở chế độ
MP3 của Công ty
Sony. Máy có hình một
điều xì gà nhưng có bộ
nhớ dung lượng khá
lớn dùng lưu trữ âm



2

nhạc tải xuống từ
Internet.

**Chiếc ghế cho
người yêu nhạc**
(ảnh 3)

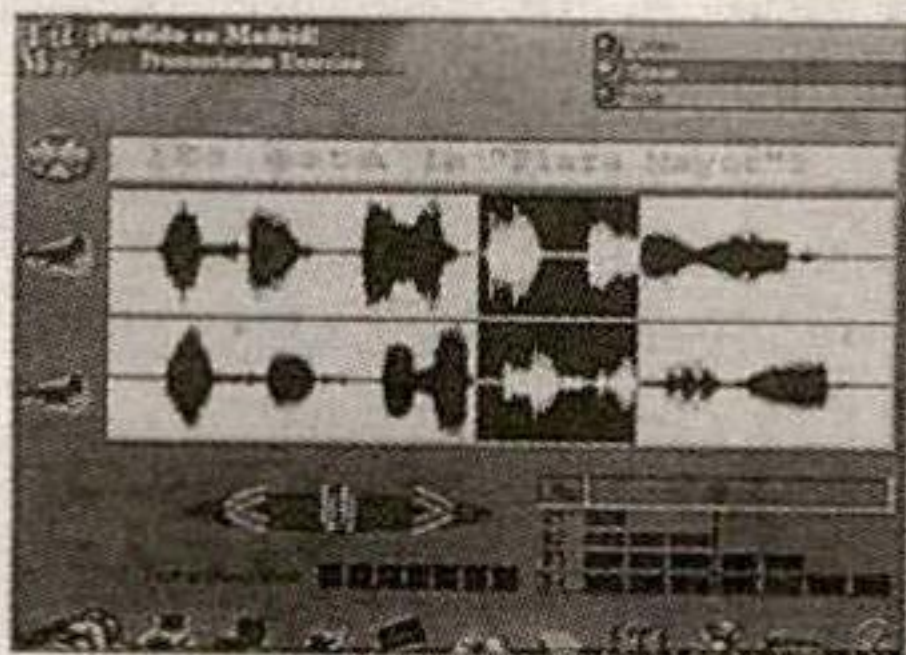


3

4



5



vậy, máy tiết kiệm được năng lượng nên có thể chơi liên tục 12 giờ liền với hai pin AA.

Phần mềm giúp phát âm (ảnh 5)

Có thể bạn hiểu rõ nghĩa của từ "hello" nhưng liệu bạn có phát âm đúng không? Phần mềm học ngoại ngữ mang tên *Tell Me*

More của Công ty Auralog (Mỹ) phân tích được kiểu phát âm của bạn, sau đó cho biết bạn có đạt chuẩn giống người bản xứ hay cần cố gắng thêm. Phần mềm này sửa giọng người học các thứ tiếng Anh, Pháp, Đức,

Tây Ban Nha và Ý.

Máy quét ảnh từ

băng hình và máy quay video (ảnh 6)

Đã có nhiều thế hệ máy quét ảnh (scanner) ra đời, nhưng Công ty Storm Technology giới thiệu *Image Studio VF* là loại scanner đầu tiên quét cả ảnh từ khuôn hình video. Máy quét 36 màu này có độ phân giải 600dpi, có cả cổng song song và cổng USB. Máy nối trực tiếp với máy quay phim, đầu máy video hoặc DVD để giữ lại hình ảnh cần quét.

ĐỨC KHANH



6

Cần mua máy lạnh, tủ lạnh,
máy văn phòng, máy giặt
đã qua sử dụng, cũ, hư...
Nhận sửa chữa bảo trì dài hạn.

CƠ SỞ HUY HÀ
115ter Hai Bà Trưng, Q.1, TP.HCM

Liên hệ: anh Hoàng
ĐT: 8224586 - 091900050

SAIGON
NewsReader
BẢN TIN KINH TẾ ANH NGỮ

51 Đinh Tiên Hoàng, Q.1,
TP.HCM, SRV.

ĐT: (848) 9100092

Fax: 9100594



Y HỌC & SỨC KHỎE

Chúng ta thường biết ăn uống để sống, để bồi bổ sức khỏe, để thỏa mãn một trong... tứ khoái, nhưng còn nhiều người không để ý đến tác hại của ăn uống. Tai biến nặng do ăn uống có thể tử vong, tai biến nhẹ hơn làm cho bệnh nặng hơn hoặc gây khó chịu, mất ngủ.

TAI BIẾN DO ĂN UỐNG

Ngất do ăn quá nhiều

Tại một bệnh viện chuyên chữa cho người già ở nước ta có đến bốn người ngất sau khi ăn quá no. Bệnh nhân (BN) ngã gục ngay trên bàn ăn, tím tái, tụt huyết áp, có người cấp cứu đến hai lần và có người không cứu được nữa. Người thứ nhất sau khi ăn hết suất ăn của bệnh viện lại ăn thêm tô phở do người nhà mang đến. Chưa ăn hết tô phở, BN đã ngã gục ngay. Người thứ hai sau khi ăn no lại được BN cùng phòng mời nhiệt tình ăn thêm bánh kẹo, chỉ ít phút sau, cơn mệt xảy ra rồi tụt huyết áp. Trong số bốn BN bị ngất sau khi ăn quá nhiều, có người lại bị lần thứ hai và lần này không cứu được nữa. Cả bốn BN đều mắc bệnh tim mạch và ở tuổi trên 60.

Đây là tai biến nặng mà ít sách vở nói đến, chỉ có thầy thuốc thực hành phục vụ người già mới có được kinh nghiệm này.

Hiện tượng này được giải thích như sau: sự chống đỡ bệnh tật của người già kém, chức năng các cơ quan suy giảm.

BS. NGUYỄN DĂNG SÁNG

Ngất sau khi ăn là hậu quả của thiếu đáp ứng tim mạch để đưa dòng máu đến các nội tạng, trong đó có sự tham gia của các nội tiết tố tiêu hóa.

Để tránh hiện tượng nguy hiểm này, BN không nên ăn quá no, người nhà không nên ép người thân ăn thêm.

Ngạt thở do ăn bị nghẹn hoặc sặc

Phản xạ nuốt của người già chậm chạp, lượng dịch tiết ra trong miệng giảm, khi nuốt miếng to dễ bị nghẹn. Người già cũng dễ bị rối loạn vận động thực quản, khi ăn lỏng, uống thuốc dễ bị sặc. Thức ăn chuyển qua khí quản gây ho sặc sụa, thậm chí dẫn đến ngạt thở, gây tử vong. Điều này dễ xảy ra trong bữa ăn trò chuyện vui vẻ và khi say rượu. Nếu dị vật gây bít tắc hoàn toàn khí quản, ngạt thở quá 4 phút có thể gây nguy hiểm đến tính mạng. Ngay cả khi cấp cứu thành công thì vì não bị thiếu oxy quá lâu nên để lại di chứng liệt nửa người, mất tiếng, giảm trí nhớ, khó vận động. Nếu dị vật chỉ bít tắc một phần khí quản, có thể gây xẹp phổi, viêm phổi. Vì vậy khi bị nghẹt gây ngạt thở, việc cấp cứu tại chỗ vô cùng quan trọng.

Nguyên nhân gây bệnh thường gặp do ăn thức ăn khô, dẻo, đặc; BN uống ít nước khi uống thuốc viên, khi ngủ không lấy răng giả ra; người ngủ mê man hoặc hôn mê còn nhiều chất bã nôn mửa trong miệng; người bị bệnh thực quản như co thắt thực quản, bệnh túi thừa, khối u thực quản khi cho ăn

cháo, xúp.

Khi dị vật chui vào khí quản (ống dẫn khí vào phổi), BN nói không được, hai má ửng đỏ, hai mắt trũng to, tay cào cổ họng, nét mặt đau khổ hốt hoảng, sắc mặt chuyển nhanh sang trắng bệch rồi tím xanh, mất tri giác, ngã.

Cách sơ cứu tại nhà: để BN ngồi hay đứng, người làm cấp cứu đứng sau lưng BN, dùng hai tay ôm chặt ngang eo lưng BN. Bàn tay phải nắm lại đặt vào bụng trên, ngón tay cái chìa ra, áp vào bụng và hướng thẳng lên trên. Tay trái đặt chồng lên nắm tay phải rồi đè mạnh vào khoang bụng theo hướng đẩy lên về phía trước và sau. Động tác ép - đẩy phải rất nhanh, sau khi ép - đẩy lại thả lỏng. Loại ép - đẩy kích thích này có thể gây ra sự co bóp mạnh liệt cơ hoành, sản sinh một luồng khí mạnh đẩy từ phổi lên khí quản, có thể đẩy bật dị vật bít tắc ở khí quản.

Nếu BN bị ngất xỉu nằm dưới đất, người làm cấp cứu bế đặt BN lên giường nằm ngửa, sau đó hai đầu gối người cứu quỳ trên mặt giường bên ngoài đùi BN. Hai bàn tay người cứu chồng lên nhau, đặt vào bụng trên BN, ép đẩy thật nhanh về phía trước và sau.

Trong trường hợp chỉ có một mình người bị nghẹt và ngạt thở thì BN tạm dùng thành tựa của ghế hoặc cạnh bàn, lót nhiều lớp vải mềm vào đó để ấn bụng và tạo áp lực hơi như hai trường hợp trên.

Hóc xương và nuốt phải dị vật

Nuốt phải dị vật là tai nạn



hạt hồng xiêm...) do đùa nghịch.

Hóc xương cá thường gặp hơn cả. Lúc này không nên nuốt một cục cơm hoặc mẩu bánh vì làm như thế xương ngày càng cắm vào sâu trong họng, dễ làm mủ, nhiễm trùng. Phương pháp đơn giản nhất là ho nhẹ vài lần, lợi dụng không khí bật ra trong khi

Phương pháp cấp cứu người bị ngạt thở do nghẹn thức ăn

thường gặp ở trẻ em do đùa nghịch, ngậm đồ chơi như kim băng, đồng xu, đồ chơi nhỏ. Nếu dị vật hình tròn nhỏ thì có thể nuốt xuống được. Các dị vật còn mắc ở thực quản hoặc ở dạ dày, phương pháp xử trí tốt nhất hiện nay là dùng máy nội soi ống mềm đưa vào thực quản dạ dày, gấp dị vật lôi qua đường miệng. Nếu dị vật nuốt phải là các đồ chơi sắc nhọn, nhiều cạnh, phải đưa BN vào ngay bệnh viện có máy soi dạ dày, máy soi tai mũi họng để lấy dị vật. Nếu để lâu, dị vật có thể gây thủng thực quản, nhiễm trùng nặng gây tử vong.

Người già dễ nuốt phải răng giả, tăm xỉa răng, vì thuốc do mãi xem tivi, ngủ quên hoặc do cười nói vội vàng. Thanh niên cũng bị nuốt phải dị vật như hạt trái cây cứng (hạt đào, hạt chôm chôm, trái mận nhỏ,

xương cá cắm nông bật ra được. Nếu không có kết quả, có thể dùng đường mạch nha uống, lợi dụng độ dính của nó có thể làm xương cá dính vào đó rồi nuốt xuống dạ dày. Đối với xương nhỏ, mềm cũng có thể uống vài ngụm nhỏ dấm ăn, do axit có thể làm cho xương mất canxi mềm ra. Cũng có thể dùng 15-30g thuốc đông y: uy linh tiên sắc uống thay trà, dùng liên tục 2-3 ngày. Uy linh tiên có thể thúc đẩy nhu động cơ trơn thực quản có khả năng làm rung xương hóc.

Nếu còn cảm giác vướng, đau trong cổ họng, BN cần được chụp X quang, nội soi bởi bác sĩ tai mũi họng, bác sĩ nội soi tiêu hóa kiểm tra và xử trí kịp thời.

Ngộ độc thức ăn

Ngộ độc thức ăn gồm hai loại: chất độc từ thực phẩm và nhiễm

độc tố vi trùng. Thức ăn gây độc thường gặp nhất gồm nấm độc, cá biển độc, mật cá trắm, cá ăn phải thức ăn độc như hạt mã tiền... Nguyên nhân chính là ăn nhầm cá, không biết cá ăn chất độc, ăn phải cá ươn, uống mật cá chữa bệnh. Các loại cá biển độc gồm có: cá nóc, cá mặt ngựa, cá mặt quỷ, cá mao tiên, cá đuối, cá hồng chấm bạc, cá ngừ, rắn biển (đền khoanh, đền mỏ, đền sọc dưa...). Độc tố của cá nóc tập trung ở trứng cá, buồng trứng, tinh hoàn, gan cá. Độc tố cá nóc là *tetrodonin* và *axít tetrodonic*. Độc tố này rất mạnh, không bị nhiệt phân hủy. Độc tố cá nóc gây tê liệt hệ thần kinh trung ương, dẫn đến tử vong. Ngộ độc cá mặt quỷ do bị vây cá có gai chứa chất độc rất mạnh đâm vào da chân tay. Cá đuối chứa chất độc ở đuôi và vây vì vậy nó dùng đuôi để đánh kẻ thù. Thịt cá ngừ ăn rất ngon và không độc nhưng khi bị ươn hoặc phơi nắng, do tác dụng của vi khuẩn sinh ra chất *histamino* gây dị ứng mạnh, nếu nặng có thể tử vong. Vì vậy chỉ nên ăn cá ngừ tươi. Tùy theo mức độ ngộ độc mà triệu chứng xảy ra nhanh trong 10 phút hoặc vài giờ. BN có cảm giác bất thường, tiết nhiều nước bọt, vã mồ hôi, đuối sức, nhức đầu, nôn mửa, đau bụng, tiêu chảy, run rẩy, suy hô hấp, hôn mê, tụt huyết áp. Nếu triệu chứng xảy ra nhanh, ồ ạt, phải đưa vào bệnh viện cấp cứu ngay. BN được rửa dạ dày, trợ hô hấp, tim mạch và dùng thuốc đặc trị chống độc.

Ngộ độc nấm gây nôn mửa, suy

gan thận, rối loạn nhịp tim. Yêu cầu xử trí phải sớm, nhanh, BN được rửa dạ dày, dùng than hoạt, giải độc gan thận...

Khi ăn uống thức ăn nhiễm vi trùng có độc tố như tả, lỵ, thương hàn, vi trùng đường ruột khác thường có triệu chứng đau bụng, buồn nôn, nôn mửa, tiêu chảy. Không nên dùng thuốc chống nôn, cầm tiêu chảy ngay để cơ thể đào thải vi trùng. BN cần được truyền dịch ngay với số lượng nhiều song song với dùng kháng sinh khi bị nặng, tụt huyết áp. Phải nhanh chóng đưa vào bệnh viện nếu nôn mửa nhiều mặc dù huyết áp còn tốt.

Các tai biến nhẹ hơn

Dị ứng và phản ứng thức ăn

Khi ăn thức ăn bị ngứa, nổi mề đay, phù nhanh toàn thân, da đỏ... thường gặp nhất gồm cá biển, tôm cua, đôi khi cả thịt bò. Người dễ bị dị ứng khi mắc bệnh gan, bệnh hen, cơ địa dị ứng, viêm mũi dị ứng.

Biện pháp xử trí đầu tiên với người dễ bị dị ứng là tránh các thức ăn đã bị dị ứng trước đây hoặc khi mắc các bệnh trên nên theo dõi khi ăn uống, đặc biệt thức ăn lạ. Có nhiều thuốc chống dị ứng nhưng không dùng quá nhiều vì có thể gây tụt huyết áp cùng với triệu chứng nặng.

Phản ứng thức ăn là tình trạng người bệnh không dung nạp một thức ăn nào đó do thiếu men tiêu hóa cần thiết hoặc thiếu một men chuyển hóa nào đó. Người bệnh không bị ngứa, phù nhưng có thể

bị nhức đầu, đầy bụng, chập tiêu, khó chịu sau khi ăn. Một số người cứ ăn vào là bị đi cầu, đi hết phân thì thôi. Có người ăn quá no lại bị rối loạn tiêu hóa. Một số thực phẩm có thể gây độc như phẩm màu nhuộm trong thực phẩm, mì chính (bột ngọt), gia vị, chất phụ gia trong nước uống, bánh kẹo.

Những yếu tố trung gian có thể gây phản ứng thức ăn gồm có: suy giảm men lactase, thiếu men glucose 6 phosphat, do cà phê, rượu, hyramin, nấm, nấm mốc, do nhiễm trùng, phẩm màu, gia vị, trạng thái rối loạn tinh thần, cảm giác.

Biện pháp phòng ngừa tốt nhất là tránh các thức ăn đã gây phản ứng khó chịu trước đây, cần theo dõi để phòng những thức ăn lạ. Dùng thuốc chống dị ứng, corticoide là cách thứ hai sau khi loại trừ nguyên nhân do yếu tố tâm lý. Nếu vẫn thất bại, cần kiểm tra các bệnh tiêu hóa và bệnh toàn thân khác.

Thức ăn, đồ uống làm bệnh nặng hơn

Có những bệnh có sẵn nhưng người bệnh không biết, khi ăn uống không đúng làm bệnh nặng hơn. Bệnh tiểu đường týp 2, khi ăn uống nhiều đường gây đi tiểu nhiều, khát nước, đường huyết tăng. Bệnh thận, bệnh xơ gan, nếu ăn mặn sẽ phù tăng lên. Ăn quá no là yếu tố nguy cơ làm bệnh tim nặng hơn, huyết áp tăng lên. Nhiều bệnh tiêu hóa liên quan chặt chẽ đến ăn uống, ví dụ viêm đại tràng mạn tính, triệu chứng tiêu chảy nặng lên khi

uống sữa, đường, ăn nhiều mỡ, cá. Bệnh gan lên cơn đau hoặc ngứa do uống rượu, bia. Viêm tụy cấp tính, mạn tính cũng ảnh hưởng do rượu. Bệnh xơ mỡ động mạch chưa giảm khi không kiêng mỡ...

Một số biện pháp phòng ngừa

Không nên ăn quá no

Tránh ăn quá no, không ép ăn đối với người già, người mắc bệnh tiêu hóa, đặc biệt chú ý với người già mắc bệnh tim, cao huyết áp. Chế độ ăn nên chia nhiều bữa nhỏ, đúng giờ. Thức ăn nên chọn loại dễ tiêu, thay đổi chế biến và cách nấu. Bữa tối không nên ăn quá muộn, không nên ăn thức ăn khó tiêu. Bữa ăn sáng được coi là bữa ăn quan trọng nhất trong ngày, không nên bỏ ăn sáng, cũng không nên ăn quá nhiều.

Không làm việc khác khi ăn uống

Nhiều tai nạn khi vừa ăn vừa xem tivi, đọc sách như hóc xương, nuốt dị vật, sặc. Nguyên nhân xảy ra do rối loạn điều chỉnh hệ thần kinh, sự chỉ huy của bộ não bị phân tán. Tai nạn xảy ra còn gặp do đùa nghịch như ném trái cây nhỏ vào miệng, “thi ăn nhiều”.

Vừa ăn vừa suy nghĩ cũng gây ra sặc thức ăn hoặc ăn kém ngon. Vì vậy trong bữa ăn chỉ nên tập trung cho việc ăn để hưởng thụ đủ các cảm giác: ngon mắt (nhìn đã thấy thèm), ngon mũi (ngửi đã thấy thơm ngon), ngon miệng (chưa ăn đã tiết nước bọt, đang ăn cảm nhận được sự đậm đà của hương vị)... Nếu vừa ăn vừa làm việc khác, nước bọt tiết ra không đủ, dịch dạ dày,

dịch mật cũng không đáp ứng kịp thời, vì vậy khó tiêu hóa, ngay cả khi ăn no rồi mà không để ý.

Chữa các bệnh liên quan đến ăn uống

Chán ăn là hậu quả của nhiều bệnh như bệnh tiêu hóa mạn tính, bệnh toàn thân, tình trạng suy sụp tinh thần, rối loạn xúc cảm. Vì vậy cần tìm nguyên nhân để chữa thích hợp.

Ăn quá nhiều gặp trong bệnh tiểu đường, chứng rối loạn tâm thần. Ở người bình thường, đột nhiên ăn quá nhiều, rất thèm ăn, cần phải đi khám bệnh và điều chỉnh chế độ ăn.

Cần chú ý đặc biệt với người già khi mắc bệnh tai biến mạch máu não, hay nghẹn, mắc bệnh

thực quản, bị tê liệt. Khi bón cơm cho người già cần nhẫn nại, mỗi lần xúc một thìa nhỏ, phải đợi nuốt xong mới bón thìa khác. Đối với người tai biến mạch máu não, nuốt khó khăn, phải đặt đầu nghiêng sang một bên. Thông thường nên bón thức ăn lỏng, mềm, từng thìa một, không được cho ăn các loại sợi mì, vằn thắn, sủi cảo.

Tai biến do ăn uống không chỉ xảy ra ở người bệnh, người già, trẻ em, mà còn nguy hiểm ngay cho người trẻ khỏe mạnh khi không tập trung. Ăn đúng, ăn ngon miệng còn là phương pháp chữa bệnh. Rối loạn tâm lý, ăn uống xấu, định kiến với thức ăn nào đó cũng gây rối loạn ăn uống, vì vậy bạn hãy quan tâm đến chuyện ăn uống hợp lý. ■

**CHO TỚI NAY, TRÊN THẾ GIỚI
ĐÃ CÓ 16,3 TRIỆU NGƯỜI
CHẾT VÌ AIDS**

**HÃY NGĂN CHẶN
BÀN TAY CỦA AIDS**

**BAO CAO SỬ OK
NHÀ VÔ DỊCH
TRONG PHÒNG CHỐNG
AIDS
VÀ KHHGD**

Dự án tiếp thị xã hội DKT International

Môi trường không khí

Máy bay của Hãng hàng không Nhật Bản JAL hạ cánh xuống sân bay Kansai rộng lớn do công trình lấp đất lấn biển của thành phố Osaka. Lên xe hơi chạy vào thành phố, chúng tôi được anh bạn người Nhật giới thiệu các khu công nghiệp, phần lớn cũng do lấp đất lấn biển. Dời núi lấp biển, đào đất núi chở ra biển để mở thêm diện tích, những công việc lớn như thế đã được tiến hành ở nhiều vùng trên đất Nhật, một quốc gia đất hẹp người đông, kinh tế hùng cường. Phía bên đường cao tốc, một công viên lớn rợp bóng cây xanh cũng là một vùng lấn biển.

Tôi đã nhiều lần đến Osaka, lần vừa rồi cách đây mấy năm. Thời gian này, được biết nước Nhật còn đang ở tình trạng suy thoái kinh tế, nhưng ở trung tâm Osaka đã mọc lên nhiều nhà cao tầng mới, trong đó có cao ốc đặc sắc được gọi là “Đài ngắm phong cảnh trên không”. Một buổi trưa, chúng tôi đến thăm đài. Thang máy nối đuôi nhau đưa khách tham quan lên tầng cao nhất. Trên ấy, đài là một vòng tròn kim loại lớn, khách đi quanh có thể ngắm toàn bộ phong cảnh thành phố. Từ trên cao 173m, tôi trông ra khắp phía thành phố công nghiệp hiện đại, nhà cao thấp nhấp nhô dưới nắng, trải dài mãi đến tận chân núi phía xa. Cũng như nhiều thành phố khác, hệ thống cầu đường nhiều tầng ở Osaka cho xe hơi, xe điện ngang dọc khắp nơi. Trên cao, mà nghe tiếng ồn của đoàn tàu điện chạy qua còn bốc lên không trung. Osaka xây dựng trên bờ biển, có dòng sông lớn chảy qua thành phố rồi đổ vào đại dương. Thành phố đẹp, vật liệu xây dựng chất lượng cao, trang trí nhã nhặn, mọi thứ đều có vẻ nền nã, đặc biệt sạch. Trừ một vài nơi đặc trưng với mấy cao ốc đặc sắc, còn là những nhà mọc lên kiểu hình hộp có thay đổi chi tiết ít nhiều, ta chụp ảnh ở bất kỳ khu nào cũng không thể phân biệt được đây là Osaka, hay Tokyo, Yokohama. Những kiểu dáng xây dựng nhà ở các thành phố hiện đại thường cơ bản giống nhau. Hai bên đường xe chạy, nhà cửa cứ liên tiếp nối nhau khó phân biệt thành thị hay nông thôn. Từ Osaka, chúng tôi đến thăm mấy thành phố khác cách vài trăm kilomet. Qua đồi núi mới thấy mùa thu đã đến, nhiều cây trong rừng bắt đầu úa vàng, úa đỏ, úa tím và nhiều cánh đồng hẹp ruộng bậc thang lúa đã chín vàng đang gặt. Đến Osaka, tôi cảm thấy không gian thoáng hơn ở Tokyo. Nói chuyện với các bạn Nhật Bản mới vỡ lẽ ra rằng không khí ở đây ô nhiễm hơn Tokyo, bởi vì là thành phố tập trung công nghiệp (Tokyo là thành phố tập trung tư bản tài chính). Một cô bạn cho biết ở Nhật Bản có 48 tỉnh, tuổi thọ trung bình của người dân cao nhất là ở quần đảo Okinawa có không khí trong lành nhất (xếp hạng thứ tự thì Tokyo đứng thứ 40, Osaka đứng thứ 47). Tôi trông lên bầu trời. Nắng sáng và mây bay. Phía trên thành phố thấy có một lớp mờ mờ sương khói, chẳng biết đây là sương mùa thu hay chất thải do công nghiệp và xe hơi. Xe hơi ở đây lũ lượt chạy suốt ngày. Tôi nhớ buổi đến thăm trường ĐH Osaka, một vị giáo sư sinh vật học nói với tôi: “Tôi muốn đến thăm Việt Nam để tìm hiểu hậu quả của chất độc hóa học dioxin trong chiến tranh. Ở đây đốt rác khói có nhiều dioxin...”. Tôi đáp: “Tôi nghĩ rằng không những chỉ do khói đốt rác. Chất thải công nghiệp, các phương tiện giao thông hàng ngày cũng có rất nhiều dioxin độc hại



GIẢI ĐÁP Y HỌC

♦ *Tôi đã bị nhiễm HIV. Xin bác sĩ cho biết hiện nay đã có vắc xin để chống và phòng ngừa HIV chưa? Thuốc điều trị HIV/AIDS ở Việt Nam đã có chưa? Khi có triệu chứng bệnh thì chữa trị ở đâu?* (L.S, Đồng Nai)

BS. Huỳnh Huy Hoàng:

1. Vắc xin phòng ngừa và điều trị nhiễm HIV/AIDS hiện nay vẫn còn trong giai đoạn nghiên cứu, chưa được dùng rộng rãi cho tất cả mọi người, cần phải chờ đợi thời gian nhiều năm.

2. Hiện nay ở Việt Nam đã có một số thuốc ngăn chặn HIV phát triển thêm, giúp người bệnh kéo dài cuộc sống hơn. Nếu muốn sử dụng thuốc, anh có thể đến khám bệnh trực tiếp tại Trung tâm Bệnh nhiệt đới, TP. Hồ Chí Minh.

3. Khi có triệu chứng bệnh phát ra, tùy theo triệu chứng thuộc chuyên khoa nào thì đến khám bệnh ở chuyên khoa đó, ví dụ: tiêu chảy thì khám bệnh ở khoa tiêu hóa, bệnh phổi khám ở khoa phổi, bệnh da khám ở chuyên khoa da liễu...

♦ *Tôi năm nay 27 tuổi, mới lấy vợ, khi giao hợp mới đưa dương vật vào thì bị xuất tinh ngay. Như vậy là tôi bị bệnh gì? Có bị "liệt" không?* (N.H.N, Việt Trì, Phú Thọ) ♦ *Tôi năm nay 26 tuổi, lấy vợ được 3 tháng, tôi không thể làm vợ tôi "vui" vì mỗi lần mới "đưa vào" thì đã bị xuất tinh. Như vậy tôi phải làm sao để giữ vững hạnh phúc gia đình và tôi có thể có con được không?* (N.H.M, Khánh Hòa)

BS. Huỳnh Huy Hoàng: Trường hợp của hai bạn được xem là bị chứng xuất tinh sớm. Có hai nguyên nhân gây xuất tinh sớm là do yếu tố tâm lý và do dương vật quá nhạy cảm. Để chữa trị chứng này cần có sự giúp đỡ của người vợ để giúp chống bình tĩnh hơn. Lúc gần nhau, không nên tập trung nhiều về "chuyện ấy". Khi thấy gần xuất tinh hãy nghĩ đến chuyện khác, tập làm co thắt các cơ vùng đáy chậu giống như động tác cố nín đi tiểu hoặc đi cầu. Trong lúc giao hợp nên làm động tác chậm rãi và đưa dương vật vào sâu trong âm hộ. Tập nhiều lần sẽ đạt kết quả tốt. Chứng xuất tinh sớm không làm liệt dương và vẫn có con.

♦ *Tôi 40 tuổi, có 2 con, 3-4 tháng nay vòng kinh ngắn, kéo dài 5-7 ngày, đau bụng suốt thời kỳ hành kinh và còn bị ra máu khi giao hợp... Như vậy tôi bị bệnh gì?* (Nguyễn Thị Bé - Cầu Giấy, Hà Nội)

BS. Hải Dung: Ở tuổi 40, chị bắt đầu có dấu hiệu của thời kỳ mãn kinh. Đó là quy luật của thời gian. Tuy nhiên nếu đau bụng nhiều suốt thời kỳ hành kinh thì phải nghĩ đến bệnh lạc nội mạc tử cung. Bên cạnh đó, khi giao hợp bị ra máu có thể do viêm lộ tuyến cổ tử cung. Chị nên đến ngay bác sĩ sản khoa có kinh nghiệm để được hướng dẫn điều trị kịp thời.

► đối với sức khỏe con người". Trên quần đảo Nhật Bản, hầu hết các khu rừng xanh tươi đều là rừng trống, vì rừng nguyên sinh đã bị triệt hạ từ lâu. Xây dựng một quốc gia công nghiệp, nâng cao đời sống nhân dân là rất cần thiết. Nhưng làm thế nào để hài hòa giữa các công trình nhân tạo với môi trường tự nhiên, bảo vệ bầu không khí trong lành là những vấn đề rất cần suy nghĩ.

THEO DÒNG PHÁT MINH

♦ Cách đây 150 năm (16-10-1850), người Pháp đã chế tạo chiếc *tàu bọc thép* đầu tiên, do một kỹ sư hải quân thiết kế ♦ Cách đây 30 năm (17-10-1970), **K. Thompson** và **D. Ritchie** đã thiết kế được *hệ điều hành Unix* cho máy tính cá nhân ♦ Cách đây 125 năm (18-10-1875), kỹ sư người Mỹ **Holland** đã cho hạ thủy chiếc *tàu ngầm* đầu tiên trên thế giới ♦ Ngày 19-10-2000: 125 năm ngày mất của nhà vật lý Anh **C. Wheatston** (1802-1875), người phát minh phương pháp *đo chính xác điện trở* (cầu Wheatston) ♦ Cách đây 50 năm (20-10-1950), **H.V. Wilkers** và các cộng sự người Anh đã sáng tạo ra *chương trình hợp ngữ* đầu tiên ♦ Cách đây 20 năm (21-10-1980), Liên Xô chế tạo thành công *tàu ngầm chiến lược Typhoon* có vận tốc di chuyển cao nhất ♦ Cách đây 20 năm (22-10-1980), Hãng Ashton-Tate của Mỹ đã sáng tạo ra *phần mềm cơ sở dữ liệu dBase II*.

HÃY GÕ TỪ A ĐẾN Z

♦ Gần đây tôi có nghe nói đến một loạt vụ ngộ độc cá biển. Xin cho biết những loài cá nào độc và cách để phòng? (Hoàng Ân, Núi Thành, Quảng Nam) ♦ Tôi ăn cá ngừ, có khi bị say, có khi không bị say, tại sao? (Ngô Lâm Mộc, TX Bà Rịa, Bà Rịa - Vũng Tàu)

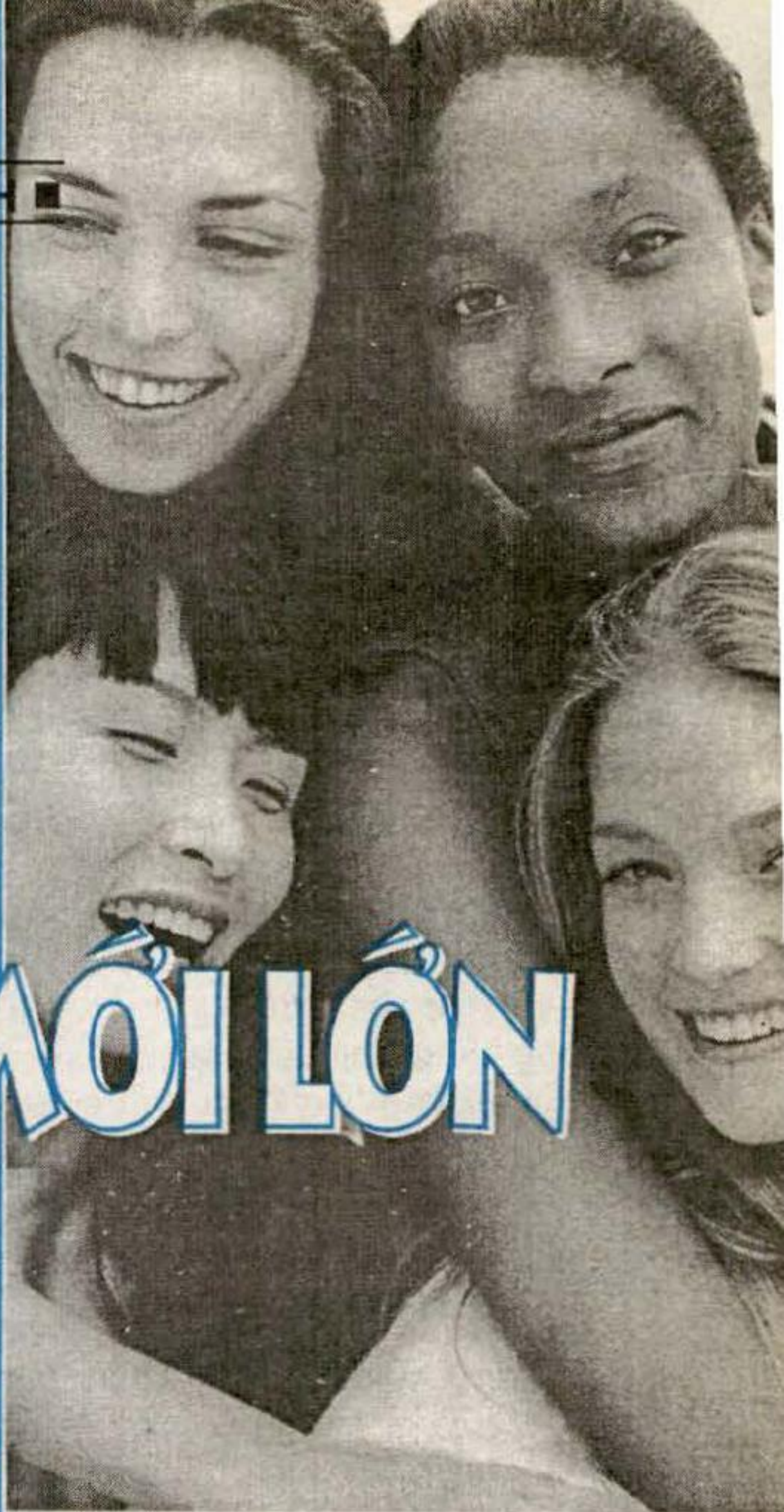
- Theo thống kê, có tới hơn 300 loài cá biển có khả năng gây ngộ độc. Dạng ngộ độc cá biển nguy hiểm nhất và thường gặp nhất là dạng *Ciguatera*, tức là chất độc tác động đồng thời lên hệ thần kinh, tuần hoàn, hô hấp. Tuy nhiên, trong hơn 300 loài cá trên, có nhiều loài không phải lúc nào cũng gây ngộ độc. Nhiều trường hợp cùng một loài cá nhưng nếu được đánh bắt ở bờ đảo bên này thì độc, ở bờ bên kia lại không độc; hoặc cùng một loài cá nhưng dân vùng này ăn không bị ngộ độc mà dân vùng khác thì bị. Cho đến nay, các nhà khoa học vẫn chưa thể giải thích được điều gì làm cho cá trở nên độc. Tuy thế, qua quan sát, người ta nhận thấy rằng cá biển nhiệt đới thường sống rất gần bó với các rạn san hô, từ đó có thể đoán rằng có những loại san hô nào đó gây nên những tác động làm cho cá trở thành độc. Lại có ý kiến cho rằng cá độc có thể là do ăn những loại thức ăn nào đó. Rất tiếc, cho đến nay vẫn chưa có phương pháp thật đơn giản, dễ áp dụng trong cuộc sống hàng ngày để xác định trước khi ăn cá xem cá có gây ngộ độc *Ciguatera* hay không. Người dân mỗi vùng chỉ dựa vào kinh nghiệm đã trải qua mà thôi, chẳng hạn nhiều nơi người ta đã biết rõ cá đuối gai, cá hạo, cá hồng, cá tráp, cá lịch, cá nhồng, cá phèn... là những loài thường gây ngộ độc. Đặc biệt, cá nóc là nguy hiểm nhất, có thể gây cái chết cấp kỳ, do một loại độc tố cực mạnh trong tuyến sinh dục của chúng (dù có cắt bỏ tuyến sinh dục của cá đi thì chất độc vẫn có thể bị lan vào thịt cá trong quá trình xử lý). Ăn thịt cá nóc đã phơi khô cũng vẫn có thể bị ngộ độc ở mức tử vong. Vì thế, tuyệt đối không nên ăn cá nóc. Thịt cá ngừ vốn không độc, nhưng sau khi đánh bắt, nếu để cá dưới ánh nắng Mặt trời thì một loại vi khuẩn sẽ hoạt động tạo ra trong thịt cá ngừ một hợp chất giống như hixtamin, khi vào cơ thể người sẽ gây dị ứng nghiêm trọng, tê liệt thần kinh (say), trường hợp nặng có thể tử vong.

UYÊN UYÊN thực hiện

Rối loạn tâm sinh lý của TUỔI MỚI LỚN

LÊ NGUYỄN

Tuổi mới lớn là một trong những giai đoạn quan trọng nhất của đời người, góp phần xác định một cá thể chưa hoàn toàn qua khỏi quãng đời thơ ấu, đồng thời chưa có được những đặc tính của một người thực sự trưởng thành. Những biến đổi, thậm chí rối loạn về tâm - sinh lý của lứa tuổi này cần được bản thân họ và các bậc cha mẹ hiểu rõ để có thể nghĩ đến những cách cư xử phù hợp.



Biến đổi sinh lý ở tuổi mới lớn

Trong cơ thể con người, nhiều chất hóa học đóng những vai trò kỳ thú có thể sánh ngang với những câu chuyện thần tiên ngoài đời. Chiếc rào chắn ngăn cách tuổi thơ ngây với lúc trưởng thành là giới hạn cao nhất mà mỗi con người đều cần phải vượt qua. Trong cái lò luyện của tuổi dậy thì, người ta nhìn thấy sự sục sôi của chất men hóa học và một con người mới hình thành.

Ở những xứ nhiệt đới, con gái mới đến 11 tuổi là đã có thể trải qua thời kỳ đầy những biến động của tuổi mới lớn, trong khi ở những vùng ôn đới, thời kỳ này thường diễn ra vào năm 15-16 tuổi. Con trai thường có những diễn biến của tuổi mới lớn chậm hơn con gái 2 năm.

Sự biến đổi sinh lý của tuổi mới lớn là bước chuẩn bị cho cơ thể họ đảm nhiệm chức năng cơ bản là sinh sản để duy trì nòi giống. Hầu như không có cơ quan hay mô nào mà không trải qua những thay đổi sâu sắc. Tim và phổi phát triển nhanh gấp 3 lần so với những năm trước đó. Tuyến giáp nằm ở cổ to ra theo tỉ lệ sự phát triển của cơ thể, trong khi ở lồng ngực, tuyến ức đầy bí ẩn lại nhỏ dần để sau này biến mất vĩnh viễn. Hòn còn nhỏ, các đầu xương được bọc bằng một lớp sụn, tham gia vào quá trình tăng trưởng của cơ thể. Đến tuổi dậy thì và ít lâu sau đó, lớp sụn này bắt đầu chứa calcium, các đầu xương cứng dần, sự tăng trưởng chậm lại, cuối cùng ngưng hẳn. Ngay cả da cũng thay đổi cấu trúc, các tuyến bã nhờn hoạt động mạnh hơn, các lỗ chân lông nở rộng ra, dễ dàng làm môi ngon cho vi trùng xâm nhập tạo thành "mụn".

Tuổi dậy thì được phát động bởi tuyến yên - một bộ phận nhỏ, chỉ to bằng hạt đậu Hà Lan, nằm ở mặt dưới của não. Người ta chưa được rõ lắm về việc tuyến yên hoạt động như thế nào, nhưng kết quả hoạt động của nó thì khá rõ: nó tiết

ra một lượng nhỏ hormone thúc sinh dục (hormone gonadotrope) để kích thích hoạt động của buồng trứng ở phái nữ và của tinh hoàn ở phái nam. Thời thơ ấu, những bộ phận này ngủ yên, đến khi được tuyến yên kích thích, chúng bắt đầu sản xuất các hormone riêng của chúng.

Ở một cô gái mới lớn, các buồng trứng bắt đầu hoạt động và tiết ra một lượng thật nhỏ chất oestradiol, chỉ bằng một phần ngàn khối lượng của một hạt đường mỗi ngày! Nhưng chất này có đủ sức mạnh để biến một cô bé thành một cô gái sắp bước qua ngưỡng cửa của sự trưởng thành. Khi đó, cô bắt đầu lớn nhanh, chiều cao tăng khoảng 8cm/năm, bỏ những chàng trai cùng tuổi lại đằng sau. Về phát triển xương, ở cô gái mới lớn, khung chậu rộng ra, chuẩn bị cho những lần sinh nở về sau. Các tuyến vú phát triển, lúc đầu chậm rồi càng lúc càng nhanh, dưới tác động của các hormone. Các mô ở đường sinh dục dày lên và vững chắc hơn để có thể "đối phó" với sự căng thẳng của các lần sinh nở. Dạ con từ kích cỡ của một quả mận thời thơ ấu, đạt đến kích cỡ của một quả lê. Tuy nhiên, phải chờ khoảng 2 năm từ lúc bắt đầu có những chuyển biến trên để cơ thể người phụ nữ có thể sẵn sàng cho việc sinh nở. Trữ lượng của buồng trứng cũng là một chi tiết thú vị. Nó chứa gần 420.000 trứng chưa thành thực, nhưng trong suốt thời gian sinh nở của một người phụ nữ, chỉ có từ 400

đến 500 trứng là đạt đến sự thành thực! Xuất phát từ một sự chọn lựa đầy bí ẩn, vào mỗi kỳ kinh nguyệt, chỉ có một trong hai buồng trứng cung cấp cho dạ con một cái trứng thành thực.

Khoảng một tuần lễ trước khi trứng rụng, dạ con cũng có những chuyển biến dưới tác động của các hormone. Thành dạ con dày ra, trong khi một mạng lưới mạch máu mới xuất hiện sẵn sàng để nuôi phôi. Trong trường hợp không xảy ra sự thụ thai, những mạch máu này trở nên vô dụng, chúng tự hủy, tạo ra kỳ kinh nguyệt đầu tiên của cô gái mới lớn.

Ở nam giới, những biến đổi sinh lý của tuổi mới lớn cũng quan trọng không kém. Dưới tác động của những hormone do tuyến yên tiết ra, tinh hoàn phát triển và trở nên thành thực. Đến lúc này, nó đảm trách hai chức năng: tiết ra testosterone, còn gọi là hormone nam, để lưu chuyển trong máu và sản xuất một lượng tinh trùng cần cho sự thụ tinh với trứng. Tác dụng của testosterone thể hiện rất rõ: hệ lông biến đổi, những sợi râu đầu tiên xuất hiện, cơ thể phát triển với một tốc độ đầy ấn tượng, thường cao thêm 15cm/năm và khối lượng tăng hơn 10kg, cũng trong khoảng thời gian đó. Testosterone cũng làm phát triển tuyến tiền liệt, một loại "kho trữ" chất dịch giúp cho tinh trùng "bơi lội" bên trong và tự nuôi sống chúng. Ở tuổi mới lớn, tuyến tiền liệt từ kích cỡ một hạt đậu nay to bằng một hạt dẻ và chàng thiếu



niên đã có thể tham gia vào quá trình sinh sản.

Rối loạn tâm lý ở tuổi mới lớn

Về mặt tâm lý, tuổi mới lớn là giai đoạn có những rối loạn sâu sắc. Lúc ấy, như có hai nhân vật cùng tranh nhau một cơ thể duy nhất và bên nào cũng muốn chiếm ưu thế. Người thứ nhất muốn bảo tồn những đặc quyền của thời thơ ấu; còn người thứ hai lại thích sử dụng ưu thế của tuổi trưởng thành. Được trang bị (về mặt sinh lý) như một người trưởng thành, nhưng lại được định hướng bằng những phản ứng trẻ con, tuổi mới lớn thường chất chứa lắm điều rồ dại. Điều đó rất nguy hiểm khi các đối tượng ngồi trước tay lái, đứng trên cao phóng xuống dòng sông đang chảy xiết hay lao vào những hoạt động tính dục. Các thế hệ thường không tìm thấy tiếng nói chung. Sự phản kháng không có gì là bất thường khi đứa trẻ sắp bước vào thế giới người lớn. Sinh hoạt của họ lắm khi chưa đựng không ít điều kỳ dị. Họ có thể chôn chân hàng giờ liền trước gương soi, bị ám ảnh về một hình bóng nào đó hay cắt chải mái tóc theo một kiểu

cách ngược đời. Tư tưởng của họ lúc nào cũng như sục sôi lên khiến họ không chú ý mấy đến những gì đang thấy hay nghe. Các bậc cha mẹ hay thầy cô giáo thường than phiền là con trai hay học trò họ như đang sống trên mây, mơ màng và lười biếng... Điều này chỉ đúng một phần, vì người ta biết rằng sự thắc thỏm, lo âu của tuổi mới lớn thường kéo theo mệt mỏi mà những thiếu niên ở độ tuổi này thường dành phần lớn thời gian cho sự... lo âu nên những dấu hiệu mệt mỏi, chán nản là điều khó tránh.

Các cô gái ở tuổi mới lớn cũng thế. Họ cũng gặp nhiều khó khăn khi từ già tuổi thơ ngây để bước vào một thế giới còn rất xa lạ. Trước tiên, cái cơ thể đổi mới hoàn toàn thường mang đến cho họ lắm điều phiền lụy. Họ phải che kín bộ ngực đầy vẻ e ấp, cảm thấy xấu hổ lúc hành kinh và những điều này khiến họ trở nên khép kín, gò mình trong một thế giới chật hẹp và kỳ bí. Thường thì họ không còn hoàn

toàn tin vào cha mẹ nữa. Cũng giống các cậu con trai, họ chỉ chú tâm đến bản thân mình, mỗi một khiếm khuyết nhỏ của cơ thể có thể trở thành một bi kịch. Sở thích của các cô gái mới lớn cũng thay đổi. Họ không thích những cậu con trai cùng tuổi nữa. Với họ, những anh chàng này còn trẻ con quá. Họ chỉ chú ý đến những chàng trai lớn tuổi hơn, trông có vẻ già dặn và hấp dẫn. Một đặc trưng nữa của tuổi mới lớn, đó là sự tôn thờ thần tượng, một ca sĩ, một diễn viên điện ảnh hay một người mẫu thời trang chẳng hạn.

*

Tuổi mới lớn là thế đó. Những biến đổi, kể cả rối loạn về tâm sinh lý là điều khá bình thường. Vấn đề đối với các bậc cha mẹ hay thầy cô giáo là nắm vững những trạng thái mới mẻ đó của con cái hay học trò để đề ra những cách ứng xử thích hợp. Sự kiên trì và hiểu biết luôn là những yếu tố không thể thiếu khi đối diện với tuổi mới lớn.

(Theo Elle, 9.2000)

BUÔN LẬU MA TÚY BẰNG TÀU NGẦM

Do bị chính quyền kiểm soát gắt gao các tuyến đường bộ, đường thủy, đường hàng không, không còn cách nào khác, bọn buôn lậu ma túy ở Colombia đã sáng chế ra chiếc tàu ngầm độc đáo như lon nước ngọt này - dài 30m, có sức chứa 200 tấn - để vận chuyển ma túy. Nhưng mưu đồ của chúng đã thất bại vì cảnh sát Colombia phát hiện ra một chiếc đang được chế tạo dở dang, cùng với các dụng cụ hàn xì. Địa điểm chế tạo nằm ở giữa cánh đồng cỏ ngoại ô thành phố Bogota cao hơn mặt biển 2.286m và cũng gần nhất cách 338km. Trên ảnh là đại tá Fidel Azula, một chỉ huy lực lượng hải quân Colombia đến hiện trường và tuyên bố: "Rõ ràng đây là một công trình chế tạo tàu chiến cỡ lớn"!?

LOAN VI (Theo Time)



Châu Phi:

Gần đây, một phóng viên Nhật Bản là Norimitsu Onishi đã viết một bài phóng sự dài trên tờ Reader's Digest báo động về tình trạng thiếu giáo viên (GV) ở nhiều nước châu Phi do các thầy giáo đã bị chết quá nhiều vì bệnh AIDS. Thông tin này, TGM 406 đã đề cập tới trong mục Xa lộ thông tin. Thế theo yêu cầu của bạn đọc, TGM kỳ này phản ánh chi tiết hơn về thực trạng đáng buồn đang diễn ra ở lục địa đen.

Tại làng Bazra-Nattis có một ngôi trường bỏ không bị khóa bằng một chiếc xích xe đạp. Nhìn qua song cửa một lớp học, người ta có thể thấy bàn ghế phủ bụi còn học trò thì đang nhổ khoai và thu hoạch ngũ cốc trên các cánh đồng. Các em không còn hy vọng được trở lại trường. Không có GV mới đến dạy ở lớp này kể từ ngày thầy giáo trước đây bị chết vì bệnh AIDS vào năm 1997. Theo một cuộc nghiên cứu của chính phủ năm 1998, tại Bờ Biển Ngà (có 15 triệu dân), mỗi tuần lễ bình quân có 6 GV bị chết vì bệnh AIDS và con số đó đang tăng lên. Vì thế, ngôi làng nhỏ nằm ở trung tâm đất nước này cũng như ở các nước châu Phi khác, nơi bệnh AIDS đang làm suy yếu hệ thống giáo dục, đang phải đối

Thiếu giáo viên vì AIDS!

SONG AN

mặt với một vấn đề to lớn.

Chết vì là "cửa hiểm" ở thôn quê

Chính lính tráng và người lái xe tải đường dài là những đối tượng dễ bị nhiễm AIDS vì họ di chuyển nhiều và lang chạ với đủ loại người tình. Họ đi qua và gieo rắc virus HIV cho nhiều vùng nông thôn rộng lớn ở đây. Nhưng có một nghịch lý là một chương trình nghiên cứu lại phát hiện giới GV là lớp người có học duy nhất ở các vùng quê cũng bị lây nhiễm AIDS trên diện rộng.

Phần lớn GV châu Phi là đàn ông. Là "cửa hiểm" nhờ có học, những ông thầy này đặc biệt hấp dẫn ở làng quê vì họ vừa trẻ trung, lại độc thân. Khi về các làng xa xôi dạy học, họ rất được các cô gái làng chú ý. Kết quả là họ dính vào rất nhiều quan hệ tình dục có nguy cơ nhiễm HIV cao vì sự kém hiểu biết về AIDS và cũng vì những người đàn ông này không ưa dùng bao cao su. Bờ Biển Ngà cũng giống như phần lớn các quốc gia khác ở châu Phi, bệnh AIDS ít được dạy trong nhà trường. Nhiều lớp học đông nghịt học sinh khi có các GV thay

thế những GV bị chết vì AIDS. Nhưng cũng có rất nhiều ngôi trường bị đóng cửa chỉ đơn giản vì không có GV mới. Thiếu GV thường xuyên là một trong những triệu chứng suy thoái của nhà trường và bệnh AIDS đang làm trầm trọng thêm tình hình. Đó là nhận định của Ủy ban quốc gia phòng chống HIV/AIDS (UNAIDS) Bờ Biển Ngà.

BS. Peter Piot, giám đốc điều hành UNAIDS nói tại một cuộc hội thảo giáo dục thế giới ở Senegal vào tháng 4-2000: "AIDS tạo nên những khủng hoảng lớn nhất và là mối đe dọa nghiêm trọng nhất cho nền giáo dục thế giới mà chúng ta biết được từ trước tới nay. Ngày nay, không có tai họa nào trên thế giới lại có thể làm suy yếu một cách có hệ thống nguồn dự trữ nhân lực hàng thập niên, sự nghiệp giáo dục, y tế và phúc lợi các quốc gia như thế".

Thiếu giáo dục phòng chống AIDS

Xét nghiệm HIV/AIDS ở Uganda

Trong số 34 triệu người được dự đoán đã nhiễm HIV/AIDS trên thế giới hiện nay (38 triệu theo báo *New York Times* 30-7-2000), đã có 24 triệu người châu Phi. Phần lớn số này sống ở vùng phụ cận Sahara, nơi dân cư có thể lên tới 640 triệu. Tỷ lệ nhiễm HIV/AIDS cao nhất ở miền Nam châu Phi. Tại Tây Phi, nơi đạo Hồi và những yếu tố khác làm chậm lại sự lây truyền HIV thì số người bị dương tính bây giờ cũng đang tăng lên dần.

Bờ Biển Ngà đã có một thời gian dài phát triển kinh tế, được coi là nước châu Phi nói tiếng Pháp giàu có nhất thì bây giờ đang có tỷ lệ nhiễm HIV cao nhất vùng. Theo UNAIDS, gần 11% dân cư lớn tuổi bị nhiễm HIV, 72.000 người đã chết vì AIDS vào năm 1999. Trong các thành phố, chi tiêu cho giáo dục - gồm tiền học phí và chi phí khác - chiếm một nửa ngân sách gia đình. Tại đây, giống như bất kỳ nơi nào



khác trên lục địa đen, sự thiếu hiểu biết về AIDS và việc không dùng bao cao su là một trong những nguyên nhân chính làm gia tăng đại dịch thế kỷ. Giáo dục về AIDS cho đông đảo cư dân mù chữ vốn đã khó, nay lại càng khó hơn khi phần lớn GV cũng không hiểu biết gì lắm về căn bệnh này. BS. Mamadou Lamine Sakho, một quan chức của Ủy ban UNAIDS ở Abidjan, thủ phủ thương mại của Bờ Biển Ngà, nói: "Về nguyên tắc, dựa vào giáo dục để chống lại HIV/AIDS là đương nhiên. Nhưng không may, bản thân các nhà giáo dục lại rất ít nhận được hoặc không nhận được thông tin về bệnh AIDS". Thực tế đó được thừa nhận bởi một công trình nghiên cứu của chính phủ từ năm 1996 đến 1998. Trong thời kỳ này, 641 nhà giáo đã chết vì AIDS ở Bờ Biển Ngà, nghĩa là 6 người trong mỗi tuần lễ. Trong năm đầu tiên, khoảng 64% số GV đã chết do liên quan đến AIDS, trong năm thứ 2, tỉ lệ này lên tới 69%.

Tập quán xã hội ngăn trở

Ở Bờ Biển Ngà, GV được đào tạo theo cùng một khuôn mẫu. Điển hình cho tình trạng này là những GV trung học mới tốt nghiệp được gửi đến các vùng quê để tập sự. Thời kỳ đầu họ được trả lương rất ít cho nên chuyện ăn ở phải dựa chủ yếu vào dân chúng là chính. Trưởng thôn thường cử một cô gái đến nấu nướng và chăm sóc thầy giáo trẻ. Vì anh là dân trí thức duy nhất đến phục vụ dân làng và

- • • • •
- Tại miền Nam châu Phi, đã có 1.300
- GV chết vì AIDS ở Zambia vào 10
- tháng đầu năm 1998, bằng 2/3 số
- GV được đào tạo mỗi năm và gấp
- đôi số GV chết trong năm 1997.
- Miền Trung châu Phi, khoảng giữa
- năm 1996 - 1998, hầu như các GV
- về hưu phải trở lại dạy thay những
- GV đã bị chết vì AIDS.
- • • • •

thường được coi là phần tử ưu tú nên những cô gái khác cũng mang thức ăn đến cho anh, đơn giản vì họ muốn quyến rũ anh mà thôi.

Ago Akpoue, một GV 38 tuổi dạy ở đây nói thêm: "Tôi sống ở đây mà không có tivi, ngay cả một cái radio cũng có thể không có nốt, nghĩa là không có gì để giải trí cả. Mà ở đây lại có những người đàn bà này". Kết quả là rất nhiều GV dính vào nhiều loại bạn tình. Nếu một GV nào đó mang bao cao su thì bạn tình này tẩy chay anh ta ngay. Kết quả là anh ta không được các cô gái tiếp tế nữa.

Ông hiệu trưởng Koné nói rằng, mặc dầu đồng nghiệp của họ bị chết, các thầy giáo vẫn miễn cưỡng đối mặt với thực tế của bệnh AIDS. Một số người vẫn quan hệ mà không có bao cao su, một số khác đã bị lây bệnh và truyền bệnh cho người khác. Ông Koné đã đòi hỏi họ đi thử HIV nhiều lần nhưng chẳng ai trong họ chấp nhận cả. "Tôi là người duy nhất đã đi thử HIV" - Ông buồn bã xác nhận.

(Theo Reader's Digest, New York Times và một số tài liệu khác)

"CỨ 26 GIÂY TRÔI QUA, LẠI CÓ MỘT PHỤ NỮ BỊ CƯỖNG HIẾP Ở NAM PHI. VÀ THỨ NĂM HÔM ĐÓ ĐẾN LƯỢT TÔI TRỞ THÀNH NẠN NHÂN" - BẰNG LỜI CÔNG BỐ LẠNH LÙNG NHƯNG THẮT RUỘT NÀY, NHÀ BÁO NỔI TIẾNG CHARLENE SMITH BẮT ĐẦU MỘT BÀI BÁO NÓI VỀ CƠN ÁC MỘNG KINH HOÀNG CỦA CHỊ TẠI JOHANNESBURG, NƠI ĐƯỢC XEM LÀ "THỦ ĐÔ CỦA NẠN CƯỖNG HIẾP".

Lấy chính mình ra làm vũ khí

Lời tự thú can đảm của Smith đã gần như lập tức đưa các tội ác tình dục lên nghị trình chính trị và xã hội tại Nam Phi. Chị không chỉ đánh động lương tâm mỗi người mà còn dùng chấn thương thể xác và tâm lý của chính mình để phát động một phong trào chống nạn cưỡng hiếp (CH). Chị cũng sẵn sàng làm tư vấn cho các nạn nhân đồng cảnh ngộ và đưa ra lời khuyên cho cả các công tố viên chính phủ và khách nước ngoài đến Nam Phi để tìm hiểu về nạn CH. Nhờ Smith,

NGUYỄN LAN HƯƠNG

Áp phích tuyên chiến với nạn cưỡng hiếp ở Nam Phi

Tuyên chiến với

TỘI ÁC TÌNH DỤC



tại Nam Phi hiện đã có các cải cách đáng kể về hệ thống tư pháp, trong đó có việc thành lập 22 tòa án mới và các sáng kiến nghiên cứu y khoa mới. “Hầu như không có cuộc thảo luận nào về CH ở Nam Phi mà không có sự quan tâm của Smith hay có các nhắc nhở về chị” - *Tờ Mail and Guardian* đã viết như thế khi tôn vinh nữ nhà báo của mình là “Nhân vật trong năm”. Rõ ràng, Smith là đại diện cho “những người sống sót” sau những vụ CH dã man. Nhận thức của xã hội Nam Phi về CH đã thay đổi rõ rệt: từ chỗ lơ là và phủ nhận theo kiểu “trời kêu ai nấy dạ”, nhiều người đã xem CH là một tệ nạn và thảm họa phải loại trừ vì nó làm xấu đi bộ mặt của Nam Phi trên trường quốc tế. Khi Smith dám kể câu chuyện đau lòng của mình thì có lẽ mọi người đã xem đây là một thảm họa mang tính toàn quốc và tồn tại rất lâu ở Nam Phi, nhất là những năm gần đây. Trước khi Smith lời nạn CH ra ánh sáng, ít có người nào chịu thảo luận về những thống kê liên quan đến tệ nạn này. Nhưng một năm sau lời thú nhận của chị (4-1999), người ta đưa ra con số 52.000 trường hợp bị CH mỗi năm ở Nam Phi. Con số này chưa nói hết sự thật vì theo cảnh sát thì chỉ có khoảng 1/5 số nạn nhân báo lại vụ việc với chính quyền. Tuy nhiên, thường chỉ có phụ nữ da trắng sống ở đô thị và có học mới đến cảnh sát trình báo sau khi bị tấn công, còn đa phần phụ nữ da đen và sống ở nông thôn không quan tâm đến việc

trình báo. Trong khi đó có rất nhiều đàn ông ở Nam Phi vẫn còn tin vào chuyện hoang đường: giao hợp với phụ nữ còn trinh có thể chữa được bệnh AIDS và CH phụ nữ còn trinh là cách tự điều trị tốt nhất!

Khi nói đến nạn CH phụ nữ, người ta nhớ ngay đến Nam Phi, nhưng số liệu đúc kết của INTERPOL (Tổ chức Cảnh sát quốc tế) cho thấy CH đã trở thành vấn nạn toàn cầu. Ví dụ tại Mỹ, tỉ lệ phụ nữ bị CH trong năm 1996 là 36,1/100.000 người. Tại Anh là 8,7/100.000 dân. Nhưng chưa có ở đâu nạn CH lại hoành hành bằng Nam Phi: 119,5/100.000 dân và con số này còn đang tăng nữa.

Xả thân vì người khác

“Chúng ta phải tìm cách chặn đứng tệ nạn này” - Smith nói với viên cảnh sát trẻ đưa chị đến bệnh viện vào cái đêm xảy ra thảm kịch. Chị quyết định xả thân để đấu tranh cho nhân phẩm phụ nữ và bảo vệ họ trước những “con quỷ râu xanh”. Cách duy nhất để bắt đầu công việc khó khăn và nguy hiểm này là kể lại sự thật về tai họa mà chính chị gặp phải ngay trong ngôi nhà của mình ở Johannesburg. Phải mất bốn ngày căng thẳng ngồi trước máy tính, chị mới chi tiết hóa xong câu chuyện. Còn nỗi đau nào khi phải kể lại những nhục nhã uất hận mình gặp phải? Smith nói về con dao, về những lời đe dọa tục tĩu, về những dải băng mà thủ phạm dùng trói tay, bịt miệng và mắt chị. Một năm sau, câu chuyện kinh hoàng của Smith được đăng

trên tờ *Mail and Guardian*. Lập tức, cảnh sát cảnh cáo Smith là hành động của chị có thể khiêu khích kẻ từng CH chị (khi đào tẩu, hắn lấy đi chìa khóa cửa nhà chị và thỉnh thoảng lại gọi điện thoại đe dọa). Là một phóng viên kinh tế và chính trị nổi tiếng ở Nam Phi, Smith đã thuyết phục hai đứa con - một trai 13 tuổi và một gái 21 tuổi - cho phép chị kể lại câu chuyện khủng khiếp. Không ngờ quyết định của Smith đem lại kết quả rất tốt, rất khả quan. Chiếc máy trả lời điện thoại của chị nhận được 200 cuộc gọi mỗi ngày suốt nhiều tuần liền. Đến nay vẫn còn 40 cuộc gọi mỗi ngày cho Smith để xin những lời khuyên, trong đó có các nạn nhân, các công tố viên, cảnh sát, chính trị gia, công ty dược và cả các cơ quan xã hội, pháp luật nước ngoài. Những cuộc phỏng vấn về bạo động, bệnh AIDS và nạn CH liên tục diễn ra. Smith cho cả các nạn nhân CH vào tạm trú tại nhà mình lúc họ chưa dứt khỏi nỗi kinh hoàng. Chị an ủi họ, đưa họ đến bác sĩ, các nhà tư vấn và đến cảnh

sát trình báo. Mỗi tháng, chị tổ chức ăn trưa một lần với các nạn nhân. Trong năm qua, Smith đã viết hàng chục bài báo về CH. Chị đưa ra con số thủ phạm bị vào tù rất thấp, về sự bất lực của cảnh sát và quá trình tố tụng lè mề. Theo Smith thì chỉ có 7% số vụ CH bị đưa ra tòa. Một số nạn nhân rút đơn tố cáo vì bị làm nhục hoặc vì không chịu nổi những câu hỏi kiểu truy bức của cảnh sát.

Tình hình sắp tới đây sẽ khá hơn khi Nam Phi đưa vào hoạt động thêm 22 tòa án chuyên xử các vụ CH. Đây là loại tòa án đầu tiên có trên thế giới. Chính phủ Canada giúp tiền, Bộ Tư pháp Mỹ và Cục Điều tra liên bang Mỹ (FBI) giúp đào tạo các công tố và điều tra viên về lĩnh vực này. Hiệp hội Y học Nam Phi cũng ra "Nghị định thư về CH". Cảnh sát cũng được tăng cường kiến thức pháp luật và chuyên môn để đối phó với nạn CH. Ngoài ra còn 5 bệnh viện chuyên trị cho các nạn nhân CH.

*(Theo Woman Making History và
Scienc Monitor 27.9.2000)*

♦ *Nhiệm vụ quan trọng nhất của nền văn minh là dạy cho con người biết tư duy.*

Thomas Edison

♦ *Danh dự giống như viên đá quý: chỉ một vết rất nhỏ cũng làm mờ ánh lấp lánh của nó và làm mất toàn bộ giá trị của nó.*

A. Pausanias

♦ *Đối với tôi, đọc sách để mở rộng tầm nhìn, kích thích suy nghĩ, để trí tuệ phong phú, chứ không phải để nhớ lấy nhiều.*

M.E. Montaigne



HOÀI VỌNG

Giải pháp cứu tháp Pisa thuộc về người Trung Quốc? (Reuters)

Wang Zhiynan, 65 tuổi, một kỹ sư mỏ than ở Trung Quốc đã có 30 năm nghiên cứu hệ thống nâng đỡ cột trụ. Ông khẳng định với thông tấn xã ANSA (Ý): ông là người đầu tiên đề ra giải pháp cứu tháp nghiêng Pisa nhưng không

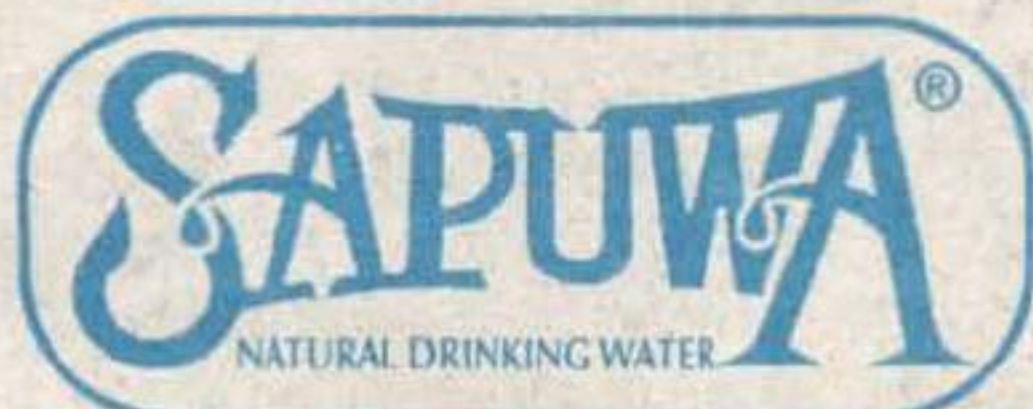
được các viên chức Ý công nhận. Ông nói: "Tôi đã hai lần viết thư cho Ủy ban chăm sóc tháp Pisa vào năm 1998 và 1999 nhưng không nhận được hồi âm. Tôi không muốn đòi bất cứ khoản tiền nào, mà chỉ mong người ta thừa nhận nỗ lực của mình". Nói xong, ông Wang chia hai biên nhận gửi thư ra làm bằng chứng. Mục tiêu của việc sửa chữa tháp lần này là giảm nghiêng khoảng 45cm, khôi phục vị trí nghiêng của tháp như hồi 300 năm về trước. Phương pháp điều chỉnh được chọn là neo những sợi cáp bao nhựa khổng lồ vào tòa tháp, lấy bớt đất khỏi phần nền phía bắc tòa tháp để tháp có thể tự nghiêng dần về vị trí cũ. Ông Wang cho biết phải lên tiếng vì ông đọc trên báo chí thấy một kỹ sư người Ý được công nhận là đã đề ra giải pháp này.

Ba vụ cá mập tấn công người liên tiếp tại bãi tắm (Onion)

Một con cá mập đã tấn công một người chơi trượt ván tại khu bãi tắm Daytona, Florida (Mỹ). Anthony Zent, 41 tuổi, đã bị cá mập cắn hai nhát vào chân phải, xé toạc hai mảng thịt ở bắp chân và đùi. Những người trông thấy tai nạn đã dùng khăn lông bao lấy chân bị thương của Zent và đưa anh đến Trung tâm Y khoa Halifax để phẫu thuật. Zent là nạn nhân thứ ba bị cá mập tấn công trong vòng 8 ngày gần đây ở bãi tắm Daytona. Theo Phó phụ trách bãi tắm Mike Hensler, vụ tấn công này là do cá mập con gây ra trong quá trình học săn đuổi các loài cá khác và nhầm với... thịt người. Các bãi tắm ở khu vực này trải dài đến 76km dọc bờ biển Florida và thu hút đến 10 triệu khách mỗi năm. Trong năm 1999, đã có 9 người trở thành "con mồi nhầm" của cá mập.

Hãy che chắn Trái đất cẩn thận hơn! (Science Daily)

Dù xác suất của việc thiên thể rơi xuống Trái đất chỉ là 1 lần trong 100.000 năm, nhưng các nhà khoa học Anh thuộc Nhóm đặc nhiệm về các vật thể gần Trái đất vẫn kêu gọi cẩn thận ngừa trước. Báo cáo kêu gọi các nỗ lực quốc tế nhằm triển khai hệ thống cảnh báo sớm có sử dụng các kính viễn vọng của Anh. GS. Mark Bailey thuộc

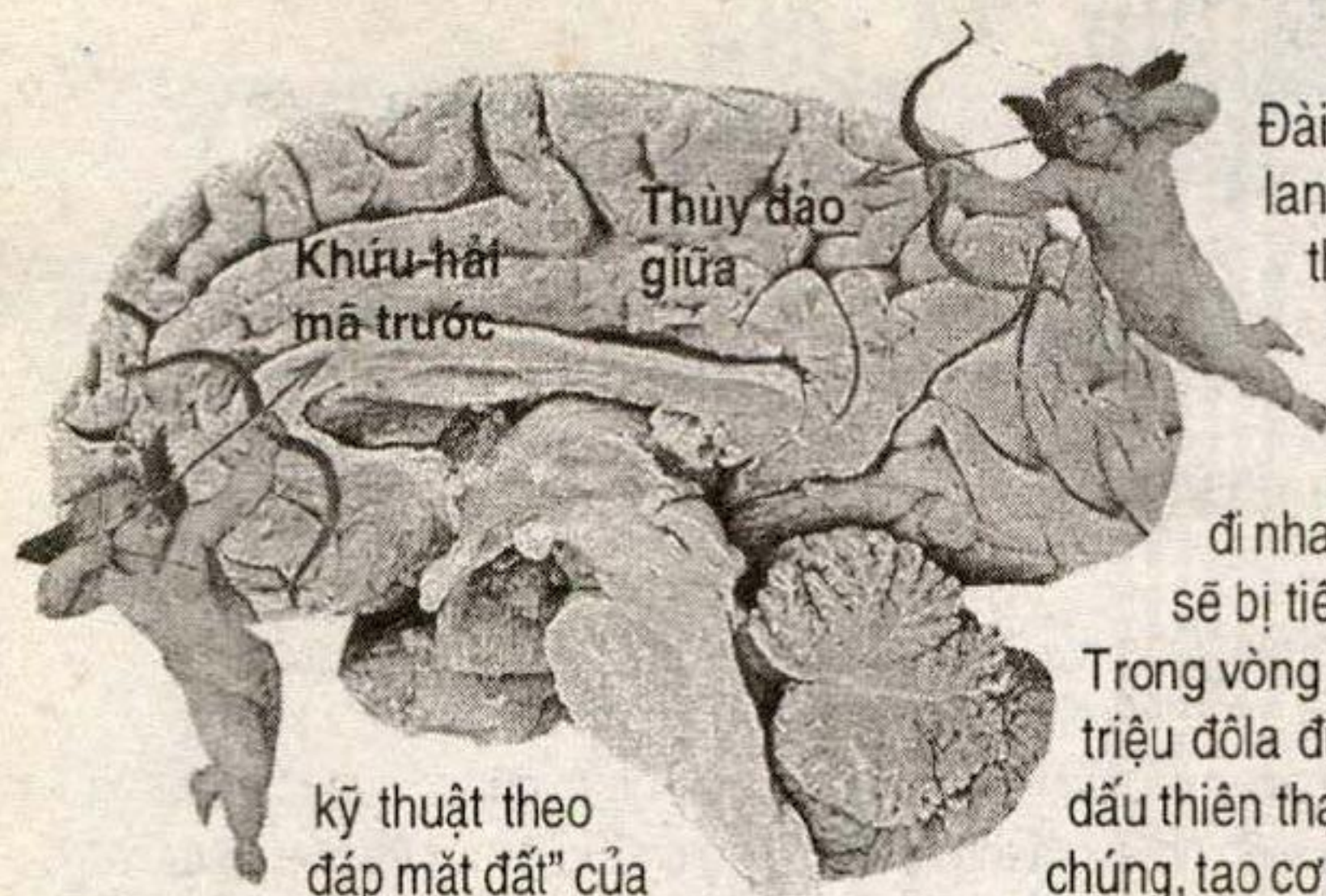


09 Quang Trung, Gò Vấp, TP.HCM - ĐT: (848) 8941466 - 8958260 - Fax: (848) 8940060 - Email: sapuwa@hcm.vnn.vn



TRUNG TÂM DỊCH
VỤ GIA TĂNG GIÁ
TRỊ - INTERNET
WWW.VNN.VN

♦ Hà Nội: 99 Triệu Việt Vương. ĐT: 9782235. Fax: 9780636. Email: kd.vasc@vnn.vn • TP.HCM: 7 Phạm Ngọc Thạch. ĐT: 8250724. Fax: 8235678. Email: vasc@vnn.vn



kỹ thuật theo
đáp mặt đất" của
quỹ đạo Trái đất bằng tên

tin rằng mỗi năm có đến 10.000 thiên thạch to cỡ sân bóng "thăm viếng" Trái đất nhưng không ai chú ý. Được biết, Quốc hội Mỹ đã đặt mục tiêu cụ thể cho Cơ quan Quản trị hàng không và không gian Mỹ (NASA) là phát hiện ít nhất 90% các vật thể gần Trái đất có đường kính lớn hơn 1km trong vòng 10 năm.

Tình yêu đến từ nơi đâu? (Focusmag)

Các nhà nghiên cứu tại ĐH Luân Đôn (Anh) đã tiến hành một cuộc thử nghiệm độc đáo để tìm vùng não có liên quan đến tình yêu. Những người tình nguyện tham gia thí nghiệm này (đa số là nữ) được chụp ảnh cắt lớp não trong khi đo lường phản xạ. Đầu tiên, người thử nghiệm được cho xem ảnh người yêu hoặc bạn đời; sau đó họ xem tiếp ảnh của một người bạn khác phái. Kết quả rất ấn tượng: hai vùng não hoạt động mạnh nhất khi đối tượng trông thấy ảnh người yêu là thùy đảo giữa (trước đây được xem liên quan đến trực giác) và khứu-hải mã trước (liên quan đến cảm giác hưng phấn). Cả hai vùng này đều giữ nguyên trạng khi đối tượng xem ảnh của người bạn bình thường. Không có sự khác biệt đáng kể giữa hoạt động của não đàn ông và phụ nữ. TS. Bartels, người chủ trì dự án này, cho biết cần có các thử nghiệm trên quy mô lớn hơn mới kết luận được vấn đề, nhưng nghiên cứu này đã mở ra hướng để "kiểm nghiệm tình yêu chân thật" bằng khoa học.

Đài quan sát Armagh ở Bắc Ireland cho biết một thiên thể kích thước 1km rơi xuống Trái đất đủ gây tai họa khôn lường: khí hậu biến đổi, nguồn cung cấp thực phẩm giảm đi nhanh chóng, 1/4 dân số thế giới sẽ bị tiêu biến trong vòng vài tháng.

Trong vòng 10 năm tới, sẽ có khoảng 98 triệu đôla được đổ vào việc nghiên cứu dấu thiên thạch nhằm báo trước "chuyển chúng, tạo cơ may chuyển hướng lệch khỏi lửa hay thiết bị hạt nhân. Các chuyên gia



MỖI TUẦN MỘT ĐỊA CHỈ WEBSITE: www.scienceagogo.com

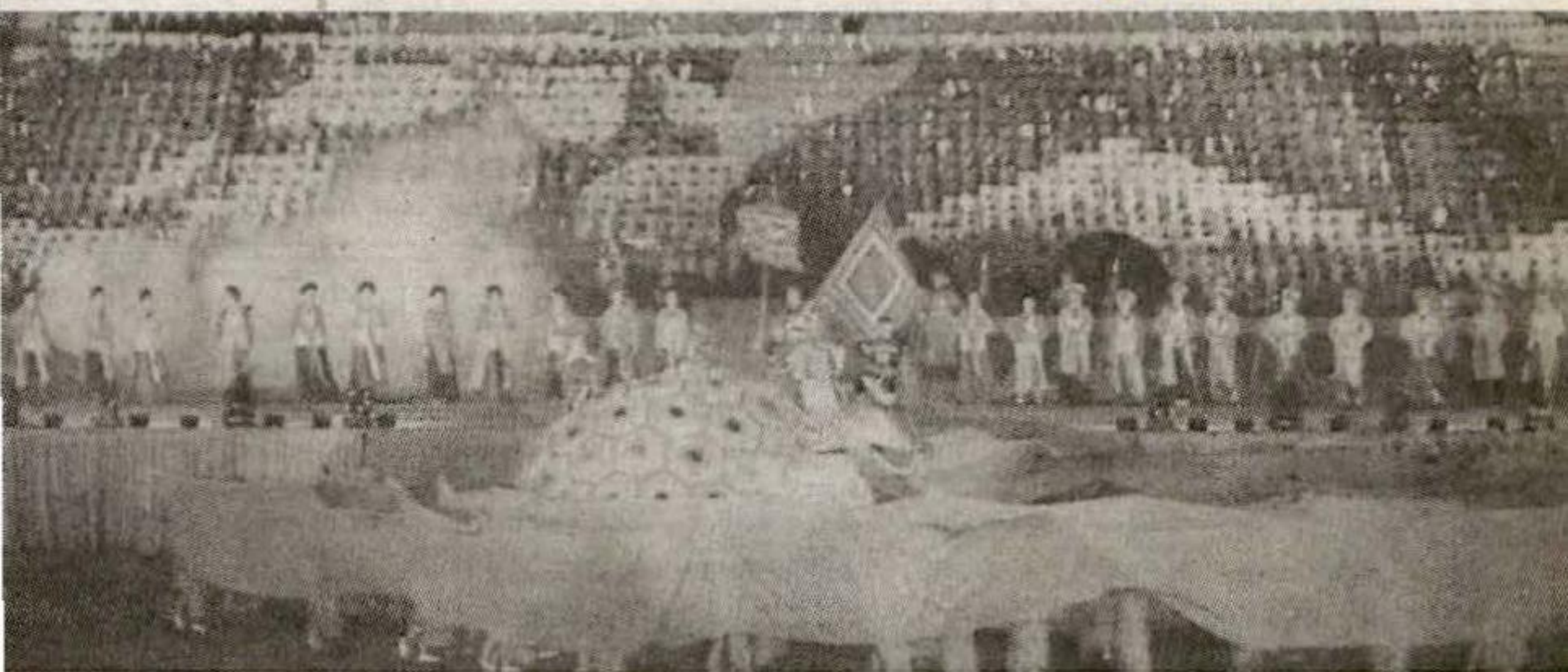
Website này chuyển tải nhiều câu chuyện khoa học về những đề tài đang được quan tâm như: tối chống ung thư; động đất; hệ miễn dịch có thể tự kiểm soát HIV... Các bài viết được diễn đạt bằng giọng văn nhẹ nhàng, đôi chỗ dí dỏm, rất thú vị đối với những ai yêu khoa học. Ngoài ra, website còn giới thiệu các đầu sách khoa học lý thú.



Dại lễ hội RÔNG BAY

PHANXIPĂNG

(Tiếp theo TGM 407)



Màn mưa trà gương thần cho Rùa vàng trong đêm *Lễ hội 990 năm Thăng Long - Hà Nội*

1 tuần với 990 năm

Trên khắp "36 phố phường", bao hoạt động kỷ niệm 990 năm Thăng Long - Hà Nội rầm rộ diễn ra đan xen, liên tiếp suốt một tuần liền.

Sáng thứ hai 2-10-2000, *Festival Thanh niên tình nguyện sáng tạo* khai mạc tại Cung Văn hóa lao động Hữu Nghị.

Hàng nghìn sinh viên các trường đại học và cao đẳng, cùng cán bộ công nhân viên trẻ ở thủ đô dồn về tham gia các cuộc thi thuộc nhiều lĩnh vực: công nghệ thông tin, cơ khí - tự động hóa, quản lý, vật liệu mới, sinh học, hóa học... Cũng từ buổi sáng ấy, một đoạn phố Tràng Tiền biến thành *Phố sách Thăng Long - Hà Nội*, bày bán

hơn 10.000 đầu sách - trong đó có hàng loạt ấn phẩm viết về Hà Nội như *Lịch sử thủ đô Hà Nội* (Trần Huy Liệu chủ biên), *Văn hiến Thăng Long* (Vũ Khiêu và Nguyễn Vinh Phúc), *Chuyện cũ Hà Nội* (Tô Hoài), *Dòng sông Hà Nội* (Băng Sơn), *Tinh hoa Hà Nội* (Mai Thục), *Thăng Long - Hà Nội thăng cảnh và di sản kiến trúc* (nhiều tác giả)...

Triển lãm sách 990 năm Thăng Long - Hà Nội được mở cùng ngày tại Thư viện Quốc gia. Lần đầu tiên công chúng được “xem tận mắt, sờ tận tay” 2.000 cơ sở dữ liệu có giá trị về toàn cảnh lịch sử thủ đô: sách báo bằng tiếng Việt và tiếng Pháp, tranh ảnh cùng bản đồ cổ, sách thần sắc, gia phả dòng họ, hương ước làng xã, văn bia, microfilm, CD-Rom...

Những ai yêu điện ảnh thì tới Trung tâm Chiếu bóng quốc gia và rạp Tháng 8 để theo dõi *Những ngày phim chào mừng kỷ niệm 990 năm Thăng Long - Hà Nội*. Trong lúc ấy, tại các sân khấu ở trung tâm thành phố và các quận huyện có chương trình biểu diễn võ thuật, chương trình ca múa nhạc kịch do các đoàn trung ương hoặc các đoàn ở nhiều tỉnh thành về công diễn. Theo Ban tổ chức, Sở Văn hóa - Thông tin TP. Hà Nội phối hợp với 9 đoàn văn công quân đội và 7 đoàn nghệ thuật chuyên nghiệp của Phú Thọ, Bắc Ninh, Hòa Bình, Nghệ An, Thừa Thiên - Huế, Bình Định, TP. Hồ Chí Minh thực hiện các chương trình biểu diễn hàng đêm ngoài trời ở nhiều tụ điểm.

9 giờ sáng 3-10, Bảo tàng Lịch sử Việt Nam mở triển lãm *Cổ vật Thăng Long*, với những hiện vật đồng, gỗ, đá, gốm sứ... thuộc loại “quốc bảo”, trong đó có những thứ mới được khai quật, niên đại phần nhiều thuộc thế kỷ 17-19. Đó là những minh chứng sống động cho truyền thống

nghìn năm văn hiến của khu vực núi Nùng sông Nhị.

Trận mưa sáng 4-10 đã làm một số hoạt động bị ảnh hưởng. Lượng mưa không lớn lắm, nhưng rất nhiều đường phố, khu phố ở Hà Nội bị ngập nước hàng giờ liền. Rất may, hôm sau thì trời nắng ráo để thiên hạ ghé Trung tâm Triển lãm Giảng Võ dự *Hội chợ thương mại Hà Nội năm 2000* và triển lãm *Tem toàn quốc* hoặc ghé Nhà triển lãm 29 Hàng Bài xem phòng ảnh *Hà Nội, thành phố hòa bình*. 20 giờ tối 5-10, *Liên hoan múa rối quốc tế 2000* diễn ra tại Bảo tàng Dân tộc học. Cùng ngày giờ ấy, Cung Văn hóa lao động Hữu Nghị mở màn chương trình *Các bài hát hay về Hà Nội*.

Chương trình được nhiều người chú ý là *Liên hoan du lịch Hà Nội 2000* được tổ chức vào chiều 6-10 tại khu vui chơi giải trí Hồ Tây (công viên nước). Tham gia liên hoan gồm 20 sở du lịch khắp ba miền cùng 65 doanh nghiệp du lịch và 38 doanh nghiệp khách sạn. Chương trình mở ra với tiết mục ca múa nhạc *Nghìn năm Thăng Long* do nghệ sĩ nhân dân (NSND) Chu Thúy Quỳnh đạo diễn, thể hiện tính “hội tụ - kết tinh - lan tỏa” của văn hóa nghệ thuật Hà thành. Những cô gái Bắc múa quạt, múa sênh tiền cùng lúc với thiếu nữ Huế múa chén, thiếu nữ Nam bộ múa mâm vàng dưới ánh sáng pháo bông và bóng rồng bay lượn. Cùng lúc đó, tại cầu Thê Húc, mô hình rồng dài 30m do các nghệ nhân Phủ Giàng (Nam Định) thực hiện cũng được thả bay lên giữa những chiếc đèn trời, kết thúc chương trình *Lễ hội văn hóa dân gian mừng Hà Nội 990 năm* do Bộ Văn hóa - Thông tin và UBND TP. Hà Nội phối hợp tổ chức.

Ngày 7-10, nhiều hoạt động diễn ra dồn dập hơn. Tổng cục Bưu điện làm lễ

phát hành con tem
Thăng Long - Hà Nội
ngàn năm văn hiến.
Tại công viên nước Hồ
Tây là chương trình
giao lưu điều nghệ
thuật truyền thống của
các tỉnh thành. Còn tại
Nhà triển lãm 45
Tràng Tiễn là cuộc
trưng bày các sáng tác
mỹ thuật *Vẽ về Hà Nội.*
Buổi chiều cùng ngày,
Lễ mít tinh trọng thể kỷ
niệm 990 năm Thăng



Tái hiện hình ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh và Hà Nội năm 1946 trong *Lễ hội 990 năm Thăng Long - Hà Nội*

Long - Hà Nội được tổ chức tại Hội trường
Ba Đình với sự hiện diện của các vị lãnh
đạo Đảng và Nhà nước. Tại cuộc mít tinh,
Chủ tịch nước Trần Đức Lương đã trao
tặng danh hiệu *Thủ đô Anh hùng* cho
TP. Hà Nội. Trong khi ấy, trên mặt hồ Tây
và hồ Gươm, giải đua thuyền rồng được
tiến hành một cách đầy hào hứng. Buổi
tối là *Đêm hoa đăng sức trẻ Thăng Long*
ở khu vực hồ Thiền Quang và *Đêm giao*
hưởng Hà Nội ở Nhà hát Lớn với các tác
phẩm *Chào năm 2000* (Trọng Bằng),
Sóng hồn (Nguyễn Thiên Đạo), *Thăng*
Long thiên niên kỷ (Trần Trọng Hùng),
Rồng tiên (Ngô Quốc Tính) và chương 4
Giao hưởng số 5 (Tchaikovsky).

Sự kiện khiến giới trí thức quan tâm,
ấy là lễ khánh thành nhà Thái học tại Văn
Miếu - Quốc Tử giám - công trình trọng
điểm chào mừng 990 năm Thăng Long -
Hà Nội, với kinh phí 14 tỉ đồng. Được khởi
công từ tháng 7-1990, công trình kiến trúc
gỗ lớn nhất Việt Nam này (riêng gỗ lim đã
sử dụng hơn 1.000m³) mang mục đích giới
thiệu nền giáo dục Nho học Việt Nam, tôn
vinh truyền thống hiếu học và trọng nhân

tài của con cháu Rồng Tiên. Đây cũng là
nơi phụng thờ 3 vị vua có nhiều đóng góp
tích cực cho đạo học nước nhà là Lý Thánh
Tông, Trần Thánh Tông, Lê Thánh Tông
và đặc biệt là nhà giáo Chu Văn An.

Nhân dịp khánh thành nhà Thái học,
nhân dân TP. Hồ Chí Minh đưa ra tặng
đỉnh đồng *Nhị thập bát tú*, còn nhân dân
thủ đô dâng quả chuông *Thái học kim*
thanh.

Lễ khánh thành nhà Thái học được tổ
chức rất nghiêm trang vào sáng chủ nhật
8-10 cùng với lễ tuyên dương khen thưởng
học sinh, sinh viên ưu tú (bao gồm 18 học
sinh THCS, 29 học sinh THPT và 45 sinh
viên ĐH, CĐ). Hoạt động mang nhiều ý
nghĩa đó tạo nên một điểm nhấn đáng
nhớ trước *Lễ hội 990 năm Thăng Long -*
Hà Nội kết thúc Tuần Văn hóa thể thao
truyền thống kỷ niệm 990 năm Thăng
Long- Hà Nội.

Ảnh tượng đêm *Lễ hội 990 năm Thăng Long - Hà Nội*

Sân vận động Hàng Đẫy tối 8-10-2000
quá tải vì lượng khán giả lên tới gần 30.000
người. Riêng bộ phận diễn viên, vận động



Tiết mục "Nghìn năm Thăng Long" khai mạc *Liên hoan du lịch Hà Nội 2000*.
Ảnh: Đặng Khanh

viên tham gia hoạt cảnh chính đã chiếm đến hơn 5.000 người thuộc 40 đơn vị nghệ thuật, thể thao. Mở màn, 3 vận động viên Hà Nội tiêu biểu là Nguyễn Thúy Hiền, Nguyễn Minh Tâm và Hồng Hải rước đuốc từ Văn Miếu chạy về tháp sáng đài lửa thiêng. Tiếp theo là hoạt cảnh tái hiện những mốc lịch sử quan trọng của dân tộc nói chung, của Hà Nội nói riêng, do 2 NSND Phạm Thị Thành và Chu Thúy Quỳnh làm tổng đạo diễn. Hoạt cảnh được chia làm 5 chương, quảng diễn khắp không gian sân vận động với 4 tiêu điểm: sân khấu lớn giữa sân, toàn bộ sân cỏ, màn hình nước - laser và khán đài B.

Sau tràng *Trống hội Thăng Long* tung bừng rộn rã, chương I mang chủ đề *Nhớ ơn quốc tổ Hùng Vương* với hình ảnh Lạc Long Quân - Âu Cơ tiễn 100 con lên núi, xuống biển xây đắp giang san.

Chương II *Hào khí Thăng Long* mở ra với hình ảnh Lý Công Uẩn cùng triều thần đi thuyền rồng từ Hoa Lư về Đại La, sang sáng tuyên *Chiếu dời đô* nhằm "mưu toan

sự nghiệp lớn, tính kế muôn đời cho con cháu". Mô hình rồng vàng sáng lấp lánh, dài 21m, bay lên trong tiếng vỗ tay vang rền như sấm của mọi người. Chương này càng thể hiện "hào khí Đông A" trong cuộc chiến tranh nhân dân vĩ đại, đánh tan 3 lần xâm lược của quân Nguyên - Mông... và gút lại ở sự kiện "Nguyễn Huệ cưỡi voi vào cửa Bắc", được công chúa Ngọc Hân mang cảnh đào Nhật Tân ra đón. Một cảnh hùng tráng và lãng mạn.

Chương III *Thời đại Hồ Chí Minh* có cảnh "Điện Biên Phủ trên không" năm 1972 tái hiện sự kiện máy bay Mỹ B52 ném bom Hà Nội bị "rồng lửa" cao xạ tiêu diệt. Đây là cảnh được thể hiện bằng âm thanh, ánh sáng và cả... chất nổ, tạo hiệu quả khá ngoạn mục. Chương IV *Thăng Long - Hà Nội tụ hội bốn phương* đầy màu sắc văn hóa dân tộc là phần chuyển mạch khá thẩm mỹ để bước sang chương cuối *Hẹn gặp 1.000 năm Thăng Long - Hà Nội*. Một chú rồng vàng lớn hơn, dài 27m (nếu tính cả phần gấp khúc thì dài 49m) lại quấy

minh bay lên, thể hiện niềm tin "rồng Việt bay vào thế kỷ 21".

Đêm Lễ hội 990 năm Thăng Long - Hà Nội chấm dứt, song "36 phố phường" vẫn nườm nượp người đến gần tầng rặng. Khu vực bờ hồ Gươm, hồ Tây và hồ Bảy Mẫu là những điểm bà con, du khách dạo chơi khá đông, dù rằng không có bắn pháo hoa như kế hoạch đề ra từ trước. Do tình hình lũ lụt ở đồng bằng sông Cửu Long, Ban tổ chức quyết định không bắn pháo hoa để dành tiền (gần 1,5 tỉ đồng) chuyển vào ủng hộ đồng bào đang gặp thiên tai. Quả là một quyết định sáng suốt, sâu nặng nghĩa tình "Hà Nội vì cả nước, với cả nước...".

Có thể coi Lễ hội 990 năm Thăng Long - Hà Nội là một lễ hội hoành tráng nhất ở Việt Nam từ trước đến nay. Tuy nhiên, lễ hội cũng còn một số điều chưa thật hài lòng. Một số kế hoạch đã đề ra đến phút cuối không thấy thực hiện, như các khu phố ẩm thực chẳng hạn. Nhiều hoạt động phân bố tản mát trên địa bàn rộng, nên du khách cũng khó theo dõi; chưa kể một vài chương trình bị thay đổi đột xuất. Toàn bộ *Bách khoa thư Hà Nội* gồm 17 tập đã in xong, nhưng chỉ thấy trưng bày ở hội chợ triển lãm, chứ ở các nhà sách đều không thấy?

Theo ông Nguyễn Quốc Triệu - phó chủ tịch UBND TP. Hà Nội: "Tổ chức một lễ hội tầm cỡ thế này, dù nỗ lực tối đa vẫn khó tránh sai sót. Tuy nhiên, người dân thủ đô cùng bà con cả nước rất muốn từ nay được tổ chức lễ hội ở Hà Nội mỗi năm. Đây là những đợt diễn tập cần thiết, nhằm rút kinh nghiệm bổ ích cho các khâu tổ chức lễ hội 1.000 năm Thăng Long - Hà Nội đầu thiên niên kỷ mới được thành công toàn diện". ■

TIN VĂN... VĂN

- ♦ Liên hoan nhạc jazz Hà Nội 2000 đã diễn ra từ 6 tới 7-10-2000 với sự tham gia của 8 ban nhạc (3 ban nước ngoài)
- ♦ Liên hoan múa rối quốc tế diễn ra tại Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam từ 5 tới 15-10-2000 với sự tham gia của 5 đoàn rối (1 của Ý) ♦ 5 năm qua, Quỹ học bổng Đôrêmon của NXB Kim Đồng đã trao 1.570 suất học bổng, với số tiền 785 triệu đồng
- ♦ Phim *Giữa dòng* của Hãng phim truyền hình TP. Hồ Chí Minh được ban tổ chức Liên hoan truyền hình quốc tế Thượng Hải lần 8 mời tham dự
- ♦ Nhận làm phim truyền hình 14 tập *Lục Vân Tiên*, đạo diễn Phú Hải đang tìm người vào vai nhân vật văn võ song toàn này
- ♦ Liên hoan phim châu Á - Thái Bình Dương sẽ được tổ chức tại Việt Nam từ 15 tới 19-11-2000, đã có 400 đại biểu của 17 nước đăng ký tham dự
- ♦ Liên hoan ảnh nghệ thuật di sản văn hóa ASEAN đã diễn ra tại Hà Nội từ 8 đến 15-10-2000
- ♦ Kịch bản *Thời vang bóng* (Việt Linh - Phạm Thùy Nhân chuyển thể từ tiểu thuyết *Chùa Đàn* của Nguyễn Tuân) vượt qua gần 100 kịch bản khác để trở thành một trong 20 kịch bản được xem là kịch bản hay để giới thiệu với các nhà làm phim châu Á.

TRĂM CÂU CHỌN LẤY MỘT LỜI

Nhà văn Nguyễn Khải, phát biểu sau khi được nhận giải thưởng Hồ Chí Minh: "... Văn chương của người già tuy gân guốc nhưng đã mất nhiều cái hương cái tuyệt của tuổi trẻ, chuyện để nói thì quan trọng nhưng cách viết lại tầm thường, đó là nỗi khổ chắc rằng không chỉ của riêng tôi". (Báo Tuổi Trẻ, 5-10-2000)

• LÊ THỊ KIM

Café (1)

Café từng giọt đen và đắng
Sao đậm đà vị ngọt đầu môi
Chẳng lẽ tại vì đôi mắt ấy
Cứ nhìn tôi... nhìn tôi... nhìn tôi.

Café (2)

Uống café giữa đêm huyền mộng
Ta cầm thìa múc ánh trăng hoa
Một mình chẳng đủ bàn tay ấm
Thêm ánh trăng vàng bớt giá băng.

• ĐINH THU HIỀN

Ngoài đầu nhìn lại

Ba chẳng thể gói giùm con hoa sữa
Uớp lên tay khi từ già Hà thành
Cái hun hút cuối chiều đông bằng bạc
Biến mờ côi lên xác lá còn xanh

Con ngơ ngẩn chạy theo bao cảm dỗ
Bỗng bỏ quên những gam phổ nâu buồn
Dáng mẹ nhòe dọc đường viên ngói cổ
Phủ Tây hồ thăm lại một làn sương

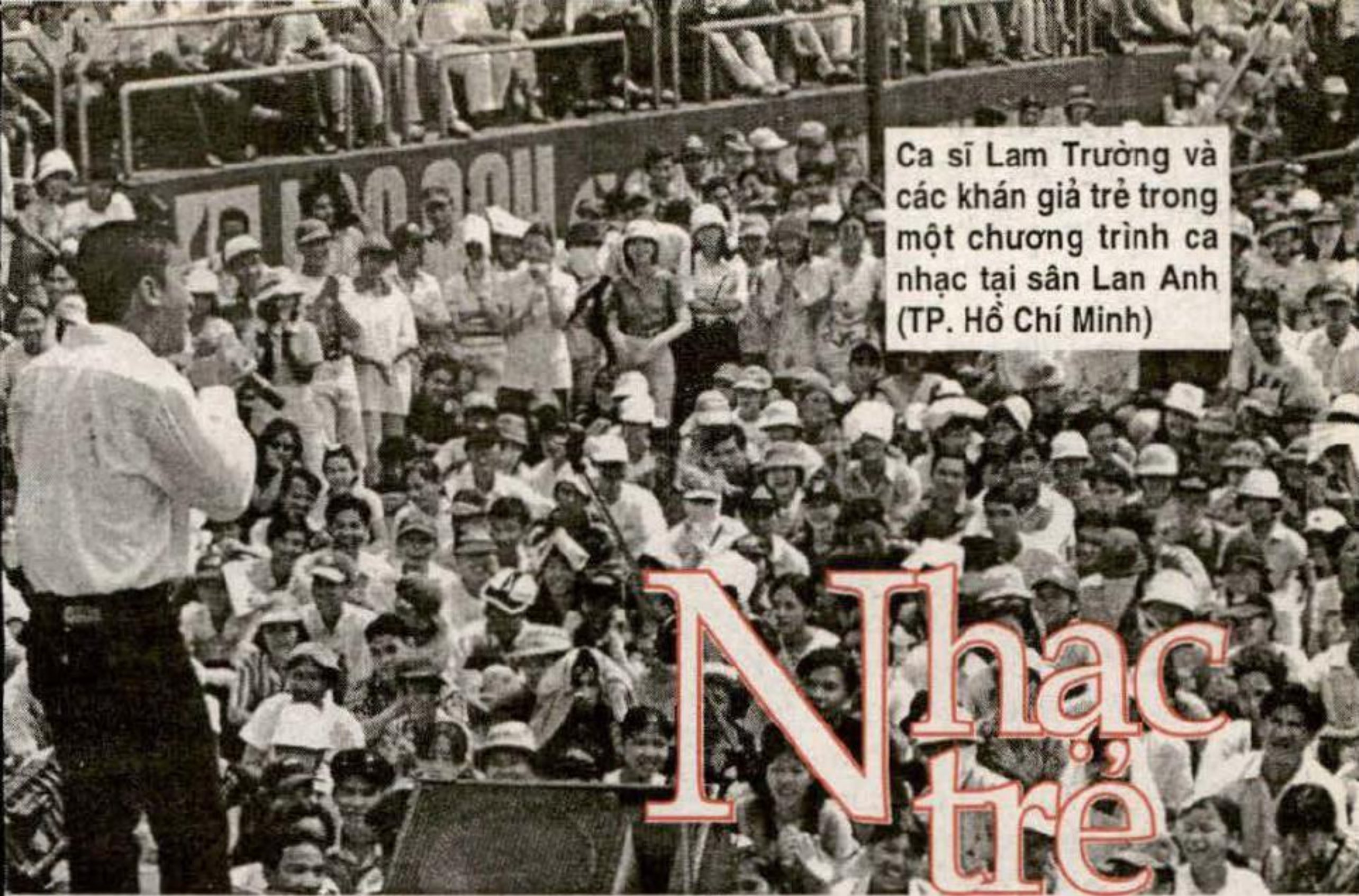
Ba chẳng thể choàng cho con áo ấm
Giữa phồn hoa không có khái niệm mùa
Con đau đầu được trở về chốn cũ
Vùi đôi môi trong thiêng khí thành xưa

Con mắc nợ tình Trương Chi thổi sáo
Thấy giai nhân nhan sắc cũng hư không
Đêm mơ tưởng Rùa Vàng ban xiêm áo
Người tha hương rũ bỏ cái vô cùng.

• THU NGUYỆT

Thương lá

Loay hoay một góc vỉa hè
Lén đưa tay nhặt lá về thở than
Chớm thu Hà Nội hoang mang
Mình như chiếc lá nửa vàng nửa xanh
Gió đùa lá rụng rong rãnh
Ta buồn chân giẫm loanh quanh giấu mình
Hình như nước cũng vô tình
Hồ Gươm xanh một màu xanh lạnh lùng
Đã đành thế thái hư không
Lòng đơn sao bỗng mênh mông ngát buồn
Ơi à ta hát lương sương
Đằng sau phía trước con đường bỗng xa!
Lá nè! Về ở với ta
Vui buồn lật lại lật qua mấy hồi.



Ca sĩ Lam Trường và các khán giả trẻ trong một chương trình ca nhạc tại sân Lan Anh (TP. Hồ Chí Minh)

Nhạc trẻ

TRƯỚC DƯ LUẬN XÃ HỘI

KỠ 1: NHẠC TRẺ - CÔNG HAY TỘI?

DIỆU HIỀN

Mới nghe tôi đặt câu hỏi như thế, nhạc sĩ (NS) Nguyễn Văn Tý đã lắc đầu xua tay: “Công? Làm gì mà có công! Ai công nhận? Cái mà được gọi là “lớp trẻ hoan nghênh” đó chỉ là một sự giả tạo”. NS Hoàng Hiệp - tổng thư ký Hội Âm nhạc TP. Hồ Chí Minh: “Nếu nói rằng: công chúng yêu thích thì chữ “yêu thích” phải để trong ngoặc kép vì cho đến nay chưa có một cuộc thăm dò dư luận xã hội nghiêm túc. Chính các hãng băng đĩa “yêu thích” và lảng

xê”. Sau khi nghe vài chục bản tham luận của các NS có tên tuổi ở Đại hội Hội Nhạc sĩ Việt Nam lần thứ 6, nhiều ý kiến của một số NS tại một cuộc trao đổi về ca khúc mới nhận giải Grammy do Trung tâm Ca nhạc nhẹ TP. Hồ Chí Minh tổ chức, ý kiến trả lời phỏng vấn của một số vị lãnh đạo ngành văn hóa - thông tin và âm nhạc của Trung ương và thành phố, chúng tôi xin phản ánh cả hai chiều dư luận dành cho bộ phận âm nhạc này: đồng tình và phản đối.

Những tiếng nói đồng tình

Đại tá - NS Doãn Nho: “Có một hiện tượng rất đáng phấn khởi, nhạc trẻ Việt Nam qua những bài thành công với đề tài và ngôn ngữ phong phú đã thu hút được đông đảo công chúng thanh niên. Ngược lại, nhờ sự cổ vũ của công chúng, nhiều tác giả của thể loại này đã tiến một bước dài. Gần đây, nhiều tác giả đã trình làng album mới của mình, thỏa mãn được sự ngưỡng mộ của công chúng. Khả năng cập nhật của nhạc trẻ nói riêng và ca khúc nói chung là rất lớn. Ngôn ngữ của nó luôn biến đổi để thích ứng với những thay đổi thường xuyên trong thị hiếu của công chúng”.

NS Quang Huy: “Đó chỉ là một sân chơi nho nhỏ cho lớp trẻ, chỉ là một mạch nước nhỏ chảy từ dòng suối lớn tưới mát cho vườn hoa trái âm nhạc sum suê. Một mặt nào đó thể hiện rõ hình ảnh của sự tự do tư tưởng đã bắt nguồn và bén rễ”.

NS Phạm Minh Tuấn - phó giám đốc Sở Văn hóa - Thông tin TP. Hồ Chí Minh: “Cái được trong ca khúc của các NS trẻ sáng tác trong giai đoạn hiện nay là tạo ra được nhiều sản phẩm nghệ thuật đáp ứng được nhu cầu của công chúng, đẩy lùi một số sản phẩm văn hóa không lành mạnh ở nước ngoài và nhất là của hải ngoại du nhập bằng nhiều con đường vào TP. Hồ Chí Minh và lan tỏa trong cả nước. Tuy nhiên, tôi vẫn thấy mang máng: sự đẩy lùi này đã thật triệt để hay chưa? Bởi vì, nhìn

ngắm lại các tác phẩm trước đây từ nước ngoài du nhập vào Việt Nam và những tác phẩm hiện nay thì nó chưa thật sự khác biệt nhiều từ ngôn ngữ đến nội dung đề tài và bút pháp”.

Nghệ sĩ ưu tú Trung Kiên - Thứ trưởng Bộ Văn hóa - Thông tin: “Nhạc trẻ Việt Nam vừa qua đã có một vị trí rất tốt. Tôi cho rằng nó đã có mặt tích cực của nó. Cách đây chừng 5, 6 năm, các sân khấu biểu diễn nhạc nhẹ tràn ngập các ca khúc nước ngoài. Nhưng trong 2, 3 năm gần đây đã có biến chuyển như một số bài báo đã ca ngợi: sáng tác ca khúc của Việt Nam đã chiếm lĩnh được sân nhà, nội địa thắng ngoại. Đó cũng là một điều hết sức đáng mừng. Cũng có những ca khúc mới có giá trị được thanh niên yêu thích. Kể cả những vị trung niên cũng yêu thích”.

Tiết tấu nhạc nhẹ trong ca khúc mới đã đưa lại sự sôi động, trẻ trung, phù hợp với giới trẻ, đương nhiên là được họ đón nhận, thậm chí là nồng nhiệt. Do đó, không phải vô tình mà người ta gọi loại nhạc này là nhạc trẻ. Sự ra đời nhanh và nhiều các ca khúc loại này cũng đáp ứng phần nào thị hiếu ưa thích sự mới lạ - cũng là một đặc tính của công chúng thời hiện đại, đặc biệt vẫn là lớp trẻ. Có một đặc điểm nữa mà ca khúc mới có được là tiết tấu đơn giản, dễ thuộc, dễ phổ biến. Rõ ràng, họ đã tạo được cho mình một phong cách sáng tác riêng, đối tượng âm nhạc riêng. Chính nắm bắt được điều này mà các trung tâm

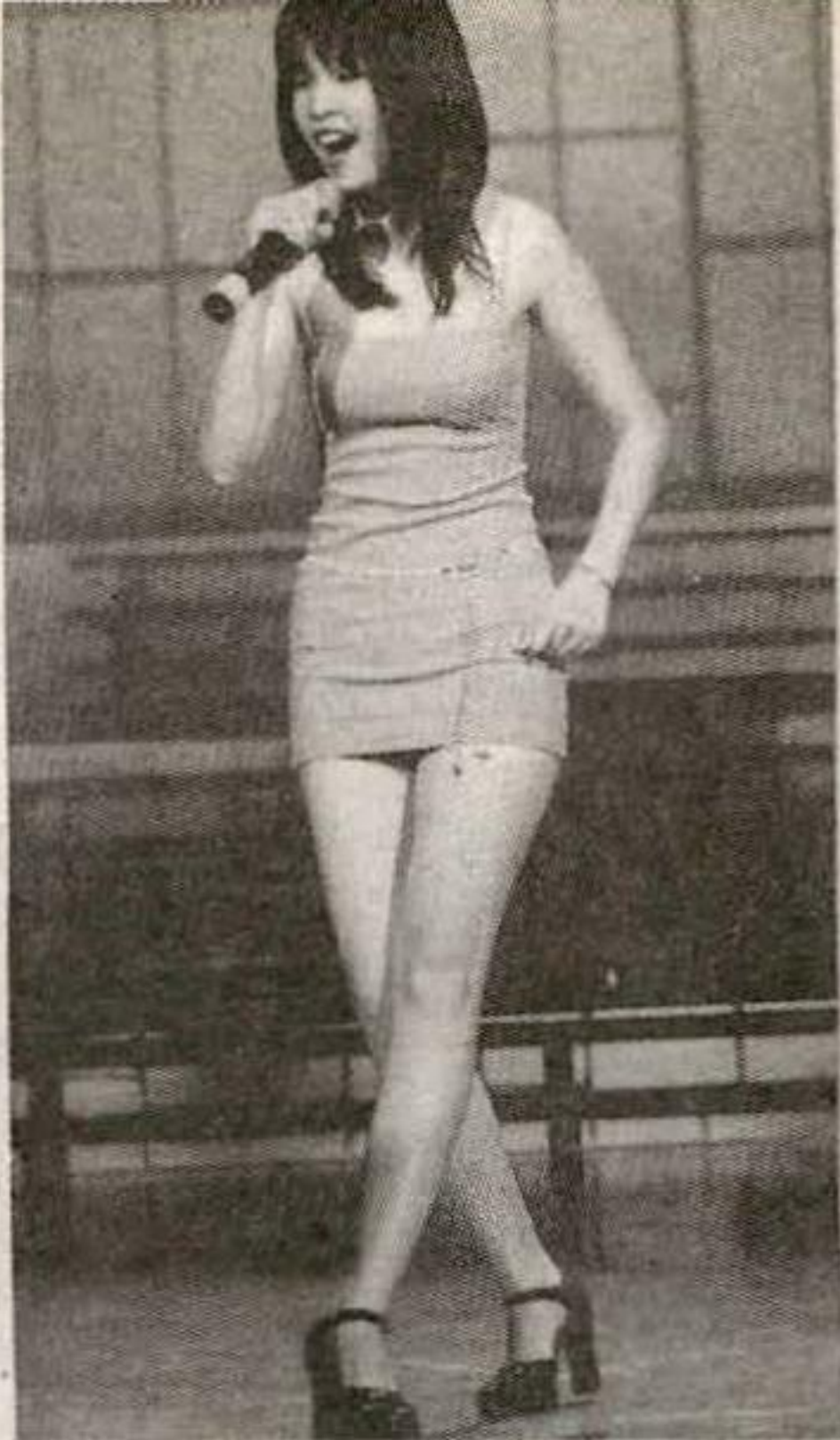
bằng đĩa thời gian qua đã khai thác tối đa, khiến cho số lượng ca khúc này hiện nay vẫn chiếm lĩnh hầu hết trên thị trường âm nhạc.

Tuy vậy, bên cạnh mặt tích cực, ca khúc mới của các NS trẻ cũng nhanh chóng bộc lộ nhiều hạn chế về ca từ cũng như giai điệu. Giới chuyên môn với con mắt nhà nghề tinh tường đã lên tiếng phê phán chỉ trích rất mạnh mẽ và quyết liệt.

Những phê phán nặng tay

NS Tô Hải: "Tôi muốn bắn một khẩu đại bác 105 ly lên trời để báo động một tình hình sáng tác, biểu diễn thời mở cửa này. Như bản báo cáo của Ban chấp hành Hội Nhạc sĩ Việt Nam đã không tiếc những tính từ, trạng từ tồi tệ nhất để chỉ ra xu hướng không chỉ là vô tình ít học mà đang ngang nhiên thách thức với đường lối văn nghệ của Đảng, đi ngược lại một cách có tính toán với Nghị quyết 5".

NS Nguyễn Văn Tý: "Chưa bao giờ trong đời sống âm nhạc của chúng ta lại có những hiện tượng kém phẩm chất, nhảm nhí đến thế... Đó là những âm vang mà tôi không thể nào chịu được. Bởi vì tôi là một NS sáng tác. Tôi đã từng trần trối từng chữ, nốt nhạc thế mà



Ca sĩ Hiền Thục

bây giờ lại có một loại nhạc công khai tuyên truyền một thứ nhảm nhí như thế trong đời sống... Vô hình trung, chúng ta đã xây dựng một nền móng thẩm mỹ cho lớp trẻ là một nền móng vô cùng tệ hại, vô cùng thấp".

NS Phùng Quốc Thụy: "Khá nhiều ca khúc gần đây chưa đáp ứng được yêu cầu thẩm mỹ tối thiểu,

không nói gì đến chức năng giáo dục. Chỉ với chức năng làm đẹp cuộc đời nó cũng không làm tròn, mà nói đúng hơn là nó làm nhỏ. Nó lằm lằm giữa cái đời thường và cái tâm thường sa vào chủ nghĩa dung tục".

NS Hoàng Hiệp cho biết: trước tình hình như vậy, có rất nhiều người gặp NS bộc lộ sự bức xúc và trách Hội Âm nhạc TP. Hồ Chí Minh không có những biện pháp ngăn chặn. Nhưng hội cũng đành chịu thôi vì hội không có chức năng để can thiệp. Năm 1999, với trách nhiệm của mình, hội đã làm công văn gửi ra Bộ Văn hóa - Thông tin đề nghị cấm không cho ba ca khúc: *Trả nợ tình xa*, *Rêu phong* (Tuấn Khanh), *Con gái bây giờ* (Quốc Hùng) lưu hành vì nội dung kém giáo dục và kém thẩm mỹ của chúng, nhưng không được bộ chấp

nhận.

Những bệnh vực quyết liệt

NS Phạm Tuyên - tổng thư ký Hội Âm nhạc TP. Hà Nội: "Việc chấn chỉnh uốn nắn nhạc trẻ là cần thiết, nhưng theo tôi cảm đoán là hạ sách. Theo tôi, phải chiếm lĩnh thị trường này bằng những tác phẩm có giá trị cao hơn, hấp dẫn quần chúng hơn, mạnh mẽ hơn".

NS Phạm Minh Tuấn: "Nhà nước đã quy định rồi - rất rõ: nghệ sĩ có quyền tự do sáng tác, tự do biểu hiện tài năng của mình. Không ai cấm mình gì cả, chỉ cấm làm điều trái luật pháp thôi. Còn về định hướng nghệ thuật, theo tôi bao giờ cũng cần thiết đối với nghệ sĩ nhưng ở mức độ nào thì mỗi người tự nhận thấy vai trò, trách nhiệm của mình, không ai áp đặt cho mình cái định hướng này theo người khác cả. Chỉ có định hướng sao cho đáp ứng được nhu cầu bảo vệ và xây dựng đất nước hiện nay với trách nhiệm của NS và biểu hiện qua tác phẩm của họ".

Nghệ sĩ ưu tú Trung Kiên:

"Chính đồng chí Bộ trưởng Bộ Văn hóa - Thông tin Nguyễn Khoa Điềm cũng như tôi đều thống nhất quan điểm: không nên có thái độ cấm việc lưu hành một số sáng tác của NS trẻ. Mà nên có thái độ tiếp cận, giúp phân tích cho họ, định hướng cho họ. Việc cấm là việc làm bất đắc dĩ, trừ phi những sáng tác đó là phản động, đồi trụy, mang lại những tác hại hết sức xấu cho xã hội, còn những sáng tác chưa phù hợp thì ta phải hướng dẫn, phải tiếp cận với họ bằng một tình cảm chân thành thì họ sẽ tiến bộ và tạo nên cái mới".

Vậy là đã rõ: chủ trương của lãnh đạo ngành văn hóa - thông tin là cơ bản lấy việc uốn nắn giáo dục và định hướng cho giới NS trẻ, giúp họ phát triển theo chiều hướng tốt, có được những tác phẩm mới có ích cho xã hội. Về phía các NS trẻ, ý kiến của họ như thế nào? Mời bạn đọc xem tiếp kỳ 2 ở TGM 409.

Kỳ II: CHẴNG CẦN AI PHẢI NHẮC VÌ ĐÓ LÀ VẤN ĐỀ SỐNG CÒN.

BẠN CÓ BIẾT?

♦ 18 tỉ đôla là số tiền được Liên minh châu Âu (EU) hứa giúp đỡ cho những nước bị thiên tai, thảm họa tàn phá nhưng chưa được thanh toán. Trong đó có 225 triệu đôla cho những người sống sót sau cơn bão khổng lồ Mitch đã tàn phá Trung Mỹ cách đây 2 năm.

♦ 3.400 ngôn ngữ trên thế giới sẽ biến mất dần trong vòng 50 năm tới, nghĩa là cứ khoảng 10 ngày thì 1 ngôn ngữ sẽ biến mất.

♦ 1,25 tỉ đôla Mỹ được trao cho gia đình của những nạn nhân Do Thái bị bọn phát xít giết hàng loạt trong Chiến tranh thế giới lần thứ hai (những nạn nhân này trước chiến tranh có ký quỹ tại Ngân hàng Thụy Sĩ).

Q.V (Theo New Scientist, International Herald Tribune, AP, Associated Press)

Khác với nạn phá rừng kiểu "đu kích" ở các tỉnh duyên hải miền Trung, Tây Nguyên có diện tích rừng bao la, vốn rừng, trữ lượng gỗ quý giàu có hơn, đường sá giao thông tương đối bài bản và có nhiều ngã rẽ để gỗ về xuôi Nam ngược Bắc, nên số lượng lâm tặc (LT) cũng nhiều hơn, cung cách phá rừng cũng đa dạng hơn hẳn. LT ở Tây Nguyên không còn với một hai tác gỗ, hễ đã ra tay là chúng đẵn hàng trăm hàng ngàn khối một lần, tổ chức hoạt động có kế hoạch bài bản, quy mô, không thiếu những vụ việc LT cấu kết với chính lực lượng kiểm lâm (KL), cán bộ xã, huyện, lãnh đạo các lâm trường để cùng nhau phá rừng.

Lâm tặc tấn công kiểm lâm

Ngày 22-2-2000, Đội truy quét LT của huyện Ea Súp (Đắk Lắk) phát hiện tại khu rừng Ya Lốp (giáp ranh với tỉnh Gia Lai) có 23 LT là dân huyện Chư Phong (Gia Lai) sang khai thác trộm gỗ. Toán LT này sử dụng cưa mâm, máy nổ, xe cẩu để khai thác gỗ quý hiếm kéo về tập kết tại tiểu khu rừng số 9 Ya Lê (Chư Prông - Gia Lai). Khi cán bộ tổ chức truy bắt, toán LT này phản thì chống cự, phần chạy về địa

phương. Chỉ một lúc sau, LT đã huy động được hàng trăm người kéo ra dàn hàng ngang tấn công các cán bộ. Đội truy quét LT chỉ có vỏn vẹn 6 người nên đành rút lui cho... yên chuyện.

Không phải chỉ ở giữa rừng sâu, LT mới dám mạnh tay chống đối. Hiện tượng LT chủ động tấn công các cán bộ có chức năng kiểm soát lâm sản ngay trên quốc lộ, lu loa vu vạ ăn chia không đồng đều rồi hành hung người thi hành công vụ ngay

Những cánh RỪNG đông bão

BÁ PHÙNG

Kỳ II: MÁU CỦA RỪNG

Một bãi gỗ nằm trên quốc lộ 19

THẾ GIỚI MỚI

tại các khu vực đông người đã đến hồi báo động. 3 giờ 45 phút sáng ngày 3-8-2000, Hạt Phúc kiểm lâm sản số 2 phát hiện xe 81K 1330 do Hầu Khải Sương (361 Bà Triệu, Pleiku) chạy theo hướng Gia Lai - Đăk Lăk chở lâm sản khai thác trái phép, khi cán bộ KL đưa xe và toàn bộ tang vật về đến gần trạm để xử lý thì phụ xe là Nguyễn Thanh Tuấn đột ngột ôm cứng cán bộ KL đi theo xe áp tải, lái xe tăng ga chạy ngược về hướng Gia Lai. Sau một cú ngoặt tay lái đột ngột khi đang phóng nhanh, xe 81K 1330 bị đổ nhào, 10,4m³ khối gỗ quý hiếm thuộc các loại trắc, hương, cẩm đồ tung tóe bên ta luy đường. Vừa thoát được ra khỏi xe, Sương đã bỏ trốn ngay lập tức.

Đăk Lăk cũng là địa phương xảy ra vụ LT tấn công KL dã man nhất trong lịch sử quản lý và bảo vệ rừng ở nước ta từ trước đến nay (vụ kỹ sư Tâm bị đâm, chém và cắt đứt gân chân) nhưng nếu so với các tỉnh Tây Nguyên còn lại như Gia Lai, Kon Tum thì Đăk Lăk vẫn hầy còn chưa thấm vào đâu.

Rừng gỗ quý kêu cứu - phá rừng với quy mô công nghiệp

Một đồng nghiệp của chúng tôi phân tích: "Nếu vẫn còn những vụ truy quét, tịch thu một vài chục mét khối gỗ thì ngấm cho kỹ tình hình vẫn còn khá; nơi nào có rừng, rừng giàu mà không thấy nghe nói đến chuyện phá rừng thì đích thị ở nơi ấy rừng đã bị LT mặc áo sơ mi, thắt cà vạt, đi giày da phá từ... trên giấy mất rồi. Rừng bị phá theo kiểu ấy hậu quả mới kinh khủng, phá bài bản bằng thiết bị công nghiệp, mở đường cơ giới để ô tô hạng nặng vào tận bãi, rừng bị cưa bằng cưa "lốc"...". Vâng đó là những gì đang xảy ra với những cánh rừng giàu Sệ San, Sa Thầy (Kon

Tum). Từ quăng cuối tháng 6-2000 đến nay, LT Kon Tum đã phát hiện cây sưa, còn được gọi là cây trắc thối (*Dalbergia tonkinensis* Prain) ở vùng rừng Đắc Pnê (KonPlông - Kon Tum) và khi KL chưa kịp can thiệp thì chúng đã lén lút khai thác hàng loạt. Đây là loại gỗ quý, trong danh mục phân loại gỗ quý Việt Nam được xếp vào vị trí thứ tư, chỉ sau cẩm lai (*Dalbergia oliverii* Gamble), cẩm thị (*Diospyros siamensis* Warb) và giáng hương (*Pterocarpus pedatus* Pierre); gỗ có đặc tính thơm, vân gỗ rất đẹp, màu đỏ, vàng; không bị mối mọt, bền, dùng để làm các loại hàng gia dụng cao cấp, đồ mỹ nghệ chạm khắc. Do đặc biệt hiếm, lần đầu tiên được tìm thấy có số lượng lớn ở Tây Nguyên nên giá gỗ sưa rất đắt. Theo Hạt KL KonPlông, giá gỗ này LT mua bán ngay tại huyện đã lên tới 5 - 7 triệu đồng/m³, về đến thị xã Kon Tum leo lên 10 - 15 triệu đồng/m³, nếu lọt xuống đến Quy Nhơn giá có thể lên đến 20 - 30 triệu đồng/m³ - đắt nhất trong các loại gỗ quý, cao hơn cả gỗ pơ mu trứ danh lâu nay. Cùng lâm vào tình trạng thê thảm như cây gỗ sưa là loại hồng tùng (*Dacrydium pierrei* Kinkel). So với các loại gỗ quý khác như cẩm lai, giáng hương thì hồng tùng sinh trưởng chậm, sau 50 năm mới cao được cỡ 18m, đường kính thân trung bình chỉ 20cm, rất ít cây có đường kính thân trên 50cm. Gỗ hồng tùng có mùi thơm, sắc vàng nhạt, thớ thẳng mịn, cứng, khi khô không bị nứt, hầu như không bị biến dạng, chịu nén, chịu uốn tốt. Ngoài ra, lõi cây hồng tùng còn có thể dùng để làm thuốc, làm hương liệu. Quý và đa dụng như vậy nên hồng tùng bị khai thác đến cạn kiệt. Thế nhưng chuyện gỗ quý hiếm của rừng Kon Tum (cẩm lai, giáng hương, trắc, cà te, pơ mu, lát...) bị



Lâm tặc khai thác gỗ kiểu cò con

triệt hạ cũng không gây chấn động bằng chuyện chỉ sau mấy ngày đi kiểm tra theo đơn tố giác của dân, KL Kon Tum đã "phát hiện" hàng ngàn lóng gỗ tròn bị khai thác trái phép nằm la liệt ở một số tiểu khu rừng do mình quản lý, mà liền một lúc lại xảy ra tới hai vụ.

Tháng 2-2000, vụ phá rừng Sê San bị phát giác nhờ sự tố cáo của nhân dân. Kết quả kiểm tra cho thấy hàng ngàn cây gỗ quý đã bị chặt trụi và được vận chuyển đi trót lọt, trên hiện trường chỉ còn 228m^3 gỗ. Vụ việc được khởi tố điều tra. Khi mà cơ quan chức năng chưa kịp lần ra manh mối thì vào tháng 6-2000, cũng từ sự tố giác của nhân dân, cơ quan chức năng lại phát hiện ra vụ phá rừng Sa Thầy, số gỗ còn nằm trên hiện trường bãi tập kết thuộc tiểu khu rừng 636, 639 (là khu vực đã hết rừng) lên đến con số kỷ lục: 4.974m^3 (chỉ thua vụ phá rừng Tánh Linh ở Bình Thuận). 1.472 lóng gỗ (trong đó có tới 6 lóng đã đóng búa bài cây của KL?) thuộc các loại như chò, sao xanh, sao cát, dầu nước,

sến bô bô, chò chai và có cả gỗ quý hiếm như hương, cẩm lai, đường kính lóng gỗ trung bình $0,5\text{m}-1\text{m}$; lóng ngắn nhất là 7m , lóng dài nhất 18m . Một cán bộ ở UBND huyện Sa Thầy phân tích: "Đốn được từng đó gỗ chắc chắn phải khai thác với quy mô công nghiệp, phải dùng xe cơ giới, phải có hàng trăm người tham gia. LT lẽ lẽ không thể làm được chuyện này. Từ tiểu khu rừng 636, 639 nếu muốn "đào thoát" ra khỏi tỉnh Kon Tum chỉ mất chừng 80km . Nếu đừng bị UBND tỉnh Kon Tum yêu cầu kiểm tra khẩn cấp thì nhiều lắm cũng chỉ 5 đêm là 1.472 lóng gỗ bự chẳng này sẽ được dọn sạch. Điều kỳ lạ là trong 5 - 6 tháng liền, KL Sa Thầy không hề hay biết có LT "chặt trộm" cây gỗ trên địa bàn mình giám sát; vậy mà khi lãnh đạo tỉnh làm căng, chỉ 90 phút, KL huyện Sa Thầy đã tìm ra được 2 bãi gỗ lậu có đến 1.062 lóng - 3.625m^3 . Tài đến thế là cùng. Mặt khác, muốn vào được khu vực khai thác gỗ, duy nhất chỉ có một đường. Khai thác chừng đó gỗ, lực lượng xe máy phải lên

Theo bảng phân loại gỗ tạm thời ban hành kèm theo Quyết định 2198/CN của Bộ Lâm nghiệp tháng 11-1977 (đã được Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn bổ sung vào năm 1999), gỗ nhóm I có 41 loại, dẫn đầu là: 1. Cẩm lai (*Dalbergia oliverii* Gamble); 2. Cẩm thị (*Diospyros siamensis* Warb); 3. Giáng hương (*Pterocarpus pedatus* Pierre); 4. Sưa (*Dalbergia tonkinensis* Prain); 5. Trắc đen (*Dalbergia nigra* Allen); 6. Trắc vàng (*Dalbergia fusca* Pierre).

đến hàng trăm chiếc, lâm trường là chủ rừng, KL giữ việc giám sát, ủy ban xã quản lý hành chính, thế mà nói không hề hay biết thì làm sao dân tin?". Câu hỏi rừng Sê San, Sa Thầy bị loại LT nào phá hoại, ai sẽ phải chịu trách nhiệm trong vụ việc này còn chưa được trả lời, dư luận cả nước về 2 vụ phá rừng kinh khủng của Kon Tum chưa hết xôn xao, chưa kịp lắng xuống thì ở "tỉnh song sinh" cách đó không xa, rừng K. Bang, Chư Sê (Gia Lai) cũng lên tiếng kêu cứu tuyệt vọng.

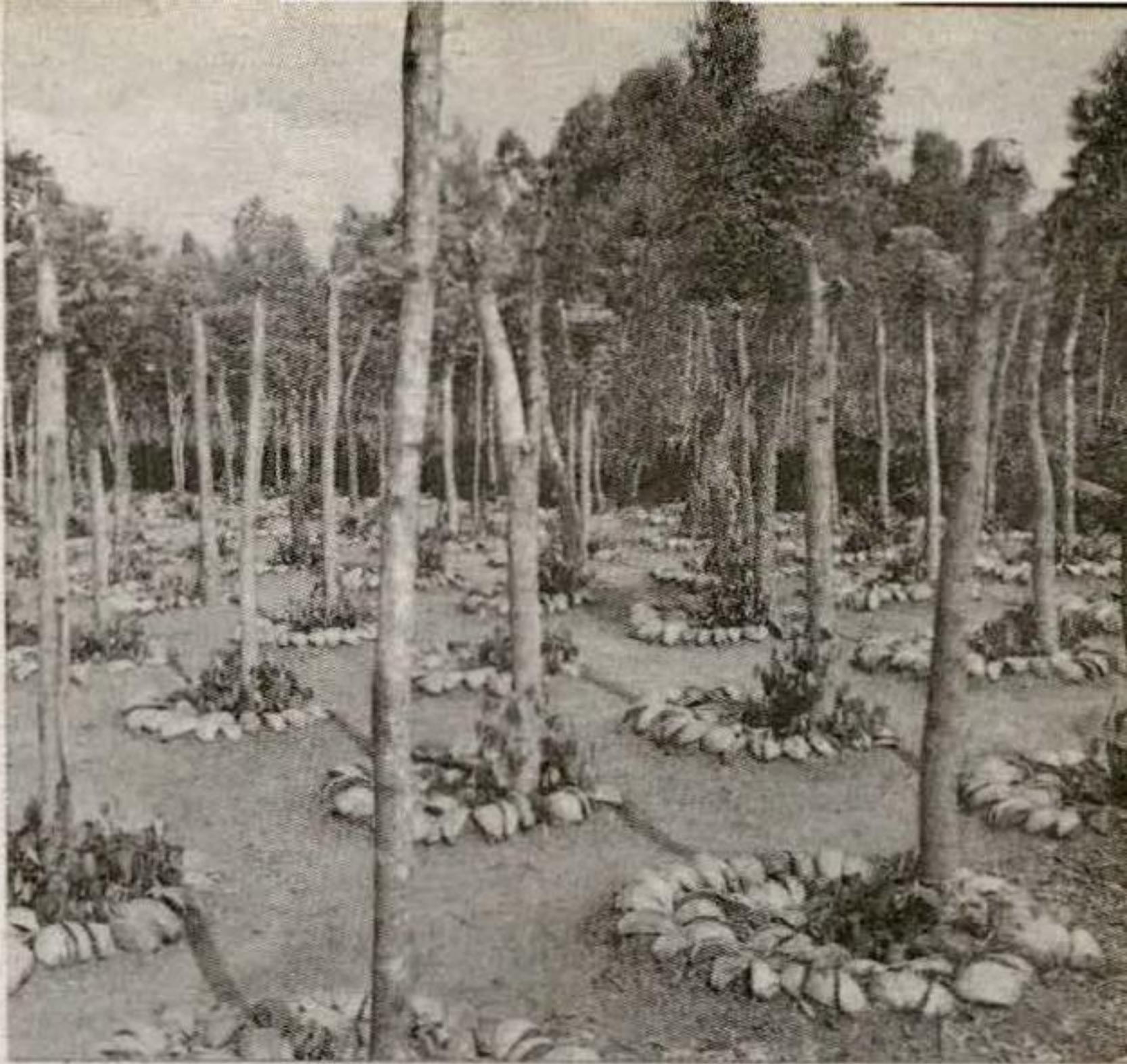
Tiêu xanh thì rừng trắng

Trong khoảng mười năm trở lại đây, ý thức được hậu quả của việc khai thác ồ ạt rừng tự nhiên, tỉnh Gia Lai đã lần lượt cho đóng các cửa rừng ở Đức Cơ, Ia Grai, Chư Prông... Nhưng nạn khai thác gỗ trái phép vẫn cứ âm ỉ chỉ chờ dịp sôi lên trở lại. Từ đầu năm 2000 đến nay, nhu cầu gỗ làm trụ tiêu ở khu vực Tây Nguyên tăng cao đột biến, không chỉ ở các vùng rừng giàu mà ngay cả tại các vùng rừng nghèo, LT cũng ồ ạt khai thác gỗ. LT đi công khai và ồn ào như đi hội, điển hình là ở vùng rừng các huyện Kông Chro, K. Bang. Bức xúc trước tình trạng LT ngang nhiên cư trú trái phép,

công khai dùng vũ khí quân dụng đe dọa những hộ đã được Nhà nước giao rừng quản lý, đồng bào ở làng T. Leng yêu cầu huyện đội, KL về lập lại trật tự. Hỡi ôi! Vừa đến tiểu khu 844 thuộc lâm trường Lơ Ku, cán bộ điều tra đã phát hiện trên hiện trường ngoài số gỗ trụ tiêu, có 6 cây gỗ hương cỡ 60 năm tuổi đã bị chặt hạ, ước tính số gỗ bị mất lên đến 37m³. Ở tiểu khu 828 thuộc lâm phần của lâm trường Krông Pa đã có 7 cây hương, lát bị hạ, thiệt hại lên đến gần 68m³ gỗ. Tương tự, lâm trường Đức Cơ có 152m³ khối gỗ quý đã bị khai thác trộm. Số lượng và mật độ cán bộ, trạm kiểm soát có chức năng, nhiệm vụ giữ rừng ở huyện Mang Yang (Gia Lai) rất lớn: 1 đội chống buôn lậu của huyện với sự tham gia của công an, huyện đội, quản lý thị trường; 1 đội kiểm soát cơ động của hạt KL, trên quốc lộ 19 đoạn chạy qua xã Đăk Giá có trạm kiểm soát lâm sản Plei Bông; từ "túi gỗ" Hải Giang ra thị trấn Kon Dong, lâm trường Mang Yang II cũng bố trí 2 trạm cửa rừng... nhưng gỗ lậu vẫn cứ thế mà tuồn xuống theo các chuyến xe khách.

Nếu LT ở Đức Cơ, Ia Grai, Chư Prông, Kông Chro, K. Bang khai thác gỗ trái phép để đầu nậu gỗ tập trung chuyển về bán cho các doanh nghiệp lén dùng gỗ trôi nổi sản xuất hàng xuất khẩu ở Quy Nhơn thì những vùng rừng lân cận với tỉnh Đắk Lắk như rừng Chư Sê lại nhức nhối với nạn phá rừng lấy gỗ làm trụ tiêu. Tại khu cầu 110 vùng giáp ranh giữa hai huyện Ea H. bo (Đắk Lắk) với Chư Sê (Gia Lai) có 40 hộ di cư tự do từ các nơi khác (chủ yếu từ các tỉnh phía Bắc) khai thác gỗ làm củi, xây dựng, làm trụ tiêu, chỉ trong một đợt truy quét sơ sơ đã thu giữ được tới 38,12m³ gỗ tròn, 35m³ gỗ xẻ. Ông Nguyễn

En - giám đốc lâm trường Chư Sê cho biết: "Quốc lộ 14 chạy dọc theo chiều dài của huyện rất thuận tiện cho LT tập kết gỗ chờ xe đến, địa bàn nóng nhất thuộc các xã la Le, la Ko, la Blang. LT khai thác gỗ chủ yếu để làm trụ tiêu, mà bây giờ chúng cũng quái lắm, làm trụ tiêu mà chúng cũng chọn cho được gỗ nhóm 1, nhóm 2, mà phải là cây đẹp mới ưng. Lâm trường bố trí 2 trạm gác rừng và trong 1 tháng đã tịch thu được hơn 400 cây



gỗ làm trụ tiêu. Điều đau khổ nhất là hàng ngày thấy gỗ rừng thuộc lâm phần mình quản lý, của rừng Đắk Lắk sang, khai thác từ lòng hồ Ayun Hạ đến nhưng xe của chúng đã ra đến quốc lộ thì mình chịu sầu vì chỉ có công an mới có quyền chặn xe. Chỉ tính riêng một huyện Chư Sê thôi, đã có 600ha tiêu, hộ ít thì 500 - 700 gốc, hộ nhiều thì vài ngàn gốc, giá tiêu cứ leo đều đặn lên đến cả trăm ngàn đồng một ký nên biết là gỗ lậu dân vẫn cứ mua, mà còn mua thì còn nạn LT đi chặt cây về cung cấp. Tiêu xanh thì rừng trắng".

Hàng ngàn hecta rừng gục xuống, hàng ngàn khối gỗ các loại lũ lượt kéo nhau rời rừng núi xuôi về phố thị..., vượt qua các trạm kiểm soát chức năng một cách khó hiểu. Rừng phòng hộ, bảo vệ nguồn nước cho các công trình thủy lợi bị phá ngay trước mắt dân. Rừng nguyên sinh, rừng trong vườn quốc gia, trong khu bảo tồn thiên nhiên bị đốn gục bất chấp những lời kêu cứu của những người có trách nhiệm. Rừng bị phá bằng nhiều biện

Mỗi trụ tiêu như thế này là một cây rừng ngã xuống

pháp, cách thức khác nhau, vì hám lợi nhiều cán bộ nhà nước cũng đã thuê người phá rừng. Vụ phá rừng nghiêm trọng xảy ra tại tiểu khu rừng số 1075 do lâm trường Ea H·Leo quản lý, với diện tích rừng nguyên sinh bị phá trụi đến hơn 50ha là một ví dụ. Các đối tượng phá rừng (là người Nghê An, Hà Tĩnh, Hà Tây di cư tự do, nhập cư trái phép) khai rằng họ được ông Nguyễn Văn Khỏe - cán bộ lâm trường Ea H·Leo, ông Hồ Văn Vinh ở nông trường cà phê Ea H·Nin thuê với giá 800.000đ/ha, khi chặt được 50ha thì bị đồng bào xã Đ·Liêya phát hiện và báo cáo cho chính quyền biết. Thống kê và phân tích về tình hình quản lý bảo vệ rừng của ngành KL các tỉnh Tây Nguyên bắt đầu phức tạp hơn với sự xuất hiện một nhóm đối tượng LT mới: LT là người của ngành lâm nghiệp, của KL. Chưa bao giờ LT ở miền Trung - Tây Nguyên lại đa dạng và phức tạp như hôm nay.

(Còn tiếp)

Kỳ cuối: NHẬN DIỆN LÂM TẶC

■ ĐIỆN ẢNH THẾ GIỚI ■

NĂM 42 TUỔI, THÀNH LONG LÀ MỘT TRONG NHỮNG DIỄN VIÊN CAO GIÁ NHẤT Ở CHÂU Á. NGƯỜI TA THƯỜNG SO SÁNH ANH VỚI LÝ TIỂU LONG. GIỜ ĐÂY, Ở TUỔI 46, CÁI TÊN JACKIE CHAN (THÀNH LONG) ĐÃ NỔI TIẾNG KHẮP NƯỚC MỸ.

“Khi khán giả bước vào phòng chiếu phim, tôi muốn họ thấy chính Thành Long chứ không phải kẻ đóng thế” - Thành Long nói. 15 năm sau thất bại của bộ phim đầu tiên của anh ở Mỹ - *The Big Brawl*, cuối cùng anh đã biết được sự nổi tiếng qua bộ phim *Rumble in the Bronx* với hơn 30 triệu đôla doanh thu ở Mỹ, một thành tích mà lúc đó chỉ dành cho Jean Claude Van Damme.

Những vai nguy hiểm - có hề chi!

Chào đời tại Hong Kong ngày 7-4-1954 trong một gia đình gốc Quảng Đông, có cha làm ở đại sứ quán Pháp nên cậu bé Thành Long có dịp biết được một ngôn ngữ mà anh sẽ gặp lại thường xuyên vào giữa thập niên 1980 khi làm việc với đoàn cascadeur của Remi Julienne. 7 tuổi, Thành Long vào trường kịch nghệ của thầy Yu Shanyuan. Trong 7 năm, anh học

kỹ luật của trường Opéra ở Bắc Kinh (nơi mà các hợp đồng có ghi rằng học viên có thể chết) và môn kung-fu của các trường học ở

Thành Long

NGÔI SAO KUNG-FU

MINH THU

Thành Long trong phim
Chàng trai Thượng Hải

phía bắc. Những đòn quyền miền nam được học sau đó khi anh làm việc như cascadeur trong các phim kung-fu. Màn diễn nổi bật nhất của anh vào thời ấy là vai một người Nhật bay xuyên qua vách ngăn và đáp xuống thảm cỏ (một vai do Lý Tiểu Long đóng trong phim *Quyết thắng*). Sau vài bộ phim nhỏ thất bại do Lo Wei quay ở Đài Loan, Thành Long nổi bật ở Hong Kong với phim *Drunken Master* của đạo diễn Yuen Wooping vào năm 1978. Hứng khởi với thành công này, Thành Long chuyển sang làm đạo diễn vào năm sau với phim *La Hyène Intrépide* và trở về hãng phim Golden Harvest để đóng phim *The Big Brawl*, phim tiếng Anh đầu tiên của anh. Dù chưa thành công, nhưng nhờ các



bộ phim Trung Quốc, Thành Long trở thành diễn viên nổi tiếng nhất châu Á - một vị trí mà anh giữ được cho đến ngày nay. Năm 1987, ở tuổi 33, Thành Long thực hiện phim *Kế hoạch A* phần 2, tiếp theo phim *Các thủy thủ biển Đông* mà anh đóng trước đó 4 năm. Năm trước đó, Thành Long suýt chết khi bị ngã lúc đóng phim *Ông thuốc nổ* ở Nam Tư. Không ngừng chăm chút các cảnh hay đóng những vai nguy hiểm, giờ đây anh bắt đầu thận trọng hơn - trong phim *Trung sĩ tuần duyên Mao* đã giúp cho những người chống đối bị cảnh sát Bắc Kinh săn đuổi đến Hong Kong hay qua phim *VF* với câu chuyện cảnh sát tham nhũng. Những cảnh chiến đấu đầu tiên trong khách sạn của bọn ma cô thật ngoạn mục và cảnh cuối đã tôn vinh Buster Keaton - thần tượng của Thành Long.

Anh cá là bộ phim do chính Thành Long thực hiện. Kinh phí cho màn cuối cùng đã khiến cho Hãng Golden bị lỗ. Thành Long phải nhường chiếc ghế đạo diễn cho người khác, nhưng vẫn giữ chức vụ chọn lựa diễn viên và phân hành động. Phim *Câu chuyện cảnh sát* 3 năm 1992 và *Rồng sinh đôi* được quay trong các điều kiện đó và không làm ảnh hưởng đến danh tiếng của Thành Long ở Hong Kong, hay các bộ phim của anh. Trong phim *Anh cá*, Thành Long hoàn toàn chỉ đạo việc sản xuất. Đây là quyết định rất quan trọng vì bộ phim này đưa ra một tham vọng nghệ thuật cao hơn, thay vì chỉ thiên về những màn đánh đấm như các phim trước.

Chinh phục Hollywood

Câu chuyện cảnh sát tập 3 đánh dấu sự trở lại của Thành Long mà hành động lấn lướt sự khôi hài. Sau đó, Thành Long quay tiếp phim *Câu chuyện tội ác*. Kết quả thật tuyệt vời, vì đây là một trong những bộ phim hình sự hay nhất của thập niên 1990, tiếp theo thành công của loạt phim *Một thời ở Trung Quốc* của đạo diễn Tsui Hark do Lý Liên Kiệt đóng. Đến năm 1993, Thành Long quay lại với phim kung-fu nói về Hoàng Phi Hồng. Phim *Drunken Master* phần 2 là một phim kung-fu theo kiểu cũ, vì do đạo diễn Liu Chia-Liang thực hiện. Dù có sự bất đồng giữa Thành Long và đạo diễn, nhưng thành công rất tuyệt vời. Cảnh chiến đấu dưới xe lửa giữa Thành Long và Liu Chia-Liang quả là đỉnh cao (Thành Long không chỉ tập võ để chuẩn bị cho các vai diễn, mà anh còn giữ thể hình, tập luyện tay và vai, những phần quan trọng cho các màn đóng thế).

Năm 1995, Thành Long gặp lại đạo diễn Stanley Tong (phim *Câu chuyện cảnh sát* 3), để quay phim *Rumble in the Bronx*, có nội dung gần giống *Mãnh Long quá giang* của Lý Tiểu Long. Ra mắt vào mùa xuân 1996 ở Mỹ trong 1.800 rạp, *Rumble in the Bronx* đã thu được hơn 30 triệu đôla và Thành Long trở thành một trong những diễn viên sáng giá nhất ở Mỹ.

Ở tuổi 46, ngôi sao Hollywood Thành Long khẳng định rằng anh sẽ không thay đổi gì. Trước tiên là sự quyết tâm đóng những cảnh khó dù đã bị gãy vài xương sườn và tay chân (kết quả của những cảnh quay hiểm nghèo). Anh cho biết, nghị lực đó có từ Jean-Paul Belmondo (diễn viên gạo cội Pháp) mà anh không bỏ qua phim nào. Khán giả chỉ tin vào những pha nguy hiểm khi chúng có thể tin được. Nếu thấy khán giả vỗ tay tán thưởng một người đóng thế thì anh sẽ rất đau khổ. Khi chọn loại phim cao bồi, Thành Long đã thực hiện ước mơ thời trẻ. “Lúc còn bé, tôi thường chơi trò cao bồi và người da đỏ. Tôi còn giữ được những bức ảnh mà tôi mang bất, đội mũ cao bồi. Dù niềm đam mê của tôi không đủ để thực hiện một phim cao bồi hay, nhưng dự án khởi đầu của tôi đã là cơ sở cho các nhà biên kịch Mỹ viết bộ phim *Chàng trai Thượng Hải*”. Chuyện phim kể về công chúa Pei Pei bị bắt cóc ngay trước mũi đội cấm vệ quân tại Bắc Kinh vào cuối thế kỷ 19 và được đưa đến miền Tây nước Mỹ. Pei Pei chỉ được thả ra với số tiền chuộc rất lớn. Chon Wang (Thành Long thủ vai) nằm trong nhóm được giao nhiệm vụ đi giao tiền. Anh đã nhanh chóng làm quen với miền Viễn Tây: người da đỏ, cao bồi, quán rượu, gái nhảy, những kẻ tìm vàng. Thật là một chuyến phiêu lưu đầy ngạc nhiên của một người Trung Quốc đến nước Mỹ... Đây là một phim hài mới nhất do Thành Long sản xuất và thủ vai chính. Trái với Lý Tiểu Long, Thành Long luôn từ chối việc ra vẻ quan trọng. Là một võ sư kung-fu, trong 20 năm, anh đã tạo nên một phong cách đặc biệt và độc đáo. (Tổng hợp từ *Karaté & Figaro*, 8.2000)

Những cuộc đấu trí của CẢNH SÁT THẾ GIỚI

CÔN BẢNG

Cuộc họp báo bí mật

Trong bóng đêm ngọt ngào của mùa hè, người đàn ông có mái tóc bạc sớm lặng lẽ xuống máy bay của quân đội Thổ Nhĩ Kỳ và bước lên một chiếc xe hơi bọc thép. 6 chiếc xe khác có cửa kính sậm đi theo hộ tống. Hướng đi là trung tâm cao cấp Kartal Maltepe, không xa nhà tù quân sự cũ kỹ, nơi người đàn ông đã vượt ngục cách đây 20 năm. Sau đó một năm, người đàn ông này bị bắt giữ ở Ý và bị giam suốt 19 năm. Đó là Mehmet Ali Ağar, bị dẫn độ về Thổ Nhĩ Kỳ. Năm 1981, y trở thành người Thổ Nhĩ Kỳ nổi tiếng nhất thế giới do đã... bắn vào Đức giáo hoàng Jean-Paul II. Ağar bị Ý kết án chung thân rồi lại được hưởng khoan hồng. Sau đó, y lại chịu án tù 10 năm do đã giết tổng biên tập nhật báo *Milliyet* vào năm 1979. Bị kết án đủ kiểu như vậy, Ağar vẫn tỏ ra bình thản, thậm chí tự hào "là người đọc kỹ báo chí Thổ Nhĩ Kỳ, xem truyền hình đều đặn, nói i

Kỳ cuối: TÓM CỔ SÓI XÁM

tiếng Thổ Nhĩ Kỳ hàng ngày, không quên cội nguồn". Xà lim cá nhân của y ở Ý là loại F, loại chỉ dành riêng cho các boss mafia, bọn khủng bố cực kỳ nguy hiểm và các tín đồ giáo phái hắc ám.

Một người khác cũng đang tự hào. Đó là Hayvi Kozakıoğlu, giám đốc Sở cảnh sát Istanbul (Thổ Nhĩ Kỳ), người cách đây 21 năm đã thò cổ Agca. Bộ trưởng Nội vụ Thổ Nhĩ Kỳ đã ra lệnh cấm mọi cuộc tiếp xúc với báo chí. Hayvi, lần đầu tiên, chấp nhận một cuộc họp báo về chủ đề Ağar.

Cuộc họp báo diễn ra bí mật trong phòng khách của nhật báo *Hurriyer*. Nơi họp được canh gác cực kỳ cẩn mật - như sân bay quốc tế Atatürk - bằng tia X và tiểu liên. Một quan chức cao cấp trong ngành cảnh sát mở đầu:

"Cảnh sát Ý bắt Ağar và giữ hẳn suốt

Hayvi Kozakıoğlu

19 năm nhưng không thể làm sáng tỏ vụ ám sát giáo hoàng. Chúng tôi, trong vòng 5 tháng, đã bắt hẩn khai mọi chi tiết về vụ giết tổng biên tập Ipekci, không bằng bất cứ hình thức tra tấn nào, dù là tâm hồn hay thể xác. Tôi có thể khẳng định với quý vị là chẳng có đến một cái búng tai đối với Aga". Chính Aga cũng thừa nhận với các phóng viên: "Không một ai bắt tai tôi cả". Câu chuyện được kể lại một cách tỉ mỉ...

Vụ ám sát thách thức pháp luật

Ngày 1-2-1979, lúc 19 giờ. Tổng biên tập Abdi Ipekci trở về nhà bằng xe hơi. Đến một góc phố, xe bị chặn lại. Nhiều phát súng vang lên. Một nhà báo đã bị giết ngay giữa Istanbul. Bọn giết người bỏ trốn ngay sau đó. Tiếng đồn lan ra lập tức và công luận lên tiếng. Người ta bị phẫn, muốn công lý phải chứng tỏ sức mạnh. Nạn nhân là một nhà báo giỏi, nổi tiếng, được mến phục vì rất can đảm trong việc bảo vệ cái thiện, chống lại cái ác. Ông đặc biệt quan tâm đến mafia Thổ Nhĩ Kỳ, tổ chức tội ác mà ông cho là có tác dụng "xúi giục" những cuộc khủng bố đẫm máu. Lúc này, đất nước Thổ Nhĩ Kỳ đang trải qua một giai đoạn khó khăn nhất của lịch sử. Bọn giết người cực đoan lộng hành như chỗ không người, ám sát rất nhiều nhân vật có tiếng tăm. Các đường dây buôn lậu vũ khí chẳng chịt như mạng nhện. Tất cả như một lời thách thức lớn đối với pháp luật. Dân chúng rất hoang mang và phẫn nộ, muốn cảnh sát phải tái lập trật tự càng sớm càng tốt. Trong bối cảnh đó, Hayvi được lệnh rời nhiệm sở phó quận Erzurum để làm cảnh sát trưởng ở Istanbul. Ông không thể từ chối và càng không thể mắc bất cứ sai lầm nào, dù rất nhỏ. Hayvi bị đặt ngay

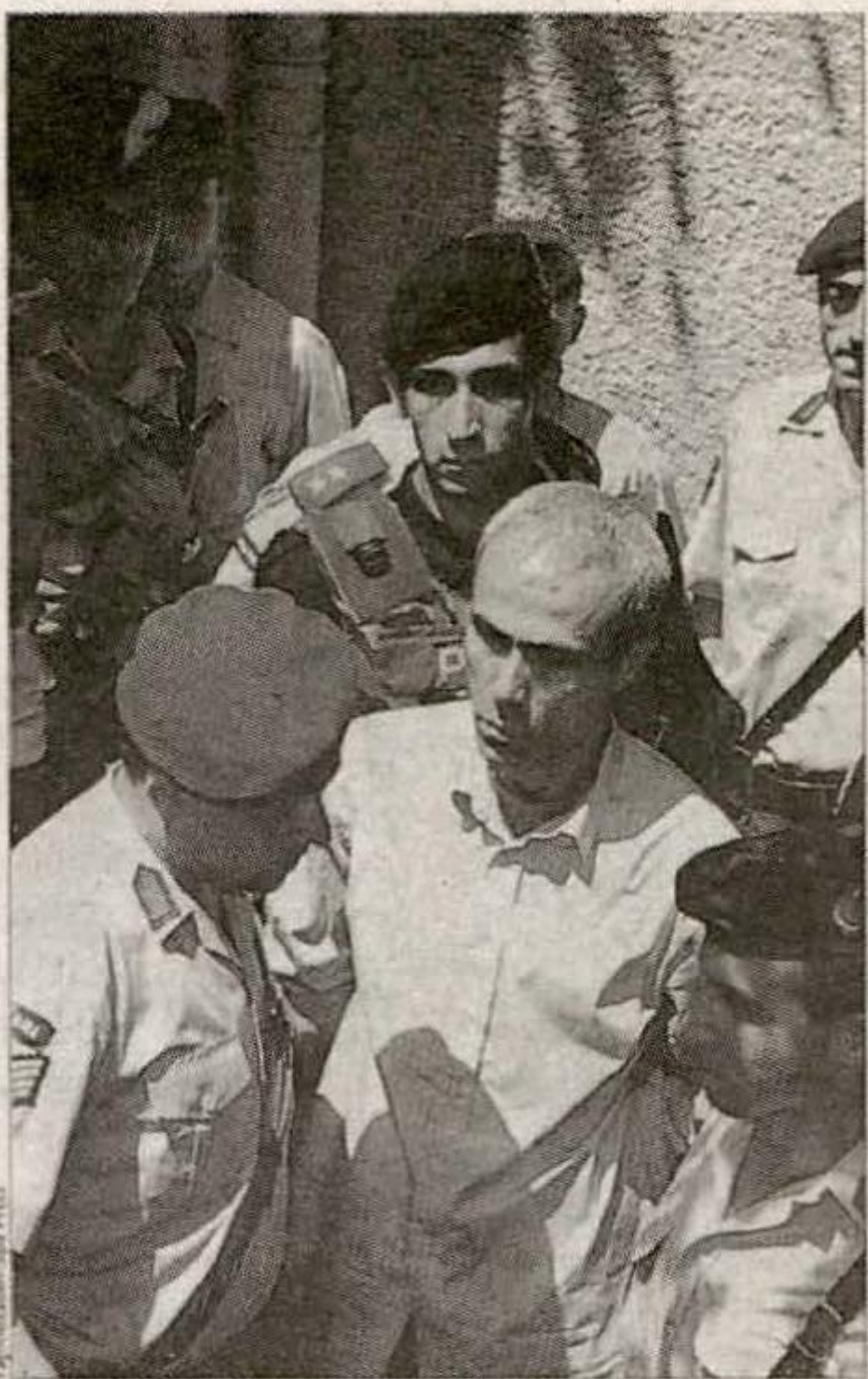
trước thử thách cực lớn: phải bắt ngay bọn tội phạm, nếu không, danh dự của ngành cảnh sát quốc gia sẽ bị xúc phạm.

Hayvi đã thiết lập một cơ chế nhân sự mới, toàn những thanh tra và cảnh sát xốc vác, thông minh và can đảm. Ông đặc biệt chú trọng vai trò của hệ thống cộng tác viên cả trong và ngoài nước. Tất cả đều phải có những bản báo cáo chi tiết hàng ngày, liên quan đến lĩnh vực mình phụ trách. Hayvi và cấp dưới tập hợp tất cả lại, phân tách, tổng hợp, loại suy, phân loại. Đúng lúc này, tòa soạn báo *Milliyet* thông báo một phần thưởng lớn cho ai tìm ra bọn giết người. Theo Hayvi, đây là việc làm tốt về mặt ý định, nhưng làm cho công tác điều tra thêm phần... rắc rối. Nhiều kẻ háms lợi đã dựng lên hiện trường giả, tố cáo lung tung, mong lĩnh thưởng. Những hồ sơ tố cáo bay về như bướm bướm, nhưng chỉ toàn là giả. Hayvi cương quyết siết chặt đầu mối quanh các băng đảng mafia và bọn cực hữu. Cái tên Aga bắt đầu được lưu ý. Ngày 11-7-1979, tại một bar, Aga bị bắt. Hayvi và những chuyên gia hỏi cung làm việc ngay.

Chân dung sói xám

Aga chào đời ngày 9-1-1958 tại một khu ổ chuột gần Malatya, thành phố "bệnh hoạn" của các băng đảng mafia. Bố của y nghiện rượu nặng và chết sớm, để lại một bà vợ thất nghiệp và ba đứa con. 17 tuổi, Aga học khoa sử ở ĐH Ankara, rồi học khoa kinh tế ở ĐH Istanbul. Theo luật sư của gia đình Ipekci thì y đã được mafia "chấm" từ năm 1976. Y sẽ sang châu Phi để học trong một trại huấn luyện, còn chỗ của y trong trường đại học sẽ có người trám vào. Aga đã thả sức tung hoành bằng bạo lực, đặc biệt

khi y tham gia phong trào *Sói xám*, một chi nhánh có vũ trang của Đảng hành động quốc gia (MHP). Khi bị bắt, Ağá thản nhiên chờ đợi những trận tra tấn chết đi sống lại nhưng chẳng ai động đến một sợi tóc của y. Cuối cùng, kẻ giết người hiểu rằng mình đang đụng phải những viên cảnh sát "trí tuệ" và can đảm. Sau bao lần đấu trí và thua cuộc, Ağá thừa nhận tội giết người và vẫn cao giọng: "Tôi đã giết một con lợn"! Nhưng lời thú tội của y được xác minh bằng lời của một nhân chứng mục kích, được giữ bí mật đến tận ngày xét xử. Đó là một người đồ xe hơi gần đó và bật đèn pha... Anh ta đã thấy tên giết người chạy ngang qua ánh đèn sáng quắc, đôi tay cầm súng và nhét súng vào thắt lưng trước khi chui vào một chiếc xe đang chờ sẵn. Hai tông phạm với Ağá được xác minh lý lịch ngay sau đó. Một tên - cũng là thành viên *Sói xám* - được bốc ngay lên máy bay trực chỉ Istanbul. Ngay trong chuyến bay, hắn đã thú nhận tất cả, rằng "tôi chờ Ağá trong một xe hơi nổ máy sẵn". Tên kia là thành viên của một băng mafia ở Malatya có nhiệm vụ cung cấp súng cho Ağá, đã trốn sang Đức. Hayvi cho rằng các nước châu Âu đã không nhiệt tình giúp đỡ Thổ Nhĩ Kỳ trong việc truy bắt bọn khủng bố. Điều quan trọng là Ağá đã nói với Hayvi: "Đến lúc này, các ông chỉ bắt được những thằng tép riu như tôi". Sau cái chết của ông tổng biên tập, hàng loạt vụ giết người đã diễn ra với nạn nhân là các giáo sư đại học, doanh gia, sĩ quan quân đội... Thị trường



Mehmet Ali Ağca về Thổ Nhĩ Kỳ ngày 16-6-2000

vũ khí lại có quan hệ chặt chẽ với những vụ khủng bố như vậy.

Suốt vụ xét xử, Ağá tỏ ra sốt ruột. Y kêu gọi "chiến hữu" giải thoát mình, nếu không y sẽ khai hết tên tuổi "thượng cấp". Ngày 23-11-1979, y vượt ngục, với bộ quần phục và giấy thông hành, vượt qua mọi trạm gác. Hayvi ngờ rằng Ağá có "tay trong" rất lợi hại. Vài hôm sau, một ngày trước chuyến viếng thăm của Giáo hoàng tại Ankara, kẻ đào tẩu đã gửi một bức thư viết tay cho cả báo giới Thổ Nhĩ Kỳ, bày tỏ ước muốn "giết chết Giáo hoàng". Mọi biện pháp an ninh đều được tung ra, Đức giáo hoàng tỏ ra rất thận trọng, còn Ağá thì biến mất.



Abdi Ipekci

Ngày 13-5-1981, tại quảng trường Saint Pierre ở Rome (Ý), y lại xuất hiện, bắn liền 3 phát vào "cái bóng mặc áo trắng đang rẽ qua đám đông". Trúng đạn ở bụng, ở một bàn tay và cánh tay, Đức giáo hoàng quy xuống tại chỗ, trước 20.000 tín đồ, vết thương trầm trọng nhưng không gây tử vong. Ağa bị bắt tức thì. Những cuộc hỏi cung của người Ý

♦ *Tình yêu giết chết thời gian, nhưng chính thời gian cũng giết chết tình yêu.*

Ngạn ngữ Anh

♦ *Hãy ngừng nói ngay khi nhận thấy bản thân mình hoặc người nói chuyện với mình đang nổi nóng. Lời không nói ra là lời vàng lời bạc.*

L. Tolstoy

giội xuống như mưa rào. Vô ích. Ağa là kẻ thông minh và biết cách chọc giận người khác. Theo cảnh sát Ý thì "trong 10 lần hỏi cung, hắn trưng ra 10 kịch bản khác nhau"! Lúc thì y khai "chỉ có mình tôi dựng kịch bản ám sát", lúc lại là "có cả lô tông phạm". Khi cảnh sát Ý bắt đầu hết kiên nhẫn thì Ağa lại khai là "chịu sự chỉ huy của Sở mật vụ Sofia (Bulgaria), sau đó là Matxcova, rồi CIA (Mỹ), hoặc quân đội Thổ Nhĩ Kỳ. Cuối cùng, y nhập vai điên loạn khá hoàn hảo. Nhưng Hayvi cho các chuyên gia tâm thần ở Istanbul làm việc ngay và có kết luận chính thức: "Ağa không hề có bất cứ dấu hiệu nào của bệnh tâm thần". Hayvi cho rằng vụ ám sát Ipekci và Đức giáo hoàng không phải là hai vụ riêng rẽ mà đều do một "ban tham mưu" trực tiếp chỉ huy, có kế hoạch chi tiết hãn hoi. Ngay cả những kẻ giúp Ağa vượt ngục cũng vậy.

Lúc ngồi tù ở Ý, Ağa vẫn được "khách quý" thăm hỏi. Đó là một số boss mafia Ý và một số thành viên của các tổ chức bí mật ở quốc gia này. Trong khi vụ việc cực kỳ rối thì Đức giáo hoàng lại tỏ ý tha thứ cho Ağa. Những tin đồn thất thiệt được tung ra tới tấp, đại để "Vatican có dính líu gì không, hay Ağa có chịu sự chỉ huy của một tổ chức tôn giáo nào không?".

Khi sự bàn bạc giữa Ý và Thổ Nhĩ Kỳ đi đến thống nhất thì Ağa cũng được dẫn về quê hương. Vụ án chắc chắn còn gây nhiều rắc rối, vì luật sư biện hộ cho Ağa - trong cả 2 vụ - đã lên đến hàng trăm người! Một tòa án nữa sẽ được thành lập khẩn cấp ở Thổ Nhĩ Kỳ. Nhưng điều quan trọng là con sói xám đã sa lưới...

(Theo *Nouvel Observateur* 9.2000)

Thành phố 80.000 dân DI ĐỘNG TRÊN BIỂN

THIÊN THU

Một dự án vĩ đại

Nhìn bề ngoài, kỹ sư Norman Nixon không phải là người thích chơi trội. Ông sống với vợ và hai con gái còn nhỏ trong một ngôi nhà bình thường ở ngoại ô Sarasota (bang Florida - Mỹ) bên bờ vịnh Mexico như dân trung lưu láng giềng của ông chứ không sống trong biệt thự như giới nhà giàu. Tuy nhiên, khối óc giàu chất xám của người đàn ông độ ngũ tuần này đang ấp ủ một dự án vĩ đại: thiết kế một thành phố đủ chỗ cho 80.000 người và có thể đi lại khắp các đại dương. Thành phố nổi ấy là tàu du lịch Freedom nặng 3 triệu tấn, phá kỷ lục về trọng tải trong lịch sử hàng hải (hiện nay tàu chở dầu siêu tải trọng Jahre Viking của Na Uy là tàu thủy lớn nhất cũng chỉ nặng 565.000 tấn). Thật ra, nếu so sánh với tàu chở dầu hoặc tàu thủy du lịch hạng sang như tàu Queen Elizabeth, tàu Freedom chỉ tương đồng ở chỗ cùng di chuyển trên biển,



Norman Nixon

Tàu du lịch Freedom dài gấp 5 lần tàu sân bay Charles-de-Gaulle của Pháp, rộng gấp 3 lần công quốc Monaco, sẽ trở thành thành phố nổi đưa du khách đi vòng quanh thế giới từ năm 2003. Nhà doanh nghiệp Norman Nixon đã hãnh diện gọi đó là "kỳ quan thứ tám của thế giới". Nhát búa đầu tiên đóng con tàu khổng lồ này sẽ bắt đầu trong năm 2000. Con tàu cao như tòa nhà 25 tầng sẽ được thiết kế như thế nào?

ngoài ra cách thiết kế hoàn toàn khác và mới lạ. Tàu Freedom sẽ được trang bị đầy đủ cơ sở hạ tầng: bãi đỗ máy bay phía trên mũi tàu dành cho trực thăng và máy bay phản lực, cầu cảng ở phía sau đuôi tàu, đường xe điện dùng để đi lại bên trong tàu, bệnh viện có phòng phẫu thuật, nhà hộ sinh, trường học với đủ các cấp học kể cả cấp đại học, công viên cây xanh, khách sạn theo tiêu chuẩn quốc tế, sông bạc, ngân hàng, sân chơi thể thao và mạng

lưới cửa hàng bán đủ món cần dùng. Trên lộ trình đã định, tàu Freedom sẽ di chuyển một ngày và neo lại 3 ngày ngoài hải phận quốc tế vì với vóc dáng khổng lồ như vậy, tàu không thể vào cảng nào được.

Hành khách trên

tàu muốn vào bờ thăm

quan có thể sử dụng nhiều phương tiện khác nhau: thuyền buồm hoặc máy bay riêng mang theo trên tàu, máy bay - taxi hoặc tàu thủy - taxi của tàu. Du khách trên bờ cũng có thể sử dụng các phương tiện như vậy lên tàu tham quan hoặc mua sắm hàng miễn thuế. Trong thời gian neo đậu, đội tàu chở hàng sẽ đi lại như con thoi đến các cảng địa phương cung cấp cho tàu Freedom đồ ăn thức uống, hàng hóa, thiết bị phụ tùng, nguyên vật liệu...

Giải pháp kỹ thuật và nhân sự

Norman Nixon đã tốt nghiệp ĐH Arkansas (Mỹ), đang làm chủ Công ty Engineering Solutions. Cách đây

3 năm, ông cùng 30 kỹ sư trong công ty bắt tay vào nghiên cứu thiết kế tàu du lịch Freedom và đã đầu tư nhiều

Mô hình tàu du lịch Freedom

triệu đôla cho dự án này. Công ty cũng đã tiếp nhận hơn 3.000 người giữ chỗ trước để làm việc hoặc đi du lịch trên tàu Freedom. Tính ra, công ty đã bán trước được 15% diện tích sử dụng. Kể từ lúc đài truyền hình CNN thực hiện thiên phóng sự về dự án tàu Freedom, đến nay mỗi ngày trang web của công ty (www.freedomship.com) đã nhận được 6.000 lượt truy cập/ngày. Sau khi đi xem nhiều xưởng đóng tàu ở Ireland, Úc, New Zealand, Norman Nixon đã chọn cảng Castilla ở Honduras và đang chuẩn bị ký hợp đồng thuê mặt bằng



Tàu du lịch Freedom dài 1.300m, rộng 240m, cao 100m, nặng 3 triệu tấn, bao gồm 17.000 phòng và 4.000 cửa hàng mua bán, đủ sức chứa 65.000 hành khách và 15.000 nhân viên, tiếp đón 30.000 khách đến mỗi ngày. Chi phí đóng tàu ước tính khoảng 9 tỉ đôla. Thời gian hạ thủy dự kiến: năm 2003. Chức năng các tầng tương đương tòa nhà 25 tầng (từ dưới lên): bến cảng, kho, máy móc (1, 2), chỗ ở của thủy thủ đoàn, bệnh viện (3), trung tâm thương mại, nhà hàng, văn phòng (4, 5, 6), cửa hàng, sòng bạc, khách sạn (7, 8, 9), phòng cao cấp, phòng tiêu chuẩn (10, 11, 12), phòng ở, các cơ sở hạ tầng khác (13, 14, 15), phòng ở, các cơ sở hạ tầng khác, không gian xanh (16, 17, 18), không gian xanh, phòng ở (19, 20, 21), sân bay, nhà ga máy bay, phòng nghe nhạc, nhà hát, thư viện (22, 23, 24, 25).

với chính quyền địa phương trong 35 năm. Tại đây có vịnh nước sâu, đất rộng 56ha, lực lượng nhân công dồi dào (số lượng nhân công ban đầu khoảng 10.000 người). Theo lý thuyết, một con tàu khổng lồ như Freedom không thể đi biển được vì mất tính ổn định. Chính vì vậy, Norman

Nixon đã nghĩ ra cách thiết kế tàu Freedom như một sà lan lớn giống dàn khoan dầu. Sàn tàu sẽ bao gồm 600 khoang rỗng kín nước được sản xuất trên bờ và lắp ráp lại dưới biển thành một ụ nổi liên kết. Nếu có một số khoang bị ngập, con tàu vẫn nổi trên mặt nước. Đầu thập niên 1980, Norman Nixon đã tham gia xây dựng một nhà máy hóa chất theo mô hình thiết kế này: hàng trăm khoang nổi đã được tàu kéo kéo từ Nhật về lắp ráp tại Arập

Xêut. Để đối phó với bão tố và biển động, Norman Nixon không chú trọng đến vận tốc của tàu (chỉ đạt 15km/giờ) mà ưu tiên đến các yếu tố bảo đảm tính ổn định và an toàn. Do đó, vách kính của tàu dày đến 2 lớp đủ sức chống chịu những cơn gió có vận tốc 300km/giờ. Với 100 động cơ 3.000 mã lực giống như động cơ tàu kéo, tàu Freedom có thể xoay vòng 360° dễ dàng. Tàu sẽ sử dụng nguồn nhiên liệu diesel cao cấp tuy đắt tiền nhưng không gây ô nhiễm môi trường biển. Mọi chất thải đều được hủy tại chỗ. 40 máy phát điện sẽ cung cấp điện cho tàu. Trong mỗi phòng và mỗi hành lang đều có lắp đặt thiết bị lọc tĩnh điện để lọc không khí. Theo lời phi công cựu chiến binh Việt Nam Jack Warner-người được chỉ định phụ trách bộ phận hàng không trên tàu, cất và hạ cánh trên đường băng phía trên sân thượng tàu đòi hỏi phải có kỹ thuật đặc biệt nên đội bay của tàu phải tham gia khóa huấn luyện trước. Dù vậy, cách bảo đảm an toàn cao nhất là sân bay chỉ khai thác

Tàu du lịch Freedom sẽ đi vòng quanh thế giới mỗi 2 năm theo tuyến đường phục vụ mục đích tận dụng tối đa ánh nắng Mặt trời (lưu thông ở Bắc bán cầu vào mùa hè và ngược lại). Lịch trình dự kiến của tàu Freedom được thiết kế như sau: tháng 10 - Canada; tháng 11: Mỹ (phía Thái Bình Dương); tháng 12: Mexico; tháng 1: Nicaragua; tháng 2: Peru, Chile; tháng 3: Argentina; tháng 4: Brazil; tháng 5: Mỹ (phía Đại Tây Dương); tháng 6: Mỹ (phía Đại Tây Dương); tháng 7: Anh; tháng 8: Đan Mạch; tháng 9: Pháp; tháng 10: Tây Ban Nha; tháng 11: Hy Lạp, Thổ Nhĩ Kỳ; tháng 12: Ai Cập; tháng 1 năm sau: Nam Phi; tháng 2 và 3: Úc; tháng 4: Indonesia; tháng 5: Singapore; tháng 6: Philippines; tháng 7: Trung Quốc; tháng 8 và 9: Nhật. Trong tháng, tàu có thể ghé qua nhiều nước khác nhau cạnh điểm lộ trình đã định.

và tiếp nhận loại máy bay nhỏ và phi công không cất cánh trong điều kiện thời tiết xấu. Ngoài vấn đề kỹ thuật, tổ chức nhân sự trên tàu cũng là công việc quan trọng. 80.000 người ở nhiều quốc gia cùng sinh hoạt chung đụng trong thời gian dài ngày trên một con tàu lớn như chung cư 25 tầng là chuyện không đơn giản. Tuy nhiên, Norman Nixon lại chủ trương hạn chế luật lệ và phát huy tự do trên tàu trong khuôn khổ luật pháp quốc tế cho phép. Vì vậy, ông đang chọn lựa để tàu Freedom sẽ mang cờ hiệu của một nước vừa có đại diện ngoại giao khắp thế giới vừa áp dụng chính sách thuế khóa ưu đãi. Hành khách trên tàu sẽ phải tuân thủ luật pháp và chính sách thuế của đất nước mà họ là công dân. Về trật tự chung trên tàu, hành khách phải thi hành những nguyên tắc như đã được áp dụng trên các tàu du lịch viễn dương khác. Nhiệm vụ bảo đảm an ninh đã được Norman Nixon giao cho Peter Banas, nguyên là nhân viên Cục Điều tra liên bang Mỹ (FBI). Theo dự kiến, Peter Banas sẽ tuyển dụng 2.000 cảnh sát mặc đồng phục nhưng không mang vũ khí trừ một

đội đặc nhiệm duy nhất. Các nơi công cộng trên tàu sẽ được quan sát qua hệ thống màn hình video. Khách lên tàu sẽ bị lục soát nơi lối vào và mỗi người sẽ sử dụng thẻ vi mạch riêng trong thời gian lưu lại tàu. Peter Banas đã dự kiến nhiều phương án phòng chống tội phạm mafia, bọn khủng bố, bọn hải tặc, trong đó có biện pháp điều tra quá khứ hành khách.

Tàu du lịch Freedom chưa hạ thủy nhưng bảng giá thuê phòng đã có sẵn. Phần lớn khách đã đăng ký giữ chỗ là dân Mỹ và một số người Anh, Úc, Canada. Ai muốn giữ chỗ phải đặt cọc trước 5% giá tiền. Tiền đặt cọc sẽ được nộp vào một tài khoản không sử dụng (Norman Nixon sợ mang tiếng lừa đảo) và khách hàng có thể rút lại bất kỳ lúc nào. Có người đặt chỗ không phải để đi du lịch mà chỉ xem đó là một cách thức đầu cơ để trong tương lai cho thuê hoặc chuyển nhượng lại chỗ trên tàu với giá cao hơn. Đối với Norman Nixon, hợp đồng giữ chỗ trước của hành khách sẽ là "vũ khí" để ông gọi vốn đầu tư của ngân hàng và các doanh nghiệp.

(Theo le Figaro Magazine 30.9.2000)

♦ **THỰC HIỆN QUYẾT ĐỊNH CỦA THỦ TƯỚNG CHÍNH PHỦ VỀ VIỆC HỖ TRỢ 3.000 TẤN GẠO CHO NHÂN DÂN VÙNG LŨ ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG**, ngày 4-10, Chi cục Dự trữ quốc gia đã mở 2 kho Mỹ Quý và Tam Nông, xuất cho 3 tỉnh Đồng Tháp, An Giang và Long An mỗi tỉnh 1.000 tấn gạo.

♦ **BAN CHỈ ĐẠO CẢI CÁCH TIỀN LƯƠNG NHÀ NƯỚC CHO BIẾT SẼ NÂNG MỨC LƯƠNG** tối thiểu thêm 30.000đ, tức đạt 210.000đ/tháng và bắt đầu thực hiện từ tháng 1-2001. Việc nâng lương nói trên đòi hỏi ngân sách nhà nước phải chi thêm 4.000 - 5.000 tỉ đồng.

♦ **2 VIÊN ĐÁ RUBY QUÝ HIẾM NHẤT TỪ XƯA ĐẾN NAY Ở NƯỚC TA VỪA ĐƯỢC ĐƯA RA TRIỂN LÃM** tại Trung tâm Hội nghị Quốc tế (11 Lê Hồng Phong, Hà Nội) nhân kỷ niệm 990 năm Thăng Long - Hà Nội. Viên thứ nhất (ruby faxet) nặng 2,6kg, sau khi làm sạch còn 2,16kg, giá khoảng 10 triệu đôla. Viên thứ hai (ruby sao) có khối lượng ban đầu 3,35kg, bóc tách xong còn 1 mảnh lớn 1,82kg, mảnh kia 0,444kg, được đánh giá hàng triệu đôla. 2 viên đá đều được khai thác ở mỏ đá tỉnh Yên Bái và đã được Thủ tướng Chính phủ quyết định cho lưu giữ làm báu vật quốc gia. Việc đưa 2 viên đá ra mắt công chúng được Bộ Công an và Công an TP. Hà Nội áp tải và bảo vệ hết sức nghiêm ngặt. 2 viên đá còn được xem là rất hiếm so với trên thế giới. Thế giới đánh giá rất cao tiềm năng đá quý của Việt Nam, đặc biệt là vùng Yên Bái.

♦ **MỘT CƠN LŨ ỒNG HUNG ÁC CHƯA TỪNG THẤY XẢY RA Ở SÌN HỒ** đã quét qua bản Nậm Coóng, Nậm Cuối, Sìn Hồ, Lai Châu sáng 3-10 làm 39 người

chết và mất tích (có 5 gia đình không còn người sống sót), 18 người bị thương, phá hủy hoàn toàn 14 ngôi nhà, gần hơn 80 tấn thóc, gần 200 gia súc... Nậm Coóng là một bản vùng cao vùng xa, cách huyện lỵ 100km đường rừng. Phương án di dời bản Nậm Coóng đến nơi an toàn hơn đang được xem xét.

♦ **XE ĐẠP ĐIỆN LẦN ĐẦU TIÊN ĐƯỢC GIỚI THIỆU Ở THỊ TRƯỜNG VIỆT NAM**. Là sản phẩm mới của Công ty Ford Việt Nam, xe được chế tạo với hộp số 6 tốc độ có thể đạt vận tốc 26km/giờ nhờ một động cơ điện gắn trên khung xe khi cần có thể tháo rời. Xe dùng nguồn năng lượng bình ắc quy axit chì 12Ah, 24V (có tuổi thọ 400 lần sạc). Mỗi lần nạp điện, có thể đi được 30km.

♦ **GIẢI NOBEL Y HỌC NĂM 2000** vừa được Viện Hàn lâm khoa học hoàng gia Thụy Điển trao cho 3 nhà khoa học cao niên: GS. Arvid Carlsson, 77 tuổi - ĐH Goteborg, Thụy Điển; GS. Paul Greengard, 74 tuổi - ĐH Rockefeller, Mỹ; GS. Eric Candel, 70 tuổi - ĐH Columbia, Mỹ. Qua nhiều năm nghiên cứu, ba nhà khoa học này đã phát hiện ra cơ chế làm việc của não và hệ thần kinh, mở ra triển vọng trong việc điều trị các chứng bệnh Parkinson (liệt run), Alzheimer (mất trí nhớ do tuổi già).

♦ **CÁC NHÀ NGHIÊN CỨU GIÁO DỤC PHƯƠNG TÂY CẢNH BÁO: MÙ INTERNET TRONG THẾ KỶ 21 CHẴNG KHÁC GÌ MÙ CHỮ** trong thế kỷ 20. Đối với các nước phát triển phương Tây, vấn đề này càng nghiêm trọng. Dự tính đến năm 2005, sẽ có khoảng 50 - 75% gia đình ở các nước công nghiệp phát triển nối mạng Internet. Song đối tượng sử dụng tốt vẫn chủ yếu là lớp trẻ. Rất nhiều

người lớn sẽ trở thành người mù... Internet.

♦ **ẤN ĐỘ CHUẨN BỊ ĐỐI PHÓ VỚI CHIẾN TRANH HẠT NHÂN.** Theo lời của tổng tham mưu trưởng quân đội Ấn Độ - ông Sunderrajan Padmanabhan, Ấn Độ đang có kế hoạch huấn luyện quân đội sẵn sàng đối phó với một cuộc chiến tranh hạt nhân. Cũng theo ông Padmanabhan, việc làm trên là vấn đề sống còn của Ấn Độ và sẽ được tiến hành trên cả 3 phương diện: vũ khí, chiến thuật, chiến lược.

♦ **MỘT BÁC SĨ ANH ĐANG BỊ TRUY NÃ VÌ ĐÁNH CẤP NỘI TẠNG TRẺ EM.** Đó là Dick Van Velzen, từng làm việc tại một bệnh viện nhi ở Anh, cư trú tại Canada đến năm 1998 thì sang Hà Lan sinh sống. Ngày 18-9-2000, cảnh sát Canada phát hiện một số thùng gỗ để tên Van Velzen tại một nhà kho ở Nova Scotia (Canada), trong đựng các bộ phận cơ thể lợn và một thùng gỗ khác đựng 8 cơ quan nội tạng của một hoặc hai em bé khoảng 5 tuổi. Hiện chính quyền Canada đang xem xét có nên đề nghị Hà Lan dẫn độ Velzen về Canada không.

♦ **5 DI HÀI NGƯỜI LỚN VÀ 3 DI HÀI TRẺ EM SỐNG CÁCH NAY HƠN 4.300 NĂM** vừa được các nhà khảo cổ Mỹ tìm thấy tại Syrie. Các di hài này được xếp thành ba tầng, tầng trên cùng là 2 quan tài chứa di hài của một bé gái và một phụ nữ với nhiều đồ trang sức bằng ngọc, vàng và bạc. Tầng kế là những quan tài chứa di hài 2 người đàn ông và một bé trai, với một chiếc mũ miện bằng bạc và một dao găm bằng đồng. Cuối cùng là tầng để quan tài chứa di hài một người đàn ông với một chiếc cốc và những ghim bạc. Theo các nhà khảo cổ, đây là di tích của một trong những nền văn minh thành thị lâu đời nhất trên

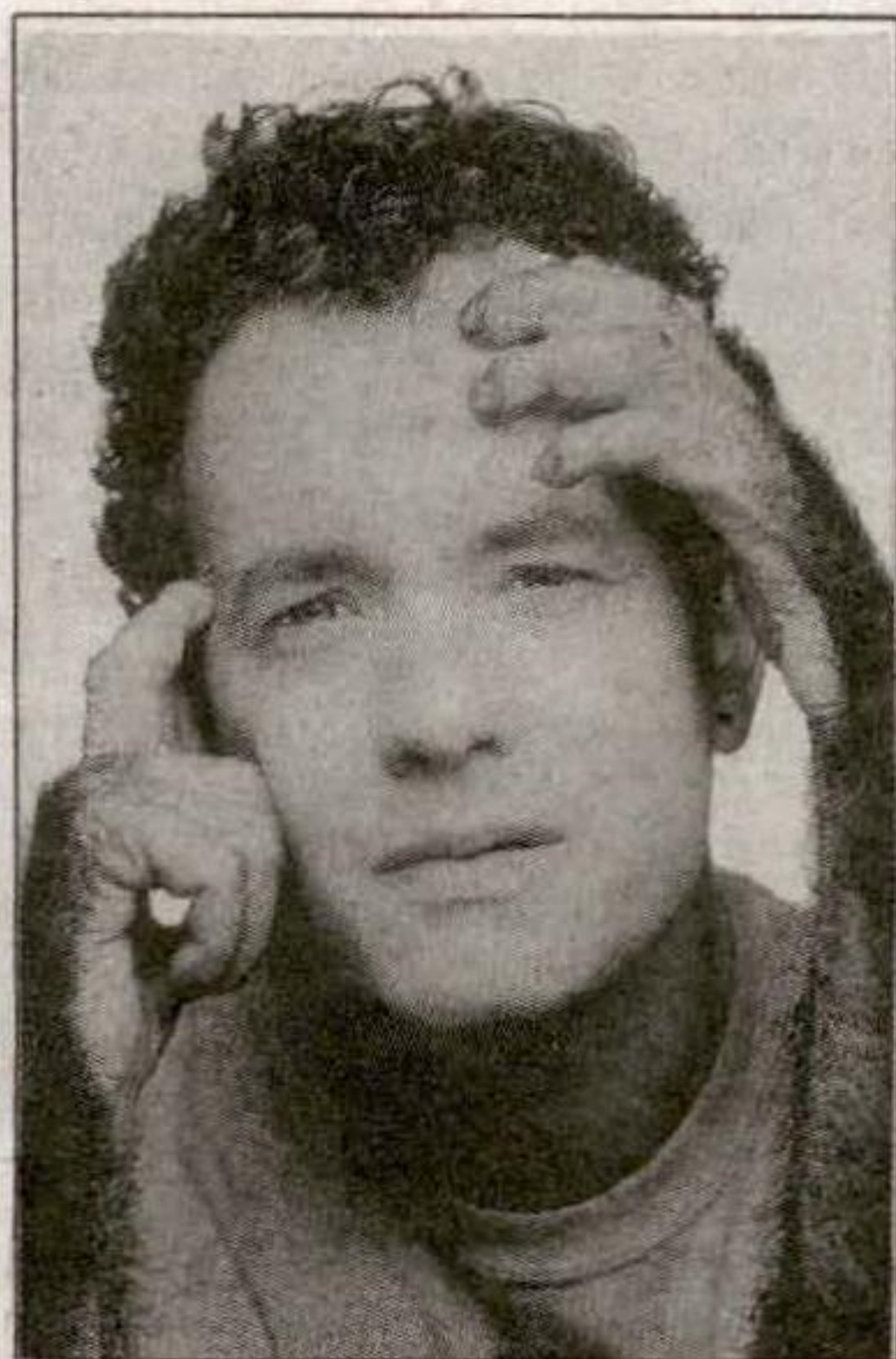
thế giới.

♦ **VIỆC TIẾP XÚC SỚM VỚI MÁY VI TÍNH** có thể làm chậm lại sự phát triển của trẻ em. Đó là nhận định của "Liên minh vì trẻ em", một tổ chức tư nhân vô vị lợi của Mỹ chuyên nghiên cứu về sự phát triển của trẻ em. Joan Almon, cựu giáo viên ngành mẫu giáo kiêm phối trí viên của tổ chức này cho biết là trẻ em cần có một nền giáo dục sống động, với những người sống động, trong khi máy vi tính lại cản trở điều đó. Cuộc nghiên cứu do tổ chức này thực hiện cũng cho thấy việc trẻ em còn nhỏ tuổi tiếp xúc với máy vi tính sẽ không có lợi cho óc sáng tạo của chúng, lại có thể làm cho chúng bị căng thẳng, stress và béo phì.

♦ **MÙI RIÊNG GIỮ VAI TRÒ QUAN TRỌNG TRONG ĐỜI SỐNG VỢ CHỒNG.** Theo các nhà nghiên cứu Israel, sự nhạy cảm về mùi vị giữ một vai trò quan trọng trong quá trình tiến hóa của nhân loại, như giúp cho tổ tiên con người đi săn, tránh những thức ăn có độc tính và tìm bạn đời. Có khoảng 1.000 gien tham gia tạo mùi riêng cho mỗi người, nên không ai có mùi giống ai. Ngày nay, mùi vẫn tiếp tục là tác nhân quan trọng trong đời sống, nhất là đời sống lứa đôi.

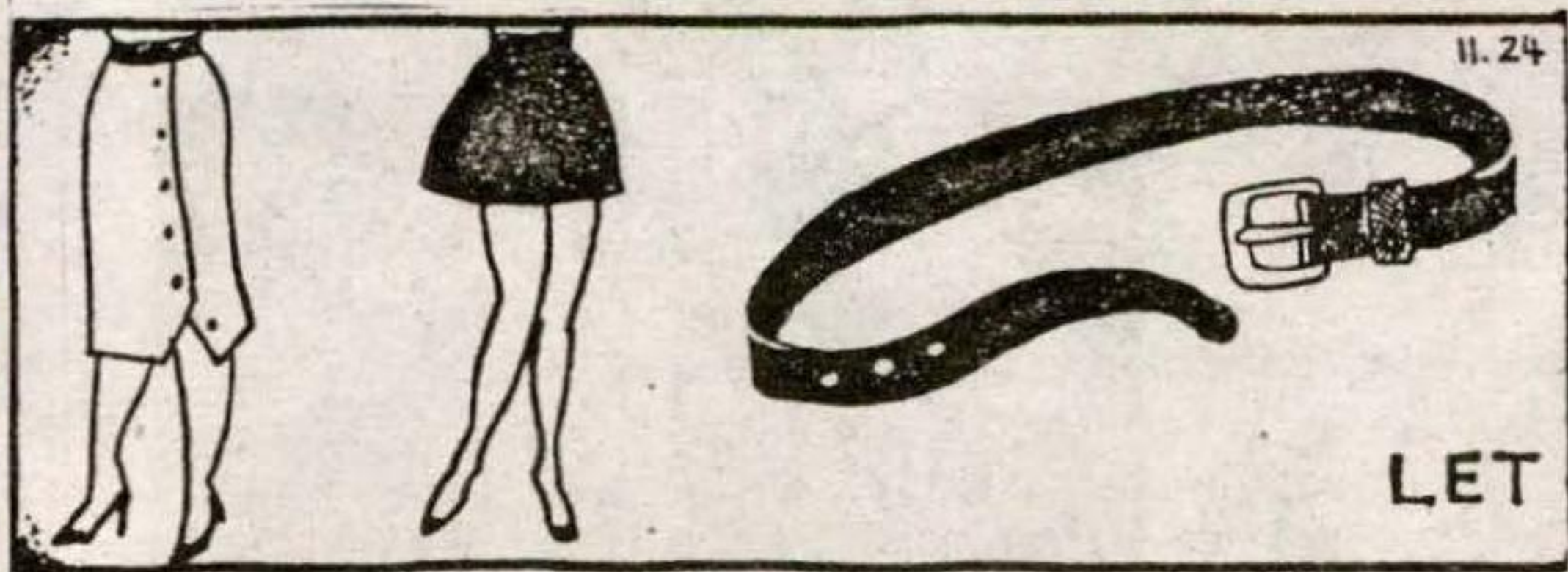
♦ **MỘT LOẠI VIRUS ĐƯỢC ĐẶT TÊN LÀ HMFD** đang hoành hành tại Singapore với các triệu chứng: sốt kéo dài 2, 3 ngày, đau họng, chảy nước mũi, loét miệng, nổi mẩn đỏ rộp nước trên chân tay, ói mửa, tiêu chảy, lả người... Nạn nhân của virus này phần lớn là trẻ em nên nhà cầm quyền Singapore đã ra lệnh tạm đóng cửa các trung tâm chăm sóc trẻ em, trường mẫu giáo và nhà trẻ sau khi có 4 trẻ em tử vong vì những triệu chứng trên. Hiện chưa có vắc xin tiêm phòng để ngăn chặn loại virus này.

SIÊU THI *bách hỷ*



KHÔNG LỜI

Tranh của LET



Váy năm 1980

Năm 2000...

Và năm...

Khi nào thì...?

- ♦ Một vài con số có thể làm người ta hồi hộp và thất vọng?
- ♦ Một người tự cắn vào móng mình được?
- ♦ Một người vừa chải răng vừa huyết sáo được? (Xem giải đáp tr.108)

CÂU ĐỐI KHÓ:

Cua với rồng, gõ vảy rùa lại càng công cốc. (Cua, rồng nói lái là công, rùa. Cua có càng, rồng và rùa có vảy, cốc là một loài chim)

Con số biết nói

- Ở Pháp, có 11 nhân viên kế toán không hề biết gì về... kế toán.
- Ở Mỹ, có 3 chủ bút không hề biết viết một câu. Rất may, cả 3 tờ báo ấy đều là báo lá cải.
- Ở Ý, tại trường trung học *De Lazio* (Naples), có 1 giáo viên địa lý cương quyết cho rằng Canada nằm ở châu Á!
- Ở Anh, tại Nhà xuất bản *Commodity*, có 1 biên tập viên chuyên viết sai chính tả.

Giải đáp “Khi nào thì...” (tr.107)

- Khi chúng nằm trên 1 tờ vé số
- Khi anh ta ngồi lên hàm răng giả của mình
- Khi anh ta tháo hàm răng giả, vừa chải nó vừa huýt sáo.

Vui cười

Linda và John bước vào một quán rượu. Họ uống khá nhiều. Linda hát ư ử một bài hát khá dài. John im lặng. Khi được hỏi ý kiến, John nói: “Giọng của em rất hợp với những bài hát Giáng sinh, vì mỗi năm, người ta chỉ hát đúng 1 lần”.

NGƯỜI TỬ TẾ:

- Đối với dân Pháp là người biết xin lỗi khi giẫm lên chân người khác lúc khiêu vũ
- Đối với dân Đức là người không chen lấn trong lúc xếp hàng ở bất cứ đâu
- Đối với dân Thụy Điển là không nói xấu phụ nữ
- Đối với dân Anh là không nổi giận ở nơi công cộng
- Đối với dân Ý là không đến nhà người khác vào giờ ăn cơm
- Đối với dân Na Uy là không liếc ngang liếc dọc khi ra phố
- Đối với dân Mỹ là giữ lời hứa và không nên hứa khi chưa quyết định việc gì
- Đối với dân Nigeria là không dùng điện thoại di động ở chốn đông người.

VỤ GÌ ĐÂY?

Đây là những phụ nữ ăn mặc xấu nhất thế kỷ 20, do tạp chí *People* bình chọn. Đứng đầu là nữ ca sĩ Madonna, sau đó là nữ diễn viên Geena Davis, nữ diễn viên gạo cội Elizabeth Taylor. Cuối cùng là ca sĩ lừng danh Barbra Streisand.





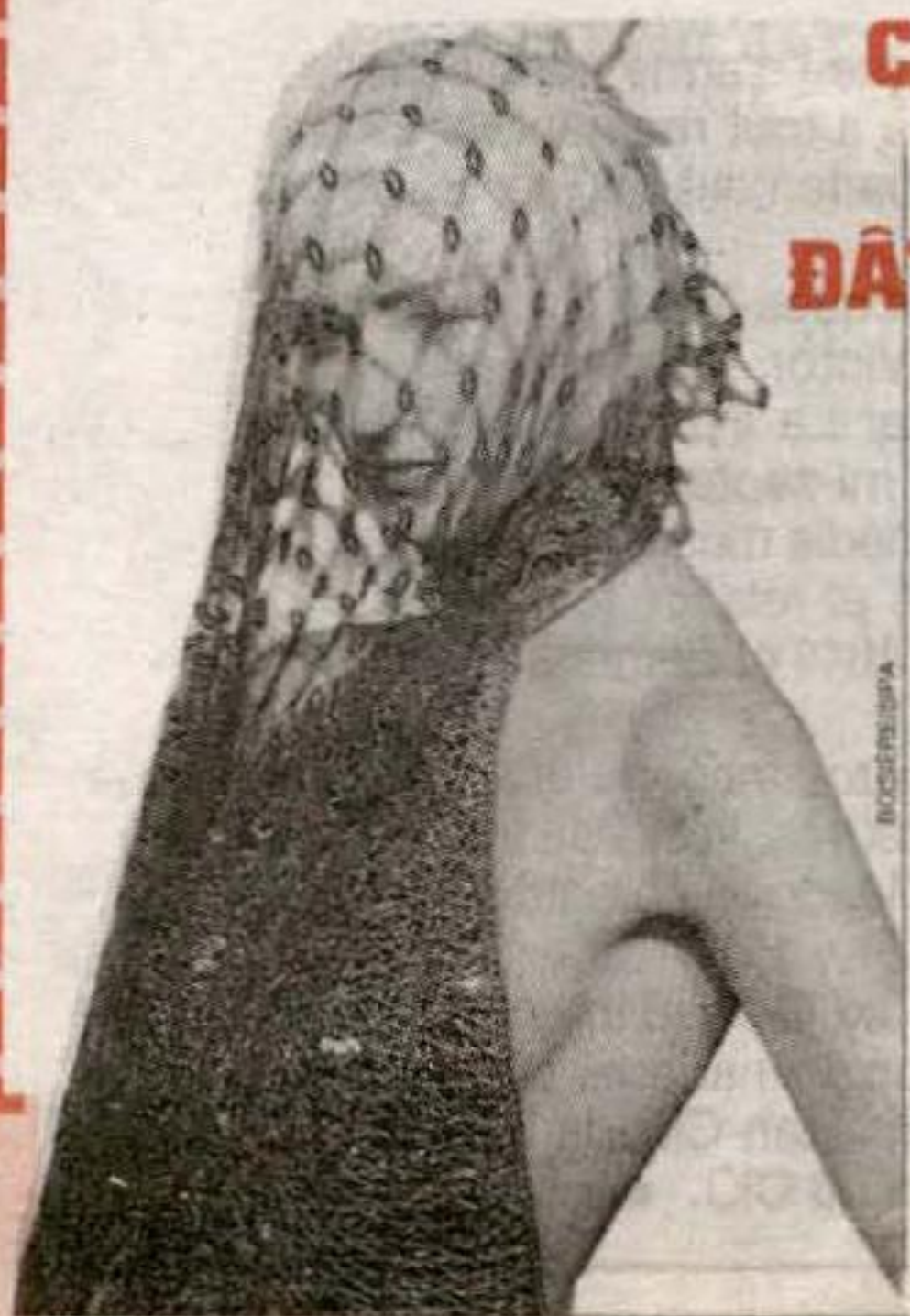
Bạn có biết?

- Dân Mexico vốn mê ăn ớt. Tại làng Pearl Chihuahua, hàng năm lại có cuộc thi ăn ớt diễn ra vào tháng 7. Người chiến thắng năm nay là ông Pedro Benitez (57 tuổi), với kỷ lục kinh hoàng là 102 quả ớt. Không hiểu sau đó cái lưỡi của ông sẽ ra sao!

- Bộ tộc Ahikuri ở Zimbabwe lại có lễ hội cù. Thí sinh đứng thoải mái và để mọi người xúm lại cù ở nách và lòng bàn chân. Ai không cười, không giãy giụa sẽ là người chiến thắng.

CON GÌ ĐÂY?

Đây là loài khỉ *Callitrix pygmaea* sống ở Colombia, được sách Kỷ lục Guinness công nhận là loài khỉ nhỏ nhất thế giới. Con to nhất cũng chỉ dài 15cm, nặng 50g. ▶



CÁI
GÌ
ĐÂY?

HỌ ĐA TUYÊN BỐ

- ♦ Đạo diễn là thầy và cũng là kẻ thù của diễn viên
(Harrison Ford).
- ♦ Đạo diễn luôn mang trong người cả một pho sách về nghệ thuật làm khổ diễn viên
(Leonardo Di Caprio).
- ♦ Không có đạo diễn, biết đâu diễn viên lại diễn hay hơn!
(Marilyn Monroe).
- ♦ Nói "không" với đạo diễn là tự sát
(Brigitte Bardot).
- ♦ Một nửa đời tôi sung sướng nhờ đạo diễn, nửa kia đau khổ cũng vì đạo diễn
(Elizabeth Taylor).
- ♦ Đạo diễn là loại người luôn tin rằng mình đúng
(Sean Connery).



Các nhà tạo mốt lừng danh như Jean-Paul Gaultier, Yohji Yamamoto đều có ý tưởng về "thời trang đạo chích". Loại thời trang trong ảnh là một thí dụ. Đẹp hay không tùy bạn phán xét. Chỉ biết rằng tuần báo *Le Point* (Pháp) hạ lời nhận định: "Chỉ có bọn ăn trộm là quan tâm".



TỪ ĐIỂN *heat* kê

Như có... **doping**, các kê viên vào cuộc "sung" quá cỡ. Những "sức mạnh kiểu Úc", "loại đồ đặc biệt dùng để mua... thành tích", "thuốc đặc trị bệnh thiếu tự tin"... mới chỉ sém rình giải, nhường chỗ cho 8 vị xài... liều cao sau đây:

- Thuốc 4L - 1 liều 3 lừa: liều mình; lừa đối thủ, lừa khán giả và lừa... bản thân!

(Khương Thu Hiền, lớp

KHÔNG LỜI

11A7 THPT Phùng Khắc Khoan, Thạch Thất, Hà Tây)

- Để bé gãy sừng trâu, các "dê cù" gọi nó là... *Viagra!*

(Đoàn Tiến Lưu, nhà Y9P4, ĐH Kinh tế quốc dân Hà Nội)

- Trong thi đấu Olympic, chỉ nên xài khi mong muốn đứng thứ... tư (bởi chỉ 3 hạng đầu mới bị buộc phải "thử")!

(Lê Việt Tân, Q. Tân Bình, TP. Hồ Chí Minh)

- Điều ao ước của các sếp khi tranh giải karaoke "bàn tay vàng"!

(Hoàng Vũ, Sở GD-ĐT Nam Định)

- Đối với nhiều kê sĩ, đó là một lần được... "bêu" tên!

(Hồ Ngọc Phương, 10D Trần Thúc Nhẫn, TP. Huế)

- Chất "hồ biến" một kỷ lục thành kỷ... luật!

(Trần Duy Phong, 162A/6 Trần Hưng Đạo, TP. Cần Thơ)

- Chất có tính thích rình giải, thái theo hai đường: nước giải và... giải (về) nước!

(Nguyễn Đại Bằng, 57 ngõ 529 Kim Ngưu, Hà Nội)

- Được làm vua, thua... bị lột, còn bị... treo (giò)!

(Thuần Phong, 4 Trần Nguyên Hãn, TP. Nha Trang)

Tiếp tục "sự nghiệp" là một từ rất chi là hành động: **CẠO**. Ý nghĩa của nó ra sao thì phải chờ sự ra tay của quý vị. Mời nhiệt tình tham gia và chờ xem kết quả ở TGM 412.

♦ Tôi rất vui vì “Bàn tròn đã sẵn sàng” để đón nhận những lời bàn tâm huyết của các bậc làm cha mẹ (và cả ông bà) đối với việc quản lý, giáo dục thế hệ trẻ. Ông cha ta từng dạy “phòng bệnh hơn chữa bệnh” hoặc “dạy con từ thuở còn thơ”. Do vậy cha mẹ không thể làm tốt phận sự của mình khi chỉ dùng biện pháp “do thám” để ngăn chặn các hành động sai trái của con cái, bởi vì việc “do thám” chỉ phải áp dụng khi “hiện tượng” đã xảy ra. (Nguyễn Anh Thơ, 139 Đại La, Hai Bà Trưng, Hà Nội)

♦ Nếu chúng ta xem việc giáo dục con cái ở tuổi thiếu niên là cả một quá trình kiên trì bền bỉ, giải quyết được tận gốc tư tưởng tình cảm của con cái gắn bó với gia đình thì việc “do thám” là không cần thiết và “có thể gây nguy hiểm trong quan hệ cha mẹ - con cái, làm xói mòn sự tin tưởng mà họ cần gây tạo ở một thiếu niên” như nhà giáo dục Fran Stott đã nói và tác giả Lê Nguyễn dẫn chứng trong bài viết của mình ở TGM 401.

Giáo dục con cái ở tuổi thiếu niên vô cùng phức tạp, gian khổ nhưng vượt qua rồi, quay lại nhìn quãng đường mình đã trải qua, tôi thấy không đến nỗi hổ thẹn với trách nhiệm làm cha mẹ của mình. Có một vài suy nghĩ nhỏ, rất mong các bậc cha mẹ trẻ tham khảo để tránh lúng túng khi con cái các bạn đến tuổi thiếu niên.

(Bùi Kim Chi, số 5 khu Ao Mấu, ngõ Thổ Quan, Đống Đa, Hà Nội)

♦ “Do thám” chúng ư? Thì đã sao?! Do thám địch để đánh địch. “Do thám” con để tìm ra kẻ thù (về mặt tinh thần, tư tưởng, tình cảm) của con để kịp thời trấn áp hoặc điều hòa dọn đường cho con tiến lên. Như vậy đâu phải là xấu, là phi đạo đức? Có điều là “do thám” con như thế nào thì còn cần phải bàn. Đã “do thám” thì điều kiện tiên quyết là phải tuyệt đối bí mật, kín đáo. Lộ liễu cũng như thô bạo thì hoàn toàn phản tác dụng, chỉ mang lại kết quả đáng buồn, chuốc lấy sự nghi kỵ, coi thường, thậm chí thái độ thù hận, bất cần của con cái. Nhưng như vậy liệu có mâu thuẫn với việc tôn trọng “mảnh trời riêng” của chúng không? Xin thưa ngay là không, ngàn lần không. Vì ý thức tôn trọng, bảo vệ, giữ gìn cho “mảnh trời riêng” đó luôn trong sáng nên phải có sự sâu sát tìm hiểu, phải “do thám”. Tôn trọng có kiểm soát chứ không buông lơi, bỏ mặc, “kính nhi viễn chi” một cách cực đoan.

Động cơ của “do thám” là như vậy. Ai dám bảo là không chính đáng?

(Vũ Liêm, P. 201 - Nhà A8b, Thanh Xuân Bắc, Hà Nội)

Phải rắn đe lâm tặc

Trang phóng sự của quý báo vừa rồi có đăng bài về nạn phá rừng - *Những cánh rừng đông bão*, tôi cho rằng đây là một phóng sự khá công phu, đề cập được vấn đề nạn phá rừng trên toàn bộ khu vực có rừng rộng nhất nước Việt Nam. Phóng sự còn tiếp, nhưng với những thông tin đã nêu lên, tôi đã thấy sự thật thật là đáng báo động nhiều lần so với những gì mà một số nguồn báo chí đã lên tiếng gần đây. Mỗi vùng rừng núi thế ra lại có lắm kiểu cách phá hoại cây gỗ rừng, không

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN KÍNH BÁO

Nhà xuất bản Thanh Niên đã xuất bản các tập sách:

1. *Ngõ như huyền thoại*; 2. *Khám phá những miền đất lạ*; 3. *Giao thừa năm 2000*; 4. *Yêu đương - chuyện của muôn đời*; 5. *Đi tìm tuổi đất, tuổi trời*; 6. *Tài trí Việt Nam*; 7. *Câu chuyện đại dương*; 8. *Con người - một khoa học sống*; 9. *Trò chuyện cùng muôn thú*; 10. *Mặt mã bí ẩn của thiên nhiên*; 11. *Khi phép lạ trở thành hiện thực*; 12. *Khoa học thường thức gia đình*; 13. *Sống trong thế giới nghiêng*; 14. *Mở cửa ngôi nhà thế kỷ*.

Nguồn tư liệu, bài viết để in các tập sách trên được tập hợp từ các bài viết của quý tác giả đã được in trên tạp chí Thế Giới Mới.

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn tạp chí Thế Giới Mới. Chúng tôi xin chân thành cảm ơn quý tác giả đã viết bài.

Cho đến hôm nay, chúng tôi mới chỉ thanh toán được một số nhuận bút với các tác giả mà chúng tôi có cơ hội được gặp tại Chi nhánh NXB Thanh Niên. Hiện nay còn nhiều tác giả có bài đã in trong sách nhưng chúng tôi chưa gặp gỡ được. Chúng tôi ước mong có điều kiện được gặp quý tác giả còn lại để cảm ơn và xin được gửi nhuận bút.

Địa chỉ của chúng tôi:

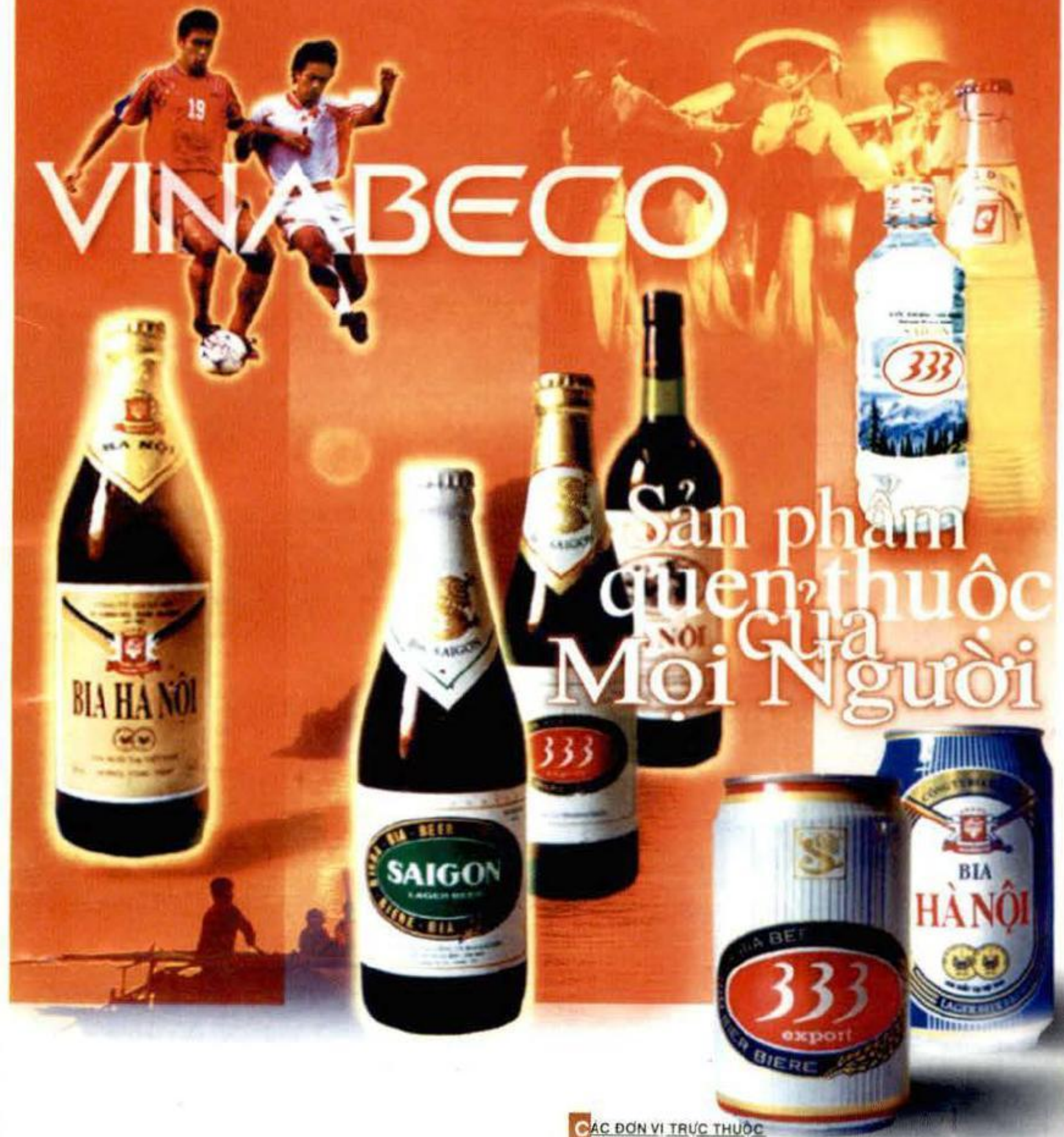
CHI NHÁNH NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN
270 Nguyễn Đình Chiểu, P.6, Q.3, TP. Hồ Chí Minh
ĐT: 8222262 - 9303262 - 8221243 - 9305243
Fax: (08) 8221243 (08) 9305243

phải đâu đâu cũng một bài bản, nên vì thế cuộc chiến đấu của các đồng chí kiểm lâm vẫn còn lắm khó khăn gian khó. Đọc xong một kỳ phóng sự, cá nhân tôi thông cảm nhiều hơn các đồng chí kiểm lâm, giặc rừng dữ tợn thế làm sao mà một mình chống lại được chúng. Vì thế rất cần những tiếng nói kịp thời và đầy đủ, cung cấp được toàn diện vấn đề cho người đọc cảm thông với các đồng chí ấy. Mong các đồng chí tiếp tục có những tiếng nói kịp thời sự như bài phóng sự vừa rồi. Qua các đồng chí, kính chúc các đồng chí phóng viên sức khỏe, công tác tốt, tiếp tục có những bài viết đầy tính cảnh giác cao cho xã hội. Tuy vậy, trong phóng sự vẫn còn nhiều khiếm khuyết, xin được nêu ra một vài ví dụ: tại sao báo chí đã nêu ra vụ việc kiểm lâm bị tấn công mà không nêu ra vụ việc lâm tặc bị phạt tù, chẳng lẽ chỉ có kiểm lâm bị tù như anh Huệ thôi sao, nếu như vậy thì các anh em kiểm lâm sẽ nhụt chí, như vậy thì thật là nguy hiểm. Phải nêu một vài vụ việc lâm tặc bị tù để chúng sợ chứ? Phải có rắn đe chứ chỉ cảnh giác không thì không đủ các đồng chí ạ.

(Nguyen001@vol.vnn.vn)

VINABECO

Sản phẩm
quen thuộc
của
Mọi Người



TỔNG CÔNG TY RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT VIỆT NAM VINABECO

Địa chỉ: 94 Lò Đúc, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
Điện thoại: (04) 8.219261 Fax: (04) 8219661
Văn phòng đại diện: 12 Đồng Du - Q.1, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: (08) 8.296342 Fax: (08) 8.296856

CÁC ĐƠN VỊ TRỰC THUỘC

CÔNG TY BIA SÀI GÒN

167 Nguyễn Chí Thanh, Q.5, tp. HCM
Tel: 08.8.559.595 - 8.559.488 Fax: 08.8.577.095

CÔNG TY BIA HÀ NỘI

70A Hoàng Hoa Thám, Ba Đình, Hà Nội
Tel: 04.8.453.843 - 8.453.378 Fax: 04.8.464.543

CÔNG TY RƯỢU HÀ NỘI

94 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội
Tel: 04.8.712.248 - 8.213.147 Fax: 04.8.212.662

CÔNG TY NƯỚC GIẢI KHÁT CHUÔNG DƯƠNG

379 Bến Chương Dương, Q.1, tp. HCM
Tel: 08.8368.747 - 8.367.518 - 8.367.728 Fax: 08.8367.176

CÔNG TY THỦY TINH HẢI PHÒNG

17A đường Ngô Quyền, Quận Ngô Quyền, Hải Phòng
Tel: 031.837.257 Fax: 031.837.137

NHÀ MÁY THỦY TINH PHÚ THỌ

152 đường Lạc Long Quân, Q.11, tp. HCM
Tel: 08.8.558.670 Fax: 08.8.564.912

VIỆN NGHIÊN CỨU RƯỢU-BIA-NƯỚC GIẢI KHÁT

94 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội
Tel: 04.8.218.233 Fax: 04.8.218.433

CÔNG TY TNHH THỦY TINH MALAYA VIỆT NAM

78 Tôn Thất Thuyết, Q.4, tp. HCM
Tel: 84.8.9.404.995 - 08.9.904.293

CÔNG TY TNHH THỦY TINH SANMIGUEL HẢI PHÒNG

17A Ngô Quyền, tp. Hải Phòng
Tel: 031.837.066 Fax: 031.837.202

XI NGHIỆP LIÊN DOANH CARNAUD METALBOX SÀI GÒN

Xã Lộ Hà Nội, Hiệp Phú, Q.9, tp. HCM
Tel: 08.8.961.840 Fax: 08.8.962.141

THẾ GIỚI 408 MỚI

**Rối loạn
tâm sinh lý
của tuổi mới lớn**

*Tại biến
do ăn uống*